

Cotidian incomod și independent • Lider în mass-media județului

Jurnal de Dâmbovița

Director: TEODOR VASILIU
Redactor șef: ALINA MAVRODIN

Martii, 14 ianuarie 2003 • 24 pagini - 4000 lei
Nr. 620 (2077) - SERIE NOUA - ANUL III. (X)

Un singur Dumnezeu

Iată prima dogmă a revelației făcută lui Moisei. Aceasta este, de altfel, și prima dogmă a revelației creștine. Dumnezeu este unul singur. Și nu poate fi decât ființa absolută care există prin ea însăși. El este Dumnezeul cel viu. Dovada rațiunii este de asemenea sigură. O ființă supremă și infinită nu poate avea nici un egal și nici ceva superior. Prima perfectiune dumnezeiască, aceea care constituie bază și izvorul tuturor celorlalte și care reprezintă natura însăși a lui Dumnezeu, este existența sa prin el însuși. Existența noastră am primit-o, în timp ce Dumnezeu există prin El însuși. El nu depinde în nici un fel de altcineva. Dumnezeu este fără origine, independent, neconditionat. El este ființa necreată, ființa prin esență, ființa necesară, prin-

cipiu și izvor pentru tot ce există. El este oceanul infinit al existenței. Dumnezeu este infinit de perfect. El are într-unul toate calitățile imaginabile și exclude toate deficiențele.

Dumnezeu este viață, atotputernicia, inteligență, gândirea, adevărul, înțelepciunea, sfântenia, frumusețea, bunătatea, iubirea, bucuria, fericirea, dreptatea și mila. Dar toate aceste calități în Dumnezeu nu sunt juxtapuse una lângă alta, cum vedem că se întâmplă pe pământ, unde inteligenta poate să existe fără iubire și frumusețea cea mai seducătoare, fără bunătate. În Dumnezeu toate perfectiunile reale și posibile sunt fuzionate într-o singură, permanentă și imutabilă măreție. Perfectiunile lui Dumnezeu trebuie să le reflectăm în noi. Așa să fie!

Conf. univ. dr. Octavian POP

Consilieră spirituală

Cotidian incomod și independent • Lider în mass-media județului

Jurnal de Dâmbovița

Director: TEODOR VASILIU
Redactor șef: ALINA MAVRODIN

Miercuri, 22 ianuarie 2003 • 24 pagini **4000 lei**
Nr. 627 (2084) - SERIE NOUA - ANUL III (X)

REALITATEA DIVINĂ

Dumnezeu este mai presus de orice gândire și de orice definiție. Numai Dumnezeu este în stare să se cunoască așa cum este, într-un chip desăvârșit. Nici o inteligență creată nu este în stare să-l înțeleagă perfect pe Dumnezeu. Desigur, există o cunoaștere pozitivă a lui Dumnezeu. Noi nu vorbim despre Dumnezeu ca despre un necunoscut. Putem să ne facem despre Dumnezeu o idee adevarată, dar imperfectă, deoarece cuvintele omenești aplicate lui Dumnezeu nu pot avea același înțeles ca atunci când sunt aplicate

creaturilor. Astfel, când spunem: Dumnezeu există, și noi însine existăm. În amândouă cazurile e vorba despre existență, a există; dar ce diferență între existența infinită a lui Dumnezeu și existența noastră! Nu există o măsură comună între Dumnezeu și om. Ultima datorie a mintii noastre o constituie recunoașterea că Dumnezeu este mult mai mult și mai bun decât tot ceea ce putem noi cunoaște. Ultima atitudine a inteligenței este tăcerea expresiei omenești în fața afirmației dumnezeiești.

conf. univ. dr. Octavian POP

*Consiliere
spirituală*

100%
LOCAL

Cotidian incomod și independent • Lider în mass-media județului

Jurnal de Dâmbovița

Director: TEODOR VASILIU
Redactor șef: ALINA MAVRODIN

Luni, 27 ianuarie 2003 • 24 pagini - 4000 lei
Nr. 631 (2088) - SERIE NOUĂ - ANUL III (X)

Conciliere
spirituală

SIMPLICITATEA SI PERFECTIUNEA DUMNEZEIASCA

Toate cele din jurul nostru sunt făcute din părți. Ele sunt compuse. Dar în Dumnezeu, care este existența însăși, nu există părți diferite. Este imposibil să-l împărți și să-l descoperi pe Dumnezeu. Fericitul Augustin spune despre natura lui Dumnezeu: „Ea este numita simplă pentru că este ceea ce are, cu excepția a ceea ce se spune despre fiecare persoană în raport cu alta”. Sfânta Scriptură arată absolută simplicitate a lui Dumnezeu, când pune pe același nivel perfectiunile lui Dumnezeu și ființa dumnezeiască. Simplitatea dumnezeiască nu este una de săracie, de deficiență, ci o simplitate de bogăție, de perfecționare. O simplitate de plinătate în fi. Or, ființele care nu pot fi divizate, deoarece nu pot fi făcute din materie se numește duhuri. Așa este suflul nostru. Dumnezeu este și duh. El este duhul mai presus de orice, așa cum este ființa mai presus de toate ființele. Dumnezeu este imutabil, adică nu este supus schimbării, în măsură în care această schimbare înseamnă imperfecționare. Orice schimbare în lumea noastră arată că este o nevoie, că există lipsuri, ori, în Dumnezeu nu lipsește nimic. El nu are nevoie de schimbare pentru a dobândi ceva ce îl lipsește. Dumnezeu este așa de perfect încât are viață dintr-o dată. Noi găsim imutabilitatea lui Dumnezeu în apogeul vieții și al plinătății ei. Perfectiunea lui Dumnezeu este atât de mare, încât ea nu se poate nici mări, nici perfecționa.

Conf.univ.dr. Octavian POP.

ORIZONT CULTURAL

— 23 —

Palatu
Palatu de
Palatu

JUSTIȚIE

SERIE NOUĂ, NR. 1, 2003

In viața fiecărui om familia are un rol important. Ea este cea care ne ajută să trecem peste momentele mai puțin plăcute prin care suntem nevoiți să tremem uneori. Familia este sprijinul celui care este nevoie să trăiască în această viață clipe mai puțin fericite și este nevoie să guste și din necazurile de care nimenei nu este ocolit.

Cel mai greu moment pentru o familie este atunci când unul din membrii ei, datorită anumitor fapte contrare legilor, este nevoie să-și petreacă o perioadă din viață în detenție. Este o durere numai pentru cel privat de libertate, ci și pentru familia sa. Esențial în astfel de cazuri este ca familia sa să fie alături de el și să îl cearceteze.

Preotul din unitatea penitenciar are un mare rol în stabilirea unor relații afective între cel privat de libertate și familia acestuia. Dar pentru a realiza această relație, preotul trebuie să păstreze legătura cu familia deținutului. Ori de câte ori unul din deținuți este vizitat de familiile, preotul are datoria morală de a-i sfurajă pe membrii familiei deținutului să treacă peste ne-eazul care s-a abătut asupra lor. Trebuie să le sădească acestora încredere în bunătatea lui Dumnezeu și totodată să le picure în suflet speranța că, cel drag lor, dar privat de libertate, s-a schimbat și a devenit un om bun.

Ora pro me

SPRIJINUL... SPRIJINULUI TĂU

Sunt și cazuri în care familia celui privat de libertate îl abandonează pe cel aflat într-o astfel de situație, motivând că greșeala săvârșită de cel aflat în detenție reprezintă o pată neagră pentru familia lor. În aceste cazuri preotul de penitenciar trebuie să ia legătura cu familia celui privat de libertate pentru a o convinge că are un mare rol în schimbarea în bine a celui care în prezent se află în spatele grădiilor.

Preotul de penitenciar trebuie să insiste mult pe legătura pe care trebuie să o mențină cu familia celui privat de libertate. Este dator să-i sfătuiască pe membrii familiei celui închis cu multă blândețe și delicatețe și să le explică că, poate într-o oarecare măsură mai mică sau mai mare și ei sunt vinovați pentru că cel drag lor se află în detenție. Această vină poate fi pusă pe seama indiferenței cu care l-au tratat pe cel privat de libertate, ori poate fi pusă pe seama lipsei de afectivitate pe care acesta a simțit-o și nu în ultimul rând, vină membrilor familiei poate consta chiar și în ușurința cu care aceștia au treeut eu vederea anumite greseli mai mici sau mai mari, fără a lua anumite decizii opertune la momentul respectiv.

Preotul de penitenciar trebuie să fie cel care să-i încurajeze pe membrii familiei celui privat de libertate și să-i sfătuiască pe aceștia să fie alături de cel drag, chiar dacă a greșit căci iubirea este cea care poate schimba sufletele oamenilor, iar a iubi înseamnă a crede în schimbarea din râu în bine a celui pe care îl iubim.

Lector univ. dr. Octavian POP,
Preot capelan

Cotidian incomod și independent • Lider în mass-media județului

Jurnal de Dâmbovița

Director: TEODOR VASILIU
Redactor șef: ALINA MAVRODIN

Joi, 6 februarie 2003 • 24 pagini - 4000 lei
Nr. 640 (2097) - SERIE NOUA - ANUL III (X)

INTELIGENȚA INFINITĂ

Dumnezeu are o inteligență infinită care știe totul, care vede totul, trecutul, prezentul și viitorul, precum și gândurile și dorințele noastre cele mai secrete. Dumnezeu este și adevărul infinit, știința infinită dar și înțelepciunea nesfârșită. Dumnezeu posedă o voință infinit de perfectă. El este atotputernic, creator și suveran stăpân al cerului și al pământului. Dumnezeu poate să împlinească tot ceea ce voiește. El

vorbește și ceea ce spune-se înfăptuiește. El poruncește și ceea ce El vrea, există.

Consiliere spirituală

Dumnezeu singur îndeplinește lucrări minunate. El este Domnul cerului și al pământului. Voința lui Dumnezeu este regula supremă a moralității. Domnul Iisus Hristos ne-a învățat să nerugăm Tatălui, spunându-i: „Facă-se voia Ta, precum în cer, aşa și pe pământ”.

Conf.univ.dr. Octavian Pop

Cotidian incomod și independent • Lider în mass-media județului

Jurnal de Dâmbovita

Diretor: TEODOR VASILIU
Redactor șef: ALINA MAVRODIN

Martă, 11 februarie 2003 • 24 pagini - 4000 lei
Nr. 644 (2101) - SERIE NOUA - ANUL III (X)

Consiliere spirituală

IUBIREA LUI DUMNEZEU

Iubirea lui Dumnezeu se extinde la creații. Noi iubim tot ceea ce există și nu respingem nimic din ceea ce a fost creat. Dumnezeu ne iubește cu gîngășia unui tată, cu atașamentul unui mire și cu iubirea unei mame. Mamele sunt o imagine a paternității lui Dumnezeu, o imagine a gîngășiei inimii lui Dumnezeu. Dumnezeu a fost „mamă” pentru Fecioara Maria, chiar înainte de a-i fi Maica Lui și Maica întregii omeniri. Când vedem o mamă, să ne gîndim la Dumnezeu, care a făcut inima mamelor și ne iubește cu o dragoste maternă infinită. Dumnezeu este infinit de bun. El este bucuria însăși și fericirea infinită. Dumnezeu este nespus de bun, iar iubirea Sa este veșnică. Nimeni nu este mai bun și iubitor, decât Dumnezeu singur. Și Dumnezeu, care este fericirea infinită, ne dăruiește plinătatea bucuriei și iubirii Sale.

Conf. univ. dr. Octavian POP

Cotidian incomod și independent • Lider în mass-media județului

Jurnal de Dâmbovița

Director: TEODOR VASILIU
Redactor sef: ALINA MAVRODIN

Joi, 13 februarie 2003 • 24 pagini - 4000 lei
Nr. 646 (2103) - SERIE NOUĂ - ANUL III (X)

NU EXISTĂ LUCRARE FĂRĂ LUCRĂTOR

Poate există un ceas fără un ceasornicar? Sau o mașină fără un inginer? O statuie fără un sculptor? Or, lumea este plină de capodopere! Astronomii, fizicienii, chimicii, geologii, toți oamenii de știință din trecut și din prezent constată că în univers există fenomene, forțe, legi, simetrie, progres, minunății, per-

fecțiune, ordine și inteligență. Lumea este dezvoltarea unui plan unic, în care mijloacele

Consiliere spirituală

sunt adaptate unor scopuri voite și prestabilite, în care părțile sunt coordonate unele

alte sau și consumă la un concurs reciproc. Există un organizator care a prevăzut totul, a combinat totul și a pus la cale totul. Lumea este făcută cu inteligență, deci de către o inteligență. Or, o inteligență nu e ceva, ci cineva. Pe acest cineva noi îl numim Dumnezeu.

Conf. univ. dr. Octavian POPA

ORIZONT CULTURAL

23

Cotidian incomod și independent • Lider în mass-media județului

Jurnal de Dâmbovița

Director: TEODOR VASILIU
Redactor șef: ALINA MAVRODIN

Martă, 18 februarie 2003 • 24 pagini - 4000 lei
Nr. 650 (2107) - SERIE NOUA - ANUL III (X)

Consiliere
spirituală

VEȘNICIA DUMNEZIASCĂ

Dumnezeu este veșnic, adică fără început și fără sfârșit. Pentru om, prezentul singur este al lui. Trecutul nu-i mai aparține. Cât despre viitor, el nu-l posedă încă. În schimb, lui Dumnezeu nici un moment nu-i poate scăpa, adică momente care incep și se succed. Nu se poate spune: El a fost, la trecut, sau, el va fi, la viitor. El este totdeauna la prezent. Entitatele imperfekte, ce nu au existența de la sine, se perfecționează în timp. Astfel are nevoie de timp, ca să ajungă să-și desfășoare toată perfectiunea vieții sale. Dumnezeu este tot, întreg, în întregime, totdeauna. El nu este supus succesiunii, dar are o posesiune totală și infinită de sine însuși al vieții care nu risipeste nimic și nu stîrbește nimic. Veșnicia lui Dumnezeu înseamnă posesiunea perfectă și simultană a întregii Lui plenitudini de viață. Sfânta Scriptură declară că Dumnezeu este mai presus de orice măsură a spațiului. Universul nu este suficient ca să-l cuprindă. Dumnezeu este altceva decât entitatele acestei lumi. El este duh pur. El se află peste tot în același timp și lucrează peste tot în același timp.

Conf.univ.dr. Octavian POP

Cotidian incomod și independent • Lider în mass-media județului

Jurnal de Dâmbovița

Director: TEODOR VASILIU
Redactor șef: ALINA MAVRODIN

Vineri, 21 martie 2003 • 24 pagini - 4000 lei
Nr. 677 (2134) - SERIE NOUĂ - ANUL III (X)

Consiliere
spirituală

SUFLETUL UMAN

Sufletul uman este conștient de actele sale, chiar și în operațiuni apropiate materiei, ca senzația. Nu numai faptul că omul vede verdele sau ascultă muzica, dar el știe că senzațiile sale sunt atinse. Animalul este bucuros sau suferă. Omul știe că e vesel sau că suferă. El asistă la activitatea inteligenței sale, la deschiderea dorinței sale, la evoluția facultăților sale, la dezvoltarea vieții sale intime. Și în experiențele intime ale sufletului omenesc, subiectul „eu” e conștient de sine însuși. Cunoscând imediat varietatea sentimentelor sale, a luptelor sale, a aspirațiilor sale, subiectul le recunoaște ca ale sale. La

toate nivelurile vieții umane, se regăsește prezența eu-lui. Această prezență face din om o personalitate, și îl ridică în același timp deasupra tuturor celorlalte ființe ale universului material. Această conștiință a eului este de ordin spiritual. Odată cu trecerea timpului, sufletul omului se descoperă ca rămânând același, ca o realitate durabilă, deși ar fi diversificat de experiențele acumulate. Ceea ce asigură identitatea în om și ceea ce face ca într-un anumit fel să fie același la 5 luni, la 20 de ani, la 40 de ani sau la 80 de ani, este sufletul.

Conf. Univ. dr. Octavian Pop

Palatul de JUSTITIE

SERIE NOUĂ, NR. 3, 2003

Prin cuvintele: „Mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh” (Matei XXVIII; 19) Mântuitorul Hristos îi face pe Sfinții Apostoli să fie conștienți de faptul că menirea lor este de a răspândi cuvântul dumnezeiesc la toți oamenii. Această poruncă a Mântuitorului Hristos trebuie îndeplinită și de urmășii Sf. Apostoli, adică de membrii ierarhiei bisericești.

Astăzi Biserica este prezentă în societate prin preoții ei. Așa se explică misiunca ei în școală, spital, armată și în penitenciar. Tocmai pentru că Biserica se îngrijește de fiți ei duhovnicești, ea își exercită misiunea chiar și în unitățile penitenciar trimițând preoți pentru a sluji nevoilor sufletești celor privați de libertate, demonstrând prin acesta că nu i-a uitat pe cei care sunt bolnavi sufletește.

Preotul din unitatea penitenciar, deși își exercită misiunea într-un mediu special, este dator să-și desfășoare lucrarea cu multă răvnă, dar în același timp trebuie să mențină relația cu episcopul locului. Ierarhul eparhial este cel care trimită în aceste unități penitenciar preoții slujitori

pentru nevoile spirituale ale celor aflați în detenție.

Așa cum preotul de parohie se susține ierarhului eparhial, tot așa și preotul din unitatea penitenciar este dator să dea dovadă de supunere față de ierarhul locului. Trebuie să se conformeze și să se supună legilor bisericesti așa cum prevăd canoanele Sf. noastre Biserici.

ORA PRO ME

ÎN NUMELE TATĂLUI...

Preotul din unitatea penitenciar este dator să-i prezinte ierarhului locului roadele muncii sale, să-i ceară sfatul ori de câte ori este nevoie, să participe la conferințele preoțești semestriale, iar în cadrul acestor conferințe să prezinte situațiile dificile cu care se confruntă, pentru a putea fi soluționate. Relația cu chiriarhul locului poate fi menținută de preotul de penitenciar și prin delegații eparhiei în penitenciarul unde preotul

respectiv își desfășoară activitatea. De asemenea, această relație poate fi menținută și prin invitațiile pe care preotul de penitenciar le poate face ierarhului locului cu diferite ocazii (hram, slujbe, aniversări etc.). În eventualitatea în care chiriarhul locului dă curs invitației preotului de penitenciar, în funcție de programul pe care îl are, este bine ca mai multe locuitori să adreseze cuvinte de zidire sufletească și îmbărbătare a celor aflați în detenție pentru a demonstra că Biserica nu-i urăște pe cei păcătoși, ci îi adună la pieptul ei ca o maină iubitoare în vederea îndreptării. Cu prilejul vizitelor efectuate de ierarhul eparhial în unitatea penitenciar se poate constata că sunt roadele muncii duhovnicești, roade care aparțin preotului slujitor într-o astfel de unitate.

Esențial în relația preotului de penitenciar cu ierarhul eparhial este supunerea și respectul celui dințai față de mai multe sau, dar, în același timp, răvnă și dragoste pe care trebuie să le aibă pentru a răspândi învățătura evanghelică a Sfintei Biserici.

Lector univ. dr. Octavian POP,
Preot capelan

Cotidian incomod și independent • Lider în mass-media județului

Jurnal de Dâmbovița

Director: TEODOR VASILIU
Redactor șef: ALINA MAVRODIN

Joi, 3 aprilie 2003 • 24 pagini - 4000 lei
Nr. 688 (2145) - SERIE NOUA - ANUL III (X)

MILOSTIVIREA ȘI FRUMUSETEA ABSOLUTĂ A LUI DUMNEZEU

Dumnezeu este milostivirea infinită. Lui îi este propriu să aibă milă și să ierte pe toți cei care se căiesc cu sinceritate de păcatele lor. Sf. Apostol Pavel îl numește pe Dumnezeu „Părintele milostivirilor” (II Corinteni I, 3). Domnul Iisus Hristos a fost și va rămâne cea mai mare descoperire a miliei lui Dumnezeu. Dumnezeu este și frumusețe absolută. O ființă este cu atât mai frumoasă cu cât este mai perfectă. Or, Dumnezeu are într-un grad infinit toate perfecțiunile care sunt în creații. „Splendoarea și strălucirea sunt în fața lui, iar puterea și frumusețea sunt în locul său cel sfânt” (Psalmul 85, 6). În gradul cel mai înalt, Dumnezeu este sfânt. El este conducătorul Bisericii și urăște orice râu. Despre sfîntenia lui Dumnezeu ne vorbește foarte bine chiar Sfânta Scriptură. Într-o vedenie, proorocul Isaias vede serafimii care stau deasupra tronului lui Dumnezeu și anunță cu glas tare: „Sfânt, sfânt, sfânt Domnul Savaot; plin este cerul și pământul de slava Sa” (Isaia VI, 1-3). Sfîntenia lui Dumnezeu se arată în legea morală, în istoria căderii, în sanctiunile împotriva păcatului și în proclamarea poruncilor. Așadar, să ne luptăm și noi aici, pe pământ, să devinim sfinti în împărăția Cerurilor.

Conf. univ. dr. Octavian POP

Cotidian incomod și independent • Lider în mass-media județului

Jurnal de Dâmbovita

Director: TEODOR VASILIU
Redactor șef: ALINA MAVRODIN

Miercuri, 16 aprilie 2003 • 24 pagini - 4000 lei
Nr. 699 (2156) - SERIE NOUA - ANUL III (X)

FIDELITATEA SÌ DREPTATEA LUI DUMNEZEU

Dumnezeu este absolut, vrednic de crezare și fidel. El nu poate să te înșele, nici să ne înșele. Domnul Iisus Hristos spune: „Cel care m-a trimis pe mine este vrednic de crezare” (Ioan VIII, 26). Iar Sfântul Apostol Pavel zice: „Chiar dacă noi călcăm credința, El rămâne credincios, căci nu se poate dezice pe sine însuși” (II Timotei II, 13). Dumnezeu este și infinit de

drept. El conduce lumea cu dreptate și judecă popoarele nepărtinitor. La dreapta judecată, toți va trebui să ne înfățișăm înaintea lui Hristos, ca fiecare la rândul său să primească, în raport de cele făcute pe pământ, fie binele, fie răul. O judecată dreaptă a lui Dumnezeu va răsplăti pe fiecare după faptele sale.

Conf.univ.dr.
Octavian POP

Palatul de JUSTIȚIE

SERIE NOUĂ, NR. 4, 2003

Imbrăcați în haine de sărbătoare prăznuim și în acest an Învierea Domnului. Pe Iisus cel răstignit și înmormântat îl vedem ieșind din mormânt, binând puterea morții, tuturor viață dăruind.

Pentru adevărul pe care I-a vestit în lume și pentru multele binefaceri ce le-a făcut oamenilor, a fost dat în judecată. A fost socotit împreună cu cei sără de lege, mai prejos chiar decât cei mai mari făcători de rele. Dușmanii adevărului erdeau că, omorându-l pe El, vor onori și adevărul pe care El l-a vestit; că vor împiedica răspândirea luminei în întunericul ne-cunoștinței. La mormântul Lui au pus străjeri înarmați, iar piatra mormântului au pecetuit-o cu peceli.

El a fost însă lumina cea adevărată, care lumenază pe tot omul ce vine în lume. Pecetele s-au rupt, străjerii au amortit, iar El cu mărire și cîinste a ieșit din mormânt. A inviat eu și Lui dumnezeiască putere, dovedind că este ce adevărat Fiul lui Dumnezeu, cel așteptat de toate neamurile pământului.

În dimineață aceea sfântă s-a înveselit cerul și pământul. În dimineață aceea sfântă s-a făcut începătura invierii tuturor. În dimineață aceea sfântă, soarele vietii a răsărit din mormânt, dăruind tuturor viață. Veniți să ne bucurăm și să ne veseljim, lăudând cu inimă și cu buzele pe Cel ce cu mărire a inviat din morți. Învierea Lui este doar întărîcarea credinței noastre, este pecetea sfântă a dragostei lui Dumnezeu față de noi, este dovada că ceea ce noi credem și mărturisim este adevăr și dreptate, căci nu este învățătură

unuī om, ci a lui Dumnezeu. Nu este învățătură înțelepciunii lumii acestuia, ci adevărul veșnic, cuvântul care a fost întru inceput la Dumnezeu pe care l-a vestit oamenilor ca să-i ridice și pe ei la cer.

Învierea lui Iisus, întărîște nădejdea noastră. Hristos a inviat stergând totă lacrima de pe totă față. Femeile sfinte de la Ierusalim au plecat de cu noapte să ungă dumnezeiescul lui trup. În ochii lor

ORA PRO ME

**HRISTOS
A ÎNVIAT!**

strălucneau lacrimile durerii, inima lor se cutremura la gândul, că nu vor putea să vadă trupul fară viață al aceluia, care le-a arătat calea vieții. În vreme ce se întrebau între ele: cine va răsurna nouă piatră de pe ușa mormântului? Iisus a stat în fața lor și le-a zis un singur cuvânt: Bucurăți-vă!

A fost o clișă sfântă, de nemărginită fericire. Întristarea celor care plângeau s-a întors dintr-o dată în bucurie. Când au cuprins picioarele celui inviat din morți s-a șters totă lacrima de la față lor. Cel inviat din morți ne zice: Pace vouă! Celor care sufe-

rim în această lume ne vestește cuvântul cel dulce al păcii. Celor care se dușmănește, Iisus le zice: Pace vouă! Celor care se urăse le zice același cuvînt dumnezeieschi binecuvântat! Din mormântul de la Ierusalim străbat astăzi peste tot pământul două cuvînte: Pace vouă! Sărbătoarea bucuriei, numai atunci își are rostul ei pentru noi dacă deodată cu Învierea lui Iisus vom sărbători și înviera noastră.

Să ne curățim aşadar simțurile și sufletele noastre, smulgând din ele orice rădăcină a urii, a dușmăniei, a pismenei și a răutății. Iisus Hristos care a vestit în lume pacea, nu poate să invie decât în sufletele aceleia, care sunt curățite de tot ceea ce tulbură pacea. De aceea ne îndeamnă astăzi cântările bisericilor să ne iertăm unul pe altul..

Să zicem frații și celor care ne urăsc pe noi, căci Iisus a inviat din mormânt. Înviind din morți, Iisus zice și poporului român: PACE VOUĂ!

Sărbătoarea Învierii Domnului, este sărbătoarea românilor de pretutindeni. După patimile de multe veacuri și după suferințele moșilor și strămoșilor noștri, astăzi, înviem și noi.

Prin înviere, să ajungem la adevărată fericire.

**HRISTOS A ÎNVIAT!
CU ADEVĂRAT A ÎNVIAT!
SĂ ÎNVIEM ȘI NOI!**

Conf. univ. dr. Octavian POP,
Preot capelan

Cotidian incomod și independent • Lider în mass-media județului

Martii, 6 mai 2003 • Nr. 2169 • SERIE NOUĂ - ANUL III (X) • 16 pagini - 5000 lei
Director: TEODOR VASILIU

CONSLIJERE SPIRITUALĂ

Aspirațiile omului la fericire

Toată lumea caută fericirea. Noi suntem făcuți ca să fim fericiți, toți oamenii căutând acest lucru. Niciodată voința lor nu caută altceva decât fericirea. Ea este motivul tuturor faptelelor oamenilor, chiar și al acelora care vor să se piardă. A situa fericirea acolo unde trebuie înseamnă a da curs izvorului oricărui bine.iar a situa fericirea acolo unde nu trebuie constituie izvorul oricărui rău. Mergeți din lume în lume, din plăcere în plăcere – spune un sfânt părinte, și nu veți găsi fericirea. Întreg pământul nu poate să sature un suflet nemuritor, aşa cum nici câteva fire de făină nu pot sătura pe un flămând. „Ne-ai făcut pentru tine, Doamne, și inima noastră nu va cunoaște nici un răgaz până când nu-și va găsi iodiha în Tine” – spune fericitul Augustin. Așa să fie și să ne ajute Dumnezeu!

Conf.univ.dr. Octavian POP

6

Invățământ - cultură

Cotidian incomod și independent • Lider în mass-media județului

Director: TEODOR VASILIU Joi, 8 mai 2003 • Nr. 2171 - SERIE NOUĂ - ANUL III (X) • 16 pagini - 5000 lei

**CONSIGLIERE
SPIRITUALĂ**

IMAGINATIA SI MEMORIA SPIRITALA

Omul are conștiință cugetată a trecutului. Pe lângă imaginația și memoria sensibilă, mai are o memorie care este un act al inteligenței spirituale. Imaginația este un simț intern. Si unele animale posedă o imagine, care este rezultatul imaginilor captate de simțurile externe. Memoria sensibilă pe care o avem și noi, și animalele este un simț intern sau o facultate sensibilă, care își amintește de a fi percepții imaginile corpurielor externe, într-un timp trecut. Dar în om există și o altă memorie spirituală, care nu e deloc o facultate deosebită de intelligentă, ci un act al inteligenței prin care această facultate își păstrează ideile, iar apoi și le amintește ca fiind trecute.

Conf.univ.dr. Octavian POP

6

Invățământ - Cultură - Culte

Cotidian incomod și independent • Lider în mass-media județului

Jud

de dâna bovă tă

100%
LOCAL

Director: TEODOR VASILIU Luni, 12 mai 2003 • Nr. 2174 - SERIE NOUĂ - ANUL III (X) • 16 pagini - 5000 lei

SUFERINTELE ADÂNCI SI NEVOIA RELIGIOASA DIN OM

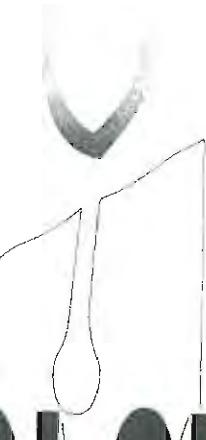
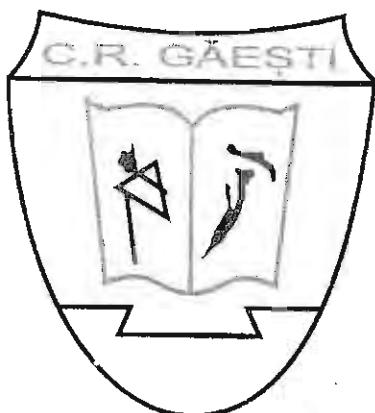
In om există două feluri de suferință: una fizică, ce poate să-i brâzdeze trupul și să pătrundă până în ultimele fibre ale organismului său; și o alta, mai mare, mai intensă, mai adâncă, ce atinge piscurile imateriale și adâncimile ființei sale. Animalele nu cunosc decât suferința fizică. Omul, pentru că este superior, primește în „camerele înalte ale naturii sale, vizita suferinței morale”. Omul poseda și altceva decât membre care gem și scărțăle ca niste roți neunse. El are o înîmă capabilă de suferință. Prin aspirațiile sale, ca și prin suferințe, înîmă omului dovedește originea sa dumnezeiasca. În sfârșit, în ființa umană există și o nevoie religioasă. Omul are un suflet ce simte nevoia după Dumnezeu. Natura umană cunoaște pe Dumnezeu și, prin aceasta, ea este infinit superioară animalelor. Religia este un rapt tot atât de vechi ca și omul, tot atât de universal ca și pământul locuit, tot atât de nedezrädaciñat ca și natura umană. Omul a căutat nu numai să intre în contact cu creația, ci a încercat să intre în relații și cu ființa, iar prin excelență, cu Dumnezeu.

Conf. univ. dr. Octavian POP

6

Invățământ - Cultură

ISSN 1224-7510

LUMINĂ SI SPERANȚA

REVISTĂ DE CULTURĂ, OPINIE SI INFORMARE

Anul VIII • Nr. 1 - 6 • ianuarie - iunie 2003

Editată de CENTRUL DE REEDUCARE GĂEȘTI

CONSIDERAȚII INTRODUCTIVE PRIVIND VINOVĂȚIA

1. PROCESUL PSIHIC AL CUNOAȘTERII ȘI VOINȚEI

Întreaga activitate umană este de neînțeles fără procese psihice, fără raportarea individului la realitatea obiectivă prin intermediul conștiinței.

Procesele psihice, fiind fenomene spirituale care apar și se desfășoară în interiorul ființei umane, declanșeză și controlează întreaga activitate fizică întreprinsă de subiect. Individual se dezvoltă ca om și își desfășoară întreaga activitate numai în societate, în cadrul relațiilor sociale existente, în acest sens apreciindu-se că "este de neconceput o înțelegere a naturii și evoluției senzațiilor fără a lăne seamă de influența factorului istorico-social".¹

În urma datelor obținute din mediul înconjurător, prin intermediul senzațiilor, gândirea le supune unor operații logice, dintre care putem aminti analiza și sinteza, comparația, abstractizarea și generalizarea, astfel realizându-se reflectarea mijlocită și generalizată a realității. Ca urmare a activității sale, gândirea abstractă elaborează, ca forme proprii de desfășurare, noțiunea, judecata și raționamentul. Încercând o simplificare a mecanismului psihic vom putea aprecia că orice activitate a omului se desfășoară după o prealabilă cunoaștere a realității, a nevoilor și trebuințelor sale, a scopului și mijloacelor de realizare, omul având capacitatea să "prevadă în perspectivă urmările acțiunilor sale, să înțeleagă și să-și însușească legile vieții sociale, să acționeze în conformitate cu ideile morale superioare".²

Acțiunile voluntare sunt însoțite de o complexitate de procese psihice care se desfășoară pe mai multe etape:

- apariția motivației, dorinței și scopului urmărit;
- construirea planului mintal al acțiunii, cu reprezentarea efectului final, lupta motivelor;
- deliberarea, luarea hotărârii;
- executarea hotărârii.

Față de cele de mai sus, în literatura de specialitate s-a apreciat că "elementul subiectiv al răspunderii penale trebuie căutat numai în aceste procese psihice ale subiectului infracțiunii".³ Considerăm că această apreciere este pe deplin justificată deoarece orice faptă a omului, care se conduce liber în viața socială, reprezintă în totdeauna o manifestare concretă, o exteriorizare a ființei sale, a poziției sale spirituale față de raporturile sociale, pe care le cunoaște, față de

mediul înconjurător în care își desfășoară activitatea cotidiană, pentru satisfacerea trebuințelor sale materiale și spirituale. Deci, omul, prin faptele sale concrete, demonstrează societății acordul sau dezacordul său față de relațiile sociale existente, față de ansamblul normelor de conduită morală și juridică.

Fiecare individ are posibilitatea cunoașterii exacte a împrejurărilor în care acționează și reprezentarea clară a consecințelor firești ale acțiunii sau inacțiunii sale în raport cu cerințele vieții sociale, putând, pe această bază, să-și dirijeze comportamentul după voința sa, raportându-se la un sistem de valori în care se includ și prevederile legale. O dovedă că există această posibilitate de cunoaștere o constituie și practica judiciară unde eroarea de fapt este invocată numai ca rară excepție.

Analiza proceselor psihice care au stat la baza activității infracționale este deosebit de complexă, întrucât organul judiciar nu șe poate cunoaște direct și nemijlocit. Dacă în legătură cu procesele volitive nu se pot face nuanțări, întrucât voința (hotărârea de a săvârși actul sau hotărârea de a nu interveni) există sau nu există, odată ce individual a cauzat o modificare a realității, deci avem deja de-a face cu un proces psihic exteriorizat, analiza voinței se va face prin deducerea proceselor psihice intelective (cunoaștere și reprezentare). Desigur, constatarea lipsei voinței de a săvârși fapta va conduce la aprecierea că fapta nu constituie infracțiune și prin urmare nu se va putea pune problema răspunderii penale (se vor aplica dispozițiile art. 44-51 din Codul penal).

Având în vedere cele de mai sus, vom observa că este o strânsă corelație între modul de a gândi al individualui și faptele sale. După parcurgerea unor etape în care s-a considerat că vinovăția este determinată de săvârșirea actului, indiferent de poziția psihică a făptuitorului, încă din secolul II d. H. în doctrina juridică penală se face legătura între poziția psihică și faptă, intenția devenind fundament al răspunderii penale, răspunderea obiectivă rămânând cu caracter de excepție.

În gândirea juridică modernă au devenit dominante două curente de gândire, răspunderea penală fiind bazată pe procesele psihice văzute ca legătura dintre faptă și autor în teoria psihologică sau pe atitudinea individualului față de ordinea juridică în teoria normativă.

Factorul intelectiv, sau atitudinea de înțelegere presupune reprezentarea deplină a conținutului, sensului și finalităților urmărite sau acceptate prin săvârșirea faptei, precum și prevederea întregii desfășurări cauzale a acesteia.

Acest factor, numit și conștientul, implică înțelegerea, prin reprezentare și prevedere, a naturii materiale și sociale, a legăturilor cauzele dintre diferitele procese și fenomene care se petrec între și în interiorul acestora, raporteză tot ceea ce este eu la tot ceea ce nu este eu și dirijează întregul proces optional, decizional și acțional al ființei umane.

Factorul volitiv, pe de altă parte, presupune capacitatea individului - care înțelege și prevede conținutul și sensul faptelor sale - de a-și dirija în mod liber și de a-și stăpâni în mod deplin actele de conduită.

Așa cum am mai arătat, voința nu cunoaște nuanțări, ea există sau nu există; de aceea, în raport numai cu acest element psihic nu putem distinge diferite forme de vinovăție, ci doar având în vedere și factorul intelectiv.¹⁰

Așadar vinovăția înglobează în conținutul său o complexitate de procese psihice intelective, volitive și emotionale care îl determină pe subiect la luarea hotărârării infracționale și-l dirijează în continuare în toată activitatea sa. Manifestarea factorilor intelectiv și volitiv, precum și raportul dintre ei diferă calitativ în fiecare modalitate a vinovăției.

5. MODALITĂȚILE VINOVĂȚIEI

Potrivit art. 19 din Codul penal, vinovăția există sub forma intenției sau culpei astfel:

“1. Fapta este săvârșită cu intenție când infractorul:

a) prevede rezultatul faptei sale, urmărind producerea lui prin săvârșirea faptei;

b) prevede rezultatul faptei sale și deși nu-l urmărește, acceptă posibilitatea producerii lui.

2. Fapta este săvârșită din culpă când infractorul:

a) prevede rezultatul faptei sale, dar nu-l acceptă, socotind fără temei că el nu se va produce;

b) nu prevede rezultatul faptei sale, deși trebuia și putea să-l prevadă.”¹¹

O altă formă de vinovăție o constituie praeter-intenția (intenția depășită).

Forma și gradul vinovăției sunt prevăzute în norma de incriminare și sunt evaluate în abstract de către legiuitor prin prevederea minimului și maximului special al pedepselor care se pot aplica în cazul săvârșirii faptei prevăzute de legea penală. Astfel intenția este pedepsită cel mai grav, întrucât la săvârșirea faptelor cu intenție concurează toate forțele psihice ale infractorului,

urmărind praeferenția și, pedepsită mai ușor, culpa.

Apreciind ansamblul factorilor subiectivi și obiectivi, toate împrejurările în care s-a desfășurat activitatea infracțională, se ajunge la determinarea concretă a formei și gradului vinovăției și pe această bază se va putea stabili o concretă individualizare a pedepsei, în limitele prevăzute de lege pentru fiecare infracțiune în parte, desigur, în funcție de împrejurările care particularizează fiecare caz în parte, putându-se ridica sau coborî pedeapsa aplicată sub sau peste limitele speciale.

6. VINOVĂȚIA CA ELEMENT CONSTITUTIV AL INFRACTIUNII

Vinovăția penală se poate manifesta în modalități diferite, oricare dintre acestea fiind suficientă prin ea însăși pentru a pune în evidență elementul moral al infracțiunii.

Cu toate acestea, la alcătuirea conținutelor constitutive ale infracțiunilor reglementate fie în partea specială a codului penal fie în norme penale din legi extrapenale, legiuitorul nu poate face abstracție de particularitățile exprimării subiective tipice ale fiecărei fapte penale, inclusiv în conținutul constitutiv al acesteia numai acea modalitate sau acele modalități subiective care îi sunt proprii.

În concluzie, în timp ce, ca trăsătură esențială a infracțiunii, vinovăția poate exista în orice modalitate a ei, ca latură subiectivă a conținutului unei infracțiuni determinate, ea nu poate exista decât în modalitatea anume prevăzută de lege.¹²

a) Vinovăția ca element de structură în cazul infracțiunilor comisive

Având în vedere că infracțiunile comisive se săvârșesc, de regulă, cu intenție, ele reprezentând și cea mai mare parte din conduitele de pericol social incriminate, în timp ce conduitele comisive culpabile grave sunt mai puțin frecvente, legiuitorul a înscris în art. 19 alin. 2 din Codul penal, regula potrivit căreia “fapta constând într-o acțiune săvârșită din culpă, constituie infracțiune numai când în lege se prevede aceasta”.

În sistemul legii noastre penale, toate infracțiunile comisive sunt prezumate prin dispozițiile art. 19 alin. 2 din Codul penal ca fiind comise cu intenție; ele pot fi săvârșite și din culpă, dar numai în cazurile în care normele părții speciale prevăd aceste lucru în mod expres.¹³

b) Vinovăția ca element de structură în cazul infracțiunilor omisive

Deși faptele omisive se pot săvârși fie cu intenție, fie din culpă, unele din acestea nu prezintă gradul de pericol social care să justifice incriminarea lor decât în cazurile în care se săvârșesc cu intenție.

În art. 19 alin. 3 Codul penal prevede că “fapta

2. TEORIA PSIHOLOGICĂ A VINOVĂȚIEI

În concepția psihologică, "vinovăția constituie ansamblul proceselor psihice (volitive, intelective, afective) care stau la baza relației dintre autor și fapta comisă. În esență, aceste procese relevă caracterul voit și conștient al faptei..."⁴. Răspunderea penală se justifică prin faptul că subiectul activ al infracțiunii și-a folosit în mod defectuos capacitatea psihică (înțelegere, prevedere și dirijare a voinței) cauzând un rezultat (prevăzut sau pe care putea și trebuia să-l prevadă) care aduce atingere valorilor ocrotite de legea penală. Vinovăția are caracter de proces psihic în toate formele ei de manifestare, fie sub forma intenției, fie sub forma culpei.

Făptitorul este privit ca o persoană responsabilă care trebuie să prevadă rezultatul faptelor sale și, în cazul în care săvârșește o infracțiune, aceasta denotă insuficiențe ale conștiinței sale față de obligațiile sale sociale, față de regulile de conviețuire și față de ordinea de drept.

Societatea poate acționa mai eficient cunoșcând laturile negative ale făptitorului și având criteriile necesare individualizării pedepsei.

3. TEORIA NORMATIVĂ A VINOVĂȚIEI

În această concepție "vinovăția nu este o realitate psihologică ci un concept normativ, exprimând un raport de contrarietate între voința subiectului și norma de drept".⁵ Astfel, fapta săvârșită cu intenție este o faptă voluntară care nu trebuia voită (se impută făptitorului că a săvârșit fapta) iar fapta săvârșită din culpă este o faptă involuntară care nu trebuia produsă (se impută făptitorului că nu a împiedicat producerea faptei). În toate cazurile se reproșează subiectului activ al infracțiunii că a optat pentru o conduită contrară legii.

Existența vinovăției este condiționată de verificarea îndeplinirii unor cerințe generale (capacitatea psihico-fizică a făptitorului și conștiința ilicitului) și speciale (îndeplinirea condițiilor din norma de incriminare, inexistența vreunui temei care ar face scuzabilă vinovăția).

Aceste două teorii se completează reciproc, una punând accentul pe elementul psihic și celalătă, fără a-l înălțura, pe atitudinea individului față de ordinea juridică. Dacă în cazul primei teorii s-ar exagera cu analiza proceselor psihice profunde ale personalității făptitorului, obiectivul judecății nu ar mai fi fapta ci personalitatea acesteia, în cazul celei de-a doua teorii evaluarea exagerată a motivației făptitorului ar putea conduce la subiectivizarea dreptului penal (cunoașterea profundă a tuturor

motivelor faptei conduce la o tendință de atenuare până la înălțarea răspunderii penale).

4. NOTIUNEA SI CONȚINUTUL VINOVĂȚIEI ÎN DREPTUL PENAL ROMÂN

Știința dreptului penal din țara noastră limitează vinovăția la acelă procese psihice ale subiectului care trezesc ideea infracțională, impulsionează la acțiune, dirijează și controlează activitatea infracțională însăși.

În doctrină s-a arătat că vinovăția este "atitudinea psihică a persoanei care, săvârșind cu voință neconstrânsă o faptă ce prezintă pericol social, a avut, în momentul executării, reprezentarea faptei și a urmărilor socialmente periculoase ale acesteia sau, deși nu a avut reprezentarea faptei și urmărilor, a avut posibilitatea reală, subiectivă a acestei reprezentări"⁶, că "exprimă o atitudine psihică (de conștiință) a făptitorului (aspectul moral-subiectiv) față de acțiunea (infracțiunea) sa, în sensul cunoașterii împrejurării că aceasta este prevăzută de legea penală, că produce urmări socialmente periculoase, de asemenea prevăzute de legea penală, pe care le dorește sau acceptă, ori manifestă o atitudine de ușurință sau nepăsare față de acestea sau nu prevede urmările deși trebuia și putea"⁷, sau că este "acea atitudine mentală cu caracter antisocial a persoanei ce săvârșește o faptă prevăzută și pedepsită de legea penală, care fie a avut în momentul conceperii și executării ei atât capacitatea de a se exprima liber, cât și înțelegerea semnificației antisociale a faptei comise și a urmărilor acesteia, fie că deși nu a avut reprezentarea faptei și nici a urmărilor acesteia, putea și trebuia să le reprezinte în condițiile unei atitudini normal diligente".⁸

Conform unei alte opinii, "vinovăția este un ansamblu de raporturi psihice ale subiectului infracțiunii - sub forma intenției sau culpei - față de relațiile sociale ocrotite de legea penală, față de fapta comisă și de urmările ei socialmente periculoase".⁹

Pentru conturarea vinovăției ca latură și componentă psihică a infracțiunii, sunt considerați esențiali numai acei factori subiectivi care prin interacțiunea lor definesc conținutul concret al vieții conștiiente a individului, relevând în cazul săvârșirii unei fapte penale implicarea sa lucidă și responsabilă atât față de întreaga desfășurare obieclivă a conduitelor ilicite și consecințele acesteia, cât și față de semnificația atitudinii adoptată în plan fizic, moral și social.

Sub acest aspect se consideră că fiind caracterizați factorii intelectivi și volitivi, cu alte cuvinte, înțelegerea și voința conduitelor interzise.

LUMINĂ ȘI SPERANȚĂ

constând într-o inacțiune constituie infracțiune fie că este săvârșită cu intenție, fie din culpă, afară de cazul când legea sanctionează numai săvârșirea ei cu intenție."

Dacă în conținutul constitutiv al unei infracțiuni omisive nu este făcută nici o precizare în sensul că aceasta nu este pedepsită decât atunci când este săvârșită din culpă, înseamnă că incriminarea ei este prezumată legal atât sub forma intenției, cât și a culpei.

Cele mai multe infracțiuni omisive prevăzute în Codul penal sunt vizate sub prezumția vinovăției sub ambele ei modalități, deoarece conținutul lor juridic nu face nici o precizare privind elementul lor subiectiv.

În Codul penal român sunt revăzute anumite infracțiuni care nu se pot săvârși decât cu intenție, cum ar fi cele prevăzute de articolele 246, 248, 274, 305.

LECTOR UNIV. DR. OCTAVIAN POP

BIBLIOGRAFIE:

1. Alexandru Roșca, *Psihologie generală*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1996, pag. 149;
2. Alexandru Roșca, *Psihologie generală*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1996, pag. 400;

3. Ion Mircea, *Vinovăția în dreptul penal român*, Ed. Lumina Lex, București, 1998, pag. 13;
4. Gheorghe Antoniu, *Vinovăția penală*, Ed. Academiei, București, 1995, pag. 21;
5. Gheorghe Antoniu, *Vinovăția penală*, Ed. Academiei, București, 1995, pag. 27;
6. Constantin Bulai, *Drept penal - partea generală*, Casa de Editură și Presă "Şansa" S.R.L., București, vol. I, pag. 118;
7. Matei Basarab, *Drept penal - partea generală*, Ed. "Chemarea", Iași, 1992, pag. 84;
8. Narcis Giurgiu, *Legea penală și infracțiunea*, Ed. "Gama", Iași, 1995, pag. 129;
9. Ion Mircea, *Vinovăția în dreptul penal român*, Ed. Lumina Lex, București, 1998, pag. 41;
10. T. Vasiliu, G. Antoniu, Ş. Daneş, G. Daranga, D. Lucinescu, V. Papadopol, D. Pavel, D. Popescu, V. Rămureanu, *Codul penal comentat și adnotat - partea generală*, Ed. Științifică, București, 1962, pag. 93;
11. *Codul penal al României*, Ed. Atlas Lex, București, 1997;
12. V. Dongoroz, S. Kahane, I. Oancea, I. Fodor, I. Iliescu, C. Bulai, R. Stănoiu, *Explicații teoretice ale Codului penal român - partea generală*, vol. I, Ed. Academiei, București, 1969, pag. 120;
13. Narcis Giurgiu, *Legea penală și infracțiunea*, Ed. "Gama", Iași, 1995, pag. 131.

ASPECTE TEORETICE ȘI PRACTICE PRIVIND SISTEMUL SANCTIONATOR PENAL AL MINORILOR INFRACTORI

• Studiu monografic •

I. INFRACTIONALITATEA JUVENILĂ

CRIMINALITATEA - fenomen alarmant al lumii contemporane datorat intensității și extinderii cu care se manifestă, în special în acest sfârșit de perioadă a mileniului II, nu este doar un epifenomen al societății umane de astăzi, ci constituie o trăsătură a acesteia, avându-se în vedere permanența ei în configurația oricărei epoci.

Deși anterioritatea sa istorică se confruntă cu cea a dreptului penal, care a apărut mai târziu ca ansamblu de reguli ce apără cele mai importante valori ale vieții sociale, interesul de a găsi un răspuns la întrebarea "ce anume îi determină pe oameni să încalce aceste reguli, comitând acte antisociale?" s-a manifestat de abia în prima jumătate a secolului trecut prin încercările școlii cartografice.(1).

Privită din perspective diferite, criminalitatea ca noțiune generală a suferit o împărțire a conținutului ei în două sfere mai operaționale în cercetarea științifică (2): deliciența sau infracționalitatea juvenilă și criminalitatea adulță.

Desemnând ansamblul încălcărilor normelor sociale sancționate penal, săvârșite de minori, deliciența juvenilă constituie un fenomen social complex și grav prin consecințele sale negative, nu numai pentru comunitate, dar și pentru destinul ulterior al minorului.

În cadrul cercetării infracționalității juvenile se reține că a crescut grupa de minori în cadrul structurii pe vîrstă a populației și, în același timp, se constată o tendință ascendentă a delicienței în rândul minorilor, paralel cu gravitatea faptelor săvârșite. În acest context s-au formulat și utilizat variale metode și procedee în scopul prevenirii și combaterii acestui fenomen.

Grijă pentru creșterea și educarea tinerei generații se reflectă într-un sistem de norme sociale și juridice care au ca scop crearea condițiilor necesare pentru dezvoltarea armonioasă și echilibrată a acesteia.

O sarcină importantă este aceea de depistare a elementelor ce primejdiosc dezvoltarea tinerei generații, cât și instituirea unui program cinsorial de

protecție a minorilor. Această protecție specială din partea statului se manifestă diferențiat, înainte sau după comiterea faptelor penale, prin continuă perfectionare a modalităților de intervenție în această direcție, ceea ce constituie garanția realizării unei integrări optime și favorabile a minorilor în societate.

II. OCROTIREA MINORILOR - reflectată în documente internaționale și în documentele interne: CONSTITUȚIA ROMÂNIEI și CODUL PENAL ROMÂN

Problema delicvenței minorilor se află în atenția criminologilor din țara noastră și din diferite țări, dar și în atenția diferitelor organizații internaționale pentru: crearea cadrului adecvat în vederea ocrotirii lor; precizarea etiologiei comportamentului infracțional la nivelul cazului individual și explicarea fenomenului infracțional în rândul minorilor.

În ultimii 15 ani, Națiunile Unite au făcut eforturi considerabile pentru a ameliora justiția penală cu privire la minori, prevenirea delicvenței juvenile și apărarea minorilor privări de libertate.

În vederea protejării minorilor în general și a celor lipsiți de cele mai elementare drepturi, încă după primul război mondial a fost adoptată Declarația de la Geneva, în anul 1924, cu privire la drepturile copilului.

După al doilea război mondial, un prim document deosebit de important care atestă grija comunității internaționale privind soarta copiilor, a fost Carta Națiunilor Unite, semnată la San Francisco la 26.06.1945, la sfârșitul Conferinței Națiunilor Unite pentru Organizarea Internațională, care a intrat în vigoare la 24 octombrie 1945. Din această Cartă face parte integrantă și Statutul Curții Internaționale de justiție.

2.1. Declarația universală a drepturilor omului

Acest document internațional a fost adoptat la

LUMINĂ ȘI SPERANȚĂ

Adunarea Generală a O.N.U. la data de 10 decembrie 1948 și arată în preambul: "Considerând că recunoașterea demnității interne tuturor membrilor familiei umane și a drepturilor lor egale și inalienabile constituie fundamentalul libertății justiției și păcii în lume".

Adunarea Generală proclamă prezenta Declarație ca idealul comun pe care să-l atingă toate popoarele și toate națiunile pentru ca toți oamenii și organizații societății, având mereu în minte această declarație, să se străduiască ca prin învățământ și educație să dezvolte respectul acestor drepturi și libertăți și să asigure recunoașterea și aplicarea lor universală și efectivă.

2.2. Regulile minime cu privire la justiția pentru minori

Regulile de la Beijing conțin în mod egal concepte teoretice care par concurente, ca de exemplu concepția anglo - saxonă conform căreia judecătorul de minori acționează în calitate de mandatar al părinților minorilor delincvenți, concepție calificată drept apropiere paternalistă.

Se constată că unele din Regulile de la Beijing sunt în mod clar inspirate din "modelul legalist al justiției penale" și altele din modelul de asistență al justiției minorilor, punând accentul, pe de o parte, pe importanța garanțiilor legale oferite minorilor și, pe de altă parte pe grijă de a-i asista în plan social.

Regulile de la Beijing, consacrate în parte "tratamentului în instituție" al minorilor, au recomandat aplicarea acestor reguli de încercare, demult stabilite "în cât mai mare măsură, pentru a răspunde diferitelor nevoi ale minorilor, potrivit cu vârsta, sexul și personalitatea lor".

Aceste reguli rezervate minorilor, diferă de cele din 1955 în privința unui punct important: ele se aplică nu numai minorilor autori de acte criminale, ci și minorilor plasați într-un așezământ public sau privat de către o autoritate juridică, administrativă sau o altă.

2.3. Principiile directoare de la Riad

Originea Principiilor directoare de la Riad este asemănătoare cu cea a regulilor de la Beijing. În 1985, "branșei" i-a fost încredințat un mandat care-i cerea să studieze "dezvoltarea normelor pentru prevenirea delicvenței juvenile". A fost elaborat un anteproiect care a fost prezentat la Congresul Națiunilor Unite în anul 1990, la Havana (Cuba). Versiunea finală a acestui instrument a fost aprobată în luna decembrie a aceluiași an de Adunarea Gen-

erală și a fost numită "Principiile de la Riad", datorită faptului că în acest oraș din Arabia Saudită, în anul 1988, a avut loc o reuniune internațională a specialiștilor care au adus proiectului îmbunătățiri importante.

În privința Principiilor directoare de la Riad, acestea sunt principii directoare și nu reguli, care pun pe primul plan ideea că familia trebuie considerată ca o cheie de boltă în prevenirea crimei, fiind unitatea centrală responsabilă de socializarea primară a copiilor (art. 12). De aceea ar trebui să fie făcute eforturi din partea puterilor publice și a organismelor sociale pentru a menține integritatea familiei, iar societatea are responsabilitatea de a ajuta familia pentru a asigura îngrijirea și apărarea copiilor cât și pentru a asigura sănătatea fizică și mentală a acestora.

2.4. Regulile minime al Națiunilor Unite pentru apărarea minorilor privați de libertate

Acestea consacrată de la început în mod explicit subsidiaritatea recurgerii la încarcerare, care trebuie să fie ultima măsură la care să se recurgă, și să fie limitată doar la cazurile excepționale.

De asemenea munca "trebuie să fie considerată întotdeauna ca un instrument de educație și un mijloc de a insufla minorului respectul de sine și de a nu fi impusă ca o sanctiune disciplinară, iar minorii trebuie să fie supravegheata de adulți, cu excepția situațiilor când ei participă cu adulți riguroz selecționați la un program special de tratament, care prezintă pentru minori unele avantaje.

2.5. Convenția Drepturilor Omului (1989)

Aceasta continuă aspecte pe care le consacrá în drepturi recunoscute copiilor și tinerilor.

În preambulul convenției se arată că, în conformitate cu principiile proclamate în Carta Națiunilor Unite, copilul are nevoie de protecție și îngrijire, și îndeosebi de o protecție juridică corespunzătoare.

Este stipulată răspunderea comună a părinților pentru creșterea și asigurarea dezvoltării normale a copiilor, iar când copilul ar fi separat de familia sa, indiferent din ce motive, el are dreptul la protecție și ajutor special din partea statului.

Pe plan internațional a fost instituit un "Comitet al Drepturilor copilului" însărcinat cu controlul acțiunilor și progreselor înregistrate în această direcție privind ocrotirea copilului de statele părți ale Convenției.

2.6. Consiliul European

Consiliul European, fiind un organism internațional, se implică în mod deosebit în problemele delicvenței juvenile, în care sens a inițiat numeroase cercetări criminologice și sociologice în ceea ce privește delicvența juvenilă în rândul acestor minori care provin din familiile de emigranți sau din populația autohtonă minoritară. Aceste preocupări rezultă și din recomandările Consiliului European, ca de exemplu:

Recomandarea nr. R (87) 20 cu privire la "Reacțiile sociale la delicvența juvenilă" adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului European la 17 septembrie 1987 și Recomandarea nr. R (88) privind "reacțiile sociale" la comportamentul delicvent al tinerilor proveniți din familiile de emigranți adoptată de același organism la 18 aprilie 1988.

Regulile care orientează actualmente legislația și practica în domeniul delincvenței juvenile în cele mai multe state membre ale Consiliului European, au la bază principiile politicii penale ale Consiliului European, și anume: prioritatea absolută a prevenirii, reducerea intervenției justiției penale și necesitatea participării comunității la politica criminală.

Un loc important în orientările de principiu ale Consiliului European îl ocupă ideea depenalizării unor fapte săvârșite de minori, precum și ideea evitării pe cât posibil a procedurii judiciare pentru sancționarea faptelor săvârșite de minori.

Aderarea României la Consiliul European, semnarea și ratificarea Convenției Europene a Drepturilor Omului, impun anumite modificări ale legislației interne în vederea adoptării acesteia ca norme și reguli stabilite de Convenție.

2.7. Constituția României

În art. 45 din Constituția României este prevăzută protecția copiilor și tinerilor:

- (1) copiii și tinerii se bucură de un regim special de protecție și asistență în realizarea drepturilor lor;

- (2) statul acordă alocații de stat pentru copii și ajutoare pentru îngrijirea copilului bolnav ori handicapăt. Alte forme de protecție socială a copiilor și tinerilor se stabilesc prin lege;

- (3) exploatarea minorilor, folosirea lor la activități care le-ar dăuna sănătății, moralității, sau care le-ar pune în primejdие viața ori dezvoltarea normală, sunt interzise;

- (4) minorii sub vîrstă de 15 ani nu pot fi angajați ca salariați;

- (5) autoritățile publice au obligația să contribuie la asigurarea condițiilor pentru participarea liberă a

tinerilor la viața publică, socială, economică, culturală și sportivă a țării.

Art. 45 din Constituție, prin conținutul său, conturează un drept fundamental cetățenesc care poate fi intitulat "dreptul copiilor și tinerilor la protecție și asistență".

2.8. Codul Penal Român

În ceea ce privește modul cum se reflectă ocrotirea minorilor în Codul penal al României, se constată că legea penală în vigoare ia în considerare vîrstă, în primul rînd, în raport cu persoanele care vor săvârși fapte prevăzute de legea penală, atât în cadrul normelor privitoare la stabilirea existenței sau inexistenței răspunderii penale, cât și acela al normelor privitoare la tratamentul sancționator și la individualizarea sancțiunilor de drept penal (art. 99, 100 Cod penal).

Legislația penală face distincție între minorii fără răspundere penală și minorii care răspund penal.

Faptele prevăzute de legea penală săvârșite de minori care în momentul comiterii faptelor nu aveau vîrstă de 14 ani, nu au caracter penal și nu constituie infracțiuni; minorul care are vîrstă între 14 - 16 ani răspunde penal numai dacă se dovedește că a săvârșit fapta cu discernământ, iar dacă a împlinit vîrstă de 16 ani răspunde penal, minorii fiind prezumați că au discernământ în momentul împlinirii vîrstei de 16 ani.

III. ISTORICUL RĂSPUNDERII PENALE A MINORILOR ÎN ROMÂNIA

Primele texte legale importante din sec. al XIX-lea, care se referă la regimul penal al minorului, le găsim în Codul Penal din 1853 al lui Barbu Știrbei. El reproduce dispozițiile din Codul Penal francez din 1810 prevăzute în art. 54 că: "minorul în vîrstă de până la 8 ani nu răspunde penal, fiind considerat irresponsabil". Este vorba de o prezumție absolută (iuris et de iure), de irresponsabilitate, care nu poate fi înălțată.

Art. 55, prevedea că: "minorul între 8 și 15 ani, nu răspunde penal, numai dacă se dovedește că acuzatul a lucrat fără pricepere".

Este înțelesul cu care acest text se referă la noțiunea de "discernământ", care nu fusese încă adoptată ca neologism în limbajul juridic al epocii.

Trebuie reținut că în redactarea acestui articol "priceperea" este apreciată în funcție de momentul săvârșirii faptei și nu de cel al judecării cauzei, iar obligația stabilită acestei stări îi revine instanței de judecată.

LUMINĂ ȘI SPERANȚĂ

Prevederile din Codul Penal, Barbu Știrbei sunt preluate și introduse în Codul Penal din 1864, care precede în Titlu VI "Despre cauzele care apără drept pedeapsă sau micșorează pedeapsa" că:

- Art. 61 - *infracțiunea comisă de un copil mai mic de 8 ani deplini, nu se pedepsește.*

- Art. 62 - *crimele sau delictele comise de un minor, ce are vîrstă de 8 ani deplini până la 15 ani deplini, nu se vor pedepsi, dacă se va decide de judecată că acuzatul a lucrat fără pricepere.*

Mentionăm că atât minorul, între 8 ani împliniți și până la 15 ani deplini, care a acționat cu pricepere (discernământ), cât și minorul care a depășit această vîrstă beneficiază până la etatea de 20 de ani deplini de un regim sancționator mai bland decât cel aplicat adulților. Cu alte cuvinte, limita superioară de vîrstă a minorității penale este de 20 de ani. Mai mult, printr-o decizie a Curții de Cazație din 26 iunie 1867 se arată că "Violează art. 63 C.P., instanța care aplică pedeapsa principală unui minor de 20 de ani, fără a fi precizat că este de 20 de ani deplini".

În Codul Penal din 1864, minorul între 8 și 15 ani care a acționat cu discernământ și cel între 15 și 20 de ani erau supuși unui regim sancționar derogator de la dreptul comun. Astfel, conform art. 63, dacă infracțiunea era sancționată cu muncă silnică pe viață sau pe o durată limitată, minorul putea fi pedepsit numai cu închisoarea de la 3 la 15 ani.

În celealte cazuri limitele pedepsei închisorii pentru categoriile de minori arătate mai sus erau reduse cu 1/3 sau 1/2 din durata prevăzută de lege pentru fapta respectivă.

Pentru minorii care erau în vîrstă de până la 8 ani sau aveau între 8 ani și 15 ani, dar acționaseră fără discernământ, codul prevedea încredințarea lor părintilor sau "punerea într-o monastire, ce intr-adins se va determina pentru corecțiunea unor asemenea copii, unde se va ține un timp de ani determinați prin hotărârea judecății, fără însă că acești ani să poată să vîrsească vîrstă de 20 ani a culpabilitului".

Cu alte cuvinte, Codul Penal din 1864, inspirat din legislația avansată a epocii, introduce pentru delincvenții minori numai pedeapsa cu închisoarea, nu și muncă silnică sau recluziunea care erau pedepse ce se aplicau, printre altele, numai adulților. Deci, regimul de executare a sancțiunii este mai bland, deși nu se prevedea măsurile de siguranță sau mai târziu măsurile educative, ca alternative la aplicarea pedepsei cu închisoare.

În ceea ce privește minorii, care nu răspundeau penal din cauza vîrstei sau lipsei discernământului în momentul comiterii faptei, măsurile aveau un caracter de corecție preventivă și se aplicau fie de

părinți, fie de instituțiile religioase special abilitate prin lege în acest scop.

Codul de Procedură Penală din 1864, nu prevedea instanțe și proceduri speciale de judecată pentru minorii infractori. Este o situație generală în Europa, deși în unele lucrări de istorie ale instituțiilor penale se fac referiri la o dispoziție din 1796 dată de Consiliul orașului Berlin, prin care se cerea tribunalului "ca minorii să nu fie supuși procedurii de drept comun, ci unei proceduri speciale".

În forma sa inițială, Codul Penal din 1936 conținea următoarele prevederi referitoare la minoritatea penală:

- Art 138: - Minor este acela care nu a împlinit vîrstă de 19 ani;

- Copil este minorul care nu a împlinit vîrstă de 14 ani;

- Adolescent este minorul între 14 și 19 ani neîmpliniți;

Este prima oară când în legislația penală din țara noastră se stabilesc diferențele perioade care alcătuiesc minoritatea penală. Este o clasificare pro causa care nu corespunde criteriilor psihofiziologice ci se justifica prin nevoie de a delimita convențional grupele de vîrstă în funcție de criterii de politică penală.

Limitarea adolescenței la vîrstă de 14 - 15 ani neîmpliniți, deci la un an de zile, constituia un artificiu care înlocuia periodizarea firească, biologică, a vîrstelor, în pofida tuturor punctelor de vedere exprimate cu ocazia lucrărilor pregătitoare și care considerau că adolescența este cuprinsă între 14 și 19 ani neîmpliniți.

În expunerea de motive care susținea această împărțire se arăta că majoritatea de la 8 ani (în țările românești) și de la 11 ani la 12 ani (în Transilvania și Bucovina, înainte de reîntregirea României) la 14 ani a limitei de vîrstă de la care minorul răspunde penal se justifică prin tendința generală a legislațiilor penale moderne de a scoate perioada copităriei de sub incidența sistemului represiv penal, care nu poate reprezenta o modalitate eficace de prevenire a criminalității. Se arăta că în condițiile legislației anterioare, în anii 1929 - 1930, ponderea delincvenției juvine ajunsese în țara noastră la 6,99 la sută din totalul infractorilor, respectiv 15.337 minori delincvenți din totalul de 71.759 infractori judecați.

În fond, argumentul invocat de legiuitor era că modul de reglementare a delincvenției juvine în codul din 1864 considera ca infractori și copiii între 8 și 10 ani neîmpliniți, care săvârșeau tapete prevăzute de legea penală, deși aceștia sunt lipsiți de capacitatea de a înțelege următoarele socialmente

periculoase ale faptelor pe care le săvârșesc. În acest fel se amplifica în mod artificial amplitudinea criminalității minorilor.

Motivul expus de cei care au redactat codul penal din 1936 prefigurează în mod cu totul surprinzător și fără o intenție de teoretizare, poziția adoptată de unii sociologi americani din anii "60 care consideră devianța "ca un rezultat al definirii sociale și etichetării unor comportamente care nu au nimic anormal în ele însăși". În realitate, ceea ce s-a urmărit prin reglementarea noilor limite de vîrstă a minorilor, a fost elaborarea unei legislații care să fie concordantă cu orientările și prevederile din legislațiile penale ale țărilor europene dezvoltate.

De altfel, această intenție este menționată în mod expres în expunerea de motive, dar s-a crezut însă că numai acest argument este insuficient pentru a convinge un parlament în care una din preocupările dominante era de a elabora o legislație în care să se regăsească specificul realității naționale.

Cu toate acestea, inadvertențele din redactarea inițială a Codului Penal din 1936 referitoare la perioada copilariei (până la vîrstă de 14 ani) și în limitele de vîrstă ale adolescenței (intervalul de vîrstă de la 14 ani împliniți la 15 ani neîmpliniți) asociate cu o orientare mai represivă față de minorii care au săvârșit fapte prevăzute de legea penală au dus la elaborarea unui act normativ de modificare a regimului penal al minorilor. Astfel, Legea din 24 septembrie 1938 care coincide și cu momentul instaurării așa-numitei "dictaturi regale", modifică total redactarea inițială a Codului Penal din 1936 prevăzând doar că:

"Minor este acela care nu a împlinit vîrstă de 18 ani".

Legea din 24 septembrie 1938 modifică deci limita superioară de vîrstă a minorității penale de la 19 la 18 ani. Se invocă în sprijinul acestei modificări Codul Penal ungur, care modifică Novela penală din 1908 și dispozițiile din Codurile Penale italiane, franceze, poloneze și austriace.

Credem că toate aceste modificări din legislațiile diferitelor țări se explică nu numai prin dorința organelor legislative de a constitui un cadru juridic adaptat la noile cunoștințe din domeniul psihologiei copilului și adolescentului, ci și printr-o tendință din ce în ce mai evidentă a puterii politice de a circumscrie și limita unui fenomen a cărui amplitudine a devenit un indicator de apreciere a eficacității politicilor sociale. O rată crescută a delincvenței juvine și o pondere importantă a minorilor infractori în criminalitatea globală indică o asistență socială și

o activitate educațională deficitare, asociate cu fenomene de degradare morală în toate domeniile vieții sociale.

Inadvertența semnalată în privința modului cum Codul Penal din 1936 stabilea perioada adolescenței se explică și prin nevoie de a fixa un interval de timp din viața minorului în care răspunderea sa penală să fie condiționată de dovedirea că acesta a săvârșit fapta penală concretă cu discernământ. I. Tanoviceanu, consideră că în această perioadă se poate vorbi de o așa numită "răspundere eventuală", stabilită în funcție de capacitatea minorului de a înțelege urmările sociale periculoase ale faptei pe care a comis-o și de a voi producerea lor. Aceasta este și definiția pe care V. Dongoroz o dă conceputului de "discernământ". De când a fost introdusă în legislația penală franceză din 1791 noțiunea de discernământ, a fost supusă unor critici permanente. De pildă, I. Tanoviceanu în vol. I din celebrul său "Tratat de Drept și Procedură Penală" (revăzut și completat în 1924 de V. Dongoroz, C. Chiselnită, St. Laday și Eugen Decuseară) arăta că: "discernământul, în funcție de criteriul responsabilității minorilor, a fost conceput de doctrina clasicală penală, care a excelat în construcționi juridice artificiale de pură abstracție, care nu aduceau decât confuzie și care se loveau în practică de greutăți de neînvins". El propunea, încă din perioada în care Codul Penal din 1864 era în vigoare, înlăturarea chestiunii discernământului pe motivul că dificultatea de a răspunde la întrebarea dacă minorul a acționat sau nu cu "pricepere" a făcut ca: "înșanțele să aprecieze în fiecare caz dacă trebuia sau nu să aplice o pedeapsă; dacă găseau că e utilă a se da o sancțiune, hotărău că au constatat discernământul, și din contră, dacă trebuiau să achite fiindcă și se părea inutilă pedeapsa, atunci declarau că nu există discernământ".

De aceea, în unul din comentariile pe marginea textelor din Codul Penal din 1936 referitoare la minoritate, Traian Pop arăta că: "nu discernământul trebuie să se orienteze după sancțiune (măsură, pedeapsă) ci aceasta trebuie să se orienteze după discernământ. Adică se va constata discernământul sau lipsa lui, după cum acesta va exista sau nu, iar după cum se va crede necesară sau nenecesară sancțiunea".

Doctrina penală și jurisprudența penală din țara noastră au căutat să definească conceptul de discernământ sub aspect juridic. În acest sens poate fi menționat punctul de vedere V. Dongoroz, care în "Tratatul de Drept penal, publicat în 1939 susținea că: "discernământul nu poate fi explicat decât pornind

LUMINĂ SI SPERANȚĂ

de la noțiunea de capacitate penală. Așadar prin discernământ vom înțelege capacitatea de a înțelege și de a-și manifesta conștiința voință, în raport cu un anumit fapt; discernământul este, deci, capacitatea penală mărginită la o speță concretă, iar nu generalizată la orice manifestare a unei persoane". Sintagma "capacitate de a înțelege și de a voi", pentru desemnarea discernământului este preluată din Codul Penal italian din 1930.

Noțiunea de "discernământ" va împărți, ca și în Codul Penal din 1864 unde era denumită "pricepere", perioada minorității penale în trei etape distincte, și anume:

- o perioadă în care lipsa discernământului constituie o prezumție absolută, înălțând răspunderea penală;

- o perioadă în care lipsa discernământului constituie o prezumție relativă, urmând ca instanța de judecată să hotărască pe baza dovezilor prezентate de acuzare dacă minorul a acționat sau nu cu discernământ, stabilind eventuala răspundere penală a minorului;

- o perioadă în care existența discernământului este presupusă și în cursul căreia minorul beneficia de o răspundere penală atenuată.

În acest sens art. 139 din Codul Penal din 1936, în redactarea sa inițială, prevedea următoarele:

"Copilul nu este responsabil pentru faptele comise de el. De asemenea, nu este responsabil adolescentul pentru infracțiunea săvârșită, afară de cazul când se dovedește că în momentul săvârșirii a lucrat cu discernământ. Cu toate acestea, instanța este datoare să constate faptul și modul cum a fost săvârșit, luând informații:

- asupra stării fizice și morale a antecedentelor copilului sau adolescentului;

- asupra condițiilor în care a fost crescut și în care a trăit;

- asupra situației morale și materiale a familiei.

Când există o îndoială asupra stării fizice sau mintale a copilului sau adolescentului se procedează la o expertiză medicală".

Este prima dată când în legislația penală din țara noastră au fost stabilite o serie de criterii precise în funcție de care instanța de judecată trebuie să stabilească dacă minorul a săvârșit cu discernământ fapta pentru care a fost trimis în judecată.

În același timp, obligația de a avea în vedere toate aceste informații medico - psihologice și sociale facilitează nu numai stabilirea discernământului, ci și individualizarea judiciară a sanctiunii. Pe bazele acestui lege a fost elaborat un ghid de anchetă socială, de cunoaștere a stării de sănătate fizică și

întelată a minorului infractor și de evaluare a condițiilor morale și materiale în care a fost crescut și educat.

Prin Legea din 24 septembrie 1938 se modifică textul art. 139 din Codul Penal din 1936, eliminându-se denumirile care marau diferențele etape ale minorității penale (copil, adolescent) și înlocuindu-le cu termenul general de "minor". În cuprinsul acestui articol se prevedea că minorul care a împlinit vîrstă de 12 ani, precum și cel care a împlinit vîrstă de 15 ani, dar în momentul săvârșirii "a lucrat" fără discernământ, nu este responsabil pentru faptele penale comise de ei. De asemenea, se arată că "minorul de la 15 la 18 ani este responsabil".

Din punct de vedere formal noua redactare este mai clară și prezintă avantajul că reunește în același articol chestiunea discernământului și limitele de vîrstă ale răspunderii penale, precum și toate celelalte dispoziții referitoare la luarea de informații în legătură cu starea fizică și morală și antecedentele minorului, cu condițiile în care acesta a fost crescut și în care a trăit și cu situația școlară. De asemenea, sunt menționate și prevederile referitoare la efectuarea unei expertize medicale în cazurile unde existau îndoieri referitoare la starea de sănătate fizică și mintală a minorului.

Regimul sancționator pentru minori, introdus prin Codul Penal din 1936, este mult mai diversificat decât legislația precedentă. Diversitatea este însoțită de dispoziții care pun accentul pe sanctiuni ca mijloc de reeducare morală și de formare profesională și, ca și în codul penal anterior, sunt prevăzute o serie de măsuri cu caracter de ocrotire pentru minorii care au săvârșit fapte prevăzute de legea penală, dar nu sunt răspunzători datorită lipsei prezumate a discernământului.

Art. 140 din Codul Penal din 1936 prevedea că: "Pe baza informațiilor dobândite, polițivit articolului precedent (n.n. art. 139), instanța poale lăua față de copil sau de adolescentul lipsit de discernământ, una din următoarele măsuri coercitive și educative:

- îl poate încredeață familiei, căreia îi atrage atenția ca pe viitor să-l aibă în deosebită supraveghere; iar dacă este la școală, încunoștințarea autorității școlare ca să-l dojenească sau să ia măsurile disciplinare prevăzute de regulamentul școlar;

- în lipsa familiei sau când aceasta nu prezintă garanții suficiente de moralitate, îl poate încredeață unei rude mai apropiate, care ar primi sarcina supravegherii copilului;

- în lipsa acesteia îl poate încredeață unei persoane onorabile, unei societăți de patronaj sau unei instituții publice sau private autorizată de stat

pentru acest scop și numai dacă atari persoane sau instituții ar accepta asemenea însărcinări:

- când nici una din aceste măsuri nu s-ar putea aplica, instanța poate decide ca educația copilului sau adolescentului să fie încredințată instituției de educație colectivă.

Până la luarea hotărârii, dacă instanța socotește necesar, poate dispune trimiterea provizorie a copilului sau adolescentului la o societate de asistență sau patronaj. În caz când copilul sau adolescentul a fost încredințat familiei, unei persoane sau unei instituții de binefacere, el poate fi pus sub regimul liberătii supravegheate".

Textul acestui articol se referea în întregime la minorii care nu au împlinit vîrstă de 14 ani și la cei care aveau cel mult 15 ani împliniți, dar săvârșiseră faptă fără discernământ. El are un caracter strict de ocrotire, separându-i pe acești copii și preadolescenți în privința regimului sănătății de minorii infractori.

Cu toate acestea, ca și în legislația precedentă, măsurile cu caracter "coercitiv și educativ" pe care nou cod le prevedea păstrau sub aspect procedural și ca modalitate de reglementare un caracter penal, pronunțarea și urmărirea executării lor rămânând de competența instanței de judecătă. Inovația în raport cu Codul Penal din 1864 constă în diversificarea acestor sănătăți de drept penal prin instituirea unor forme noi, neprivative de libertate, de reeducare a minorilor cu comportamente deviantă care nu intruneau sub aspect subiectiv elementele constitutive ale unei infracțiuni.

Internarea într-un "institut de corecție educativă", constituia o soluție de excepție care putea interveni numai dacă celelalte măsuri nu se puteau aplica, sau dacă minorul respectiv săvârșea noi infracțiuni (art. 141). De asemenea, trebuie subliniat rolul deosebit pe care nou cod îl acordă instituțiilor private de binefacere și persoanelor private de binefacere și persoanelor fizice cu comportare morală exemplară în reeducarea acestei categorii de minori. Toale aceste măsuri încetau de drept atunci când minorul devinea major din punct de vedere civil, adică la împlinirea vîrstei de 21 ani (art. 142).

Dezvoltând prevederea din art. 139, referitoare la obligația efectuării unei expertize medicale atunci când existau îndoieri asupra stării fizice sau mintale a minorului, art. 143 prevede posibilitatea ca atunci când acești minori erau "găsiți anormali, întârziati sau bolnavi să fie trimiși, după avizul unui medic specialist, într-un ospiciu, azil sau sanatoriu", unde urmau să primească îngrijirea necesară până la complicita lor insănătoșire indiferent de vîrstă pe care o împlineau în cursul perioadei de tratament.

Codul Penal și Codul de Procedură Penală din 1969 nu aduc multe elemente noi în raport cu legislația din 1936 în ceea ce privește regimul minorilor. Dimpotrivă, ele rețin și în anumite domenii dezvoltă o serie de modificări ulterioare ale acesteia care au anulat în parte unele elemente novatoare ale legislației respective, cum erau, de pildă, instanțele pentru minori și competența lor în cercetarea și judecarea cazurilor de delincvență juvenilă, dispozițiile referitoare la diferențele informații pe care instanța de judecată trebuia să le aibă în vederea discernământului și individualizării măsurilor educative sau a pedepselor.

Elementul cu adevărat nou al legislației din 1969 îl constituie doar "scoaterea minorului care nu a împlinit vîrstă de 14 ani și a celui care a acționat fără discernământ de sub incidența legii penale". Din păcate această modificare deosebit de importantă pentru reeducarea minorilor neinfractori care au săvârșit fără discernământ o faptă prevăzută de legea penală sau care se găseau în "pericolul moral" de a comite asemenea fapte nu a fost corelată cu un act normativ corespunzător scopurilor urmărite.

Legea nr. 3/1970, privind ocrotirea unor categorii de minori, în vigoare și astăzi constituie un ansamblu de dispoziții hibride care amestecă atât orfanii cu handicapății și cu diferite forme de devianță morală sau penală, cât și activitatea organelor de stat cu cea a unor organisme obștești, subordonând nejustificat această acțiune unei idei foarte generale despre ocrotire. În plus, din rațiuni economice greu de înțeles în raport cu importanța acestei probleme sociale, întreaga activitate a organismelor create pentru a dispune și urmări măsurile de ocrotire a fost considerată ca o preocupare subsidiară și nesalarizată a unui personal cu alte atribuții principale.

Codul Penal din 1969 reia din redactarea inițială a Codului Penal din 1936 prevederea ca minorul care nu a împlinit 14 ani să nu răspundă penal. În cazurile respective operează prezumția absolută că până la această vîrstă, faptelor prevăzute de legea penală săvârșite de minor, le lipsește unul din elementele constitutive ale oricărei infracțiuni, și anume vinovăția. Subiectul activ al unor asemenea fapte nu poate fi considerat un infractor, un delincvent. El intră în categoria devianților penal, ca și loți ceilalți subiecți care au comis o faptă care, datorită unei cauze prevăzută de lege, nu are un caracter penal (subiecți în legitimă apărare ori care au săvârșit fapte în stare de necesitate sub constrângere fizică sau morală, casin fortuit, subiecți irresponsabili care datorită alienației mintale sau altor cauze "nu puteau să-si

LUMINĂ ȘI SPERANȚĂ

dea seama de acțiunile sau inacțiunile lor, ori nu puteau fi stăpâni pe ele", precum și subiecții care se găseau în stare de beție involuntară completă).

În conformitate cu art. 99 din Codul Penal din 1969, în aceeași categorie intră și minorii care nu au împlinit vîrstă de 16 ani, fiind presupuși că au săvârșit fără discernământ fapta prevăzută de legea penală. Pentru a fi înlăturată această presupușie relativă, dovada discernământului trebuie făcută de organele judiciare. Dimpotrivă, minorii între 16 și 18 ani neîmpliniți sunt presupuși responsabili, deci, ca și în legislațiile penale anterioare problema discernământului continuă să fie un element hotărâtor pentru stabilirea răspunderii penale a minorului între 14 și 16 ani neîmpliniți. În literatura de specialitate publicată după intrarea în vigoare a Codului Penal din 1969 s-a arătat că această "zonă intermedieră" pe care o crează problema dovedirii discernământului minorului între 14 și 16 ani neîmpliniți "formează două subcategorii, una a minorilor care răspund penal în mod condiționat și anume dacă se dovedește că la săvârșirea faptei au lucrat cu discernământ, adică și-au dat seama că săvârșesc o faptă rea, care pricinuiște altcuiva o vătămare și o alta a minorilor care nu răspund penal fiindcă nu se face dovada că au lucrat cu discernământ" (V. Dongoroz).

În Codul Penal din 1936 obligativitatea instanței de a dispune culegerea informațiilor despre starea morală a minorului și despre condițiile în care acesta a fost crescut și a trăit constituia o prevedere înscrisă în art. 139 Cod Penal. Noul Cod penal nu elimină această dispoziție, dar o reia în art. 482 din Codul de Procedură Penală sub denumirea "obligativitatea efectuării anchetei sociale", subordonând-o exclusiv scopului individualizării judiciare a măsurii educative sau a pedepsei. În parte, conținutul acestei prevederi reproduce într-o formă mai concisă dar mai puțin sistematică dispozițiile din legislația penală anterioară. Este vorba de date privitoare la purtarea pe care minorul o are în mod obișnuit, la starea fizică și mintală a acestuia, la antecedentele sale, la condițiile în care a fost crescut și a trăit, la modul în care părinții, tutorele sau persoana în îngrijirea căreia se află minorul își îndeplinește îndatoririle lor față de acesta și în general cu privire la orice elemente care pot servi la luarea unei măsuri sau la aplicarea unei sancțiuni față de minor. Ancheta socială este efectuată de persoane anume desemnate de autoritatea tutelară.

Cu alte cuvinte, informațiile respective pot fi considerate în mod explicit și exclusiv ca elemente necesare individualizării judiciare a sancțiunii, nu și

ca repere pentru aprecierea nivelului general de dezvoltare fizică, morală și mintală a minorului în vederea stabilitării existenței sau inexistenței discernământului cu privire la fapta pe care acesta a săvârșit-o.

De aceea, doctrina penală a venit cu precizarea că existența sau inexistența discernământului trebuie să fie stabilită în raport cu natura faptei săvârșite, cu împrejurările complete ale acesteia și cu datele privitoare la persoana minorului (V. Dongoroz), subliniind astfel rolul auxiliar al anchetei sociale în lămurirea acestei probleme în cazurile în care legea penală instituie obligația stabilitării de către instanța de judecată, pe baza prevederilor prezentate de acuzare, dacă minorul între 14 și 16 ani neîmpliniți a acționat cu discernământ.

Minorii care răspund penal, deci aceia care au împlinit vîrstă de 16 ani, nu pot beneficia de minoritate ca o cauză specială de înlăturare a caracterului penal al faptei, ci de una din celelalte cauze prevăzute de art. 44 - 49 și art. 51 Cod Penal (legitima apărare, constrângerea, etc.) la care ne-am referit mai sus.

Pentru prezentarea mai clară și dintr-o perspectivă istorică a sistemului de măsuri educative prevăzute de Codul Penal din 1969 pentru minorii infractori trebuie să reamintim că el consacră eliminarea împărțirii tripartite a infracțiunilor în crime, delicte și contravenții, privită de doctrina juridică a anilor '30 ca un "sistem polidiferențial" în funcție de anumite criterii heterogene despre care se presupunea că asigurau posibilitatea unei largi individualizări legale și judiciare a represiunii (Traian Pop). Toate faptele care intrunesc anumite caracteristici obiective și subiective prevăzute de lege sunt subsumate conceptului de infracțiune privită ca o categorie juridică generală. Contravențile au fost scoase de sub incidența legii penale și considerate abaleri care fac parte din sfera dreptului administrativ.

Odată cu apariția ordonanței de urgență nr. 26/09.06.1997 se redefineste și categoria de copil. Astfel în art. 1 alin. 2 se arată: "Prin copil se înțelege persoana care nu a împlinit vîrstă de 18 ani și nu are capacitate deplină de exercițiu".

În art. 16 se precizează forma răspunderii penale față de copilul care a comis o infracțiune, astfel: "Copilul care a săvârșit o faptă penală, dar nu răspunde penal, beneficiază de protecție în condițiile legii", iar art. 17 prevede:

"- (1) Față de copilul aflat în situația prevăzută la art. 16, Comisia pentru protecția copilului este obligată să ia o măsură educativă. În sesizarea

oricărei persoane, a procurorului, a organelor de poliție sau a părinților acestuia.

- (2) În stabilirea măsurii educative, Comisia pentru protecția copilului va lăsa seama de gradul de pericol social al faptei săvârșite, de dezvoltarea fizică, intelectuală și afectivă a copilului, de comportarea lui, de condițiile în care a fost crescut și în care a trăit și de orice alte elemente de natură să caracterizeze personalitatea acestuia".

Acest sistem era alcătuit, ca și în Codul Penal de la 1936, din pedepse și măsuri educative, dar acestea din urmă au fost prevăzute ca atare, iar nu ca măsură de siguranță.

Legiuitorul de la 1968 a prevăzut regula că față de minorul care răspunde penal se poate aplica o măsură educativă sau o pedeapsă (art. 100 C.P.). Alegerea uneia dintre aceste două categorii de sancțiuni urma să se facă de instanța de judecată, înănd seama de gradul de pericol social al faptei săvârșite și de personalitatea delincventului minor, pedeapsa urmând să fie aplicată numai dacă luarea unei măsuri educative ar părea ca insuficientă pentru îndreptarea minorului (art. 100 alin 2 C.P.).

Regimul sancționar pentru minori, prevăzut în Codul penal de la 1968, a fost considerat ulterior ca necorespunzător, fiind înlocuit, prin Decretul nr. 218 din 17 iulie 1977, cu un regim sancționator alcătuit exclusiv din măsuri educative. S-a motivat introducerea acestui nou sistem sancționator cu argumentul că pentru combaterea criminalității minorilor nu este necesară aplicarea de pedepse față de aceștia, având în vedere consecințele nefaste pe care pedeapsa închisorii și contactul cu infractorii înrăuți le-ar putea avea asupra evoluției personalității tinerilor delincvenți.

În consecință, s-au considerat că, față de infractorii minori, nu trebuie aplicate alte sancțiuni decât măsurile educative prevăzute în actul normativ menționat și anume, fie încredințarea minorului colectivului în care muncește sau învață, fie trimiterea lui într-o școală specială de muncă și reeducație, atunci când a săvârșit o infracțiune deosebit de gravă.

După revoluția din decembrie 1989, s-a pus în discuție necesitatea modificării din nou a sistemului sancționator pentru minori.(3).

Această modificare s-a făcut mai întâi prin Legea nr. 104/1992 prin care a fost abrogat, printre altele, și Decretul nr. 218/1977, alcătuit numai din măsuri educative, astfel că au intrat în vigoare dispozițiile din Titlu V al părții generale intitulat "Minoritatea", care prevăd regimul sancționator mixt, alcătuit din măsuri educative și pedepse. Totodată au fost modificate

limitele pedepselor aplicabile infractorilor minori, prevăzându-se că acestea se reduc la jumătate, în loc de o treime, cum se prevedea inițial. De asemenea, regimul sancționator pentru minori a fost modificat și prin Legea nr. 140/1996 pentru modificarea și completarea Codului penal. Au fost modificate și completate dispozițiile din art. 103 privitoare la libertatea supravegheată, au fost abrogate unele dispoziții din art. 110 privitoare la suspendarea executării pedepsei pentru minori și au fost introduse dispoziții noi privind suspendarea executării pedepsei sub supraveghere sau sub control.

În acest context, Ministerul Justiției a dispus măsuri pentru corelarea normelor privind executarea sancțiunilor penale cu prevederile Constituției și angajamentelor asumate de statul român prin ratificarea convențiilor internaționale referitoare la drepturile omului și pentru completarea și adaptarea prevederilor legislației române la principiile de probație din sistemele europene, astfel cum acestea sunt definite în Recomandarea 92/16 a consiliului Europei.(4) Astfel s-a încheiat un protocol privind aplicarea experimentală la Centrul de Reeducare Găești a unor elemente specifice serviciilor de probație din sistemul juridic european, între acest Centru de Reeducare, Tribunalul Dâmbovița, Parchetul de pe lângă Tribunalul Dâmbovița și Prefectura Județului Dâmbovița.

Această înțelegere (5) și-a propus ca obiect stabilirea unor modalități concrete de adaptare a elementelor din sistemele de probație europeană la prevederile Codului penal și Codului de procedură penală, astfel încât să se ofere date suplimentare pentru luarea măsurilor preventive în procesul penal, individualizarea măsurilor educative și a tratamentului minorilor în centrele de reeducare.

În ceea ce privește cadrul sancțiunilor este de remarcat faptul că acesta se compune, pe de o parte, din măsuri educative, iar pe de altă parte din pedepse. Legea prevede patru măsuri educative:

- mustrarea,
- libertatea supravegheată,
- internarea într-un centru de reeducație și
- internarea într-un institut medical - educativ (art 101 C.P.).

Primele trei măsuri sunt prevăzute în ordinea gravitației lor, de la simpla dojană, până la privarea de libertate. Ultima are un caracter special și complex, având nu numai caracter de măsură educativă privativă de libertate, dar și de măsură de tratament medical. Măsurile educative, oricare ar fi ele, nu

LUMINĂ ȘI SPERANȚĂ

trebuie să fie confundate cu măsurile de siguranță care pot fi luale și față de făptuitorii minori, însă fără nici o legătură cu vîrsta acestora, ci exclusiv pentru înlăturarea unor stări de pericol date în vîleag prin săvârșirea faptei prevăzute de legea penală.

Ca pedepse aplicabile minorilor, legea prevede închisoarea și amenda, în limitele reduse la jumătate în raport cu cele aplicabile adulților. Nu se aplică minorilor pedeapsa detenției pe viață. De asemenea, nu se aplică minorilor pedepsele complementare, iar condamnările pronunțate pentru infracțiunile săvârșite în timpul minorității nu atrag incapacitate sau decăderi, o astfel de condamnare neputând constitui prim termen al recidivei.

Întrucât în cazul oricărei infracțiuni săvârșite de un minor trebuie să se aplice acestuia fie o măsură educativă, fie o pedeapsă, instanța este obligată să aleagă mai întâi care dintre cele două categorii de sancțiuni (măsuri educative sau pedepse) este aplicabilă în spătă, iar apoi să aleagă care dintre măsurile educative, sau respectiv care dintre pedepsele aplicabile minorilor, urmează să fie luată sau respectiv aplicată. Abia după stabilirea sancțiunii aplicabile, se individualizează concret aceasta în raport cu datele concrete ale cauzei. Operațiunea de individualizare a sancțiunii are deci, în cazul infractorilor minori, un caracter complex, desfășurându-se în două etape prealabile, finalizate cu stabilirea pedepsei sau măsurii educative aplicabile și apoi în etapa obișnuită, aceea a determinării concrete a pedepsei sau măsurii aplicate.

Pentru alegerea sancțiunii aplicabile, prin cele două operațiuni prealabile, de alegere a categoriei și apoi a sancțiunii aplicabile în spătă, legea prevede anumite criterii speciale de individualizare pe care instanța de judecată este obligată să le folosească. Astfel, în dispoziția din art. 100 alin. 1 C.P. se prevede că la alegerea sancțiunii se ține seama de gradul de pericol social al faptei săvârșite, de starea fizică și de dezvoltarea intelectuală și morală a minorului, de comportarea lui, de condițiile în care a fost crescut și în care a trăit, precum și de orice alte elemente de natură să characterizeze persoana minorului (de exemplu vîrsta concretă la data săvârșirii faptei, antecedentele antisociale, înainte sau după împlinirea vîrstei răspunderii penale, etc.).

La alegerea categoriei de sancțiuni aplicabile, instanța folosește și criteriile generale de individualizare prevăzute în art. 72 C.P., în care nu sunt incluse criteriile speciale. Legea prevede însă, că în sfârșit trebuie să recurgă la pedepse numai dacă îapredestă că luarea unei măsuri educative nu este

suficientă pentru îndreptarea minorului.⁽⁶⁾ Se subliniază prin această dispoziție deosebită de importantă (art. 100 alin. 2 C.P.) caracterul excepțional pe care trebuie să-l aibă aplicarea pedepsei față de minorul infractor, deoarece recurgerea la pedeapsa închisorii, fără suficiente temeuri pentru aceasta, poate face ca un Tânăr să alunecă definitiv pe pantă criminalității.

În ultima etapă a procesului de individualizare, la determinarea concretă a sancțiunii alese, instanța se folosește în continuare de criteriile speciale de individualizare, care sunt determinate mai ales în situația în care ea a optat pentru una din măsurile educative prevăzute de lege.

Dacă a optat pentru o pedeapsă, prioritate vor avea criteriile generale, deoarece cele speciale au fost suficient valorificate prin alegerea pedepsei.

IV. UNELE ASPECTE TEORETICE ȘI PRACTICE PRIVIND SISTEMUL SANCTIONATOR PENAL AL MINORILOR INFRACTORI

4. 1. Măsurile educative

4.1.1. Muștrarea (art. 102 C.P.). Această măsură constă în dojenirea minorului de către instanța de judecată, în care s-a pronunțat hotărârea, de explicarea modului cum trebuie să se poarte în viitor pentru a dovedi că s-a îndreptat și cu avertizarea că, dacă va săvârși din nou o infracțiune, se va lua, față de el, o măsură educativă mai severă sau î se va aplica o pedeapsă. Măsura se ia în cazul faptelor ușoare, dacă minorul se află încă sub influența deprinderilor și mentalității caracteristice copilăriei.

4.1.2. Libertatea supravegheată (art. 103 C.P.). Măsura constă în lăsarea minorului în libertate, însă sub o supraveghere deosebită, timp de un an socolit de la data punerii în executare a hotărârii. Pentru supraveghere, minorul este încredințat de instanță părinților sau, eventual, celui care l-a adopțiat sau tutorelui. Dacă însă apreciază că persoana căreia i-ar reveni supravegherea nu ar putea-o îndeplini în condiții satisfăcătoare, instanța va dispune încredințarea supravegherii minorului unei persoane de încredere, de preferință unei rude mai apropiate, la cererea acestuia, iar dacă nu există o astfel de cerere, încredință supravegherea unei instituții legale. Înșăreindă cu supravegherea minorilor Fără existența unei persoane sau a unei instituții căreia

să i se încredeze supravegherea minorului. măsura libertății supravegheale nu poate fi luată. Într-o astfel de situație externă, singura măsură aplicabilă ar fi internarea minorului într-un centru de reeducare.

Legea prevede că instanța pune în vedere persoanei sau reprezentantului instituției căreia i s-a încredințat supravegherea, îndatorirea de a supraveghea îndeaproape pe un minor în scopul îndreptării lui, de a înștiința de îndată instanța dacă minorul se sustrage de la supraveghere, are purtări rele ori a săvârșit din nou o faptă prevăzută de legea penală.

Totodată instanța poate să impună minorului respectarea uneia sau mai multor din următoarele obligații: a)- să nu frecmenteze anumite locuri stabilite; b)- să nu intre în legătură cu anumite persoane; c)- să presteze o activitate neremunerată, într-o instituție de interes public, fixată de instanță, cu o durată între 50 și 200 de ore, de maxim 3 ore pe zi, după programul de școală, în zilele nelucrătoare și în vacanță. Instanța atrage atenția minorului asupra consecințelor comportării sale.

După luarea măsurii libertății supravegheale, instanța încunoaștează școala unde minorul învață sau unitatea unde este angajat, precum și atunci când este cazul, instituția la care prestează activitatea stabilită de instanță.

Dacă înăuntrul termenului de un an de la data punerii în executare a libertății supravegheale, minorul se sustrage de la supravegherea ce se exercită asupra lui sau are purtări rele, ori săvârșește o faptă prevăzută de legea penală, instanța revocă libertatea supravegheată și ia față de minor măsura internării într-un centru de reeducare. Dacă fapta săvârșită constituie infracțiune, instanța ia măsura internării sau aplică o pedeapsă.

Acest text a determinat în practică adoptarea unor soluții diferite ce pot fi grupate în 3 categorii, după cum urmează:

- unele instanțe au revocat măsura libertății supravegheate, au aplicat infractorului minor o pedeapsă pentru infracțiunea care a determinat aplicarea acelei măsuri, au aplicat o altă pedeapsă pentru noua infracțiune săvârșită și apoi au procedat la contopirea celor două pedepse;

- alte instanțe, după ce au revocat măsura libertății supravegheate, au aplicat o singură pedeapsă pentru ambele infracțiuni, dar menținând încadrarea juridică a ambelor infracțiuni;

- în practica judiciară majoritară s-a aplicat minorului o singură pedeapsă pentru infracțiunea săvârșită aceasta fiind considerată ca fiind sancțiunea cuvenită minorului pentru întreaga sa

activitate infracțională, respectiv pentru ambele infracțiuni săvârșite de către acesta.

Această soluție a fost considerată de literatura juridică cea mai concretă (7), deoarece pedeapsa se aplică pentru noua infracțiune (și nu pentru ambele), prin vointa legii această pedeapsă acoperind și sancțiunea pentru prima infracțiune. Deci pedeapsa aplicată nu reprezintă un cumul de pedepse distincte, stabilită pentru două infracțiuni deosebite, ci o singură pedeapsă aplicată pentru o singură infracțiune în limitele prevăzute de lege pentru ea, dar căreia i se acordă atributul de a reprezenta sancțiunea și pentru prima infracțiune. Acest mod de individualizare a sancțiunii este important pentru că, astfel se poate stabili dacă și în ce măsură sunt aplicabile instituțiile de drept penal cum sunt: amnistia, grătierea, suspendarea condiționată a executării pedepsei și altele.

De exemplu, dacă un inculpat este condamnat pentru infracțiunea de furt simplu, săvârșită înăuntrul termenului de un an, va beneficia de grătierea prevăzută de art. 1 din Legea 137/97 cu toate că mai săvârșise o infracțiune, cea de violare de domiciliu (spre exemplu), pentru care s-a revocat libertatea supravegheată, deși, pentru această primă infracțiune nu i se poate aplica grătierea.

Într-un alt caz (8) instanța de fond sesizează cu judecata infracțiunii, prevăzută de art. 36 alin. 1 din Decretul 328/66, comisă de un minor, înăuntrul termenului de 1 an, al măsurii educative a libertății supravegheale, ce-i fusese aplicată anterior pentru o primă infracțiune de furt calificat, după ce a revocat această măsură, l-a condamnat pe inculpat la 1 an închisoare pentru noua infracțiune (prev. de art. 36 alin. 1 din Decretul 328/66), cât și pentru infracțiunea de furt calificat, în baza art. 867 Cod penal, instanța a dispus ca inculpatul să execute pedeapsa la locul de muncă.

S-a apreciat că, revocând măsura educativă a libertății supravegheate luată față de minor pentru infracțiunea de furt calificat, instanța de fond a greșit, întrucât trebuia să-l condamne pe acesta doar pentru fapta prev. de art. 36 alin. 1 din Decretul 328/66, la o pedeapsă cuprinsă în limitele prevăzute de acest text (care să însemne și sancțiunea pentru prima infracțiune). Faptul că inculpatului i s-a aplicat pedeapsa unică, de 1 an închisoare, pentru ambele infracțiuni, de furt calificat și de conducere pe drumurile publice a unui autoturism fără a avea permis de conducere, este o eroare, întrucât aceasta nu corespunde nici prevederilor art. 103 alin. 6 teza a II-a din Codul penal, modificat prin Legea 140/96 și nici altor prevederi din acest cod.

LUMINĂ SI SPERANȚĂ

Soluția greșită sub acest aspect a instanței de fond, neîndreplată nici în apel și nici în recurs, a condus la unele rezolvări improvizate din partea instanțelor de control judiciar.

Astfel, instanța de recurs, constatănd incidenta Legii 137/97 cu privire la infracțiunea prev. de art. 36 alin. 1 din Decretul 328/66 n-a putut decât să constate grațiată integral și condiționat sanctiunea aplicată pentru această infracțiune, fără a arăta care este această sanctiune și cât reprezintă ea din pedeapsa unică de 1 an închisoare (aplicată atât pentru furt cât și pentru infracțiunea de conducere fără permis), astfel că, practic, grațierea aplicată n-a produs nici un efect asupra situației inculpatului.

Pe de altă parte, tot instanța de recurs (9) a redus la șase luni închisoare, pedeapsa aplicată prin sentința penală a instanței de fond, aceasta puțând însemna, fie că instanța de recurs a considerat că diferența până la 1 an închisoare ar echivala cu pedeapsa cuvenită pentru infracțiunea prev. de art. 36 alin 1 din Decretul 328/66, pedeapsă grațiată, fie că, de fapt, pedeapsa de 1 an a fost aplicată pentru infracțiunea mai gravă, de furt calificat pentru care s-a revocat libertatea supravegheată, și că s-a impus acum redozarea ei.

O aplicare corespunzătoare a prevederilor art. 103 alin. 4 teza a II-a din Codul penal în vigoare la data săvârșirii celei de-a doua infracțiuni ar fi imbus următoarea soluție: revocarea măsurii educative a libertății supravegheate, apoi condamnarea inculpatului pentru infracțiunea prevăzută de art. 36 alin. 1 din Decretul 328/66 (săvârșită înăuntru termenului de 1 an al libertății supravegheate) la o pedeapsă în limitele prevăzute de acest text, evident redusă la jumătate în condițiile art. 109 Cod penal (pedeapsă care ar cuprinde și sanctiunea pentru prima infracțiune) și, în fine, să constate că aceasta este grațiată total și condiționat în baza art. 1 lit. a din Legea 137/97. În aceste condiții inculpatul ar fi rămas să execute doar pedeapsa de șase luni închisoare aplicată pentru infracțiunea de furt calificat.

4.1.3. Internarea într-un centru de reeducare (art. 104 C.P.)

Este o măsură educativă privativă de libertate ce constă în internarea minorului infractor într-un centru de reeducare pe o perioadă nedeterminată, dar care nu poate dura, de regulă, decât până la împlinirea de către minor a vîrstei de 18 ani. Această măsură se ia față de minorul în privința căreia celelalte măsuri educative sunt neîndesulătoare. Deși este denumită educativă, este în realitate o măsură de resturare, ideea în scopul ei este reeducarea minorului. Astăzi

scop urmează să fie realizat prin posibilitatea asigurată minorului internat de a dobândi învățătura necesară și o pregătire profesională potrivit cu aptitudinile sale.

Legea prevede că la data când minorul devine major, instanța poate dispune prelungirea internării pe o durată de cel mult doi ani, dacă aceasta este necesară pentru realizarea scopului internării, cum ar fi însușirea unei pregătiri profesionale temeinice.

Astfel, potrivit art. 106 alin. 2 Cod penal, instanța poate dispune prelungirea internării pe o durată de cel mult doi ani în condițiile arătate.

În acest context este de relevat faptul că instanța are posibilitatea să dispună punerea în executare de îndată a măsurii educative a internării inculpatului minor, deoarece s-ar ajunge la situații paradoxale, în cazul în care acesta, între timp, împlineste vîrstă majoralului.

De exemplu, într-o instituție, prima instanță (10) a dispus luarea măsurii educative a internării inculpatului în vîrstă de 16 ani și trei luni, fără a dispune însă și punerea în executare de îndată a acestei măsuri potrivit art. 490 Cod penal.

Inculpatul judecat în stare de libertate, a înțeles să recurgă la ambele căi de atac: apel și recurs, amândouă respinse nefondate. Decizia penală a instanței de recurs a rămas definitivă pe data de 3.10.1996, dată la care inculpatul avea deja 18 ani și 4 luni. Abia la 16.01.1997, organele de poliție au procedat la punerea în executare a măsurii educative a internării.

Centrul de reeducare însă, a comunicat că internarea este posibilă numai dacă, potrivit disp. art.106 alin. 2 Cod penal, este prelungită măsura internării de către instanță, întrucât inculpatul împlinise vîrstă de 18 ani.

Fiind sesizată în acest sens, judecătoria (11) a prelungit măsura internării cu încă 1 an și două luni. Această din urmă hotărâre însă se privește ca netemeinică și nelegală pentru considerentele ce vor fi expuse în continuare.

În primul rând s-a greșit prin aceea că nu s-a dispus punerea imediată în executare a măsurii internării, în felul acesta diminuându-se și chiar dispărând efectul pe care trebuia să-l aibă această măsură pentru îndreptarea și reeducarea minorului. Prin faptul că nu s-a pus în executare imediat măsura respectivă, s-a ajuns la situația că circumstanțele care au justificat luarea măsurii, au dispărut, ele nepersistând în timp pentru a fundamenta prelungirea (de la pronunțarea hotărârii instanței de fond și până la prelungire treând mai mult de doi ani).

Asa cum rezulta din art. 104 alin. 1 Cod penal,

măsura educativă a internării într-un centru de reeducare, se ia în scopul reeducației minorului, căruia îi se asigură posibilitatea de a dobândi învățătura necesară și o pregătire profesională potrivit cu aptitudinile sale.

Realizarea scopului internării se apreciază raportându-se cauza, în toate aspectele ei, la perioada curpinsă între data săvârșirii infracțiunii și pronunțarea hotărârii, înînădu-se seama de orice element care poate duce la o caracterizare cât mai bună a personalității minorului.

Deci, scopul internării s-ar fi realizat dacă s-ar fi trecut la internarea minorului cu ocazia pronunțării sentinței penale de către instanța de fond.

În mod concret, inculpatul fiind de 2 ani și jumătate, dobândise învățătura și pregătirea profesională fiind angajatul unei firme particulare în momentul reținerii și, în plus, având deja vîrstă de

3 ani, ar fi fost inutilă internarea într-un centru de reeducare. Așadar, în acest caz concret, scopul internării devenise imposibil de realizat.

Dar, hotărârea analizată este nu numai netemeinică dar și nelegală. Din art. 106 alin. 1 și 2 Cod penal, rezultă că măsura educativă a internării într-un centru de reeducare nu poate dura decât până la vîrstă de 18 ani, existând posibilitatea pentru instanța de judecată să dispună prelungirea pe o durată de cel mult 2 ani, dacă aceasta este necesară pentru realizarea scopului internării. Deci, prelungirea internării se poate dispune numai când minorul devine major, iar pe de altă parte, numai dacă este necesară pentru realizarea scopului internării. Mai mult, se are în vedere doar ipoteza în care minorul este internat efectiv (art. 106 alin. 2 Cod penal).

Raportând aceste cerinte la speța în discuție se poate constata că prelungirea s-a pronunțat când inculpatul depășea vîrstă de 18 ani, deci instanța era decăzută din dreptul de a prelungi internarea, inculpatul nu era internat și-n stare de libertate, iar scopul internării nu ar fi putut fi realizat, schimbându-se complet datele problemei.

Așa cum s-a subliniat și în literatura juridică, pentru ca scopul internării să fie atins, este imperios necesar ca cel în cauză să fie minor la pronunțarea hotărârii, cât și la punerea în execulare a măsurilor educative luate. (12).

Legea prevede și încetarea executării măsurii prin liberarea minorului înainte de a deveni major. Potrivit dispoziției din art. 107 Cod penal după un an de la data internării dacă minorul a dat dovezi temeinice de îndrepelare, sărăguină la învățătură și la însușirea pregătirii profesionale, instanța poate dispune liberarea lui înainte de a deveni major. Dacă

în perioada liberării minorul are o comportare necorespunzătoare se poate dispune revocarea liberării și internarea lui într-un centru de reeducare.

În cazul în care minorul săvârșește din nou în perioada internării sau în aceea a liberării, înainte de a deveni major, o infracțiune pentru care se apreciază că este necesară aplicarea pedepsei închisorii, instanța revocă măsura internării. Dacă însă nu este necesară aplicarea unei pedepse, instanța revocă liberarea minorului și menține internarea până la majoratul acestuia.

4.1.4. Internarea într-un institut medical - educativ (art. 105. Cod penal). Este tot o măsură educativă privativă de libertate ce se poate lua față de minorul care, datorită stării fizice sau psihice, are nevoie de un tratament sau îngrijiri medicale, și implicit, de un regim special de instruire și educație, corespunzător stării sale. Măsura se ia față de minorii care răspund penal și nu față de cei irresponsabili.

Specific acestei măsuri (13) este faptul că ea se ia față de minorii a căror stare fizică sau psihică reclamă atât îngrijiri medicale, cât și un regim educativ care se aplică concomitent cu tratamentul medical.

Internarea într-un institut medical educativ se dispune pe durată nedeterminată și nu poate dura decât până la data când minorul a împlinit vîrstă de 18 ani, însă fiind condiționată de starea fizică sau psihică maladivă a minorului, legea prevede că ea trebuie să încezeze îndată ce a dispărut cauza ce a impus măsura ei, chiar înainte de împlinirea vîrstei de 18 ani. De asemenea, legea prevede posibilitatea ca instanța să dispună prelungirea internării pe o durată de cel mult 2 ani dacă aceasta este necesară pentru realizarea scopului. Instanța care dispune încetarea măsurii internării într-un institut medical educativ poate, atunci când consideră că este necesar, să ia față de minori, măsura internării într-un centru de reeducare (art. 106, alin.1 Cod penal).

Și această măsură poate înceta prin revocare, dacă în perioada internării minorul săvârșește din nou o infracțiune și instanța apreciază că este necesară aplicarea pedepsei închisorii. Într-o astfel de situație, ca și în aceea în care instanța a aplicat pedeapsa închisorii unui minor care avea nevoie și de tratament medical, se vor aplica disp. din art. 113 sau art. 114 Cod penal, după caz tratamentul medical efectuându-se în condiții de detenție.

4.2. Pedepsele aplicabile infractorilor minori

4.2.1. Închisoarea este singura pedeapsă privativă de libertate aplicată minorilor. Potrivit

RUMINÁ SI SPERANȚA

dispoziției din art. 109 alin. 1 Cod penal, limitele pedepsei se reduc la jumătate, iar minimul special nu poate depăși niciodată 5 ani. Când minorul a săvârșit o tentativă, limitele pedepsei aplicabile se vor stabili prin raportarea la limitele pedepsei reduse la jumătate în baza dispoziției legale menționate; deci se vor aplica mai întâi dispozițiile privitoare la minoritate și apoi cele privitoare la tentativă.

Dacă pentru infracțiunea săvârșită de minori legea prevede pedeapsa detenției pe viață, minorului i se aplică pedeapsa închisorii de la 5 la 20 ani.

Cum această pedeapsă este prevăzută ca alternativă la pedeapsa închisorii, instanța va alege mai întâi care dintre aceste două pedepse va fi aplicată minorului, iar atunci când se oprește la pedeapsa închisorii, aceasta va fi aplicată în limitele reduse la jumătate, potrivit art. 109, alin. 1 Cod penal.

Condamnarea minorului la pedeapsa închisorii nu poate constitui prim termen al recidivei, deoarece o condamnare anterioară reprezintă numai un antecedent penal care trebuie luat în calcul la individualizarea pedepsei pentru o posibilă nouă infracțiune.

Când pentru una din infracțiunile concurente s-a luat o măsură educativă, iar pentru alta s-a aplicat o pedeapsă, măsura educativă va fi revocată, deoarece minorul nu poate fi pus în același timp la executarea pedepsei și la acțiunea unei măsuri educative.

Pe durata executării pedepsei, de la data când condamnatul a devenit major, sau chiar de la data rămânerii definitive a hotărârii de condamnare, dacă el a împlinit 18 ani este supus executării pedepselor accesoriî în temeiul dispozițiilor din art. 71 Cod penal. În legătură cu acest din urmă aspect, în jurisprudență s-au ridicat probleme în ceea ce privește categoria de minori cu vîrstă cuprinsă între 14 și 16 ani.(14).

Decurgând de drept din pedeapsa principală a închisorii, instanța este obligată să menționeze în dispozitivul hotărârii - în temeiul dispozițiilor art. 357 alin. 3 din Codul de procedură penală - că "persoana condamnată este lipsită de drepturile arătate în dispozițiile art. 71 din Codul penal".

Pedeapsa accesorie poate dura mai mult sau mai puțin în timp, decât pedeapsa principală. Durează mai mult, când momentul arestării condamnatului este ulterior rămânerii definitive a hotărârii judecătoarești și pe toată perioada termenului de prescripție a executării pedepsei.

Durează mai puțin, în cazul computării - în temeiul dispozițiilor art. 357, alin. 2, lit. a, din Codul de procedură penală, raportat la art. 88, alin. 1 din Codul penal - din pedeapsa principală a reținerii și arestării preventive a condamnatului.

Aplicarea pedepsei accesoriî în cazul condamnatului minor la o pedeapsă privativă de libertate, se justifică deoarece în majoritatea cauzelor executarea pedepsei închisorii ia sfârșit cu mult peste implanirea vîrstei de 18 ani.

Este necesar a se face distincție între pedeapsa accesorie - a cărei aplicare este obligatorie - și pedeapsa complementară care nu se aplică minorilor, astfel cum stabilesc dispozițiile art. 109, alin. 3 din Codul penal. O altă problemă ce se ridică în legătură cu aceeași categorie de minori (14 - 16 ani) o reprezintă obligativitatea efectuării expertizei psihiatrice pentru stabilirea discernământului în momentul comiterii faptelor penale.

Dispozițiile art. 99, alin 1 din Codul penal, stabilisesc că minorul de 14 - 16 ani răspunde penal dacă se dovedește că a săvârșit fapta cu discernământ.

Din interpretarea acestui text s-ar deduce că în toate cazurile în care infractorul este un minor cu vîrstă între 14 - 16 ani, trebuie efectuată în mod obligatoriu expertiza psihiatrică pentru stabilirea discernământului.

Coroborând însă dispozițiile acestui text cu dispozițiile art. 117, alin. 1 din Codul de procedură penală, se constată că nu toate cauzele cu infractori minori (14 - 16 ani) trebuie efectuată expertiza psihiatrică, numai în condițiile în care - după aducerea la îndeplinire a tuturor garanțiilor procesuale prevăzute în art. 480-493 Cod procedură penală, și în raport de datele cauzei (comportarea anterioară și prezentă, antecedentele penale) - ar rezulta îndoială asupra stării psihice a infractorului minor, se dispune efectuarea expertizei psihiatrică pentru apreciere asupra discernământului.

LIBERAREA CONDIȚIONATĂ A MINORILOR

Liberarea condiționată a condamnaților minori, în cazul special prevăzut de art. 60 Cod penal, poate avea loc numai cu îndeplinirea condițiilor expres prevăzute de lege și anume:

- condamnarea să se fi pronunțat "în timpul minorității". Evident că, în cazul în care condamnarea s-a pronunțat după împlinirea vîrstei de 18 ani, pentru fapte comise anterior acestei vîrste, nu mai poate fi aplicabile art. 60, ci dispozițiile de drept comun privind liberarea condițională prevăzută de art. 59, ori după caz, art. 59 indice 1 Cod penal;

- persoana condamnată să fi împlinit vîrstă de 18 ani;

- să fi fost executate fracțiunile din durata pedepsei prevăzută în art. 30 Cod penal, care sunt mai avanajoase decât cele prevăzute art. 59 și 59 indice 1 Cod penal.

Aceasta nu înseamnă că, în unele cazuri concrete (15), prevederile din art. 59 și 59 indice 1 Cod penal n-ar putea fi aplicate, deoarece nu există nici un fel de dispoziții legale care să-i excludă pe minori.

Astfel, spre exemplu, în situația în care un minor condamnat nu a împlinit vîrstă de 18 ani (condiție cerută de art. 60, alin. 2 Cod penal), însă a executat fracțiunea de pedeapsă prevăzută în art. 59 Cod penal ori după caz art. 59 indice 1 Cod penal, îndeplinind și celelalte cerințe legale, acesta ar putea fi liberat condiționat potrivit acestor prevederi legale.

4.2.2. Amenda

Este a doua pedeapsă principală aplicabilă minorilor infractori, în limitele prevăzute de lege pentru fracțiunea săvârșită, reduse însă la jumătate (art. 109, alin. 1 Cod penal).

Încidența acestei pedepse se privește ca oportună în cazul minorilor care comit infracțiuni aproape de vîrstă majoratului, când luarea unei măsuri educative nu mai este practic posibilă, iar aplicarea unei pedepse privative de libertate nu apare ca necesară.

IV. INDIVIDUALIZAREA MODULUI DE EXECUTARE A PEDEPSEI ÎNCHISORII APICATĂ MINORILOR

În ceea ce privește individualizarea modului de executare a pedepsei închisorii pentru minori, Lg. nr. 104/92 nu conține nici o prevedere, deși de la adoptarea codului penal în anul 1968, pe lângă suspendarea condiționată a pedepsei au fost introduse în legislația penală, noi modalități de individualizare a modului de executare a pedepsei închisorii.

Astfel prin Legea nr. 3/1973 s-a instituit posibilitatea executării pedepsei închisorii la locul de muncă, iar prin Legea nr. 104/1992 s-a instituit posibilitatea suspendării executării pedepsei sub supraveghere.

Art. 110 Cod penal se referă la suspendarea condiționată a executării pedepsei, neconținând prevederi referitoare la suspendarea executării pedepsei sub supraveghere, sau a executării pedepsei prin muncă; cu toate acestea nu se poate trage concluzia că aceste modalități ale executării pedepsei închisorii ar fi inaplicabile în cazul minorilor (16), deoarece însemna că, sub acest aspect, regimul sancționator al minorilor să fie defavorizant acestora, ceea ce încalcă principiul de bază al regimului sancționator prevăzut în favoarea minorilor, în sensul atenuării răspunderii lor față de răspunderea majorilor.

În ceea ce privește executarea pedepsei închisorii la locul de muncă, după ce pedeapsa a fost determinată în limitele prevăzute de art. 110, alin. 1 Cod penal, instanța poate dispune executarea pedepsei la locul de muncă în condițiile art. 86 indice 7 și următoarele din Codul penal.

S-a considerat totuși că minorii trebuie să aibă împlinită vîrstă de 16 ani la data pronunțării sentinței de condamnare deoarece este necesar să aibă capacitatea juridică de a încheia raporturi valabile în dreptul muncii și chiar dacă pedeapsa se execută în baza mandatului de executare a pedepsei și nu în temeiul unui contract de muncă.

Faptul că această modalitate de executare a pedepsei închisorii este aplicabilă și minorilor, deși art. 110 Cod penal nu conține o prevedere expresă în acest sens, rezultă în mod implicit din prev. art. 86 indice 8 alin. 1 lit. a Cod penal, potrivit căruia, în cazul condamnatului minor, cotele ce se rețin din veniturile realizate, se reduc la jumătate față de cotele aplicabile condamnatului major, prevedere ce se circumscrie în cadrul aceluiasi regim favorizant aplicat minorilor.

Potrivit dispozițiilor art. 110 indice 1 din Codul penal, introdus prin Legea 140 din 1996, odată cu suspendarea condiționată a executării pedepsei aplicată minorilor, instanța poate dispune pe durata termenului de încercare, dar până la împlinirea vîrstei de 18 ani, încrințarea supravegherii minorului unei persoane sau instituții arătate în art. 103 C.P. Se poate stabili totodată ca minorul să îndeplinească una sau mai multe obligații din cele prevăzute la același articol alin. 3, cât și după împlinirea vîrstei de 18 ani, cu respectarea de către acesta a măsurilor de supraveghere, ori a obligațiilor prevăzute în art. 86 indice 3 Cod penal, pentru condamnatul cu suspendarea executării pedepsei sub supraveghere.

Dacă minorul se sustrage de la îndeplinirea obligațiilor stabilite în art. 103 Cod penal, suspendarea condiționată poate fi revocată, iar dacă minorul nu respectă măsurile de supraveghere sau obligațiile stabilite de instanță potrivit art. 86, indice 3, aceasta poate dispune revocarea suspendării executării pedepsei, disponând executarea în întregime a acesteia sau prelungirea termenului de încarcerare cu cel mult 3 ani.

Printre mijloacele de individualizare a pedepsei aplicate infractorilor minori figurează și suspendarea condiționată a executării pedepsei.

Potrivit disp. art. 110 cod penal, în cazul suspendării executării pedepsei aplicate unui infractor minor, termenul de încercare se compune din

durată pedepsei închisorii la care se adaugă un interval de la 6 luni la 2 ani, fixat de instanță.

Când pedeapsa aplicată este amenda, termenul de încarcerare este de 6 luni, adică redus la jumătate față de termenul prevăzut pentru majori.

Totuși suspendarea condiționată a executării pedepsei nu poate fi dispusă, între altele, în cazul infracțiunilor intenționate pentru care legea prevede pedeapsa închisorii mai mare de 12 ani, potrivit art. 81 alin. 3 teza I din Codul penal (17).

Analiza rațională a dispozițiilor art. 109 alin 1 teza I și II Cod penal duce la concluzia că în cadrul operațiunii judiciare de individualizare a pedepselor, instanțele au posibilitatea numai să dozeze cantumul acestora pentru inculpații minori, între jumătatea minimului și jumătatea maximului prevăzut de legea penală pentru infracțiunea săvârșită, aceasta neînsemnând însă și un grad diminuat de pericol social, ci doar o micșorare a răspunderii penale.

În acest context al individualizării modului de executare a pedepsei închisorii aplicată minorilor, s-a exprimat opinia (18) potrivit căreia prevederile art. 81 alin 3 pot fi aplicate infractorilor minori, dacă în urma reducerii pedepselor, potrivit art. 109 alin. 1 Cod penal, maximul pedepsei închisorii nu este mai mare de 12 ani, ori dacă nu s-au săvârșit infracțiunile de vătămare corporală gravă, viol și tortură.

În susținerea acestui punct de vedere (19), pledează următoarele argumente:

- Se pot invoca prevederile art. 129 Cod penal conform căror "Termenele de prescripție a răspunderii penale și executării pedepsei se reduc la jumătate pentru cei care la data săvârșirii infracțiunii erau minori". Legiuitorul a simțit nevoie, prin reglementarea acestui text de lege, să înlăture orice fel de interpretări în defavoarea minorilor și să pună de acord aceste dispoziții cu principiul consacrat în art. 109, potrivit căruia "Limitele pedepselor se reduc la jumătate", pentru minori.

Abaterea de la acest principiu nu s-ar putea face decât printr-o dispoziție expresă, de excepție, care evident nu a fost prevăzută în Secțiunea III "Suspandarea condiționată a executării pedepsei" din Cap. V al Titlului III din Partea generală a Codului penal.

- Pe de altă parte, atât timp cât suspendarea condiționată a executării pedepsei, fiind reglementată în Cap. V ("Individualizarea pedepselor") înseamnă că, cu prilejul aplicării acestei instituții juridice, trebuie să se respecte criteriile generale de individualizare prevăzute în art. 72, Cod penal. Astfel, conform art. 72, alin. 1 Cod penal, "La stabilirea și aplicarea pedepselor se ține seama de dispozițiile părții generale a acestui cod...". Ca atare, la stabilirea

și aplicarea pedepselor pentru minori, în cazul suspendării condiționate a executării pedepsei, se va ține seama mai întâi (20) de dispozițiile speciale aplicate minorilor, din art. 109, alin. 1 Cod penal, ("Limitele pedepselor pentru minori se reduc la jumătate"), și apoi de cele generale prevăzute în art. 81 Cod penal dispoziții care sunt incluse în Partea generală a Codului penal.

- Înțelesul tezei 1 a art. 109 Cod penal, potrivit căreia "Pedepsele ce se pot aplica minorului, sunt închisoarea sau amenda prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită", rezultă atât din conținutul art. 53 pct. 1 Cod penal, cât și din semnificația denumirii marginale de la art. 10. (21).

Întrucât în art. 53 pct. 1 Cod penal, se prevăd trei pedepse principale (detenția pe viață, închisoarea și amenda), prin textul art. 199 alin. 1 teza 1 Cod penal legiuitorul a urmărit să precizeze clar că minorilor nu li se poate aplica pedeapsa detenției pe viață.

Din cuprinsul denumirii marginale de la art. 109 ("Pedepsele pentru minori") rezultă categoriile de pedepse stabilite pentru faptele săvârșite de minori și, evident, mărimea acestora.

Deci, limitele pedepselor cu închisoare sau amendă pentru infracțiunile săvârșite de către minor se reduc la jumătate (iar în urma reducerii, în nici un caz minimul pedepsei nu va depăși 5 ani), nefiind aplicabilă minorilor pedeapsa detenției pe viață (care, în toate cazurile, în legislația noastră, alternează cu închisoare de la 15 la 25 ani).

Ca atare, pedepsele stabilite pentru minori sunt închisoarea și amenda, al căror minim este redus la jumătate.

În acest sens s-au pronunțat și Secțiunile Unite ale Curții Supreme de Justiție, prin decizia nr. VI din 19 octombrie 1998, nepublicată.

Acestea, admisând recursul în interesul legii, formulat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Curtea Supremă de Justiție, au statuat că "în cazul infractorilor minori, prin pedeapsa prevăzută de lege, în sensul art. 81 alin. 3 din Codul penal se înțelege pedeapsa rezultată din aplicarea dispozițiilor de reducere, al art. 109 alin. 1 din Codul penal, la pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită."

Deci, legiuitorul a stabilit alte limite de pedeapsă pentru infracțiunile săvârșite de inculpații minori, care trebuie avute în vedere atât la aplicarea sancțiunilor de către instanțele de judecată, cât și în cazul incidentei altor instituții juridice, inclusiv amnistiei.

În mod justificat s-a subliniat în literatura de specialitate că minoritatea nu constituie propriu - zis "O cauză de atenuare a pedepsei ci o cauză de diferențiere a regimului sancționator".

În art. 119, alin. 1 Cod penal se prevede că amnistia înălțură răspunderea penală pentru fapta săvârșită. Dacă intervine după condamnare, înălțură și executarea pedepsei pronunțate, precum și celealte consecințe ale condamnării.

Din cuprinsul actelor de clemență adoptate până în prezent rezultă că, de regulă, legiuitorul a amnistiat toate infracțiunile pentru care Codul penal sau legile speciale prevedeau un anumit maxim stabilit uneori și unele excepții. Astfel, spre exemplu, în art. 2 din Decretul - lege nr. 3/1990 privind amnistierea unor infracțiuni și grațierea unor pedepse s-a prevăzut că "se amnistiază infracțiunile pentru care Codul penal sau legile speciale prevăd o pedeapsă privativă de libertate de 3 ani inclusiv sau amendă", iar în art. 4 s-a precizat că nu beneficiază de aceste prevederi "recidivistii, cei care au săvârșit infracțiuni de omor, îtălhărie, vătămare corporală gravă, viol, distrugere calificată, luare de mită, arestare nelegală și cercetare abuzivă, supunere la reale tratamente, represiunea nedreaptă, evadare, precum și orice infracțiuni sancționate de lege cu pedeapsa închisorii de 10 ani sau mai mare".

În unele situații, au fost amnistiate unele infracțiuni expres menționate. De pildă, prin art. 1 din Decretul nr. 185/1976 au fost amnistiate "infracțiunile de frecere frauduloasă a frontierei și refuzul înapoierii în țară, săvârșite de cetățenii români care la data adoptării prezentului decret sunt stabiliți în străinătate, dacă se reintorc și își stabilesc domiciliul în țară în termen de doi ani".

Atât în partea specială a Codului penal, cât și în legile speciale sunt prevăzute limite minime și maxime ale pedepselor principale, fără să se facă referire la situația infractorilor minori. De fapt, acest lucru ar fi fost inopportun și ar fi complicat prezentarea concisă a sancțiunilor (22), prin repetarea separată, la fiecare infracțiune, a limitelor pedepselor cu închisoare sau amendă aplicată infractorilor minori.

Din acest motiv (avându-se în vedere starea de minoritate a făptuitorului ce prezumă, în raport cu discernământul acestuia, un grad mai redus de pericol social abstract al faptelor) au fost stabilite limite mai mici de pedeapsă prin stipularea unei reguli din Titlul IV ("Minoritate") din partea Codului penal.

Astfel, conform art. 109 alin. 1 și 2 Cod penal, "pedepsele ce se pot aplica minorului sunt închisoarea sau amendă prevăzute de lege pentru infracțiunea săvârșită. Limitele acestor pedepse se reduc la jumătate; în urma reducerii, în nici un caz minimul nu va depăși 5 ani. Când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detenției pe viață, se aplică minorului închisoarea de la 5 la 20

ani". În consecință, pentru infractorii minori se au în vedere, la aplicarea amnistiei, limitele de pedeapsă prevăzute de lege în momentul adoptării de clemență pentru infracțiunea consumată, limite reduse, potrivit regulilor stabilită în art. 109 Cod penal.

Așadar, problema delincvenției juvenile nu poate fi rezolvată numai prin măsuri preventive și educative, ci și prin aplicarea unor pedepse, însă aceasta numai în cazurile în care se consideră că celealte măsuri nu sunt suficiente pentru îndreptarea minorului. Tratamentul delincvenților minori a făcut obiectul mai multor congrese O.N.U., în contextul cărora s-a pus în mod acut problema regimului sancționator și a eficienței acestuia în cazul minorilor infractori.

O importanță deosebită o are și Convenția cu privire la drepturile copilului (23), care conține prevederile cu implicații directe în stabilirea normelor procesuale penale în aceste cauze. Convenția a fost ratificată și de România prin Legea nr. 18 publicată în Monitorul Oficial nr. 109/1990. Aceste documente internaționale promovează ideea că este de preferat aplicarea, în cazul infractorilor minori, a unei măsuri educative decât a unei pedepse.

Justificarea acestei idei este dată mai întâi de faptul că datorită vîrstei, minorul nu-și poate da seama cu exactitate de gravitatea faptelor sale, iar pe de altă parte, prin aplicarea unei măsuri educative există speranța unor șanse mari de îndreptare și reintegrare socială.

Privite din acest punct de vedere, baremele procedurale speciale (24), derogatorii în cauzele cu minori, apar ca mijloace legale suspectibile să ajute organul judiciar ca, în raport de competență, să ajungă la cea mai potrivită concluzie în ce privește sancționarea acestora, pentru asigurarea unei reacții adecvate și eficiente.

Examinarea cazuistică actuale în condițiile de astăzi arată că în ultimii ani s-a înregistrat o îngrijorătoare creștere a criminalității în rândul minorilor, concomitent cu o diversificare a formelor de comitere a infracțiunilor.

Aceste realități impun adoptarea unor măsuri eficiente de protecție și de apărare a societății, care să țină seama de particularitățile persoanelor cărora li se adresează, de lipsa de maturitate psihico-fizică a subiecților, de lipsa de experiență a acestora, etc.

Problema răspunderii penale a nevârstnicilor, a condițiilor în care aceștia trebuie să răspundă penal pentru faptele antisociale, reprezintă o necesitate obiectivă a apărării societății sociale.

OCTAVIAN POP
Doctor în drept, lector universitar superior U.C.M.

BIBLIOGRAFIE

1. A.M.Guerry - *Pris*, 1834; A. Quetelet - *Bruxelles, 1835*
2. G.V.Roman - *Revista de știință penitenciară* nr. 3-4/1994, p. 1.
3. C. Bulai - *Manual de drept penal - Partea generală*. Editura "ALL"- Bd. Timișoara, pag. 571 - 573.
4. *Ordinul M.J. nr. 807/21.05.1997 și PROTOCOL din 26.05.1997 privind aplicarea experimentală la Centrul de Reeducare Găești a unor elemente specifice probațiunii din sistemul european.*
5. *Recomandarea nr. R(92) a Comitetului de miniștrii către statele membre, referitoare la regulile europene asupra sanctiunilor în Comunitate.*
- 6.C. Bulai - *Manual de drept penal - Partea generală*, editura "ALL" Bd. Timișoara. Pag 574 -575.
- 7.V. Rămureanu - *Comentariu în "Codul penal comentat și adoptat. Partea generală"* de T.R. Vasiliu ș.a. Ed. Științifică București 1972. Pag. 546 - 547.
8. Radu Lupașcu - *Comentariu "Revocarea măsurii libertății supravegheate luată de minor. Efecte"* din revista Dreptul nr. 3/1999 pag. 146 - 149.
9. *Comentarii privind aplicarea eronată a art. 103 alin. 4 teza a II-a Cod penal - de Radu Lupașcu în Dreptul Nr. 3/1999. pag.149.*
10. *Judecătoria Sighetul Marmației, sentința nr. 472/1994 (republicată) comentariu "Condițiile prelungirii măsurii educative și internării într-un Centru de Reeducare" - revista Dreptul nr. 7/1997, pag.72.*
11. *Judecătoria Sighetul Marmației, sentința penală nr. 20/1997 (republicată) din revista Dreptul nr. 7/1997, pag.73, comentarul precitat.*
- 12.C. Turianu - *"Răspunderea juridică pentru faptele penale săvârșite de minori"*, Editura Continent XXL, București, 1995, pag.130.
13. C. Bulai - *Manual de drept penal. Partea generală*, pag. 578.
14. N. Jidovu - *Comentariu - "Considerații referitoare la experiența psihiatrică și pedeapsa accesorie în cauzele cu infracțiuni minori"*, Revista Dreptul nr. 8/21998, anul IX, seria a III-a.
15. I. Fodor - *"Liberarea condițională"* din *"Explicații teoretice ale codului penal român". Partea generală. Vol. II de V. Dongoroz ș.a. Editura Academică București 1970, apg. 50.*
16. V. Pașca - *"Individualizarea modului de executare a pedepsei închisorii aplicată minorilor"* în Revista Dreptul nr.1/1997, anul VIII, seria a III-a, pag 51 - 54.
17. *Decizia penală nr. 219/23.07.1998 a Curții de Apel Ploiești - "Buletinul Jurisprudenței" - culegere de practică judiciară pe semestrul I 1998, Editura Lumina Lex, 1998, pag 30 - 32.*
18. D. Ciuncan - *Individualizarea pedepselor aplicate înculpăților minori - Revista Dreptul nr. 7/1998, pag. 97.*
19. *Tribunalul Suprem - Decizia penală nr. 7/1975 din R.R.D. nr.12/1975, pag. 48.*
20. *Tribunalul Suprem - Decizia penală nr. 1966/1968 din R.R.D. nr. 2/1969, pag. 168.*
21. I. Dumitru - *"Limitele de pedeapsă pentru minori, care urmează a se avea în vedere la aplicarea prevederilor art. 81. alin. 3 din Codul penal"* din revista Dreptul nr. 7/1999.
22. I. Dumitru - *"Maximul special al pedepsei ce trebuie avut în vedere pentru aplicarea amnistiei în cazul când inculpatul era minor la data săvârșirii infracțiunii"* în revista Dreptul nr. 5/1995 - anul VI. Seria a III-a, pag. 33.
23. *Convenția adoptată în unanimitate de Adunarea Generală a O.N.U. la 20.01.1989.*
24. C. Atanasiu - *"Procedura în cauzele cu infractori minori"- Revista de Drept Penal - anul V, nr. 1 Ian-Mar. 1998 București, pag. 70 - 71.*

DIN TAINELE CREDINȚEI

Cei 12 apostoli și carteau faptelor lor

Timp de trei ani și mai bine, cât a propăvăduit pe pământ, Mântuitorul și-a ales 12 apostoli, pe care să-i aibă cu Sine și să-i trimită apoi să răspândească învățătura Sa, atunci când El se va înălța la cer.

Iată numele celor 12 apostoli: 1) Simon, căruia i-a schimbat numele în Chifa, adică Petru; 2) Iacob, fiul lui Zevedei; 3) Ioan, fratele lui; 4) Andrei; 5) Filip; 6) Vartolomeu, care se chemea mai înainte Natanael; 7) Matei, care se numea Levi; 8) Toma; 9) Iacob, fiul lui Alfeu; 10) Iuda Tadeu; 11) Simion Cananitul și 12) Iuda Iscarioteanul.

Apostolii au trăit tot timpul alătura de Domnul, sorbindu-i învățătura și căutând să se întreundă până în adâncul sufletului de ea.

Afără de acești 12 apostoli, Mântuitorul a mai avut alți 70 de ucenici, dintre care unii au fost tot așa de

plini de zel și curaj pentru propăvăduirea cuvântului Domnului, ca și apostolii.

După învierea Sa, Mântuitorul s-a arătat de mai multe ori apostolilor. Spre a-i întări în credința învierii sale, odată arătându-se tuturor, a pus pe apostolul Toma să-i păptească coasta ce fusese străpunsă de suliț; altădată, a stat cu ei la masă, spre a le arăta că nu este o fantomă sau nălucire a minții lor, ci un om înviat din morți; altădată a primit din nou în rândurile apostolilor, pe Petru.

În ziua înălțării Sale la Cer, Mântuitorul a dat celor 11 apostoli următoarea poruncă: "Mergeți și propăvăduiți Evanghelia la orice făptură. Cine va crede și se va boteza, va fi mântuit; iar cine nu va crede, va fi osândit".

Le-a mai poruncil să nu se depărteze din

Ierusalim, până nu se va pogorî peste ei Duhul Sfânt, care-i va umple de înțelepciune și curaj în fața celor cărora aveau să propovăduiască noua învățatură.

Apostolii au fost loți demni urmași ai Mântuitorului și au propovăduit învățatura dumnezeiască (Evanghelia) suferind chiar moartea, pentru a împlini porunca primită de la Dumnezeiescul lor învățător.

Doi dintre apostoli (Matei și Ioan) au scris viața și învățatura Mântuitorului; de aceea ei mai poartă și numele de evangheliști.

Evanghelia a mai fost scrisă însă și de doi din cei 70 de ucenici și anume de Marcu și Luca.

Sfântul Evanghelist Luca a descris pe scurt și faptele apostolilor în cartea numită: Cartea faptelor apostolilor.

În această carte aflăm că după înălțarea Mântuitorului la cer, apostolii au ales în locul lui Iuda Iscarioceanul, un alt ucenic, anume pe Malia.

În ziua a zecea de la înălțare și a cincizecea de la Înviere, pe când apostolii se aflau adunați într-o casă, de frica iudeilor, s-a pogorât asupra lor, în chip de limbi de foc, Duhul Sfânt, care le-a dat puterea de a propovădui în toate limbile și a mărturisi cu curaj învățările și poruncile primite.

Din acea zi, începe activitatea lor apostolică sau misionară.

Chiar în acea zi, prin predica lui Petru, care a lăuat cuvântul, el fiind cel mai în vîrstă, s-au botezat cam 3000 de oameni.

Tot în acea zi, Petru și Ioan, urcându-se la templu, la ceasul 9, Petru a vindecat pe un olog din naștere. Apoi Petru a vorbit din nou și s-au mai botezat cam 2000 de oameni.

Zadarnic au încercat preoții iudeilor să-i opreasă de a propovădui pe Domnul cel înviat din morți și zadarnic au încercat să-i opreasă să facă minuni în numele Lui.

Apostolii mărturiseau cu multă râvnă despre învierea Domnului, iar mulțimea celor ce crezuseră erau o inimă și un suflet. Prin mâinile apostolilor, se făceau multe semne și minuni, iar numărul celor ce credeau în Domnul, bărbați și femei, se mărea tot mai mult.

În fața numărului de credincioși ce creștea mereu, nici căpitanul templului și aprozii, de multe ori, nu aveau ce face. Dacă ar fi îndrăznit ceva împotriva apostolilor, care făceau minuni prin puterea Duhului Sfânt și în numele lui Iisus cel înviat, ar fi fost uciși cu pietre de norod.

Credincioșii trăiau între dânsii ca frații, după cuvintele Mântuitorului: "Cine vrea să fie mai mare între voi, să fie celorlați slugă".

Apostolii, după exemplul Mântuitorului, care le spălase picioarele înainte de Cina cea de taină, serveau la masă pe credincioși. Masa se lăua în comun, de toți, fiindcă toți creștini formau o singură familie.

Când numărul credincioșilor s-a mărit, apostolii au ales dintre credincioși 7 bărbați, cărora le-au dat slujba de a servi la mese, iar ei stăruiau necurmat în rugăciune și propovăduirea Evangheliei. Acești 7 bărbați sunt cei dintâi 7 diaconi, dintre care unul, Sf. Stefan, este cel dintâi mucenic creștin.

După uciderea Sf. Stefan, Domnul arătându-se unui bărbat învățător, Saul sau cum s-a numit mai târziu Pavel, l-a ales apostol. Din prigonor al creștinilor, Pavel a devenit unul din cei mai mari predicatori și susținători ai învățăturii creștine.

Cei 12 apostoli împreună cu Pavel, apostolul ales după înălțare, au plecat și în alte cetăți, să propovăduiască Evanghelia, mai întâi în Iudeea, apoi în toată Asia Mică, în Grecia și Macedonia și la Roma, în Italia.

Peste tot se întemeiau comunități de creștini, care își schimbau felul de viață de până atunci, înlocuindu-și cu altul, după învățatura Evangheliei.

Acste comunități făceau din marea familie creștină, Biserica, al cărui

șef nevăzut era Mântuitorul și ai cărei îndrumători erau apostolii, ce o conduceau prin ucenici de-a lor aleși (episcopi sau preoți), asupra cărora chemau darul Duhului Sfânt.

Din când în când, comunitățile creștine erau vizitate de apostoli, care le lămureau unele lucruri mai grele de înțeles, din învățatura creștină.

De multe ori, apostolii trimiteau epistole (scrisori) comunităților creștine întemeiate, deoarece ei trebuiau să meargă în altă parte, unde prezența lor era de neapărată nevoie.

Multe din aceste epistole s-au pierdut în decursul vremii. Au ajuns totuși până la noi:

- 14 epistole ale Sf. Ap. Pavel,
- o epistolă a Sf. Ap. Iacob,
- 2 epistole ale Sf. Ap. Petru,
- 3 epistole ale Sf. Ap. Ioan și
- o epistolă a Sf. Ap. Iuda.

Acste douăzeci și două de epistole, împreună cu cartea faptelor Apostolilor, care este tot o epistolă a Sf. Evanghelist Luca, formează în Biserica noastră creștină, cartea numită Apostolul. Epistolele cuprind multe lămuriri folositoare, spre a înțelege învățătura Mântuitorului, deoarece sunt scrise chiar de către aleșii Mântuitorului, care au trăit în apropierea Lui. L-au ascultat vorbind și s-au întors de har și de Duh Sfânt.

Preat Dr. OCTAVIAN POP

SERGIU BRÎNZĂ

INFRACTIUNI CONTRA PROPRIETĂȚII

Chișinău, 1999, 348 pag.

Din cele mai vechi timpuri, la majoritatea popoarelor, proprietatea a fost protejată. și în Constituția Republicii Moldova, ca în toate țările, proprietatea este protejată. În acest sens articolul 127 din Constituția Moldovei are în vedere ocrotirea proprietății. Cu toate acestea trebuie admis cu părere de rău faptul că există și infracțiuni contra proprietății.

Despre aceste infracțiuni contra proprietății putem afla mai multe din lucrarea cu acest nume a domnului Sergiu Brânză. Cele 7 capitole ne ajută să înțelegem mai bine care sunt aceste infracțiuni pentru a putea lua atitudine împotriva lor.

Primul capitol conține o caracterizare generală a tipurilor de infracțiuni contra proprietății.

Vitrina cu cărți și reviste

în cel de-al doilea capitol autorul prezintă noțiunii cu privire la sustragerea bunurilor din avutul proprietarului, fiind astfel prezentate obiectul sustragerii, bunurile din avutul proprietarului, latura obiectivă și cea subiectivă a sustragerilor și subiectul sustragerilor.

Cele 8 secțiuni ale capitolului III, arată care sunt formele și tipurile de sustrageri ale bunurilor din avutul proprietarului. Dintre aceste forme și tipuri sunt dezbatute următoarele: sustragerea de bunuri din avutul proprietarului, săvârșită prin furt, prin jaf, prin escrocherie, prin însușire, delapidare sau abuz în serviciu, lălhărie, etc.

Circumstanțele agravante comune ale sustragerilor sunt expuse în cel de-al IV-lea capitol. În cadrul acestui capitol este prezentată sustragerea săvârșită în urma înțelegerei prealabile de către un grup de persoane, cea săvârșită prin pătrunderea în încăpere, în alt loc pentru depozitare sau în locuință, etc.

Cel de-al V-lea capitol al lucrării vorbește despre infracțiunile contra proprietății, comise în scop cupidant, care nu se atribuie la sustrageri. Din cadrul acestor infracțiuni sunt prezentate: dobândirea prin șantaj a avutului proprietarului, cauzarea de pagube materiale și înșelăciune sau abuz de încredere, fabricarea sau punerea în circulație a hârtiilor de valoare false, etc.

În următorul capitol accentul cade pe infracțiunile săvârșite împotriva proprietății, comise fără scop cupidant. Din această categorie fac parte: nimicirea sau deteriorarea intențională a avutului proprietarului, cea

săvârșită din imprudență, neglijență criminală față de paza avutului proprietarului, etc.

Lucrarea se încheie prin prezentarea altor infracțiuni contra proprietarului, cum ar fi: furtul sau utilizarea samavolnică a energiei electrice, termice sau a gazului.

Scopul lucrării "Infracțiuni contra proprietății", ne este arătat chiar de către autor care afirmă că "este nu numai de a analiza profund toate componentele de infracțiuni contra proprietății, ci și de a pune în evidență lacunele în drept care împiedică calificarea justă a infracțiunilor contra averii proprietarului".

SERGIU BRÂNZĂ

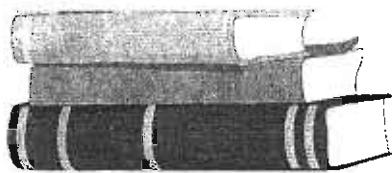
INFRACTIUNI CONTRA VIETII, SĂNĂTĂȚII, LIBERTĂȚII, ȘI DEMNITĂȚII PERSOANEI

Chișinău, 1999, 236 pag.

Lumea de astăzi este din ce în ce mai mult lovită de fenomenul infracționalitatei. Cu toate acestea, cele mai grave infracțiuni săvârșite asupra omului sunt cele contra vietii, e sănătății, libertății și demnității persoanei sale.

Lucrarea cuprinde 7 capitole bine structurate, în care sunt prezentate informații prețioase cu privire la această problemă a infracționalității.

În primul capitol se face o analiză juridică a infracțiunilor

Vitrina cu cărți și reviste

contra vieții. Astfel este prezentat omorul intenționat săvârșit cu circumstanțe agravante, cel săvârșit în stare de efect, în condițiile depășirii limitelor legitimei apărări, a omorului pruncului de către mamă, cel din

JURIDICA

Sergiu Brînză

INFRACTIUNI CONTRA VIETII, SĂNĂTĂȚII, LIBERTĂȚII ȘI DEMNITĂȚII PERSOANEI

imprudență și determinarea la sinucidere.

Analiza juridică a infracțiunilor contra sănătății este expusă în cel de-al II-lea capitol. Dintre aceste infracțiuni despre care avem noțiuni în cadrul capitolului respectiv enumerăm: vătămarea intenționată gravă a integrității corporale, cea mai puțin gravă, cea cauzată în condițiile depășirii limitelor legitimei apărări, torturarea, transmiterea unor boli venețice, etc.

În capitolul al III-lea, este făcută analiza juridică a infracțiunilor care pun în pericol viața și sănătatea persoanei. În acest sens sunt prezentate ca astfel de infracțiuni, sustragerea de la tratamentul bolilor venețice, efectuarea ilegală a avortului, a sterilizării chirurgicale, a fecun-

dării artificiale sau implantarea embrionului, etc.

În cel de-al IV-lea capitol al acestei lucrări se are în vedere analiza juridică asupra infracțiunilor contra familiei și minorilor. Pentru că acestea sunt mai grave și în același timp din ce în ce mai dese, autorul vorbește despre sustragerea de la plata pensiei alimentare sau de la întreținerea copiilor, cea de la acordarea ajutorului material părintilor sau soțului, abuzul de drepturile sau de obligațiile de tutore, etc.

Analiza juridică a infracțiunilor sexuale este făcută în cel de-al V-lea capitol. Din categoria acestor infracțiuni sunt prezentate de autor: violul, raportul sexual cu o persoană care nu a împlinit vîrstă de 16 ani, satisfacerea prin constrângere a poftei sexuale în forme perverse, constrângerea unei femei de a avea raport sexual, practicarea prostituției și proxenetismului, etc.

Penultimul capitol al lucrării prezintă analiza juridică a infracțiunilor contra libertății umane. Deoarece libertatea este dreptul cu care fiecare persoană se naște, infracțiunile săvârșite împotriva acesteia sunt deosebit de grave. De aceea și autorul le acordă o atenție deosebită și le prezintă: privaținea ilegală de libertate, luarea de ostaceci și internarea ilegală a unei persoane într-un spital de boli mintale.

Lucrarea se încheie prin expunerea unei infracțiuni împotriva demnității persoanei umane: calomina.

Demn de remarcat faptul că, în alcătuirea acestei cărți, autorul a depus o muncă asiduă. Iucru

ce poate fi susținut datorită informațiilor deosebite care ne sunt prezentate în paginile ei, dar și datorită numărului mare de lucrări întrebuințate în alcătuirea ei.

VEACESLAV PÎNZARI

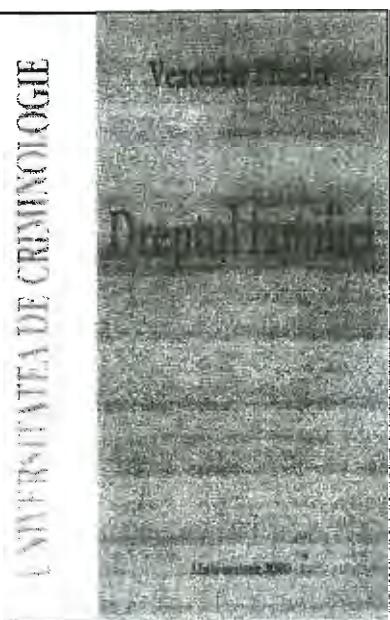
DREPTUL FAMILIEI

Chișinău, Editura "Universitas", 2000, 164 pag.

Familia este celula de bază a societății. Tocmai de aceea se cuvine să i se atribuie o grijă deosebită familiei și să se aducă la cunoștința cititorilor cât mai multe lucruri interesante despre această instituție străveche.

Lucarea de față este așa cum afirmă autorul "printre primele lucrări din domeniul" și "este scrisă în conformitate cu legislația existentă în Republica Moldova".

UNIVERSITATEA DE CRIMINOLOGIE

Vitrina cu cărți și reviste

Cele 8 capitoare sunt bine structurate și accentuează nuanțele cele mai importante referitoare la familie.

În capitolul I, autorul definește familia, arătând totodată care sunt funcțiile și relațiile de familie. În continuare sunt prezentate, izvoarele, principiile fundamentale și corelația dreptului familiei cu alte ramuri de drept.

Cel de-al II-lea capitol este destinat celui mai important pas pe care îl fac doi tineri: căsătoria. Dată fiind importanța căsătoriei, autorul prezintă care este natura juridică a acesteia, caracterele judiciare și condițiile de fond la încheierea căsătoriei. Pentru ca o căsătorie să fie durabilă, este necesar ca relațiile dintre cei doi să fie cordiale, motiv pentru care autorul prezintă modul cum trebuie să fie relațiile personale și patrimoniale dintre soți, dar și care este noțiunea de regim matrimonial și reglementarea acestuia în legislația Republicii Moldova.

Dacă totuși căsătoria nu merge, se ajunge la desființarea ei. Tocmai de aceea autorul prezintă care sunt cazuile de nulitate absolută și relativă a căsătoriei în capitolul al III-lea.

Cel de-al IV-lea capitol expune noțiuni despre închiderea căsătoriei, desfacerea acesteia, procedura divorțului și efectele pe care le are desfacerea căsătoriei. Noțiunile legate de filiație față de mamă și de tată, dar și despre situația legală a copiilor sunt cuprinse în cel de-al V-lea capitol. Este cunoscut faptul că, în zilele noastre un subiect cu totul delicat este cel cu privire la închiderea copilului.

Cunoșcând aceste nuante,

Veaceslav Pînzari prezintă în capitolul VI al lucrării sale care este noțiunea de închidere și caracterele juridice ale acesteia, condițiile de fond și de formă, dar și efectele, desființarea și desfacerea închiderii.

Penultimul capitol al lucrării conține elemente referitoare la obligația legală de întreținere. Asfel sunt prezentate condițiile obligației legale de întreținere, care sunt persoanele între care există obligația legală de întreținere, modul de plată a pensiei alimentare, executarea și stingerea obligației legale de întreținere. Orice copil are nevoie, pentru a crește fericit, de ocrotirea părintilor. Tocmai de aceea în ultimul capitol autorul prezintă principiile ocrotirii părintești, drepturile și obligațiile părintilor, exercitarea ocrotirii părintești, sancționarea neîndeplinirii acestor ocrotiri, ocrotirea minorilor prin instituirea asupra lor a tuteliei și închiderea tuteliei.

Lucrarea de față constituie o analiză eficientă a principalelor norme ale instituției familiei necesare perfecționării acesteia.

TUDOR OSOIANU

PROCEDURĂ PENALĂ

Chișinău, 2000. 100 pag.

Lucrarea este de fapt un curs introductiv ce a fost elaborat în conformitate cu programa disciplinei "Drept procesual penal" și care, aşa cum afirmă autorul în "Cuvânt înainte" a fost

destinat studenților Facultăților de drept, juriștilor și celor dorinți de a-și îmbogăți cunoștințele cu noțiuni despre procesul de studiere și propagare a științelor juridice.

TUDOR OSOIANU

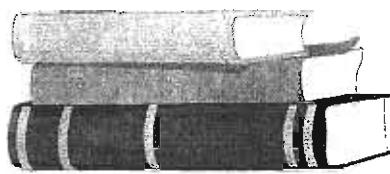
PROCEDURĂ
PENALĂ

CHIȘINĂU 2000

Lucrarea este împărțită în 9 capitoare bine structurate, care prezintă noțiunile esențiale ale procedurii penale.

În capitolul I, "Caracterizarea generală a procesului penal" sunt prezentate noțiunea, esența, sarcinile, funcțiile și fazele procesului penal, dar și tipurile istorice de proces penal.

Cel de-al doilea capitol intitulat "Dreptul procesual - penal; ramură distinctă de drept" conține definiția, sistemul și importanța dreptului procesual - penal, normele juridice procesuale - penale, structura și clasificarea lor, specificul sancțiunilor procesuale - penale, faptele și raporturile juridice procesuale - penale, aplicarea legii procesuale - penale și alte noțiuni de un interes deosebit

Vitrina cu cărți și reviste

referitoare la Dreptul procesual - penal ca ramură distinctă de drept.

"Ştiinţa dreptului procesual - penal" este titlul celui de-al III-lea capitol și cuprinde noțiuni despre forma și garanțiiile procesual - penale, dar și despre legăturile științei dreptului procesual penal cu alte științe juridice.

Capitolele IV și V conțin principiile procesului penal și noțiuni despre subiecții procesului penal (clasificarea lor, etc.).

Capitolul VI "Probațunea și probele în procesul penal" prezintă obiectul și limitele probaționii, procesul probaționii, clasificarea probelor, cerințele față de probe etc.

Capitolul VII "Acțiunea civilă în procesul penal" prezintă noțiuni despre subiecții acțiunii civile și despre intentarea, asigurarea și soluționarea acțiunii civile în procesul penal.

Penultimul capitol al lucrării este rezervat prezentării măsurilor de constrângere procesual-penale, măsurilor preventive, tipurilor și temeiurilor de aplicare a lor, dar și a ordinii procesuale de aplicare a măsurilor preventive, revocării și schimbării acestora.

Ultimul capitol este intitulat "Termenele, actele și cheltuielile judiciare în procesul penal" și cuprinde noțiuni despre termenele în procesul penal, importanța și modul de calculare, actele în procesul penal și clasificarea lor.

Bibliografia bogată folosită de autor în alcătuirea lucrării de față este o garanție a calității conținutului, motiv pentru care o recomandăm cu căldură celor dorini de a ști cât mai multe despre procedura penală.

EFIM MOHOREA

LOGICA JURIDICĂ

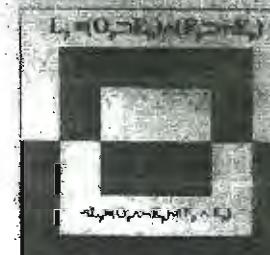
Chișinău, 2001, 282 pag.

Efim Mohorea pune la îndemâna studenților Facultăților de drept, doctoranzilor și profesorilor de logică un manual complex care cuprinde idei esențiale ale logicii clasice și ale celei contemporane.

Lucrarea sa este în conformitate cu programa și exigențele unui curs universitar de logică, adaptat specificului pregătire profesională a celor care doresc să devină într-o bună zi juriști.

EFIM MOHOREA

LOGICA JURIDICĂ

CHIȘINĂU-2001

De asemenea trebuie precizat și faptul că "Logica juridică" este o ediție corectată și adăugită a "Introducerii în logică", apărută în anul 2000, la Bălți.

În primele pagini ale lucrării sale autorul prezintă ce este logica și care este importanța ei. Iar în continuare expune 4 principii

logice. Un rol important i se atrbuie "noțiunii" ca formă logică fundamentală și elementele despre propoziția logică. În cadrul capitolului despre "Propoziția logică" se are în vedere noțiunile despre negație, conjuncție, disjuncția neexclusivă și exclusivă, implicăție, reflecție și echivalență.

Efim Mohorea expune și elementele de logică a predicilor, după care rezervă un loc aparte noțiunilor despre inferență. În cadrul acestui capitol prezintă care sunt inferențele deductive imediate, ce este silogismul categoric, care este specificul silogismului judecătar, care sunt formele compuse și prescurtate ale silogismului și noțiuni despre inferențele neductive și despre cele cu propoziții compuse.

Paginile lucrării "Logica juridică" cuprind și fundamentele logice ale argumentării, prezentând care sunt formele demonstrației și regulile acesteia, care sunt erorile în demonstrație și care este specificul argumentării judecătore. Autorul își încheie lucrarea prin prezentarea noțiunilor despre ipoteză ca formă rațională.

Având în vedere că "Logica juridică" este un manual, autorul îi ajută pe cei dorini de a-și îmbogăți cunoștințele cu noțiuni interesante prin prezentarea unor exerciții și probleme la sfârșitul fiecărui capitol.

Lucrarea se impune nu doar prin exemplele și interpretările conceptelor teoretice luate din ramuri variate ale dreptului cu menirea că cei dorini să-și însurască mai profund principiile, legile, regulile și operațiile logice formale, ci și prin varietatea materialului bibliografic utilizat la alcătuirea sa.

SERGIU BRÎNZĂ

EVOLUȚIA REGLEMENTĂRILOR PRIVIND PROTECȚIA PENALĂ PRIORITĂȚII PE TERITORIUL REPUBLICII MOLDOVA

*Editura "Arc", Chișinău, 2001,
498 pag.*

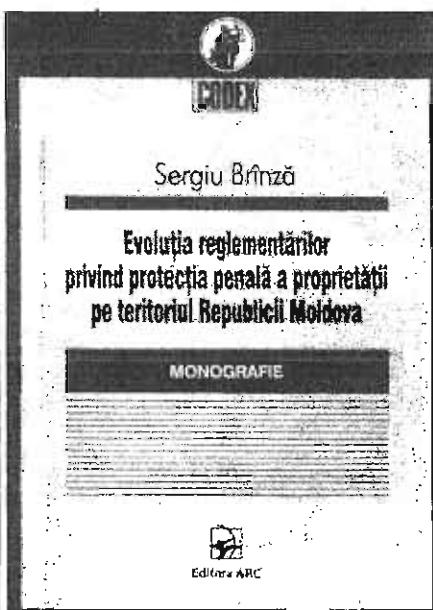
Apărută în condiții grafice excelente, lucrarea domnului conf. Univ. dr. Sergiu Brînză este una de referință în domeniul Dreptului Penal. Datorită noțiunilor de specialitate ce sunt induse în paginile ei, autorul o recomandă studenților de la facultățile de drept și istorie, specialiștilor din instituțiile statului ce sunt implicați în combaterea criminalității, celor care iau parte la procesul de creare a dreptului și, nu în ultimul rând, publicului larg interesat de tematică.

Lucrarea este structurală în 7 capitole bine sistematizate în secțiuni care conțin noțiuni cu privire la protecția penală a proprietății.

Capitolul I prezintă care sunt particularitățile ocrotirii proprietății prin mijloacele de drept penal atât în perioada antichității cât și în cea a feudalismului timpuriu. Cele 6 secțiuni conțin noțiuni din vechile legi și coduri, după care oamenii și-au condus viața. Astfel sunt prezentate informații despre

Vitrina cu cărți și reviste

răspunderea penală pentru infracțiunile săvârșite împotriva proprietății în reglementarea Legilor din Eșnunna, despre infracțiunile contra proprietății în Codul lui Hammuralei, despre reglementarea penală a protejării proprietății la geto - daci și despre apărarea proprietății prin mijloace de drept penal în Legea lui Manu, în Roma Antică și în Legea Salică la franci. Prin acest capitol autorul demonstrează că proprietatea a fost ocrotită din cele mai vechi timpuri și la diferite popoare.

Al II- lea capitol expune care este reglementarea răspunderii penale Pentru infracțiunile săvârșite împotriva proprietății, atât în dreptul medieval românesc, cât și spațiul est - carpațic. În cadrul acestui capitol este dovedit prin argumente istorice că proprietății, în spațiul carpato - danubiano - pontic i s-a arătat o grijă deosebită, astfel că, în legiuiri scrise, anterioare și ulterioare formării statului național român, contin dovezi cu privire la protecția proprietății.

Trăsăturile esențiale ale instituției ocrolirii proprietății prin mijloace de drept penal în Basarabia sub dominația Imperiului Rus sunt expuse în cel de-al III-lea capitol.

Cel de-al IV- lea capitol al lucrării prezintă problema reglementării răspunderii penale pentru infracțiunile contra proprietății în legislația ulterioară formării statului național român. În cadrul acestui capitol sunt prezentate noțiunile despre apărarea penală a proprietății în condițiile aplicării Codului penal român din 1865, cât și cele referitoare la infracțiunile contra proprietății în reglementarea Codului penal român din 1937.

Dacă în capitolul V sunt arătate particularitățile protecției penale a proprietății pe teritoriul R.A.S.S.M. din 1924 - 1940, în cel de-al VI- lea este expusă reglementarea răspunderii penale pentru infracțiunile contra proprietății în dreptul penal al Republicii Moldova din 1940 - 1991.

Ultimul capitol al lucrării este rezervat prezentării cadrului juridic general, instituit prin Legea cu privire la proprietate din 1991 și Constituția Republicii Moldova din 1994. De asemenea, sunt prezentate și implicațiile de viitor asupra reglementărilor penale în materie.

Concluzionând cele expuse în cadrul lucrării sale, autorul afirmă în încheiere că: "Studierea evoluției reglementării protecției penale a proprietății din antichitate până la contemporaneitate este un proces destul de complex, dacă vom ține cont de multitudinea de aspecte ce necesită să fie supuse analizei".

Cele 215 lucrări din limba

Vitrina cu cărți și reviste

română, rusă, franceză, italiană și germană sunt un atu în plus pentru a certifica valoarea acestei cărți și pentru a-i îndemna pe cei în domeniu să o studieze.

IGOR CIOBANU

CRIMINALITATEA ORGANIZATĂ LA NIVEL TRANSNAȚIONAL ȘI UNELE FORME DE MANIFESTARE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Editura "Museum", Chișinău, 2001, 160 pag.

Una dintre cele mai grave probleme cu care omenirea se confruntă este criminalitatea. Aceasta are o arie de răspândire extinsă, atât în Republica Moldova cât și în toate celelalte țări. Fiind un flagel care a contactat întregul mapamond, se caută tot felul de mijloace pentru a diminua efectele negative ale acestuia.

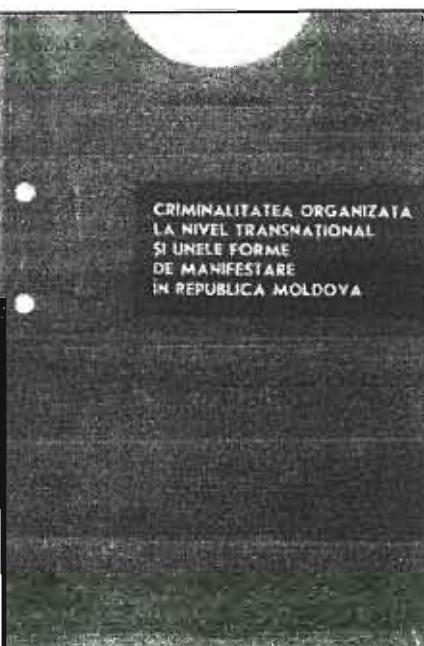
Pe seama acestui subiect, foarte des mediatizat, s-au ținut numeroase conferințe pentru a se căuta diverse soluții și s-au scris cărți pentru a se arăta diversele cauze și modalități cu ajutorul cărora se poate face față acestei maladii mondiale.

Printre cărțile de specialitate în domeniul criminologiei se

numără și cea a doctorului și conferențiar universitar în drept, Igor Ciobanu. Vorbind despre problema criminalității organizate la nivel transnațional autorul afirmă că aceasta "poate fi calificată, cu certitudine, drept o problemă primordială. Ea devine, în sfârșit, o problemă politică, deoarece, comunitatea umană s-a pomenit dezarmată în fața acestui fenomen".

Lucrarea este structurată în 3 mari capitol:

- Capitolul I - "Criminalitatea organizată transnațională - o expresie simptomatică a violenței organizate";

- Capitolul II - "Criminalitatea în Republica Moldova";

- Capitolul III - "Prevenirea și combaterea criminalității organizate la nivel transnațional".

În primul capitol autorul prezintă un istoric al evoluției organizațiilor criminale italiene, atât din prezent, cât și din trecut. Sunt enumerate totodată și cele 4 tipuri de asociații și organizații

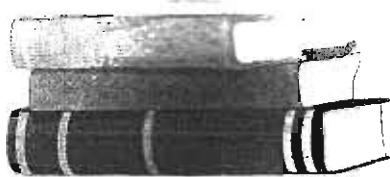
criminoale în conformitate cu rapoartele Diviziei O.N.U. pentru combaterea crimei organizate: Organizațiile criminale profesioniste, cele etnice, cele teroriste și cele de tip mafiot.

Tot în cadrul acestui capitol sunt prezentate și caracteristicile crimei organizate. Din această categorie fac parte: structura, conspirativitatea, capacitatea de infiltrare, transnaționalitatea crimei organizate, orientarea spre profit, etc.

Cel de-al II-lea capitol începe printr-un scurt istoric cu privire la apariția criminalității în Republica Moldova. Se continuă cu prezentarea stării, structurii și a dinamicii în Republica Moldova. În cadrul acestei prezentări se are în vedere nivelul criminalității și metodica determinării lui, structura criminalității și metodica determinării ei, dinamica criminalității și multe alte aspecte concrete cu privire la criminalitatea din Republica Moldova. Acest capitol se încheie prin prezentarea unor noțiuni despre crima organizată din Republica Moldova.

Ultimul capitol al lucrării expune tehniciile și metodele de prevenire și combatere a criminalității organizate și prezintă care sunt instituțiile și strategiile actuale de luptă contra criminalității organizate.

Concluzionând cele cuprinse în lucrarea sa autorul afirmă că "problema criminalității organizate poate fi hotărâtă, în modul real, nu numai cu implicarea savanților și specialiștilor din domeniul ramurilor de drept, ci și cu implicarea politicienilor, economistilor, sociologilor, mijloacelor de informare în masă, etc".

Vitrina cu cărți și reviste

**VALERIU BUJOR
și
ION MIRON**

VIOLENȚA SEXUALĂ ASPECTE JURIDICO - PENALE ȘI CRIMINOLOGICE

Chișinău, 2001, 80 pag

Fiecărui om trebuie să i se respecte demnitatea umană, căci ea este bunul cel mai de preț al fiecărui. Cu toate acestea, deși este trist, trebuie să recunoaștem că mulți semeni de-a noștri sunt loviți crunt atunci când se apelează la diverse fapte care le stîrbesc din această demnitate. Una dintre acele modalități care îl coboară pe om de pe o treaptă superioară pe una inferioară este și violența sexuală.

Este cunoscut faptul că infracțiunile cu privire la viața sexuală care au fost săvârșite prin violență, au fost studiate de cățiva savanți penaliști, atât din Republica Moldova, cât și din România.

În lucrarea lor, Valeriu Bujor și Ion Miron prezintă această infracțiune cu grave urmări atât asupra victimei, cât și asupra ordinii societății în care trăim accentuând aspectele juridice penale și criminologice.

Lucrarea este structurată în 4 capitoare și așa cum se afirmă în Introducere, ea "are drept scop investigarea manifestărilor și a reglementărilor juridico - penale ale infracțiunilor privind viața

sexuală săvârșite prin violență.

Capitolul I este intitulat "Caracteristica generală a infracțiunilor privitoare la viața sexuală săvârșite prin violență". În cadrul acestui capitol se fac considerațiile generale care urmăresc infracțiunile ce atentează la libertatea și inviolabilitatea sexuală, dar se prezintă și noțiunea de infracțiune care este săvârșită prin recurgerea la violență. Totodată se face și o clasificare a violenței în: violență primitivă, pasională, utilitară, pseudojustițiară, simbolică și rațională

UNIVERSITATEA DE CRIMINOLOGIE

Valeriu BUJOR Ion MIRON

**Violența sexuală:
aspecte juridico-penale
și criminologice**

vitoare la viața sexuală săvârșite prin violență.

Cel de-al III-lea capitol este unul mai vast și se intitulează "Formele și modalitățile infracțiunilor privitoare la viața sexuală săvârșite prin violență".

În acest capitol sunt prezentate formele infracțiunilor privitoare la viața sexuală care au fost săvârșite prin violență (forma actelor preparatorii, a tentativei, a faptului consumat și a celui epuizat) și modalitățile infracțiunilor privitoare la viața sexuală săvârșite prin violență. De asemenea, sunt prezentate sancțiunile și cauzele de nepedepsire a acelorași infracțiuni dar și evoluția reglementării violului și a altor atentate la viața sexuală.

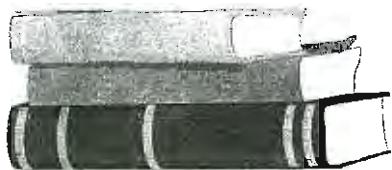
Ultimul capitol "Probleme criminologice privitoare la viața sexuală", prezintă aspectele criminologice ce au în vedere violența sexuală și unele măsuri de contracarare a violenței sexuale. Lucrarea se încheie prin prezentarea unor propuneri ce vizează unele modificări în legislația penală.

**VALERIU BUJOR
și
PAUL SÎRBU**

DETENȚIA PE VIAȚĂ

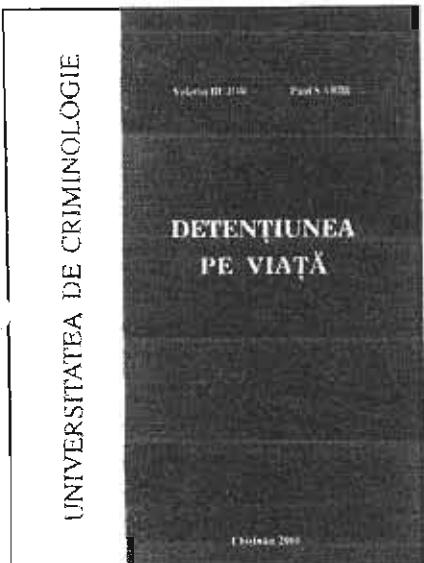
Chișinău, 2001, 72 pag.

Cea mai gravă pedeapsă care se poate aplica unei ființe umane este detenția pe viață. Până în prezent accentul pe această problemă atât de delicată

Vitrina cu cărți și reviste

nu s-a pus mai deloc în Republica Moldova.

Tocmai acesta este motivul pentru care autori afirmă în "Introducere", motivul pentru care a apărut această carte: "Lucrarea propusă este o primă abordare a problemei detenției pe viață în Republica Moldova, problemă care nu s-a bucurat până acum de o tratare monografică specială".

În primul capitol intitulat "Detenția pe viață în sistemul pedepselor", cei doi autori prezintă etimologia și definiția pedepsei în Dreptul penal și vorbesc despre pedeapsa închisorii în sistemul sancțiunilor penale, prezintând care sunt funcțiile pedepsei închisorii și care este scopul pedepsei închisorii. Tot în acest capitol este expusă și reglementarea juridică a pedepsei detenției pe viață, fiind enumerate infracțiunile în urma căror se poate aplica pedeapsa detenției pe viață. Problema delicată a pedepsei închisorii și detenției pe viață este prezentată în paginile acestei lucrări avându-se în vedere și documentele inter-

năționale privitoare la drepturile omului.

Primul capitol se încheie cu prezentarea modalității executării pedepsei cu detențunea pe viață, deoarece, în executarea ei se ridică mai multe probleme.

Capitolul II este intitulat "Liberarea condiționată în cazul închisorii pe viață", iar în cadrul acestui capitol sunt prezentate condițiile generale ale liberării condiționate. Dintre aceste condiții autorii lucrării stârnuie asupra: executării unei anumite părți de pedeapsă, comportarea condamnatului în îndeplinirea obligației de a presta o muncă utilă, disciplina condamnatului și dovezile temeinice de îndreptare. În continuare sunt expuse noțiuni despre liberarea condiționată în cazul închisorii pe viață și despre propunerea de liberare condiționată.

Cel de-al II-lea capitol al lucrării se încheie prin prezentarea efectelor liberării condiționate și revocarea acesteia.

Datorită faptului că detenția pe viață dă naștere la probleme psihologice și sociologice specifice, cei doi autori afirmă în "Închidere" că: "Noua legislație din țările noastre, în materia executării pedepsei va trebui să stabilească până în amănunt cadrul, metodele și mijloacele care să asigure, în mod real, efectiv, execuția umanitară a regulilor minime... în aşa fel, încât toate demersurile noului sistem să opereze în direcția accentuării funcțiilor sale umanitare, obiective reale".

"Detenția pe viață" se încheie prin prezentarea unor propunerii care vizează anumite modificări din Codul penal al

Republicii Moldova, cu privire la reglementarea juridică a detenției pe viață.

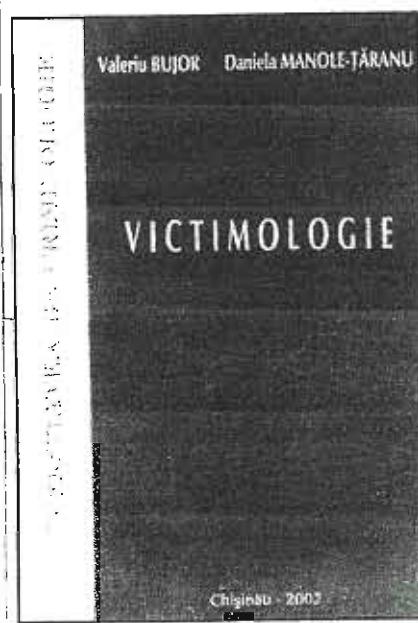
**VALERIU BUJOR
și
DANIELA
MANOLE-ȚĂRANU**

VICTIMOLOGIE

Chișinău, 2002, 48 pag.

"Victimologie" este așa cum se arată în "Introducere", un curs care are menirea de a fi "util viitorilor juriști, datorită scopului și sarcinilor pe care le urmărește victimologia.

După ce autori prezintă obiectivele cursului și sarcinile studenților, redau și planul tematic bine structurat, programa analitică, tematica seminarilor, subiectele pentru evaluare și bibliografia necesară celor dorinți să aprofundeze cunoștințele referitoare la acest curs.

Vitrina cu cărți și reviste

Structurând acest curs în 8 teme, cei doi autori dău posibilitatea celor dornici să-și îmbogățească cunoștințele cu noțiuni concrete despre "victimologie".

În prima temă este prezentată "Victimologia" ca știință socială care studiază victimă; cât și scopul, sarcinile și importanța ei, care "rezidă în potențialul ei preventiv".

Tema II intitulată "Noțiuni și concepte ale victimologiei", prezintă victimele ca obiect de studiu al victimologiei, victimitatea și vulnerabilitatea victimă, procesul de victimizare și nivelul de victimizare. În această temă se accentuează atenția asupra victimei, deși în realitatea de zi cu zi atât în Codul penal, cât și în Codul de procedură penală, privitor la raportul infractor - victimă, atenția este canalizată în mod expres asupra celui care săvârșește fapta în contradicție cu legile statului.

Tema a III- a intitulată "Victima și actul infracțional" dezbat comportamentul victimei și rolul ei în mecanismul actului infracțional, acuzarea și apărarea victimei.

Cea de-a IV - a temă intitulată "Victimele violului și comportamentul lor preinfracțional" prezintă o statistică îngrijorătoare în Republica Moldova, deoarece rata criminalității de violență și sexuală este în continuă creștere. Totodată sunt prezentați indicii persoanelor care devin victimele violului și manifestarea comportamentului preinfracțional al victimelor violului.

"Aspecte privind tipologia în victimologie" este titlul celei de-a V - a teme, în care sunt

prezentate clasificarea victimelor după categoria infracțională, clasificarea victimelor după gradul de implicare și de responsabilitate în comiterea infracțiunii și clasificarea victimelor, utilizând drept criterii factorii psihologici, biologici și sociali.

Tema a VI- a "Particularitățile specifice ale diferitelor categorii de victime" prezintă formele de victimizare a femeii (violul, maltratarea și uciderea femeii de către soț), victimizarea copilului, bătaia și incestul ca forme de victimizare a copilului, victimizarea persoanelor în vîrstă și autovictimizarea.

Ultimele două teme conțin noțiuni despre cunoașterea psihologiei victimei și despre aspectele psihosociale privind protecția și autoprotecția împotriva victimizării.

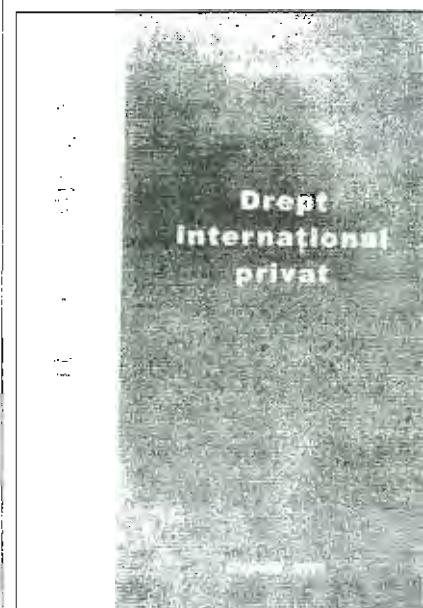
OLEG BONTEA

DREPT INTERNATIONAL PRIVAT

Chișinău, 2002, 184 pag.

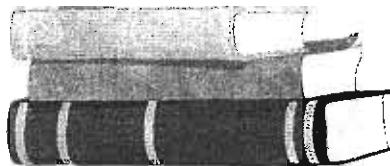
Dreptul internațional privat din Republica Moldova are anumite curențe, dar care, cu timpul vor fi remediate. Apariția lucrării "Drept internațional privat" este un motiv de bucurie, deoarece autorul ei încearcă să completeze goările doctrinare în domeniul respectiv. Unul dintre elementele specifice ale acestei lucrări este, aşa cum arătană autorul "abordarea în stil dialectic a

problematicii, folosindu-se metodă eficientă a argumentelor și a contraargumentelor susținute de doctrinele celor mai cunoscuți specialiști din domeniul dreptului internațional privat".

Lucrarea este structurată în XVI capitulo, fiecare având incluse noțiuni interesante despre domeniul dreptului internațional privat. După noțiunile introductive, autorul vorbeste despre natura dreptului internațional privat, despre denumirea și importanța sa, norma conflictuală și norma de aplicare imediată. Totodată, în paginile lucrării sunt expuse și noțiuni despre conflictul mobil de legi, conflictul în timp al normelor conflictuale ale forului și al normelor materiale aplicabile, aplicarea legii străine și condiția juridică a străinilor.

În ultimul capitol Oleg Bontea prezintă care este regimul persoanelor juridice străine. În cadrul acestui capitol expune noțiuni despre persoanele juridice naționale, domeniul de aplicare a legii naționale, condiția persoanei juri-

Vitrina cu cărți și reviste

dice străine și personalitatea juridică a subiectelor de drept internațional.

"Drept internațional privat" se încheie cu un număr de 4 anexe.

Prima anexă este un extras din Codul civil al Republicii Moldova, din 26 decembrie 1964;

Cea de-a II-a anexă este un extras din Codul familiei al Republicii Moldova, din 26 octombrie 2000;

Cea de-a 3-a anexă este un extras din convenția privind asistența juridică și raporturile de drept în procesele civile, familiare și penale;

Ultima anexă conține tratatul între Republica Moldova și România privind asistența juridică în materie civilă și penală din 6 iulie 1996.

Aceste 4 anexe dă o notă aparte acestei lucrări. De asemenea, trebuie remarcat faptul că autorul a folosit o bibliografie vastă din lucrări ale unor autori români, ruși, francezi, germani, italieni și englezi.

Apariția lucrării "Drept internațional privat" are menirea de a îmbogăți cu încă o carte biblioteca de specialitate din domeniul dreptului și de a prezenta celor doritori noțiuni interesante din acest domeniu.

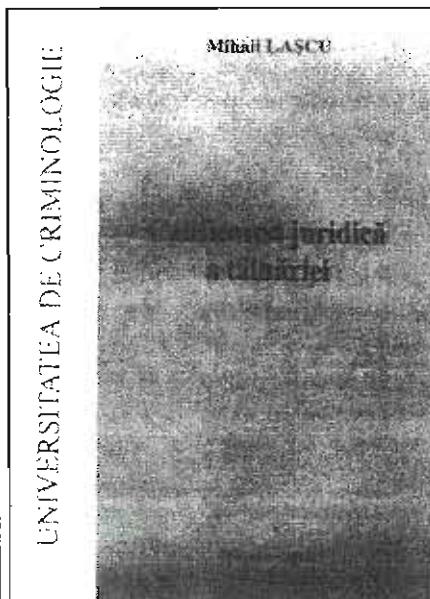
MIHAIL LAȘCU

CALIFICAREA JURIDICĂ A TÂLHĂRIEI

Chișinău, 2002, 124 pag.

Din cele mai vechi timpuri tâlhăria a constituit o faptă

împotriva legilor societății, motiv pentru care s-au luat diverse măsuri împotriva celor care o săvârșeau.

În decursul timpului, legile societății au evoluat iar sistemul juridic a căutat să mențină ordinea societății, iar acolo unde a fost cazul a aplicat pedepse pentru restabilirea ordinii și pentru îndreptarea celor certați cu legea.

Cea mai frecventă modalitate de încălcare a legii, atât în trecut cât și în prezent a fost tâlhăria.

În lucrarea "Calificarea juridică a tâlhăriei", domnul Mihail Lașcu, rectorul și președintele Universității de Criminologie din Chișinău prezintă numeroase aspecte ale acestei infracțiuni. Domnia sa și-a structurat lucrarea în 3 capitole.

Capitolul I "Noțiunea, esență socială și condiționarea criminalizării tâlhăriei";

Capitolul II "Analiza juridică a componenței de infracțiune, tâlhăria în scopul delapidării avutului proprietarului";

Capitolul III "Agravantele

tâlhăriei și distingerea lor de infracțiunile adiacente".

În "Introducere" autorul definește tâlhăria "ca o agresiune săvârșită în scopul delapidării pe ascuns sau deschis a averii străine, mobile însoțite de violență periculoasă pentru viață sau sănătatea persoanei care a fost supusă agresiunii".

În primul capitol este prezentată noțiunea tâlhăriei ca formă de delapidare a avutului proprietarului, cât și condiționarea criminalizării tâlhăriei.

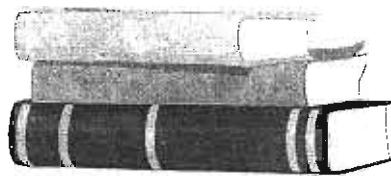
În cel de-al II-lea capitol este enunțat obiectul juridic și cel material al tâlhăriei, cât și latura obiectivă și cea subiectivă a tâlhăriei. Totodată este prezentat și subiectul tâlhăriei, căci "potrivit legii penale în vigoare, subiect al infracțiunii poate fi numai o persoană fizică".

Ultimul capitol al lucrării conține noțiuni referitoare la agravantele tâlhăriei, agravantele noi ale tâlhăriei, prevăzute de Proiectul noului Cod penal al Republicii Moldova și la delimitarea tâlhăriei de alte infracțiuni omogene.

În cadrul delimitării tâlhăriei de alte infracțiuni se accentuează delimitarea tâlhăriei de jaf, de șantaj, de banditism, de huliganism și de omorul cupidant.

În încheiere autorul prezintă cele 22 de concluzii și propunerile vis-a-vis de perfecționarea activității de combatere a tâlhăriei și a altor infracțiuni adiacente.

Lucrarea de față conține numeroase noțiuni interesante cu privire la una dintre cele mai răspândite infracțiuni: tâlhăria, motiv pentru care, este urmă de referință în domeniul de specialitate.

Vitrina cu cărți și reviste

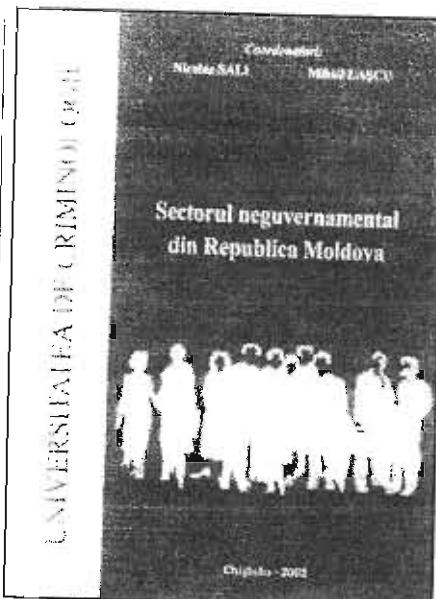
NICOLAE SALI
și
MIHAIL LAȘCU

SECTORUL NEGUVERNAMENTAL DIN REPUBLICA MOLDOVA

Chișinău, 2002, 152 pag.

Lucrarea de față este un studiu național al căruia scop principal este prezentat în Introducere ca fiind acela "de a realiza un diagnostic al sectorului neguvernamental din Republica Moldova în vederea identificării direcțiilor prioritare de dezvoltare". Deasemenea sunt prezentate și obiectivele și metodologia acestui studiu.

Încă de la început se face o prezentare generală a situației politice, economice și sociale din Republica Moldova și se prezintă impactul tranziției asupra promovării și protecției drepturilor omului, cât și unele aspecte ale societății civile. În continuare se urmărește aspectul domeniilor de activitate ale O.N.G.- urilor, al beneficiarilor acestora și sunt prezentate noțiuni cu privire la managementul organizațional și cel al resurselor umane. Studiul este unul complex datorită noțiunilor pe care le conține. În acest sens amintim și despre noțiunile cu privire la problemele și obstacolele în dezvoltare pe care le prezintă O.N.G.- urile, dar și despre nevoie de dezvoltare. Nu sunt trecute cu vederea nici activitățile, serviciile și rezultatele acestor O.N.G.- uri. În acest sens sunt prezentate informații cu privire la domeniul prolejării și

promovării drepturilor omului, la domeniul social, la domeniile APL și DEL, la domeniul cultură-educație, domeniul Gender, domeniul tineret și promovarea imaginii organizațiilor neguvernamentale.

Autorii prezintă și noțiuni despre resursele financiare ale O.N.G.- urilor, despre relația cu administrația centrală și cea locală, despre parteneriate și despre cadrul legal și fiscal. În paginile acestui studiu se are în vedere și relația O.N.G.- urilor cu centrul Contact, cât și noțiunile organizației și proiectele de succes. Sunt expuse și informații despre domeniul promovarea și protecția drepturilor omului, despre domeniul social, cel gender, Administrația Publică Locală, domeniul de dezvoltare economică locală, etc.

Concluziile și recomandările din acest studiu se clasifică în 2 grupe: cu referire la domeniile de activitate și cu privire la domeniile a căror activitate necesită îmbunătățire.

Acest studiu se încheie cu 2 anexe. Una prezintă fișa efectuării

unei anchete sociale, iar cea de-a doua cuprinde un ghid de interviu cu exerciții.

Studiul este unul de actualitate, dar în același timp se impune prin noțiunile, tabelele și graficele pe care le cuprinde, dând o notă aparte lucrării recomandate spre publicare de către Senatul Universității de Criminologie.

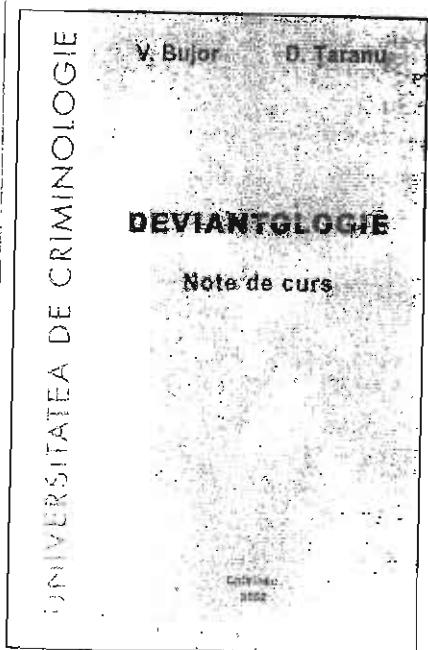
VALERIU BUJOR
și
DANIELA ȚĂRANU

DEVIANTOLOGIE

- Note de curs-
Chișinău, 2002, 48 pag.

Pentru viitorii juristi cursul de "Deviantologie" are un rol covârșitor. Mulți își pun, cu siguranță întrebarea: ce este sau ce studiază Deviantologia?

Răspunsul la această întrebare ne este dat chiar în

Vitrina cu cărți și reviste

Introducere unde ni se spune că disciplina ce poartă acest nume studiază, în special din punct de vedere social, comportamentul deviant, adică acel comportament care vine în conflict cu normele și valorile sociale". Tot în Introducere ne sunt prezentate și obiectivele acestui curs. În continuare este prezentată programa analitică și planul tematic al cursului cu cele 6 teme vaste, cât și tematica seminariilor și subiectele pentru evaluare.

Cursul are 6 teme bine structurate.

În primul curs "Deviantologia - sociologia comportamentului deviant. Noțiuni generale", autorii prezintă noțiunile despre normă, conformism, devianță și semnificația socio-culturală a devianței.

Deasemenea sunt date definițiile și sensurile noțiunii de devianță și prezentat raportul dintre normal și patologic în definirea socială a devianței.

Cursul al II-lea se intitulează "Comportamentul deviant. Modalități de formare a comportamentului deviant. În cadrul acestui curs autorii evidențiază cele patru modalități de formare a comportamentului deviant, modalități accentuate și de literatura de specialitate. Aceste modalități sunt: instruirea sau alienarea, frustarea, inadaptarea și învățarea.

"Coordonatele leio-psihosociale ale persoanei cu comportament deviant" este titlul cursului al III-lea. Sunt prezentate noțiuni cu privire la vârstă infractorului, sexul, acestuia, infirmitățile și bolile somatice, particularitățile etnice și rasiale ale infractorului și totodată sunt prezentate și particularitățile psihice ale infractorului.

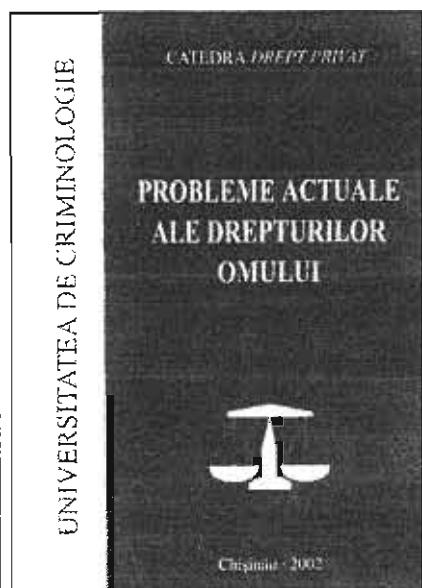
În cursul al IV-lea sunt prezentate "Formele devianței sociale, fiind avute în vedere beția și alcoolismul, narcomania și toxicomania, prostituția, homosexualitatea, sinuciderea și delințește juvenilă, formă a comportamentului deviant.

Al V-lea curs intitulat "Controlul social" este unul mai complex. În cadrul acestuia este prezentată definiția controlului social, formele și mecanismele acestui control și reacția socială față de un om ce are un comportament deviant. Sunt prezentate și modelele distințe de reacție socială față de criminalitate (represiv, preventiv, mixt și curativ). Tot în acest curs sunt prezentate și noțiuni despre controlul, prevenirea și tratamentul crimei și criminalității.

Cursul se încheie prin prezentarea unor "Aspecte criminologice privind măsurarea potențialului delincvenților".

Pentru înțelegerea și înșirarea națiunilor prezentate în "Deviantologie", autorii prezintă la sfârșitul fiecărui curs anumite întrebări și teme de un real folos

doar datorii față de legile divine și față de cele ale societății în care trăiesc, ci are și numeroase drepturi, dintre care cel mai important este dreptul la viață.

Cu toate acestea sunt și oameni cărora nu li se respectă aceste drepturi, fiind săpuși la anumite fapte josnice care multilează demnitatea umană. Tocmai din aceste motive la 10 decembrie 1948 a fost adoptată și proclamată de către Adunarea Generală a Națiunilor Unite, Declarația Universală a Drepturilor Omului iar ziua de 10 decembrie a fost proclamată de către O.N.U. "Ziua Drepturilor Omului".

"Probleme actuale ale Drepturilor Omului", conține de fapt materialele conferinței științifice susținută pe data de 10 decembrie 2001. Așa cum se afirmă în "Cuvânt înainte" în "cadrul conferinței s-au pus accente pe principiile generale de aplicare a legislației ce reglementează respectarea libertăților și drepturilor legislației omului: universalitatea, egalitatea, liberul acces la justiție".

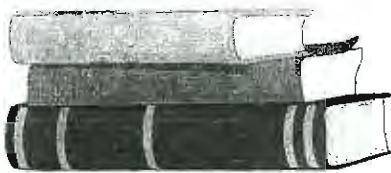
Lucrarea conține articolul

CATEDRA DREPT PRIVAT

PROBLEME ACTUALE ALE DREPTURILOR OMULUI

Chișinău, 2002, 52 pag.

Omul este cea mai de preț ființă din acest univers. El nu are

Vitrina cu cărți și reviste

domnului Vitalie Șleahtăchi intitulat "Declarația Universală a Drepturilor Omului - document internațional unic", în care prezintă modul care a dus la formarea acestei declarații, precum și drepturile civile, sociale, economice, etc. prevăzute de această declarație".

Veronica Tocarenco este autoarea articolelor "Principiul promovării drepturilor omului - nucleul statului de drept". În cadrul acestui articol se evidențiază respectarea drepturilor omului astfel încât este necesară o implicare directă și majoră a statului, deoarece "majoritatea specialiștilor consideră că în zilele noastre nucleul statului de drept trebuie să-l constituie drepturile omului". Un alt articol de interes actual este cel intitulat "Drepturile civile și libertățile copilului în viziunea Convenției Internaționale cu privire la drepturile copilului". Aurelia Mândru pune accent pe aceste drepturi și libertăți deoarece copiii de azi sunt viitorul de mâine al acestei lumi.

Sergiu Galan și Irina Cojocaru sunt semnatarii articolelor "Convenția Europeană împotriva torturii și altor tratamente inumane și pedepse care umilesc demnitatea umană. Influența Convenției asupra activității poliției".

"Pedeapsa penală. Realizarea ei, eficiența ei în combaterea narcomaniei și narco-businessului" semnată de Valeriu Grosu, accentuează importanța pedepsei penale în combaterea unor infracționalități ce au consecință asupra demnității umane.

Lucrarea se încheie cu articolul "Drepturile omului și traficul

de femei" semnat de Victor Guțuleac în care se evidențiază pericolul social al traficului de femei pentru Republica Moldova, consecințele acestui trafic, cadrul juridic internațional și național cu privire la sancționarea acestei infracțiuni și mecanismul de traficare a femeilor din Republica Moldova în străinătate.

STAREA ACTUALĂ ȘI PERSPECTIVELE ȘTIINȚEI CRIMINOLOGICE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Chișinău, 2002, 130 Pag.

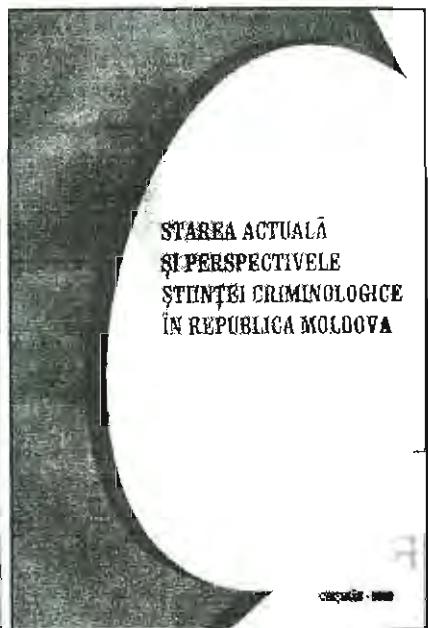
Lucrarea de față conține materialele conferinței științifice din data de 6 iulie 2002. Prima parte este alocată alocuțiunilor ținute de Octavian Bejan, Valeriu Bujor și Mihai Bîrgău. În continuare sunt prezentate rapoartele ținute în cadrul conferinței de către Valeriu Bujor, Octavian Bejan, Gheorghe Gladchi, Igor Ursan, Valeiru Țurcan, Sergiu Ilie, Sergiu Casian, Valeriu Cușnir, Gheorghe Gladchi, Valeriu Bujor și Mihai Lașcu.

În cele 10 rapoarte s-au prezentat unele probleme ale criminologiei în Republica Moldova, perspectivele științei criminologice autohtone deoarece este grav afectată de un număr considerabil de fenomene negative și s-au luat în vedere opiniole și controversele pe tema definiției

criminologiei. S-au dezbatut și unele aspecte în ceea ce privește știința criminologică în societatea autohtonă și s-a ajuns la concluzia că perspectivele dezvoltării științei criminologice, în spațiul autohton, se arată a fi pozitive, alături de condițiile instituționalizate, create de societatea autohtonă în decursul a mai bine de zece ani.

În cadrul acestor rapoarte s-a făcut din trecut și viitor în ceea ce privește criminologia autohtonă, afirmându-se că este necesar să se acorde "un suport științific prevenirii și contracărării noilor tipuri de criminalitate, care practic, sunt lipsite de orice suport teoretic".

STAREA ACTUALĂ ȘI PERSPECTIVELE ȘTIINȚEI CRIMINOLOGICE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Au fost prezentate direcții prioritare de dezvoltare a criminologiei autohtone cum ar fi consolidarea eforturilor criminologilor pentru ridicarea prestigiului științei lor și contribuirea la implementarea acestor avantaje metodologice și posibilități ale criminologiei, trecerea de la canilitate la calitate, formarea

Vitrina cu cărți și reviste

scolilor și a diverselor curente științifice în criminologia națională, etc. De asemenea, în cadrul conferinței științifice s-a făcut și o analiză critică a unor carențe ale criminologiei autohtone, s-au purtat discuții pe baza fenomenului infracțional prin prisma științei și s-a prezentat problema infracțiunii în criminologie. În acest sens s-a considerat că "includerea faptelor antisociale în biecivul de studiu al criminologiei trebuie să aibă la bază criteriul normei penale care rămâne până în momentul de față cel mai convingător".

În ultimul raport s-au prezentat noțiuni despre criminologia penitenciară.

Lucrarea ce conține materialele acelei conferințe științifice se încheie cu un Apendice, în care sunt cuprinse cuvintele domnului Valeriu Bujor în apărarea criminologiei și cele ale domnului Octavian Bujor despre evoluția științei criminologice în Basarabia și despre condiția tânărului cercetător basarabean în societatea post - sovietică.

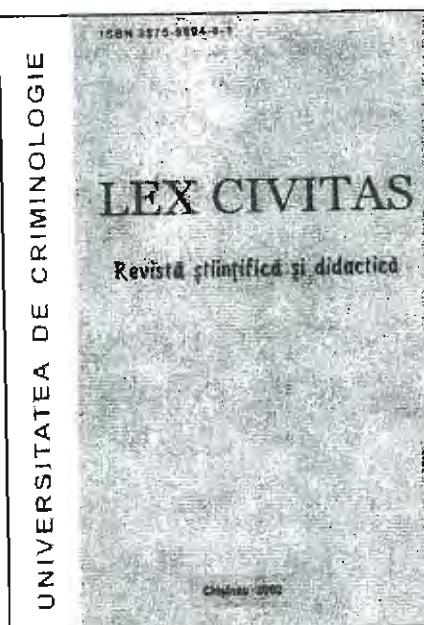
LEX CIVITAS Revistă științifică și didactică

Nr. 1/2002, 76 pag.

"Lex civitas" este la primul ei număr și este o revistă de specialitate a Universității de Criminologie din Chișinău. Domnul Dr. Mihail Lașcu, Președintele acestei Universități afirma încă de la început că această revistă este "un prețios ghid al tuturor pro-

fesorilor și studenților prin însăși concepția sa redacțională".

Revista conține articole de specialitate bogate în informații dar și subiecte variate din domeniile variate.

În articolul "Norme de evidență și criteriile de apreciere a activității instructiv - educative pentru complexul de studii al Universității de Criminologie", autorul Victor Leancă, șeful Centrului Didactic - Metodic prezintă care sunt dispozițiile generale, principiile de bază și normele de evidență a activității instructiv - educative pentru elevii Liceului Teoretic de Drept al Universității de Criminologie.

Este cunoscut faptul că rezultatele predării literaturii româneține de metodele moderne folosite de profesor în cadrul acestei etape, de aceea Tatiana Brașoveanu, profesor de Lb. Română, după o introducere, face o prezentare la două astfel de metode: problematizarea la orele de literatură română și metoda dezbaterei în studiul literaturii române.

Tot în paginile revistei mai putem găsi și proiecte didactice necesare celor care doresc să-și atingă obiectivele propuse în cadrul lecțiilor.

În acest sens Nicolae Guruba, profesor de Lb. Română prezintă un proiect didactic la poezia "Lacrimile" de L. Baga, iar Tatiana Brașoveanu prezintă un proiect didactic la lecția cu titlul "Drama Răzvan și Vidra - o creație literară, psihologică și istorică a lui B.P. Hașdeu".

Sub genericul "Producția Centrului Editorial - oglindă a activității științifice", sunt prezentate titlurile de carte apărute în cadrul acestui centru. Dintre aceste aparțin enumerate: "Caliificarea juridică a tâlhăriei", de Mihail Ilașcu, "Victimologia" de Valeriu Bujor și Daniela Manole - Șăranu, "Aspecte de teorie și practică judiciară în materia infracțiunii de loviri sau vătămări cauzatoare de moarte" de Mihail Lașcu și Octavian Pop, "Biodetectoul" de Gheorghe Gândrabur și Valeriu Bujor și "Reforma juridică și de drept în Republica Moldova" de Tudor Osoianu. În continuare sunt prezentate titlurile de carte apărute la Centrul Editorial al Universității de Criminologie în anii 2001 - 2002.

În paginile revistei sunt prezentate și câteva regulamente: Regulamentul cu privire la evaluările curente și finale, Regulamentul privind pregătirea specialiștilor în cadrul Universității de Criminologie la secția studii fără frecvență, Regulamentul organizării și desfășurării admiterii la Universitatea de Criminologie pentru anul de studii 2002 - 2003, Regulamentul provizoriu cu privire la organizarea și desfășurarea procesului didac-

Vitrina cu cărți și reviste

tic la universitatea de criminologie pe baza sistemului de credite academice.

În continuarea acestor regulamente esențiale pentru o bună desfășurare a activităților în cadrul Universității de Criminologie este prezentată și "Legea Învățământului" din Republica Moldova.

Revista se încheie cu numeroase epigrame, care îi dau o notă aparte.

Cu ocazia primului număr al revistei "Lex Civitas" dorim celor care alcătuiesc Colegiul redacțional și tuturor membrilor acestuia multă putere de muncă și sănătate pentru ca revista să poată ajunge într-o bună zi la numărul 1001.

**GHEORGHE
GANDRABUR
și
VASILE BUJOR**

BIODETECTORUL - MIJLOC DE PROBĂ ÎN PROCESUL PENAL

Chișinău, 2002, 64 pag.

În zilele noastre fenomenul infracționalității a căpătat mari proporții. Pericolul acestei fenomene nu constă doar în faptul că s-a extins, ci și în mijloacele sofisticate pe care infractorii le utilizează în acțiunile lor antisociale. Pentru diminuarea lor este necesară atitudinea promptă a organelor de drept, în vederea

combaterii acestui fenomen. Pentru a contraria acțiunile infractorilor și perfecționarea formelor de comitere a crimelor și infracțiunilor, organele de drept trebuie să recurgă la tehnici de investigare superioare, necesare demascării infractorilor.

Lucrarea de față este una de referință având rolul de a accentua necesitatea folosirii biodetectorului ca mijloc de probă în procesul penal.

Structurată în patru capitole, autorii vor să evidențieze că utilizarea acestor metode tehnico-științifice, este net superioară altora, iar rezultatele sunt pe măsura așteptărilor.

Gheorghe GANDRABUR Valeriu BUJOR

**BIODETECTORUL –
mijloc de probă
în procesul penal**

Chișinău - 2002

În primul capitol este prezentată psihologia comportamentului infracțional și procesele psihologice care iau naștere în conștiința infractorului până, pe parcursul și după comiterea infracțiunii în vederea sustragerii de la răspunderea penală:

Capitolul doi este rezervat procedeeelor tactice ce urmează a fi aplicate în cadrul ascultării

inculpării care încearcă să depună mărturii false: folosirea întrebărilor - detaliu, ascultarea repetată, sistematică și încrucnișată, tactica complexului de vinovăție, etc.

Un loc aparte în această lucrare îl ocupă capitolul III intitulat "Biodetectorul ca sursă cu formă probantă în procesul penal". După prezentarea unor aspecte istorice "ale mecanizării" procesului penal, autori prezintă statutul științific și practic operațional al metodei detectării comportamentului simulat, exemplificând concret rezultatele pozitive ale acestei metode.

În ultimul capitol, IV, este prezentat raportul de investigare a comportamentului simulat al subiecților testați, precum și structura acestui raport care trebuie urmată.

În practica internațională metoda detectării comportamentului simulat cu ajutorul biodetectorului este foarte des utilizată. Tocmai de aceea, cei doi autori recurg la prima încercare scrisă pentru a argumenta necesitatea și importanța covârșitoare a folosirii biodetectorului în cadrul procesului penal.

TUDOR OSOIANU

INTENTAREA PROCESULUI PENAL

Chișinău, 2002, 28 pag.

Procesul penal este o acțiune complexă care parcurge mai multe etape. În lucrarea sa, domnul Tudor Osoianu ne prezintă

Vitrina cu cărți și reviste

noțiunile cu privire la intentarea unui proces penal. Încă de la început ne prezintă esența, sarcinile și importanța pornirii procesului penal. În continuare autorul dă informații despre organele abilitate să pornească un proces penal, deoarece numai acestea sunt în măsură să facă acest lucru. Competența pornirii unui proces penal revine, așa cum prevede anumite articole din legi, ocuorului, anchetatorului și organului de cercetare penală.

Tudor OSOIANU

INTENTAREA
PROCESULUI PENAL

UNIVERSITATEA DE CRIMINOLOGIE

În cuprinsul acestei lucrări sunt prezentate temeiurile și motivele pornirii unui proces penal: declarațiile sau scrisorile emanate de la cetățeni, sesizările din partea organizațiilor sindicale și a altor organizații obștești, sesizările din partea întreprinderilor, etc., articole, notițele sau scrisorile publicate în presă, auto-denunțarea și depistarea infracțiunii de către organul judiciar.

Deasemenea sunt expuse și motivele care conduc la pornirea unui proces penal, cât și circumstanțele care exclud începerea unui astfel de proces.

Autorul prezintă și ordinea

procesuală de pornire a procesului penal și de refuz în pornirea lui, dar și noțiunile despre supravegherea efectuată de organele competente în faza de debut a procesului penal.

Un subiect important asupra căruia Tudor Osoianu stăruie este cel cu privire la reglementarea pornirii urmăririi penale în Proiectul Codului de Procedură Penală al Republicii Moldova.

În acest sens afirmă: "Organul de urmărire penală poate fi sesizat în cazul săvârșirii sau pregătirii unei fapte social - periculoase prevăzute de Codul penal prin plângere, denunț, auto-denunț și depistarea nemijlocită de către organul de urmărire penală a infracțiunii".

Lucrarea prezintă și actele premergătoare, pe care organul de urmărire penală îl poate efectua în scopul acumulării datelor importante începerii urmăririi penale.

"Intentarea procesului penal" se încheie prin expunerea unor aspecte de drept comparat cu privire la materia începerii urmăririi penale.

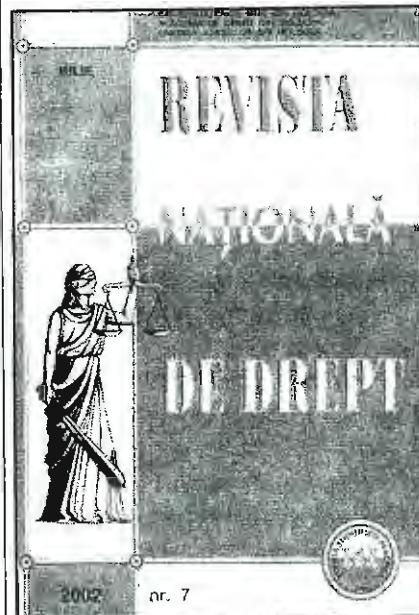
Suntem siguri că lucrarea domnului Tudor Osoianu a adus unele lămuriri cu privire la modalitatea intentării unui proces penal.

REVISTA NAȚIONALĂ DE DREPT A REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 7, 2002. Chișinău, 66 pag.

Domeniul dreptului este unu foarte complex, prin diversitatea

și importanța noțiunilor pe care, cei din această branșă trebuie să și le însușească.

În vederea soluționării unor noțiuni de drept și pentru perfecționarea celor dornici de a-și îmbogăți cunoștințele în acest domeniu, apariția "Revistei Naționale de Drept" este una salutară.

În numărul 7, pe anul 2002, cititorii au posibilitatea de a afla noțiuni interesante din domeniul dreptului prin intermediul articolelor și studiilor cuprinse în paginile revistei.

Noțiuni despre obiectul infracțiunilor ce se săvârșesc împotriva proprietății aflăm din articolul semnat de domnul Sergiu Brânză, doctor în drept.

În zilele noastre mulți cetățeni ai Republicii Moldova nu sunt de acord cu disproportia dintre salariile mici și impozitele mari ce se pun pe veniturile lor.

Mai multe informații aflăm din "Sistemele contemporane de impunere a veniturilor persoanelor fizice", semnat de Alexandru Armeanic.

Lilia Gribincea, doctor în drept și conferențiar universitar la

Vitrina cu cărți și reviste

Catedra de drept Internațional și dreptul relațiilor economice externe a U.S.M., în articolul "Soluționarea de către arbitrajul comercial internațional a litigiilor ce apar din contractele comerciale internaționale" prezintă noțiuni despre Legea aplicabilă arbitrajului comercial internațional, despre convenția de arbitraj, noțiunea convenției arbitrage, compromis, efectele convenției arbitrage, procedura arbitrală și hotărârea arbitrală.

În zilele noastre adopția este o chestiune destul de delicată, dar o soluție de viitor pentru copiii abandonati. Mai multe despre acest subiect aflăm în "Adopția - posibilitatea copilului de a viețui în familie", semnat de Valentina Cebotari. Un alt alt articol ce stârnește interes este cel al lui Alexandru Burian "Acțiunea în spațiu și timp a privilegiilor și imunitățile consulare". Informații despre tâlhăria săvârșită prin participație aflăm în articolul cu același nume, al Emiliei Visterniceanu.

"Problema reabilitării și a efectelor reabilitării în lumina perspectivelor de largire a sferei de răspundere a statului pentru prejudiciul cauzat în procesul penal" este semnat de Liuba Brânză.

Un articol deosebit de interesant este cel semnat de juristul Aurel Kistruga intitulat "Liberalizarea unei profesii liberale în stil (anti) constituțional".

Revista mai cuprinde numeroase articole deosebite:

"Legile lui Platon - monument de cultură generală" (Elena Botnari), "Rolul administrației publice locale în gestionarea fondului funciar" (Elena Copîslova), "Evoluția Dreptului penal privind infractorii minori.

Referințe de ordin istoric" (Aliana Corcenco), etc.

TUDOR OSOIANU

REFORMA JUDICIARĂ ȘI DE DREPT ÎN REPUBLICA MOLDOVA - DIRECȚIE PRINCIPALĂ ÎN VEDEREA INTEGRĂRII EUROPENE

Chișinău, 2002, 56 pag.

La începutul acestui mileniu ținta multor țări de pe continentul european este aderarea la Uniunea Europeană. În acest sens Republica Moldova a aderat în ultimul timp la principalele instrumente internaționale, evi-

Tudor OSOIANU

Reforma judiciară și de drept
în Republica Moldova –
direcție principală în vederea
integrării europene

Chișinău - 2002

dențindu-se atașamentul față de valorile umanității care sunt esențiale pentru existența unui stat democratic.

În vederea acestui lucru s-a pus accentul pe reforma judiciară și de drept necesară Republicii Moldova.

Lucrarea Dr. Tudor Osoianu este structurală în patru capitoare și în cele 56 de pagini, autorul analizează dezvoltarea sistemului judiciar din Republica Moldova.

În primul capitol sunt prezentate premisele obiective ale reformei judiciare și de drept. Pentru ca democrația din Republica Moldova să fie cât mai eficientă și mai reală sunt esențiale prezența unor condiții speciale: economice și sociale, pe care autorul le prezintă.

În cel de-al doilea capitol sunt accentuate direcțiile care au prioritate în cadrul reformei și de drept. Astfel sunt enumerate cele șapte direcții de bază ale acestei reforme:

1. Stabilirea principiilor și normelor de separare a celor 3 puteri: legislativă, executivă și judiciară, a mecanismului de interacțiune a acestora și funcționarea lor;
 2. Constituția, statul și competența Curții Constituționale;
 3. Reorganizarea sistemului judiciar;
 4. Crearea bazelor constituționale pentru reforma radicală a legislației în vigoare;
 5. Determinarea sistemului și a cadrului juridic de formare a organelor reprezentative și executive locale;
 6. Organizarea administrativă a teritoriului;
 7. Crearea bazei juridice a societății civile democratice.
- În cel de-al treilea capitol

Vitrina cu cărți și reviste

intitulat "Ajustarea conceptului reformei judiciare și de drept la standardele europene și internaționale", autorul enumera cele trei puncte de repere necesare realizării acestei reforme: situația actuală, elaborarea conceptului reformei judiciare și de drept și implementarea acestor reforme. Tot în cadrul acestui capitol Tudor Osoianu consideră că pentru ce se putea realiza cu succes această reformă este esențial să se țină cont de următoarele aspecte: Constituția, Curtea Constituțională, Codul Penal și de procedură penală, Procuratura, Avocatura, Ancheta, Corupția, etc.

Ultimul capitol, patru, conține perspectivele reformei judiciare și de drept în Republica Moldova.

Concluzionând cele spuse anterior, autorul afirmă că "evoluția reformei judiciare și de drept din Republica Moldova se pare, totuși, că a fost frânată nejustificat... ceea ce ne lipsește la momentul dat este o voință politică favorabilă finalizării cu succes acestor reforme".

**CATEDRA
ASISTENȚĂ SOCIALĂ
ȘI SOCIOLOGIE**

DELINCVENȚA JUVENILĂ, PREVENTIE ȘI RECUPERARE

Chișinău, 2002, 72 pag.

În Republica Moldova delinvența juvenilă este un problemă majoră. Cauzele care au dus la creșterea delinvenței juvenile

sunt multiple, însă accentul trebuie să cadă pe modalitățile de prevenție și recuperare a acestor tineri.

Lucrarea de față cuprinde de fapt 12 teme prezentate în cadrul Conferinței științifice a profesorilor catedrei de Asistență Socială și Sociologie, conferință ce a avut loc în perioada 15 - 16 ianuarie 2002.

În paginile acestei lucrări sunt prezentate mai multe aspecte legate de acest subiect atât de delicat. O problemă de esență cu privire la delinvența juvenilă o constituie faptul că, în Republica Moldova nu există judecătorii specializați pe cazurile minorilor, acestea fiind examineate de judecătorii desemnați de președintele judecătoriei. Totodată este prezentată noua perspectivă cu referință la delinvența juvenilă astfel că se va ține cont de prevenire și terapie, educație și prevenție și demararea unor programe de intervenție.

O altă temă prezentată la conferință amintită anterior și

cuprinsă în această lucrare a vizat sancțiunile penale care trebuie aplicate copiilor în condițiile sistemului totalitar. Sunt accentuate deosemenea cauzele și factorii sociali ai delinvenției juvenile, dar și aspectele psihologice ale delinvenției. O importanță deosebită se acordă evoluției și evidenței fenomenului delinvențional în rândul minorilor, dar și influenței negative exercitatate de crima organizată asupra minorilor.

Datorită faptului că starea criminalității în general și a criminalității minorilor în special este un indice convingător al stării morali decăzute a societății. În această lucrare s-a avut în vedere și caracteristica criminologică și practica prevenirii delinvenției juvenile.

Un rol deosebit pentru prevenție și recuperarea tinerilor infractori îl are sistemul justiției juvenile.

De aceea paginile acestei lucrări cuprind și noțiuni cu privire la sistemul preventiv, la sistemul judiciar existent pentru minori și administrarea justiției juvenile conform actelor internaționale; dar și noțiuni în ceea ce privește importanța covârșitoare pe care educația o are în domeniul protecției drepturilor copilului.

După prezentarea unor aspecte cu privire la prevenirea criminalității recidivante juvenile și a delinvenției ca problemă socială, lucrarea de față alcătuită de Catedra de Asistență Socială și Sociologie se încheie cu evidențierea factorilor psihico-sociali ai delinvenției juvenile.

OCTAVIAN POP
Doctor în drept, lector univ.
superior U.C.M.

Revistă de opinie și informare
a Școlii Generale nr. 5 Găești, jud. Dâmbovița
Editată de Centrul de Reeducare Găești

Phoenix

An III • Nr. 1-6
ianuarie - iunie 2003

A. NOTIUNE

Apreciată ca fiind cea mai gravă formă a vinovăției din dreptul penal, intenția concetrează în conținutul său întreaga capacitate spirituală subiectului activ al infracțiunii în momentul săvârșirii faptei, ea "constituie forma fundamentală, generală și originară a vinovăției; ea reprezintă totodată regula sau forma obișnuită sub care se înfățișează vinovăția deoarece toate infracțiunile se comit, de regulă, cu intenție și numai excepțional din culpă sau praeterintenție".¹

Se mai poate spune despre intenție că este vința îndreptată către un anumit scop, adică o vință dirijată.

Din punct de vedere al dreptului penal, intenția criminală va fi deci intenția îndreptată către o finalizare interzisă de dreptul penal.

În cadrul acestei accepțiuni generice și pe baza ei, s-au conturat două noțiuni diferite ale intenției criminale, una clasnică și abstractă și alta de orientare pozitivistă.

Din punct de vedere al orientării clasice intenția penală constă în cunoașterea sau conștiința subiectului că realizează un act ilicit.

Potrivit acestei accepțiuni, intenția există prezumтив din moment ce subiectul care a îndeplinit actul ilicit este o persoană dotată cu rațiune și vință, indiferent de mobilele și scopurile urmările. Nu interesează dacă infractorul a lucrat din ură, pasiune amoroasă sau politică, fanaticism, milă sau sub influența mizeriei ori necesității.

Concepția realistă asupra infracțiunii, promovată de pozitivisti, urmărește să valorifice și mobilul sau motivele care au servit la determinarea vinței infractorului. Se consideră că în cadrul

vinței criminale trebuie analizate, în primul rând motivele care au determinat luarea hotărârii criminale, cercetându-se dacă sub aspectul acestora se relevă sau nu poziția antisocială a făptuitorului, întrucât un fapt nu poate deveni pedepsibil decât dacă a fost volt într-un scop contrar ordinii publice.

B. FACTORUL INTELECTIV DIN CONȚINUTUL INTENȚIEI

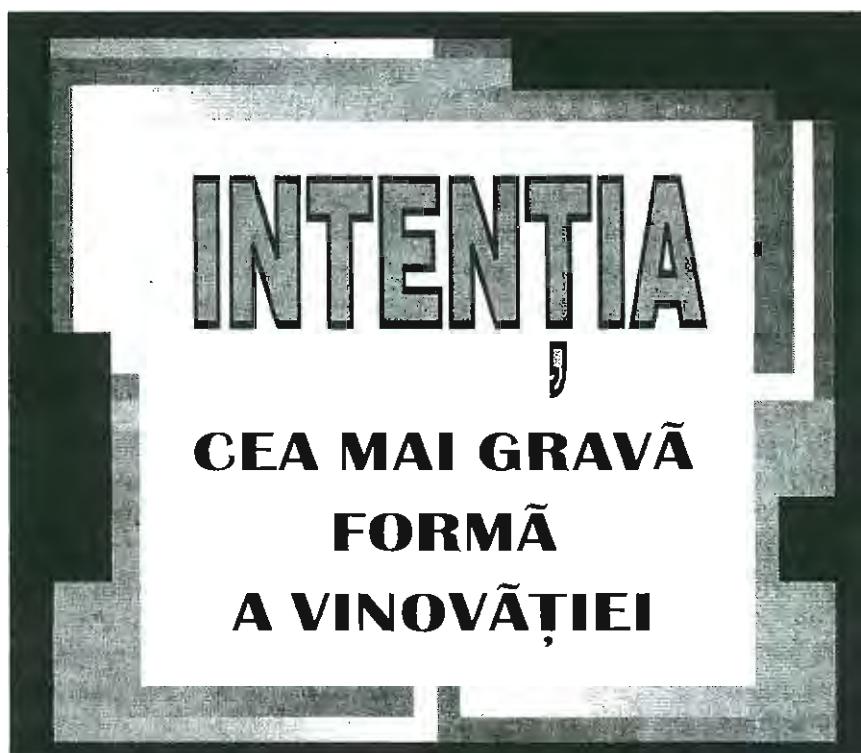
Procesele psihice intelective conțin posibilitatea de a înțelege și de a prevedea urmările faptei. Așa fiind, aceste procese există și se manifestă pregnant în intenție față de relațiile sociale apărate de legea penală și vătămate sau puse în pericol prin fapta săvârșită, prin acțiunea sau inacțiunea fizică însăși, precum și urmările ei.

Prin urmare, factorul intelectiv din conținutul intenției își are existența sa obiectivă în întreaga

infracțiune înțeleasă ca fenomen social - juridic.

Subiectul are posibilitatea să-și dea seama de adevăratul pericol social al faptei sale, luată în toată complexitatea ei. Astfel:

- cunoscând relațiile sociale împotriva căror își îndreaptă acțiunea sau omisiunea concretă, în mod obișnuit cunoaște și valoarea pe care o reprezintă ele pentru societate;
- în anumite împrejurări cunoașterea/ne-cunoașterea valorii sociale a obiectului infracțiunii și natura relațiilor sociale care-l ocrotesc are semnificație importantă în încadrarea juridică a faptei săvârșite, ("necunoașterea de către inculpat a împrejurării că persoana insultată este un

funcționar care îndeplinește o funcție ce implică exercițiul autorității de stat, face să nu fie realizat conținutul infracțiunii de ultraj)².

- cunoașterea valorii bunului, atât pentru partea vătămată cât și pentru făptuitor poate avea semnificație deosebită pentru stabilirea răspunderii penale ("dacă din împrejurările de fapt, autorul este convins că își însușește un bun abandonat, nu sunt întrunate elementele infracțiunii de furt")³;

- necunoașterea legii - eroarea de drept - nu absolvă de răspunedere penală (art. 51 din Codul penal).

C. FACTORUL VOLITIV DIN CONȚINUTUL INTENȚIEI

Ca orice activitate voluntară a omului și infracțiunea se realizează pe baza unui plan mintal, în care sunt imaginale acțiunea / inacțiunea însăși, mijloacele de realizare, rezultatul final. În limitele determinate de acest plan mintal subiectul dorește sau acceptă infracțiunea și, în consecință, pornește la realizarea ei concretă.

Astfel, factorul volitiv se va manifesta, în mod obiectiv, sub diferite forme și în anumite raporturi cu cel intelectiv, ca o atitudine psihică a subiectului infracțiunii față de relațiile sociale vătămate, față de fapta însăși precum și față de urmările periculoase față de societate:

- cunoașterea relațiilor sociale cu care vine în contact conduce la apariția unor procese psihice afective și motivaționale care determină subiectul să aibă o anumită atitudine față de ele: acceptare / nepăsare / împotrivire. Atitudinea de nepăsare și de împotrivire favorizează luarea hotărârii infracționale, de obicei nepăsarea conducând la intenție indirectă;

- scopul urmărit de făptuitor poate să fie ilicit (în cazul săvârșirii unui furt scopul este ilicit iar pentru a da un exemplu de scop ilicit amintim fapta cetățeanului care pentru a-și apăra grădina de legume de hoți a împrejmuit-o cu un conductor electric pe care l-a pus sub tensiune. Ca urmare, o persoană care lucra în apropierea gardului a fost omorâtă. Chiar dacă scopul era licit, atitudinea de nepăsare a subiectului față de relațiile sociale care ocrotesc viața și integritatea persoanelor a condus la petrecerea acestui eveniment a cărui producere a fost acceptată)⁴;

- voința de a săvârși fapta (acțiune sau

omisiune) este determinantă în atragerea răspunderii penale. Dacă voința nu există (constrângere morală sau fizică), nu va exista nici răspunederea penală a făptuitorului.

D. TRĂIRILE AFECTIVE ÎN CONȚINUTUL INTENȚIEI

Trăirile afective, "exprimând legătura sentimentală care unește pe subiect cu fapta comisă"⁵, joacă un rol important în conduită rolului ca individ și sunt caracterizate în plan psihologic de motivele și scopurile activității sale. Este un loc comun faptul că trăirile afective sunt strâns legate de întregia viață a omului, de toate particularitățile sale personale. Activitatea pe care o desfășoară omul pentru dobândirea trebuințelor sale materiale și spirituale, nu poate fi concepută fără procesele psihice afective care sunt provocate de diversitatea realității obiective prezente, de amintirile unor situații trecute și de reprezentarea posibilității producerii unor fenomene în viitor.

Prin aceste procese psihice omul trăiește concordanță sau neconcordanță realității prezente cu trebuințele sale (gradul în care acestea îi sunt satisfăcute), intensitatea trăirilor sale depinzând direct proporțional de importanța pe care o acordă acestora. Când obiectele, fenomenele sau activitatea care le cauzează sunt hotărâtare pentru realizarea scopurilor urmărite, trăirile psihice sunt puternice și influențează întrreaga activitate spirituală a omului, cu consecința impulsionării spre activitatea care să atingă scopurile fixate. Dacă aceste obiecte, fenomene sau activitate au mai puțină importanță pentru obținerea scopului dorit ori s-ar putea să aibă și urmări nedorite, trăirile emoționale sunt umbrite de imaginea eventualului eșec, care s-ar putea să apară în urma activității lui.

Se poate concluziona că trăirile afective ale omului joacă un rol hotărâtor în întregă sa conduită ca individ angrenat în societate și mai ales în formarea motivelor și scopului activității sale. Totuși, cu tot rolul însemnat pe care-l au trăirile afective în formarea motivelor și scopului activității umane, ele nu pot fi identificate cu acestea pentru că mai contribuie și procesele psihice de cunoaștere de către om a obiectelor și fenomenelor din lumea materială.

În timp ce motivele se formează din relațiile

trecute și prezente ale omului cu lumea materială și sunt "factorii care - în condiții externe date - declanșează, susțin și orientează activitatea. Ele îndeplinesc două funcții: pe de o parte o funcție de activare, de mobilizare energetică, pe de altă parte, o funcție de direcționare a conduitei" ⁶. În timp ce motivul este factor declanșator al acțiunii, scopul este anticiparea, proiecția "punctului terminus" al acțiunii în funcție de informația cu privire la datele situației. În motiv este cuprinsă o cerință față de realitatea înconjurătoare, o preferință, iar scopul o detaliază, o concretizează.

Astfel, se poate aprecia că motivele au un caracter mai general iar scopul este concret, cu o sferă restrânsă și precis delimitată.

Funcția motivelor de direcționare a conduitei devine evidentă o dată cu stabilirea scopului, care anticipatează modul de finalizare a acțiunii. În timp ce motivele nu sunt întotdeauna cunoscute pentru individ sau pentru cel care-i studiază comportamentul, scopurile sunt întotdeauna conștiente și ușor de descoperit.

Din cele de mai sus se desprinde ideea că motivele și scopurile se deosebesc calitativ unele de altele dar se influențează reciproc, intenția marcând chiar trecerea de la motive spre scopuri și indicând cristalizarea aspectului direcțional al motivului.

Din gama trăirilor afective ale omului numai unele îl impulsioneză la săvârșirea faptelor infracționale, și anume acelea care au un ecou mai puternic în conștiința sa. Astfel, sentimentele și pasiunile, datorită stabilității lor relative și datorită puternicului rol mobilizator pe care îl au, sunt trăiri afective suficient de intense pentru a putea determina individul la conceperea și comiterea unor fapte atât de periculoase cum sunt infracțiunile. De o intensitate și mai mare, sub forma izbucnirilor de furie sau groază, însă de scurtă durată, sunt reacțiile afective care, de regulă, impulsioneză la săvârșirea unor infracțiuni mai puțin gândite, care se realizează într-un timp foarte scurt.

Sentimentele și pasiunile determină, de regulă, săvârșirea unor infracțiuni cu intenție premeditată sau simplă. Astfel, inculpatul B.I. a fost condamnat pentru săvârșirea infracțiunii de omor, prevăzută și pedepsită de art. 174, cu aplicarea art. 73 lit. b din Codul penal. S-a reținut că inculpatul, la 10 octombrie 1994, a ucis pe I.B., cu care soția sa trăia în concubinaj, instanța considerând că refuzul

victimei de a înceta relațiile cu soția inculpatului constituie provocare. Apelurile declarate de procuror și de inculpat au fost respinse prin decizia nr. 89/22. 05. 1995 a Curții de Apel Timișoara. Curtea Supremă de Justiție, în mod corect, a apreciat că recursul declarat de procuror este fondat întrucât în mod greșit instanțele au reținut scuza provocării în favoarea inculpatului. Faptul că soția inculpatului și victimă întrețineau relații intime era de notorietate publică ori, în asemenea condiții, nu mai sunt îndeplinite cerințele art. 73 din Codul penal privind săvârșirea faptei sub stăpânirea unei puternice emoții ci uciderea este un act de răzbunare, căruia îi lipsește caracterul de spontaneitate specific provocării.⁷

Relațiile afective (afectele) determină săvârșirea infracțiunilor cu intenție repentină, cum se întâmplă în cazurile de provocare sau de depășire a legitimei apărări.

Deci, se poate observa că mobilul și scopul există în conștiința făptuitorului înainte de conceperea infracțiunii și continuă să-și exercite influența în tot cursul realizării ei fizice, desigur referindu-se la situațiile când acesta săvârșește cu intenție o faptă infracțională. Indiferent dacă făptuitorul condiționează sau nu existența infracțiunii de prezența acestor elemente în conținutul vinovăției, ca trăsături necesare, este de neconceput săvârșirea unei infracțiuni fără ca subiectul ei activ să fie stăpânit de anumite mobiluri, fără să dorească atingerea anumitor scopuri determinate. și dacă totuși, prin excepție, se pot întâlni și astfel de cazuri, atunci avem de a face cu un făptuitor bolnav psihic.

Este deosebit de important ca mobilul și scopul să fie stabilite, chiar și atunci când ele nu sunt cerute ca și condiții necesare, de către legea de incriminare, pentru ca, prin raporturile pe care le au cu fapta însăși și cu urmările ei socialmente periculoase, împrimă vinovăției o anumită formă, modalitate și grade corespunzătoare. Totodată ele ajută la "stabilirea gradului de pericol social al infractorului, și, implicit, la o temeinică individualizare a pedepsei"⁸.

a) Mobilul

Importanța determinării și înțelegерii mobilului infracțiunii a generat o preocupare constantă a doctrinei pentru definirea mobilului. Astfel, un autor arată că "mobilul sau cauza internă

a actului de conduită desemnează acel sentiment (dorință, tendință, pasiune) ce a condus la nașterea în mintea făptuitorului a ideii săvârșirii unei anumite fapte".⁹

Un alt autor definește mobilul infracțiunii ca fiind "acel impuls lăuntric care îl determină pe infractor să aducă pe planul conștiinței necesitatea unei acțiuni într-o direcție determinată și care poate să-l influențeze în luarea unei hotărâri".¹⁰

Mobilul este caracteristic pentru fiecare acțiune conștientă și voluntară a omului și poate consta într-un sentiment de ură, răzbunare, gelozie, fanatism, milă, cupiditate (lăcomie). Legiuitorul nu condiționează de regulă, existența conținutului infracțiunii de prezența unui anumit mobil. În unele situații, însă, datorită importanței speciale a mobilului, atunci când un anume mobil este determinant pentru însăși incriminarea faptei, legiuitorul intervine cu prevederi exprese, completând latura subiectivă a infracțiunii și cu cerința unui mobil determinat, constatarea existenței acestuia devenind o cerință esențială pentru existența modelului legal al infracțiunii sau variantei agravate.

Astfel, mobilul este un element special al laturii subiective numai pentru existența anumitor infracțiuni în formă simplă (de exemplu gestiunea frauduloasă, prevăzută și pedepsită de art. 214 alin. 1 din Codul penal, abuzul în serviciu prin îngădirea unor drepturi, prevăzut de art. 246 din Codul penal, abandonul de familie, prevăzut și pedepsit de art. 305 alin. 1 lit. b și c), în formă calificată (cum este omorul calificat săvârșit din interes material, prevăzut și pedepsit de art. 175 lit. b din Codul penal) sau ca agravantă legală cu caracter general (săvârșirea unei infracțiuni din motive josnice, prevăzută de art. 75 lit. d din Codul penal).

Așadar importanța stabilirii mobilului rezidă în:

1. Încadrarea juridică corectă, atunci când este prevăzut ca element special al laturii subiective, condiție de existență a infracțiunii;

2. determinarea modalităților și gradelor vinovăției și, în consecință, a pericolului social al făptuitorului. Caracterul general sau abstract al mobilului are un dublu aspect:

- același mobil are capacitatea de a impulsiona pe subiect la săvârșirea mai multor feluri de infracțiuni, luate după obiectul lor juridic (cupiditatea poate fi mobilul multor infracțiuni cu

obiecte juridice foarte variate: furtul, delapidarea, luarea de mită, abuzul de încredere, traficul de influență);

- aceeași infracțiune poate fi săvârșită din motive diferite (omorul, de exemplu, poate fi săvârșit din gelozie, cupiditate sau ură). Este evident că în asemenea situații mobilul nu poate conduce la schimbarea calificării juridice a faptei dar are influență asupra periculozității ei.

Așa am aflat de ce o infracțiune cu o anumită periculozitate socială sub aspect obiectiv și al formei vinovăției poate avea un pericol social concret diferit, în funcție de mobilul făptuitorului (de exemplu pericolul social va fi mai mare dacă fapta s-a săvârșit din cupiditate iar dacă s-a săvârșit din cauza unei nevoi materiale deosebit de grele pericolul social va fi mai mic). Prin urmare, așa cum se recunoaște în practica judiciară, motivele de natură a indică un grad de antisociabilitate mai scăzută a infractorului, au valoare de circumstanțe atenuante.

Deci, atunci când nu este prevăzut de lege, mobilul va fi unul din elementele valorii periculozității făptuitorului, în conformitate cu dispozițiile art. 72 din Codul penal.

b) Scopul

Definit ca "reprezentare a finalității ultime a acțiunii în realizarea căreia subiectul urmărește să-și îndrepte toate eforturile", scopul reflectă rezultatul spre care tinde activitatea ilicită.

Datorită caracterului general al motivelor, același motiv, în funcție de circumstanțe, poate determina formarea mai multor scopuri, dintre care unul devine principal iar celealte devin secundare, subordonate îndeplinirii scopului principal. În această situație, când există mai multe scopuri, interesează cel principal, întrucât acesta dirijează întreaga activitate infracțională, până la propria materializare (atingerea rezultatului imaginat). Nu trebuie minimalizată importanța scopurilor intermediare întrucât prin acestea se realizează menținerea în conștiința subiectului a hotărârii luate asupra săvârșirii faptei și, în același timp, prin acestea se fac pași intermediari prin care se deschide posibilitatea atingerii scopului principal.

Notiunea de scop poate să apară:

A. În conținutul modelului legal al infracțiunii ca element constitutiv; .

B. În conținutul normei de incriminare ca o circumstanță de agravare (varianta agravată a infracțiunii);

C. În procesul de individualizare a pedepsei, ca o circumstanță atenuantă sau agravată.

I. Notiunea de scop, ca element constitutiv al incriminării, este utilizată în legea penală română cu două semnificații¹²:

- ca element psihic de natură să caracterizeze acțiunea. În acest caz, scopul apare ca o trăsătură a acțiunii și a rezultatului descris de lege.

- astfel, în art. 182 alin. 2 este prevăzută cerința ca fapta să fi fost săvârșită în scopul producerii consecințelor din aliniatul precedent (pierderea vreunui simț sau organ, încetarea funcționării acestora, o infirmitate permanentă fizică sau psihică, slujirea, avortul sau punerea în primejdie a vieții persoanei), tot așa în art. 324 alin. 3 (purtarea în public a unei uniforme, embleme, insigne sau a altor asemenea însemne distinctive neautorizate în scopul instigării și apogeiei infracțiunilor).

- cu semnificație asemănătoare este folosit scopul în articolele în care se arată destinația acțiunii, așa cum sunt art. 157 alin. 1 (deținerea de documente... în scopul transmiterii lor unei puteri sau organizației străine...) sau art. 282 alin. 2 (deținerea de valori falsificate în vederea punerii lor în circulație).

- Pentru a caracteriza intenția cu care trebuie să acționeze subiectul activ, situație în care scopul devine o finalitate în afara momentului producerii rezultatului, finalitate urmărită indiferent dacă scopul s-a realizat sau nu, care dă intenției formă calificată. Așa, de exemplu, este cazul săvârșirii următoarelor infracțiuni:

- furtul ("în conformitate cu dispozițiile art. 208 din Codul penal, infracțiunea de furt se consumă atunci când făptuitorul, luând bunul mobil, îl scoate din posesia sau deținerea altei persoane, fără consimțământul acesteia, în scopul însușirii pe nedrept")¹³;

- înselăciunea ("autor al infracțiunii de înselăciune poate fi numai persoana care prezintând ca adevărate fapte mincinoase sau ca mincinoase fapte adevărate induce în eroare o altă persoană în scopul de a obține pentru sine sau pentru altul un folos material injust")¹⁴;

- luarea de mită ("persoana cu atribuții privind conducerea și controlul unei activități, când

primește foloase pentru îndeplinirea nemijlocită a acestora, este subiect activ al infracțiunii de luare de mită")¹⁵;

- tâlhăria ("tâlhăria prevăzută de art. 211 alin. 1 din Codul penal, trebuie reținută în modalitatea furtului urmat de violențe sau amenințări pentru păstrarea bunului furat și pentru ca făptuitorul să-și asigure scăparea")¹⁶;

- deținerea de instrumente în scop de a servi la falsificarea de valori, prevăzută și pedepsită de art. 285 din Codul penal;

- asocierea în scopul săvârșirii de infracțiuni, prevăzută și pedepsită de art. 323 din Codul penal.

Cele arătate mai sus au o mare importanță în determinarea modalității intenției, astfel:

- dacă scopul constituie o trăsătură a acțiunii, fapta poate fi săvârșită cu intenție directă sau indirectă;

- dacă scopul caracterizează intenția, este folosit ca finalitate a acțiunii, fapta nu poate fi săvârșită decât cu intenție directă (calificată).

II. Notiunea de scop în conținutul normei de incriminare ca circumstanță de agravare.

Într-o serie de infracțiuni, în variantă agravată, scopul apare în conținutul normei de incriminare ca o circumstanță de agravare:

- Infracțiunea de omor are un grad mai ridicat de pericol social dacă a fost săvârșită în împrejurări grupate de Codul penal în două modalități normative, "omorul calificat", prevăzut și pedepsit de art. 175 din Codul penal, și, respectiv "omorul deosebit de grav", prevăzut și pedepsit de art. 176, modalități în care scopul este unul dintre elementele care dau infracțiunii de bază forma agravată.

Astfel este:

- omorul săvârșit pentru a se sustrage ori pentru a sustrage pe altul de la urmărire sau de la arestare, ori de la executarea unei pedepse (art. 175 lit. h Cod penal);

- omorul săvârșit pentru a înlesni sau ascunde săvârșirea altei infracțiuni ("din complexul de fapte săvârșite de inculpat, conducerea unui autovehicul sub influența băuturilor alcoolice și fără a poseda permis de circulație, accelerarea mașinii la vederea polițistului care făcea semne de oprire urmată de lovirea acestuia, părăsirea locului accidentului, lovirea polițistului a fost apreciată de către prima instanță ca încadrându-se în dispozițiile art. 184 alin. 2 și 4 din Codul penal - lovire din culpă - schimbând

Încadrarea juridică din rechizitoriu. În mod judicios, instanța de apel a admis apelul procurorului și al părții civile și a revenit la încadrarea din rechizitoriu, și anume tentativă la infracțiunea de omor calificat prevăzută de art. 20 raportat la art. 174, art. 175 lit. f și h din Codul penal, adică și pentru a ascunde săvârșirea unei infracțiuni la legea circulației publice")¹⁷;

- omorul săvârșit pentru a înfăptui sau ascunde înfăptuirea unei tâlhării sau piraterii: art. 176 lit. d Cod penal ("săvârșirea omoru lui pentru a înlesni comiterea tâlhăriei și însușirea de bunuri ale victimei ucise constituie două infracțiuni în concurs: de omor deosebit de grav, prevăzută de art. 176 lit. d și de tâlhărie, prevăzută de art. 211 alin. 1 din Codul penal, iar nu o singură infracțiune, de omor deosebit de grav")¹⁸;

- Infracțiunea de privare de libertate în mod ilegal este pedepsită mai grav dacă s-a comis pentru a pretinde un folos material în scopul eliberării victimei (art. 189 alin. 2 din Codul penal).

III. Notiunea de scop apare în procesul de individualizare a pedepsei ca o circumstanță atenuantă sau agravantă, așa cum am mai arătat, ajutând la stabilirea gradului de pericol social al infractorului, și, implicit, la o temeinică individualizare a pedepsei.

E. MODALITĂȚI ALE INTENȚIEI

Modul în care are loc corelația între factorul volitiv și cel intelectiv în cadrul intenției permite diferențierea acestora în modalități. Cele două procese se întregesc atât în momentul declanșării acțiunii volitive, dar și pe tot parcursul executării acțiunii, când actul volitiv este dirijat spre realizarea finalității urmărite de agent pe baza cunoașterii directe a împrejurărilor în care se desfășoară acțiunea și a prevederii rezultatului.

Cei doi factori se întregesc și în momentul producerii rezultatului, prin împlinirea voinței subiectului de a cauza rezultatul cu factorul intelectiv, care a orientat și condus voința în vederea producerii rezultatului. Este suficient pentru analiza intenției, ca întregirea celor doi factori să se producă în momentul când agentul a pus în mișcare procesul cauzal care va conduce la producerea rezultatului, chiar dacă, în momentul producerii rezultatului subiectul nu va fi de față.

I. Intenția directă

Conținutul intenției directe

Cea mai gravă formă de conștientizare a conduitei criminale și deci a vinovăției penale, presupune, potrivit art. 19 alin. 1 lit. a din Codul penal, două componente:

- prevederea rezultatului;
- urmărirea producerii lui.

Prevederea rezultatului nu este posibilă fără o reprezentare, anteroară trecerii la acțiune, a întregii conduite antisociale și a prevederii consecințelor acestei conduite. Aceasta presupune o implicare conștientă în procesul de liberării și alegerii opțiunii criminale în baza unei motivații anterioare, în luarea unei decizii și în trecerea conștientă la săvârșirea unei fapte penale, infractorul având reprezentarea întregii desfășurări a acțiunii sau inacțiunii sale, și a urmărilor acesteia, atât sub raport material, cât și sub raport penal.

Sub aspect intelectiv subiectul cunoaște gradul de relații sociale ocrotite de norma legală, înțelege fapta materială îndreptată conștient împotriva lor și, de asemenea, prevede urmările firești pe care le cauzează fapta sa. Factorul volitiv, strâns împătit cu cel intelectiv, reprezintă atitudinea subiectului față de ceea ce cunoaște, adică poziția sa spirituală de împotrivire față de relațiile vătămate sau puse în pericol prin fapta sa, voința de a săvârși acțiunea / omisiunea concretă și de a obține efectul scontat.

Este de observat că în intenția directă subiectul se hotărăște să comită infracțiunea bazându-se pe relația cauză - efect, adică perfect conștient de legătura dintre acțiunea / omisiunea sa și rezultatul firesc al acestei activități, rezultatul anticipat nefiind în domeniul probabilității ci în cel al certitudinii, realizarea sa efectivă fiind determinată doar de concursul de împrejurări cu caracter întâmplător, independente de voința sa. Producerea sau nu a rezultatului urmărit va determina doar forma infracțiunii, consumată sau rămasă ca tentativă.

Urmărirea rezultatului pune în evidență atitudinea subiectivă de angajare activă și persistentă a infractorului în vederea obținerii consecințelor faptelelor sale, a urmărilor nocive care decurg din acestea.

Urmărirea rezultatului reflectă voința rezultatului socialmente periculos, angajând

întrutotul personalitatea infractorului în exprimarea conducei lui antisociale.

Această conduită antisocială a infractorului se poate observa și în următorul exemplu în care fapta de a lovi cu intensitate o persoană cu cuțitul în piept cauzându-i o leziune toracică penetrantă, a fost încadrată de către Judecătoria Oltenia ca fiind vătămare corporală gravă, prevăzută de art. 182 alin. 1 din Codul penal. În mod corect a fost promovat recurs în anulare (instanțele de apel și de recurs neavând decât de soluționat apelul și recursul inculpatului) întrucât din raportul de constatare medico-legală rezultă că viața victimei a fost pusă în primejdie, fiind salvată doar printr-o intervenție chirurgicală. Față de această împrejurare prima instanță trebuia să stabilească în mod corect încadrarea juridică a faptei observând că locul în care s-a aplicat lovitura, intensitatea acesteia precum și obiectul vulnerant folosit (un cuțit), nu puteau duce decât la concluzia că inculpatul a acționat cu intenția (în modalitatea intenție indirectă) de a ucide, chiar dacă rezultatul nu s-a produs, din cauze independente de voința sa. Prin urmare, recursul în anulare fiind fondat, s-au casat hotărârile atacătă cauza fiind trimisă spre rejuvedare Tribunalului Călărași cu încadrarea tentativă la infracțiunea de omor.¹⁹

Categorile intenției directe

În raport cu decizia dorinței subiectului asupra rezultatelor infracțiunii, se pot face unele deosebiri, în doctrină²⁰, fiind distinse intenția directă determinată și intenția directă nedeterminată.

Intenția directă este determinată atunci când nu orice urmare a faptei formează obiectul scopului vizat de făptuitor ci numai un anumit rezultat, precis determinat, pentru a căruia producere își concentreză întreaga flință. Asemenea poziție psihică a făptuitorului față de urmările periculoase pentru societate se întâlnește în majoritatea infracțiunilor de furt, omor etc.

Intenția directă poate fi nedeterminată atunci când sunt prevăzute două sau mai multe urmări infracționale, din care cel puțin, una cu efect cert, subiectului fiindu-i indiferent care se va produce (infractorul trage cu arma de vânătoare de la 5 - 6 pași într-un grup de oameni. Tragerea cu arma în asemenea condiții demonstrează că infractorul cunoștea și dorea producerea vătămării corporale grave sau a morții uneia sau unora dintre persoanele

din grup, fiindu-i indiferent care ar fi fost victimele și care ar fi fost urmările. De aceea considerăm că instanța a calificat greșit fapta ca fiind vătămare gravă a integrității corporale în raport cu urmarea efectiv produsă și apreciem că încadrarea corectă este tentativă de omor)²¹.

Întrucât în practica judiciară s-au făcut și se fac nemeroase greșeli de încadrare juridică a faptelor săvârșite (multe fiind evidențiate și în prezentă lucrare), având ca urmare soluții greșite, considerând că aceste greșeli sunt rezultatul analizei faptelor, cu accent pe urmarea periculoasă efectiv produsă, deci acordându-se mai multă importanță laturii obiective a conținutului constitutiv al infracțiunii, analiza laturii subiective fiind minimalizată, apreciem că este interesantă analiza vinovăției în cadrul tentativei, analiză pe care o vom face într-o secțiune distinctă a acestei lucrări.

II. Intenția indirectă (sau eventuală)

Conținutul intenției Indirecte

Această formă a intenției presupune conform prevederilor art. 19 pct. 1 lit. b:

- prevederea rezultatului;
- acceptarea producerii lui, deși făptuitorul nu l-a urmărit.

Săvârșirea unei fapte cu intenție indirectă plasează pe autorul ei într-o poziție subiectivă care deși presupune prezența și, deci înțelegerea desfășurării întregii conduce, precum și rezultatele acesteia, subiectul criminal acționează în astfel de condiții încât, fiind posibile mai multe urmări socialmente periculoase, pe unele dintre acestea nu le urmărește în scop special, dar întrevăzând și producerea lor, le acceptă în mod conștient, tocmai pentru atingerea celoralte.²²

Ceea ce caracterizează intenția indirectă este săvârșirea acțiunii sau inacțiunii în astfel de condiții, încât autorul urmărind un anume rezultat socialmente periculos, acceptă și producerea altuia, primul ca inevitabil, celălalt ca posibil, eventual.

Această formă a intenției se poate observa și în atitudinea făptuitorului de a arunca partea vătămată de pe podul peste râul Mureș, de la o înălțime de 5,15 m, în urma căderii aceasta suferind leziuni vindecabile în 70 - 80 de zile de îngrijiri medicale iar viața i-a fost pusă în primejdie. În mod corect prima instanță a apreciat că inculpatul a

acționat cu intenția indirectă de a ucide, că a prevăzut și a acceptat posibilitatea ca victimă agresiunii să-și piardă viața.²³

Procesele psihice ale intenției indirecte

Intenția indirectă reflectă o anumită particularitate a acțiunii umane și anume aceea de a produce, fie prin natura ei sau prin modul de desfășurare, mai multe rezultate. În măsura în care aceste rezultate se află în reprezentarea autorului și acesta continuă acțiunea, ele sunt voite de acesta. Subiectul poate avea însă o poziție diferită în raport cu rezultatele voite de el, adică, în raport cu unul sau unele dintre rezultate să urmărească anume realizarea lor iar în raport cu altele să nu le urmărească ci să le accepte ca atare.

Deși este denumită indirectă sau eventuală, nu intenția este eventuală, deoarece ea subzistă indiferent dacă rezultatul a fost voit și urmărit sau a fost numai voit și acceptat. Eventual este doar rezultatul secundar pe care subiectul infracțiunii îl acceptă.

Nu se poate susține că rezultatul secundar n-a fost voit de agent din moment ce acesta reacționează pentru realizarea rezultatului principal în care se absoarbe și rezultatul secundar.

Dacă subiectul ar dori să nu continue acțiunea pentru a nu se produce rezultatul secundar, ar rezulta ca el să renunțe și la rezultatul principal, deoarece numai urmărindu-l pe acesta se produce și rezultatul secundar.

Din prevederile legii penale române rezultă că intenția eventuală se caracterizează prin voința de a realiza conținutul faptei descrise în norma de incriminare, indiferent dacă subiectul nu dorește un rezultat anume, fiind indiferent de orice consecință a faptei comise.

Observație!²⁴

Nu există intenție indirectă dacă rezultatul secundar este conceput ca o consecință inevitabilă a acțiunii subiectului, în acest caz neputând fi vorba de intenție eventuală, ci de intenție directă.

Nu va exista intenție indirectă nici în cazul în care subiectul continuă acțiunea având însă convingerea că producerea rezultatului este imposibilă. În această situație, având în vedere faptul că subiectul e convins că rezultatul nu se poate produce, însă a evaluat insuficient

capacitatea sa de a împiedica producerea rezultatului, urmează ca el să răspundă pentru o faptă comisă cu ușurință.

În ceea ce privește modul de întregire al proceselor volitive cu cele intelective, pentru a putea fi configurată intenția indirectă, trebuie observat că în această modalitate a intenției există voința acțiunii îndreptată spre realizarea hotărârii luate de subiect, există cunoașterea condițiilor în care se acționează precum și prevederea rezultatului, unită cu voința de a-l produce, dedusă din faptul că, având imaginea posibilității producerii pe lângă rezultatul principal și a unui rezultat secundar, subiectul a continuat acțiunea, acceptând producerea atât a rezultatului urmărit, cât și a aceluia secundar, neurmărit.

F. ASEMĂNĂRI SI DEOSEBIRI ÎNTRE INTENȚIA INDIRECTĂ, CULPACU PREVIZIUNE SI INTENȚIA INDIRECTĂ - PRAETERINTENȚIE

Modul în care are loc corelația între factorul volativ și cel intelectiv în cadrul intenției indirecte permite diferențierea acestei modalități a intenției de aceea a culpei cu previziune.

Comun ambelor poziții subiective este voința acțiunii și prevederea rezultatului ilicit al acesteia, dar există deosebiri în ceea ce privește atitudinea față de rezultatul prevăzut. În cazul intenției indirecte, rezultatul secundar este voit, dar nu este și urmărit de către subiectul infracțional, pe când în cazul culpei cu previziune, deși acțiunea este voită iar rezultatul ilicit este prevăzut, această previziune are caracter abstract deoarece se consideră că nu este posibilă realizarea acestuia. Ceea ce deosebește culpa cu previziune de intenție nu este prevederea, care este comună ambelor situații, ci atitudinea față de rezultat, ușurința contând în evaluarea greșită a factorilor subiectivi și obiectivi pe care se bazează subiectul pentru realizarea scopului urmărit și preîntâmpinarea rezultatelor nedorite. În practică această diferențiere este dificil de realizat și pentru a exemplifica supunem atenției următoarea speță care a suscitat controverse în literatura de specialitate:

Inculpatul B.F. a fost condamnat la 17 ani

închisoare și 8 ani interzicerea unor drepturi pentru săvârșirea infracțiunii de omor prevăzută de art. 174 din Codul penal și a infracțiunii prevăzută de art. 18 alin. 2 din Decretul nr. 400 / 1981 (prezența în unitate sub influența băuturilor alcoolice)²⁵, confirmată de Curtea Supremă de Justiție prin respingerea recursului²⁶ și de Secțiile Unite ale Curții Supreme de Justiție prin respingerea recursului în anulare²⁷, declarat de Procurorul General.

S-a reținut că inculpatul, electrician la I.C.H.C. "Reconstrucția" Piatra Neamț, membru al fomoziunii de găzzi patriotice, la 3 februarie 1989 a fost repartizat să facă serviciul de pază la întreprindere potrivit uzanței din acea perioadă. La intrarea în schimb, inculpatul a primit de la magazionerul unității un pistol mitralieră, prilej cu care arma a fost verificată și s-a constatat că nu avea cartuș pe țeavă.

Înainte de a se prezenta la serviciu și în timpul efectuării schimbului, inculpatul a consumat băuturi alcoolice, având o îmbibătie alcoolică de 1,20 la mie, constatătă ulterior săvârșirii faptei.

Cunoscând că victimă are o teamă nefirească pentru armele de foc, în momentul intrării acesteia în încăperea postului de pază pentru preluarea schimbului, inculpatul, în glumă, pentru să sperie, a amenințat-o că trage, a efectuat manevra de introducere a cartușului pe țeavă și a apăsat pe trăgaci.

Față de această stare de fapt, într-o opinie²⁸, s-a apreciat că având în vedere:

- relațiile de prietenie avute de inculpat cu victimă,

- atitudinea și modul de manifestare a acestuia în momentele premergătoare faptei,

trebuie să existe dovezi convingătoare pentru a admite că pot coexista două procese psihice contradictorii cum sunt cele care însotesc dorința de a glumi cu un prieten și admiterea posibilității de a o ucide.

Aceste elemente impun concluzia că făptitorul a avut reprezentarea unei glume, prin care să o sperie pe victimă și că rezultatul letal s-a produs din culpă datorită neînțelegătorii mecanismului de mânuire a pistolului mitralieră, ceea ce ar rezulta din împrejurarea că începuse să facă serviciul de pază înarmat doar cu trei luni înainte, neavând cunoștiințele și priceperea necesare mânurii unei astfel de arme. Analiza acestor împrejurări ar fi trebuit să conducă instanța la

admiterea recursului în anulară; casarea hotărârilor și trimitera cauzei spre rejudicare sub aspectul efectuării probațiunii privind cunoșterea, de către inculpat, a tehnicii manevrării și funcționării armei.

Într-o altă opinie²⁹, s-a apreciat că decizia de respingere a recursului în anulare este corectă întrucât:

- din declarația dată de inculpat rezultă că a îndreptat arma spre victimă și a executat diferite mișcări după care a actionat mecanismul de tragere. Prin urmare a existat un interval de timp suficient pentru a reflecta asupra consecințelor descărcării armei, rezultat pe care chiar dacă nu l-a dorit, l-a acceptat ca fiind posibil;

- în momentul primirii armei nu avea glonț pe țeavă, operațiune pe care el a efectuat-o;

- avea stagiu militar satisfăcut, deci era instruit cu privire la mânuirea acestui tip de armă.

Față de cele de mai sus, înclinăm către prima opțiune și apreciem că recursul în anulare trebuie admis pentru a se verifica în mod temeinic dacă inculpatul cunoștea sau nu tehnica manevrării și funcționării armei și aceasta în ideea că la analiza unei infracțiuni trebuie analizate cu minuțiozitate toate împrejurările care au dus la săvârșirea ei (analiza de detaliu) dar fără a le desprinde din context (analiza de ansamblu), mai ales că în această spătă nuanțele sunt foarte sensibile iar diferența de tratament sanctiонator, în funcție de soluția adoptată (intenție indirectă sau culpă cu previziune) este semnificativă.

Intenția indirectă se deosebește de praeterintenție, deoarece, în timp ce praeterintenția presupune că rezultatul aflat în reprezentarea subiectului să fie depășit, producându-se un rezultat mai grav decât cel principal. În timp ce praeterintenția implică o atitudine subiectivă în raport cu două rezultate, ambele cu relevanță penală, intenția indirectă poate să subziste și dacă rezultatul principal este licit, iar cel secundar ilicit.

În ceea ce privește tragerea la răspundere, în cazul praeterintenției, subiectul va răspunde numai pentru rezultatul ultim, mai grav, iar în cazul intenției indirecte el va răspunde pentru rezultatul ultim și pentru cel principal, dar numai în măsura în care acesta constituie o faptă prevăzută de legea penală.

Praeterintenția presupune o răspundere din culpă pentru fapta mai gravă cu care a fost depășită intenția, pe când intenția indirectă presupune o răspundere bazată pe intenție, în ceea ce privește rezultatul secundar, influență a elementului volativ și intelectiv din conținutul intenției.

G. ALTE MODALITĂȚIALE INTENȚIEI

Modalitățile normative ale intenției se pot prezenta, în practică, sub înfățișări diferite, a căror cunoaștere servește la stabilirea gradului concret de vinovătie și antisocialitate al infractorului. Se pot face distincții calitative și cantitative, diferențieri determinate de structura proceselor intelective, intensitatea mai mare sau mai mică a intenției sau în ceea ce privește claritatea, precizia și certitudinea reprezentării.

În literatura juridică:

- *intenția premeditată*, prevăzută de art. 175 lit. a din Codul penal nu este definită ci este prevăzută doar ca o circumstanță de agravare.

Codul penal francez, în art. 297 arată că premeditatea constă în planul format înaintea acțiunii, de a atenta la persoana unui individ determinat sau a aceluia care va fi găsit ori întâlnit, chiar dacă planul va fi dependent de unele împrejurări sau unele condiții.

În legătură cu conținutul premeditatii, în doctrina și practica dreptului penal s-au conturat două puncte de vedere:

- premeditarea are un caracter obiectiv, deoarece nu este suficient să treacă un timp mai îndelungat între luarea hotărârii de a săvârși activitatea infracțională și punerea ei în executare, ci trebuie să existe și acte materiale sau spirituale de pregătire a infracțiunii care fac ca rezultatul să fie cert;

- premeditarea are un caracter pur obiectiv constând într-o chibzuire mai îndelungată decât cea obișnuită și într-o stare de relativ calm, cu privire la acțiune sau inacțiune, timp, loc, mod de comitere, precum și trecerea unui timp de la luarea hotărârii și până la punerea ei în executare pentru a exista cât mai multe șanse să se producă urmarea dorită.³⁰

Atunci când o hotărâre este pusă în aplicare

imediat nu mai poate fi vorba de premeditare, chiar dacă, în mod concret, desfășurarea în timp a acțiunii ar dura mult.

De cele mai multe ori intenția se exte- riorizează prin acte materiale sau spirituale de pregătire, însă aceastea nu țin de premeditare, ci sunt doar elemente cu care se poate proba existența ei, care rămâne tot un element exclusiv psihic, intern.

Premeditarea trebuie să fie probată și aceasta se face în cele mai multe cazuri, cu ajutorul actelor de pregătire, dar ea nu se reduce la aceasta întrucât se poate demonstra și cu alte probe. Astfel, în mod concret instanța nu a reținut agravanta premeditatii întrucât unica împrejurare constatătă a fost aceea că inculpatul după ce s-a certat cu victimă, a amenințat-o, apoi a plecat iar după aproximativ 10 minute a revenit înarmat cu un cuțit. În asemenea împrejurări nu se putea reține că el a comis omorul cu premeditare, intervalul de timp scurs fiind insuficient pentru pregătirea omorului și exclude ipoteza că ar fi meditat cu privire la săvârșirea faptei.³¹

Când alte infracțiuni decât cea prevăzută în art. 175 lit. a din Codul penal, se comit cu premeditare, aceasta va putea fi reținută ca circumstanță agravantă judiciară, conform art. 75 alin. 2 din Codul penal.

După modul în care sunt prevăzute în norma de incriminare, există infracțiuni care nu se pot săvârși în forma lor de bază decât cu premeditare. Așa este cazul celor mai multe dintre infracțiunile contra statului.

După cum se poate observa, intenția premeditată cuprinde în conținutul său toate procesele psihice intelective, volitive și emoționale proprii intenției directe. Nuanțarea ei în intenție directă mai gravă, sub aspect cantitativ, este dată de starea sufletească relativ liniștită a subiectului în momentul apariției acestor procese și de persistența hotărârii de a săvârși activitatea infracțională pe o durată mai lungă de timp. Alături de aceste trăiri sufletești ale subiectului, care reprezintă conținutul însuși al intenției premeditatate, se mai cere ca o condiție absolut necesară pentru constatarea acestui grad mai grav de intenție, și activitatea de pregătire materială în vederea săvârșirii cu succes a infracțiunii.

- *intenția simplă (mediată)* este gradul intermedian între premeditare și intenția afectivă sau

repentină. Aceasta nu se exteriorizează prin activități de pregătire prealabilă a infracțiunii, iar în momentul formării și desfășurării sale subiectul nu trăiește o tulburare sufletească de natură să-i atenueze capacitatea de rațiune și voință și nici nu se află într-o stare psihică liniștită de lungă durată, ca în cazul premeditatii. Astfel, inculpatul D.G., profitând de lipsa personalului din biroul de contabilitate, a decupat și sustras un CEC semnat, stampilat și completat cu o sumă importantă de bani pe care a intenționat să-i ridice.³²

În comparație cu celelalte modalități, intenția simplă este mai precis delimitată și mai ușor de evidențiat. Pentru a rămâne la intenția simplă este suficient să fie exclusă din conștiința subiecțului fie starea de liniște sufletească din momentul luării hotărârii de a săvârși activitatea infracțională, fără a avea activități de pregătire a acestela, fie o emoție puternică ce ar tulbură rațiunea și voința sa.

Elementele prezentate mai sus au condus la sancționarea faptelor săvârșite cu intenție simplă cu pedeapsa-arătată în textul prevăzut de lege, fără agravanta premeditatii sau atenuarea provocării.

Dacă sub aspect cantitativ intenția premeditată este numai intenție directă, intenția simplă poate fi atât directă cât și indirectă.

- *intenția calificată* este acea formă a intenției care implică și un anumit scop, adică făptuitorul urmărește producerea rezultatului în vederea realizării unui scop prevăzut în norma de incriminare, cum ar fi omorul săvârșit pentru a înlătura sau a ascunde săvârșirea altelui infracțiuni. Astfel, la 1 iulie 1992, inculpatul B.M. a lovit cu o scândură în regiunea capului pe N.V., provocându-i moartea, după care l-a sustras din buzunar suma de 4.000 lei. În mod corect instanța de recurs a schimbat încadrarea juridică a faptelor în sensul că să a reținut în sarcina inculpatului săvârșirea a două infracțiuni: o infracțiune de omor deosebit de grav, art. 176 lit. d Cod penal, adică un omor săvârșit pentru a săvârși o tâlhărie, și a reținut și săvârșirea infracțiunii de tâlhărie, prevăzută de art. 211 alin. 1 Cod penal, aflată în concurs real.³³

- *intenția spontană* (repentină sau afectivă) are loc când sub influența unei tulburări sufletești și a unei puternice emoții, hotărârea ilicită apare spontan în conștiința subiectului și este urmată, imediat sau la scurt timp, de săvârșirea infracțiunii concepute. Este un loc comun faptul că sub aspect

psihologic, indiferent de proveniență, tulburările sufletești ale subiectului, emoțiile sale puternice, atenueză capacitatea sa de stăpânire (inhibiția). Această formă de intenție este determinată de o provocare din partea persoanei vătămate sau de trăiri sufletești deosebit de intense (cum sunt în procesul nașterii).

Intenția repentină constituie o circumstanță atenuantă legală fiindcă hotărârea a fost luată de către făptuitor în împrejurări deosebite, stare de puternică tulburare sau emoție, care are influență asupra gradului de prevedere sau voință pe care le diminuează, însă fără a le exclude. Partea generală a Codului penal prevede provocarea, ca circumstanță atenuantă legală obligatorie în art. 73 lit. b, prevede posibilitatea reținerii și altor circumstanțe atenuante în condițiile art. 74 alin. ultim (deci pot fi reținute și tulburările emotionale provocate de alte împrejurări decât provocarea), iar în partea specială sunt prevăzute pruncuciderea (art. 177) și încăierarea (art. 322 alin. 2).

Intensitatea și durata existenței, în conștiința subiectului, a stărilor emotionale intense este foarte diferită. Ele depind, pe de o parte de natura fenomenului - cauză și de valoarea lui socială, iar pe de altă parte depind de subiectul însuși, de temperamentul, nivelul său de cultură, starea de sănătate și oboselă din momentul producerii, elemente în funcție de care se va face analiza pe fiecare caz concret în parte.

- *intenția inițială* care presupune reprezentarea ad initio a tuturor elementelor actului delictual și a consecințelor sale, făptuitorul prevăzând rezultatul faptei sale de la primul act de executare a acțiunii incriminate;

- *intenția supravenită* (survenită) care presupune modificarea și completarea hotărârii inițiale cu elemente noi, privind atât desfășurarea faptei cât și urmările acesteia, cum este cazul în care făptuitorul sechestră o persoană de sex feminin și după o perioadă lungă de timp ia hotărârea și comite fapta de viol;

- *intenția unică* se referă la reprezentarea unei singure fapte penale;

- *intenția complexă* care se referă la o multitudine de fapte și urmări, adică făptuitorul a hotărât să săvârșească mai multe fapte și / sau a urmărit producerea mai multor rezultate socialmente periculoase.

Procese psihice în cazul altor modalități ale intenției

Intenția simplă și cea calificată

Înțenția simplă se caracterizează prin existența voinței acțiunii și a rezultatului, precum și prin prevederea generică a rezultatului.

În cazul apariției unor confuzii asupra identității subiectului pasiv ori a obiectului, sau asupra relației cauzale, nu este influențată existența intenției simple sau generice.

În ceea ce privește cea de a doua modalitate, aceasta privește ipoteza când voința subiectului infracțional este îndreptată spre realizarea unei anumite finalități aflată dincolo de momentul când sunt realizate toate cerințele normei de incriminare. Acest scop trebuie urmărit indiferent dacă este realizat sau nu. Dolul special ar putea fi unic sau alternativ după cum agentul are în reprezentarea sa posibilitatea producerii unuia sau mai multor rezultate.³⁴

Intenția spontană (sau repetentă) și cea premeditată

În cazul intenției spontane, acțiunea urmează imediat rezoluției adoptate, pe când în cazul intenției premeditate, manifestarea exteroară urmează după un timp de la luarea hotărârii, în toată această perioadă subiectul reflectând la modul de acțiune și își pregătește mijloacele necesare pentru a duce la bun sfârșit hotărârea luată (35).

Observație!

În sistemul de drept penal român, dolul premeditat constituie o circumstanță agravantă specială (art. 175 lit. a), ori o circumstanță agravantă generală (art. 75 alin. ultim).

Despre posibilitatea coexistenței premeditatării cu intenția spontană

Într-o soluție, C.N. a fost condamnat la 8 ani închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de omor calificat, prevăzută de art. 174 raportat la art. 175 lit. a Cod penal, instanța reținând că în data de 14.08.1978 inculpatul a avut un conflict cu partea

vătămată B.C., fără a se comite fapte agresive. În aceeași zi, cei doi fii ai inculpatului au fost amenințați cu bâtaia de către partea vătămată, fără ca inculpatul să fi fost de față.

Aflând despre aceste fapte, în jurul orei 16, inculpatul a pândit victimă și, la apariția acesta pe drum, două ore mai târziu, a atacat-o și a lovit-o cu furca în piept, cauzându-i lezuni penetrante care i-au pus viața în pericol.

Tribunalul Suprem a respins recursul inculpatului, care a criticat sentința de condamnare pentru faptul că instanța trebuia să facă aplicarea dispozițiilor art. 73 lit. b Cod penal, deoarece el a săvârșit fapta în stare de provocare, cu motivarea că săvârșirea faptei s-a făcut cu premeditare, atitudine incompatibilă cu starea de puternică tulburare sau emoție la care se referă art. 73 lit. b Cod penal³⁶, soluție față de care unii autori și-au exprimat rezerve, arătând că această soluție este totuși discutabilă, deoarece nu este exclusă posibilitatea ca scuza provocării să coexiste cu premeditarea atunci când între actul provocator și ripostă se interpune o perioadă de timp. În sprijinul acestei ultime opinii avem o soluție a instanței suprême, conform căreia "trecerea unui interval de timp - în speță, circa 5 ore - de la săvârșirea actului de violență împotriva inculpatului, până la comiterea infracțiunii, nu exclude existența circumstanței atenuante a provocării, dacă din probele administrative rezultă că în momentul săvârșirii infracțiunii inculpatul se afla încă sub stăpânirea unei puternice tulburări, determinată de acel act de violență."³⁷

Față de aceste opinii contradictorii, credem că se impun câteva precizări:

- în raport cu fazele de desfășurare ale infracțiunii intenționate, atât premeditarea cât și intenția spontană au un caracter subiectiv întrucât se situează în faza internă, de luare a hotărârii infracționale. Se deosebesc prin stările psihice care le caracterează;

- stările psihice premeditatării și provocării trebuie să existe atât în momentul luării hotărârii de a săvârși fapta infracțională cât și în momentul punerii în executare a acesteia;

- cele două modalități ale intenției, premeditarea și dolul repentin, presupun stări psihice diametral opuse (premeditarea presupune "o chibzuire mai îndelungată decât cea obișnuită și într-o stare de relativ calm cu privire la acțiune, timpul, locul și mijloacele de comitere, precum și

trecerea unui timp de la luarea hotărârii și până la punerea ei în executare pentru a exista cât mai multe şanse să se producă urmarea dorită”³⁸, pe când intenţia repentină se naşte “sub stăpânirea unei puternice tulburări sau emoţii, determinată de o provocare din partea persoanei vătămate”³⁹ și de aceea se exclud reciproc;

- prin urmare, premeditarea nu poate coexista cu intenţia spontană deoarece presupun stări psihice contrare, născute în împrejurări obiective diferite.

Intenţia iniţială şi cea supravenită

În cazul intenţiei iniţiale, reprezentarea urmărilor este concomitentă cu actul de reprezentare a faptei și cu realizarea finalității urmărite.

În unele concepte doctrinare ar fi intenţie iniţială și atunci când agentul începe executarea faptei intenţionate însă rezultatul se produce din culpă.

Observație!

Există anumite îndoieri asupra acestei concepții, având în vedere faptul că intenţia iniţială presupune ca elementul volitiv și intelectiv să fie prezente în momentul declanșării procesului cauzal și să fuzioneze, ori în această opinie, trebuie ca în momentul în care se produce fuziunea proceselor psihice și a început executarea faptei, nu se produce rezultatul din motive independente de voînța subiectului, iar rezultatul ce s-a produs în final s-a produs din culpă (subiectul ar trebui să fie tras la răspundere pentru săvârșirea unei tentative).

Intenţia supravenită presupune că subiectul infracţiunii a acţionat în momentul săvârşirii faptei și al producerii rezultatului, fără intenţie.

Ulterior, acesta, întrevede posibilitatea că ar fi putut să comită o faptă mai gravă.

Observație!

Este discutabilă situația în care, dacă există intenție supravenită când, în timpul executării unei fapte, autorul ia hotărârea să obțină un alt rezultat decât cel hotărât inițial.

Deoarece intenţia supravenită nu ar

putea produce efecte retroactive asupra acțiunii deja executate și asupra rezultatului deja produs, ci numai asupra acțiunii săvârșită în continuare pe baza noii hotărâri luate, intenția supravenită devine o intenție concomitentă cu noua acțiune și cu producerea noului rezultat.⁴⁰

Diferitele modalități sub care se infățișează intenția, fac să apară posibilitatea unei anumite ierarhizări valorice, a anumitor gradații, diferențieri calitative și cantitative în cadrul acestor modalități, diferențieri determinate de structura proceselor intelective și care sunt valorificate de legiuitor în quantumul pedepselor prevăzute în textul normelor de incriminare. În același timp se oferă criterii precise pentru individualizarea judiciară a pedepselor aplicate infractorilor.

Note bibliografice

1. George Antoniu, *Vinovăția penală*, Ed. Academiei Române, București, 1995, pag. 117;
2. Tribunalul jud. Mureș, *Decizia penală nr. 48/1970 în R.R.D. nr. 6/1970*, pag. 167;
3. Vasile Papadopol, *Practica judiciară penală - partea specială*, vol.III, Ed. Academiei Române, București, 1992, pag. 170 - 171;
4. Tribunalul Suprem, *Colegiul penal*, *Decizia nr. 441/1965*, pag. 386 - 387;
5. George Antoniu, *Vinovăția penală*, Ed. Academiei Române, București, 1995, pag. 186;
- 6.I. Radu, I. Dratu, V. Mare, M. Miclea, T. Podar, V. Preda, *Introducere în psihologia contemporană*, Ed. "Sincron", 1991, pag. 217 - 218;
7. Curtea Supremă de Justiție, secția penală, *Decizia nr. 2.541/19.11.1996 în Constantin și Stefan Crișu, Practica și literatura juridică 1994 - 1997*, Ed. Argessis, Curtea de Argeș, 1998, pag. 508;
8. Justin Grigoraș, *Individualizarea pedepsei*, Ed. Științifică, București, 1969, pag. 155;
9. Constantin Mitrache, *Drept penal român. Partea generală*, Casa de Editură și Presă "Şansa" S.R.L., București, 1997, pag. 98;
10. T. Vasiliu, G. Antoniu, S. Daneș, G. Daranga, D. Lucinescu, V. Papadopol, D. Pavel, D. Popescu, V. Rămureanu, *Codul penal comentat și adnotat. Partea generală*, Ed. Științifică, București, 1972, pag. 98;
11. T. Vasiliu, G. Antoniu, S. Daneș, G.

- Daranga, D. Lucinescu, V. Papadopol, D. Pavel, D. Popescu, V. Rămureanu, Op. cit., pag. 99;
12. George Anloniu, *Vinovăția penală*, op. cit., pag. 189
 13. Curtea Supremă de Justiție, secția penală, Decizia nr. 128/23.01.1996, în Constantin și Stefan Crișu, *Practica și literatura juridică 1994 - 1997*, Ed. Argessis, Curtea de Argeș, 1998, pag. 407;
 14. Tribunalul Suprem, secția penală, Decizia nr. 2.225/1970, în *Revista română de drept*, nr. 1/1971, pag. 142;
 15. Curtea Supremă de Justiție, secția penală, Decizia nr. 605/09.03.1995, în Constantin și Stefan Crișu, *Practica și literatura juridică 1994 - 1997*, Ed. Argessis, Curtea de Argeș, 1998, pag. 495;
 16. Curtea Supremă de Justiție, secția penală, Decizia nr. 2.611/26.11.1996, în Constantin și Stefan Crișu, *Practica și literatura juridică 1994 - 1997*, Ed. Argessis, Curtea de Argeș, 1998, pag. 761;
 17. Curtea Supremă de Justiție, secția penală, Decizia nr. 1.710/1995, în *Revista de drept penal* nr. 4/1995, pag. 163;
 18. Curtea Supremă de Justiție, secția penală, Decizia nr. 258/07.02.1995, în Constantin și Stefan Crișu, *Practica și literatura juridică 1994 - 1997*, Ed. Argessis, Curtea de Argeș, 1998, pag. 515;
 19. Curtea Supremă de Justiție, Decizia Secției penale nr. 2.259/14.04.1995, în *Buletinul Jurisprudenței pe anul 1995*, Ed. Proema, Baia Mare, 1996, pag. 163;
 20. Vintilă Dongoroz, *Drept penal*, București, 1939, pag. 239-240;
 21. Tribunalul Suprem, decizia penală nr. 2048/1957, în *Culegere de decizii*, 1957, pag. 424;
 22. Narcis Giurgiu, *Legea penală și infracțiunea*, Ed. Gama, Iași, 1995, pag. 134;
 23. Curtea de Apel Timișoara, Decizia penală nr. 166/A/1996, în *Revista Dreptul* nr. 12/1997, pag. 110;
 24. George Antoniu, *Vinovăția penală*, op. cit., pag. 137;
 25. Tribunalul Județean Neamț, decizia nr. 18/1990 (nepublicată);
 26. Curtea Supremă de Justiție, Decizia nr. 1135/1990 (nepublicată);
 27. Curtea Supremă de Justiție, Secțiile Unite, Decizia nr. 31/1990 (nepublicată);
 28. Ioan Griga, în *Dreptul* nr. 1/1996, pag. 114;
 29. Nicolae Ionescu, în *Revista de drept penal* nr. 4/1995, pag. 116;

30. V. Dongoroz, S. Kahane, I. Oancea, I. Fodor, N. Iliescu, C. Bulai, R. Slănoiu, *Explicații teoretice ale Codului penal român. Partea generală*, Ed. Academiei Române, București, 1969, vol. I, pag. 223, Tribunalul Suprem, decizia nr. 446/19.02.1974, în R.R.D. nr. 8/1974, pag. 70, decizia nr. 1554/09.11.1978, în R.R.D. nr. 2/1979, pag. 67, Curtea Supremă de Justiție, Decizia nr. 1047/21.09.1990, în *Dreptul*, nr. 12/1991;
31. Curtea Supremă de Justiție, secția penală, Decizia nr. 1014/09.06.1993, în revista *Dreptul* nr. 7/1994, pag. 99;
32. Tribunalul Suprem, Decizia nr. 1155/1977, în *Culegere de Decizii pe anul 1979*, pag. 452 - 453;
33. Curtea Supremă de Justiție, secția penală, Decizia nr. 258/07.02.1995, în C. Crișu, Ș. Crișu, *Repertoriu de practică și literatură juridică 1994 - 1997*, Ed. Argessis, Curtea de Argeș, 1998, pag. 515;
34. V. Dongoroz, S. Kahane, I. Oancea, I. Fodor, N. Iliescu, C. Bulai, R. Slănoiu, *Explicații teoretice ale Codului penal român. Partea generală*, Ed. Academiei Române, București, 1969, vol. I, pag. 122; ..
35. V. Dongoroz, S. Kahane, I. Oancea, I. Fodor, N. Iliescu, C. Bulai, R. Slănoiu, op. cit., pag. 120 - 122;
36. Tribunalul Suprem, secția penală, Decizia nr. 131/1981, în *Culegere de decizii*, 1981, pag. 271;
37. C. Bulai, C. Mitache, *Drept penal român. Partea generală. Culegere de probleme din practica judiciară*, Casa de Editură și Presă "Şansa", București, 1994, pag. 307, spăta 33...
5151 Tribunalul Suprem, secția penală, Decizia nr. 197/1971, în V. Papadopol și M. Popovici, *Repertoriu alfabetizat de practică judiciară în materie penală pe anii 1969 - 1975*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1977;
38. Matei Basarab, *Drept penal - partea generală*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1983, pag. 56;
39. *Codul Penal al României*, art. 7 lit b;
40. V. Dongoroz, S. Kahane, I. Oancea, I. Fodor, N. Iliescu, C. Bulai, R. Slănoiu, op. cit., pag. 123.

OCTAVIAN POP
Doctor în drept,
lector universitar superior U.C.M.

Considerații privind sistemul sancționator al minorilor în viitoarea legislație penală

Procesul de reformă a sistemelor de drept și a justiției pentru minorii delinvenți pune în evidență, prin etapele pe care le-am menționat, trepte istorice pe care le parurge societatea civilă în drumul către mileniul trei, în încercarea de a construi modelele cele mai adevărate să răspundă cerințelor viitorului.

Diferențele notabile pe care le întâlnim în legislația diferitelor țări, atât sub raportul răspunderii penale a minorului, cât și în privința reglementărilor speciale privind resocializarea acestuia vor tinde să se atenueze sub influența regulilor care orientează procesul global de reformă pe baza principiilor Consiliului European.¹

În acest sens se impun la nivelul administrației justiției pentru minori următoarele:

- să se creeze instanțe speciale pentru minori, impunându-se, înființarea "Tribunelor de familie" (existente în legislațiile mai multor state europene - Belgia, Franța, Polonia) care ar urma să aibă în competență lor materială toate litigiile privind familia din dreptul civil și dreptul familiei, judecarea cauzelor penale privind minorii, a infracțiunilor îndreptate împotriva familiei ca și a cauzelor privind instituirea unui regim obligatoriu de dezintoxicare alcoolică. Acestea ar urma să fie organizate pe lângă judecătorii, în componența lor întrând judecători cu pregătire post - universitară, pedagogică, psihologică și criminologică;

- să se asigure o justiție pentru minori care să acționeze foarte rapid pentru a evita prelungirile excesive ale urmăririi penale și cercetării judecătoreschi. Orice intervenție trebuie să aibă scopul de a înlătura arestarea preventivă pentru minori, iar aceasta să se facă numai în condiții exceptionale numai pentru infracțiuni foarte grave comise de cei ce au o vîrstă mai ridicată;

- toate persoanele care intervin în diverse faze ale procedurii cu minori (polițist, avocat, magistrat, asistent social) trebuie să aibă o pregătire specială în delinvenția juvenilă și în drepturile minorilor;

- intervenția trebuie să aibă loc, pe cât posibil, în mediul de viață al delincventului, și pe cât posibil,

în mediul său natural, respectând dreptul la educație al acestuia și favorizând dezvoltarea armonioasă a personalității acestuia;

- creșterea exigenței și fermității față de minorii care comit infracțiuni grave cu violență sau care au încălcăt legea penală în mod repetat, urmând a se dispune pedepse neprivative de liberitate ori liberarea condiționată numai când există suficiente garanții că recuperarea socială a acestora poate fi realizată în afara unui sistem închis;

- să se asigure un suport educativ după eliberarea din penitenciare și sprijin pentru reinserția socială, ținându-se cont de personalitatea celui în cauză;

- în momentul în care se dispune o măsură educativă, este necesar să fie prevăzute stabilimente educative de mici dimensiuni, bine integrate în mediul social, economic și cultural, să se favorizeze menținerea legăturii cu familia;²

În spiritul celor arătate, al creșterii exigenței și fermității față de minorii care au încălcăt în mod repetat legea penală, Vasile Pavel propune noi argumente pentru instituirea recidivei la minori.

Prin Legea nr. 104/1992 s-a abrogat Decretul nr. 218/12 iulie 1977 privind unele măsuri tranzitorii referitoare la sancționarea și reeducarea prin muncă a unor persoane care au săvârșit fapte prevăzute de legea penală și s-a introdus un nou sistem sancționator pentru infractorii minori.

Noul sistem sancționator referitor la infractorii minori a fost supus unor observații în literatura de specialitate. S-a susținut și propus de "lege ferenda" instituirea stării de recidivă la infractorii minori, aducându-se ca argument printre altele că fundamentarea sistemului de sancționare a infracțiunilor multiple comise de minori pe tratamentul instituit de art. 40 C. pen. este imperfectă.

O analiză atentă a sistemului sancționator al infractorilor minori în raport cu alte instituții procesual - penal, conduce la situații cel puțin contradictorii ce nu satisfac pe deplin principiul legalității incriminării sau al pedepselor.

În sistemul sancționator referitor la minori, se simte lipsa unui reper, funcție de care acesta ar fi coerent și ar evita anumite situații confuze.

Potrivit art. 100, C.pen. față de minorul care răspunde penal se poate lua o măsură educativă sau i se poate aplica o pedeapsă. Pedepsele ce se pot aplica minorului care răspunde penal sunt închisoarea sau amendă, prevăzute de lege pentru infracțiunea săvârșită, a căror limite se reduc la jumătate, fără ca minimul pedepsei să depășească 5 ani.

Pedeapsa închisorii aplicată minorilor poate avea aceleași modalități, în limitele menționate de lege, ca și în cazurile privind infractorii majori, aspecte unanim admise în literatura de specialitate.

În conformitate cu dispozițiile art. 38, lit. "a", C. pen. la stabilirea stării de recidivă nu se ține seama de hotărârile de condamnare privitoare la infracțiunile săvârșite în timpul minorității.

Raportând inexistența stării de recidivă pentru infracțiunile săvârșite în timpul minorității la modalitățile de individualizare a pedepsei închisorii se poate ajunge la următoarele variante:

- Inculpatul minor sau devenit major a săvârșit din nou o infracțiune după executarea pedepsei închisorii privative de libertate, la locul de muncă, după împlinirea duratei pedepsei în cazul în care a beneficiat de liberare condiționată sau închiderea executării pedepsei la locul de muncă pentru care a fost condamnat în timpul minorității.

Potrivit art. 38 lit. "a", C. pen. la stabilirea stării de recidivă nu se ține seama de hotărârile referitoare la infracțiuni săvârșite în timpul minorității. Nu se poate invoca nici pluritate intermediară neverificându-se condițiile prevăzute de art. 40, C.pen.

În această variantă, hotărârile de condamnare pentru fapte săvârșite în timpul minorității se consideră inexistente.

- Inculpatul minor sau devenit major comite din nou o infracțiune în intervalul de timp de la data liberării condiționate, închidere executării pedepsei la locul de muncă până la împlinirea duratei pedepsei.

În conformitate cu dispozițiile art. 68, alin. 1 și 86 alin. 2 C. pen. dacă în intervalul de timp menționat cel condamnat a comis din nou o infracțiune, instanța poate menține sau revoca libertatea condiționată și închiderea executării pedepsei la locul de muncă.

Revocarea este obligatorie în cazul în care fapta săvârșită este o infracțiune contra statului,

contra avutului public, ori o infracțiune de omor, sau o infracțiune contra păcii și omenirii, ori o infracțiune prin care s-a produs o pagubă importantă economiei naționale.

Se poate dispune revocarea liberării condiționate sau a închidării executării pedepsei la locul de muncă în cazul în care restul de pedeapsă provine dintr-o pedeapsă aplicată pentru infracțiuni săvârșite în timpul minorității?

Vom reveni la posibilul răspuns după examinarea unei noi variante ce ni se pare a fi mai concludentă.

- Inculpatul minor sau devenit major săvârșește o nouă infracțiune în timpul executării unei pedepse la locul de muncă, termenul de închidere pentru o pedeapsă pentru care s-a dispus suspendarea condiționată a executării sau suspendarea executării sub supraveghere.

Revocarea executării pedepsei la locul de muncă este obligatorie în conformitate cu dispozițiile art. 869, alin. 1 și 5 C. pen, când după rămânerea definitivă a hotărârii prin care s-a dispus executarea pedepsei la locul de muncă, cel condamnat săvârșește din nou o infracțiune înainte de începerea executării sau în timpul executării.

Suspendarea condiționată a executării pedepsei se poate aplica infractorilor minori; însă termenul de închidere se compune din durata pedepsei, la care se adaugă un interval de timp de la 6 luni la 2 ani, fixat de instanță (art. 110 C.pen.).

De asemenea, în literatura juridică s-a apreciat că, modalitatea suspendării executării pedepsei sub supraveghere este aplicabilă inculpaților minori, termenul de închidere fiind cel stabilit și în privința inculpaților majori prev. de art 86^a C.pen.

Potrivit art. 83, alin. 1 și 86^a C. pen. dacă în cursul termenului de închidere cel condamnat săvârșește din nou o infracțiune, pentru care s-a pronunțat o condamnare definitivă instanța este obligată să revoce suspendarea condiționată sau suspendarea executării pedepsei sub supraveghere. În acest caz, se va dispune executarea în întregime a pedepsei, care nu se contopește cu pedeapsa aplicată pentru noua infracțiune; cel în cauză poate fi recidivist, dacă sunt întrunite condițiile recidivei, dar nu se va aplica sporul prevăzut pentru recidivă, ci tratamentul mai grav al cumulu lui aritmetic al pedepsei.

Față de inculpații minori sau majori care au fost condamnați prin hotărâri definitive pentru infracțiuni săvârșite în timpul minorității în

conformitate cu dispozițiile art. 38, lit "a" C. pen, nu se poate reține starea de recidivă.

Dar, mai mult, se poate spune revocarea suspendării condiționate, suspendării executării pedepsei sub supraveghere sau a executării pedepsei la locul de muncă, ca urmare a săvârșirii unei noi infracțiuni în timpul minorității sau de către un inculpat devenit major (în practică fiind frecvente aceste din ultime cazuri, dat fiind termenele de încercare stabilite pentru suspendarea condiționată sau suspendarea executării pedepsei sub supraveghere) în intervalul prevăzut de dispozițiile legale?

Deci, nefiind aplicabilă față de inculpații care au fost condamnați pentru infracțiuni săvârșite în timpul minorității, starea de recidivă s-ar putea invoca pentru tratamentul sanctionator, pluritatea intermediară prevăzută de art. 40, C. pen.

Art. 40, C. pen., stabilește că atunci când după condamnarea definitivă cel condamnat săvârșește din nou o infracțiune, înainte de executarea pedepsei, în timpul executării acesteia, în stare de evadare și nu sunt întrunite condițiile prevăzute de lege pentru starea de recidivă, pedeapsa se aplică potrivit regușilor concursului de infracțiuni.

Aparent s-ar putea deduce ca fiind reglementarea specială de revocare a suspendării condiționate a executării pedepsei sau suspendării executării pedepsei sub supraveghere, răspunsul ar fi pozitiv.

De altfel, în literatura juridică s-au analizat situații față de inculpații majori când verificându-se plurașitatea intermediară s-au aplicat dispozițiile derogatorii de revocare.

Examinând condițiile stabilite prin art. 81 alin. 1, lit "b", C. pen., referitoare la antecedentele penale ale inculpatului, se constată că se poate aplica suspendarea condiționată dacă acesta nu a mai fost

condamnat anterior la pedeapsa închisorii-mai mare de 6 luni, afară de cazul când condamnarea intră în vreunul din cazurile prevăzute în art. 38, C. pem., printre care și cele referitoare la infracțiuni săvârșite în condiții similare sunt impuse privitor la antecedentele penale și pentru suspendarea executării pedepsei sub supraveghere și executarea pedepsei la locul de muncă (art. 86¹ alin. 1, lit "b" și 86⁷ alin. 1 lit."b" C. pen.).

Cazurile în speță ce intră sub incidența prevederilor legale menționate sunt variate.

Am explica un posibil caz: inculpatul minor a fost condamnat la o pedeapsă de cel mult 3 ani închisoare pentru care s-a dispus suspendarea condiționată a executării.

Săvârșind o nouă infracțiune în perioada termenului de încercare poate beneficia iarăși de suspendarea condiționată a executării pedepsei

fiind întrunite condițiile prevăzute de art. 81 alin. 1 lit."b", C. pen., referitoare la antecedentele penale, condamnarea anterioară întrând în cazul prevăzut de art. 38 lit. "a", C. pen.

Aplicându-se dispozițiile legale privind revocarea, care ar fi derogatorii, s-ar ajunge în situa-

tia ca pedeapsa anterioară să fie executată în regim de detenție, iar pedeapsa aplicată pentru noua infracțiune să fie suspendată condiționat, variantă considerată ca anormală în literatura de specialitate.

Revocarea suspendării condiționate, suspendării executării unei pedepse sub supraveghere aplicată inculpatului minor, ar conduce în practică la individualizarea injustă a unei pedepse ulterioare pentru o faptă sau concurs de fapte penale săvârșite în perioada termenului de încercare.

Asfel, pentru noile fapte pedeapsa nu ar fi individualizată potrivit criteriilor prevăzuti de art. 72, C. pen., întrucât prin cumul s-ar depăși limita maximă a pedepsei închisorii admisibilă pentru infractorii minori, prevăzută de art. 109 alin. 1 C. pen.

Decretul 218/12 iulie 1977 reglementa expres aceste posibile alternative. Potrivit art. 4, alin. 3 în cazul în care minorul după închetarea și până la împlinirea duratei măsurii educative săvârșește din nou o faptă prevăzută de legea penală, închetarea condiționată a executării măsurii educative se revocă.

În acest caz minorului î se aplică o singură măsură educativă de trimitere în școală specială de muncă și reeducare.

Dacă la data săvârșirii faptei ulterioare făptuitorul împlinise vîrstă de 18 ani, iar pentru fapta comisă se aplică pedeapsa închisorii sau amenzi, se va executa numai această pedeapsă.

Prin art. 81 lit. "b", 86¹ alin. 2, 86² lit. "b", C.pen., s-a prevăzut că nu se ține seama referitor la antecedentele penale de condamnările care intră în cazurile prevăzute de art. 38 C.pen., printre care și cele referitoare la infracțiunile săvârșite în timpul minoritatii.

Apreciem că nu s-a mai considerat necesară o reglementare expresă, referitoare la consecințele hotărârilor de condamnare privitoare la infracțiuni săvârșite în timpul minoritatii, fiind suficiente prevederile dreptului comun în materie.

Când legea nu distinge, nu se poate interpreta. Astfel, a fost reglementat expres cazul referitor la hotărârile de condamnare privitoare la infracțiuni săvârșite din culpă, ce nu atrag starea de recidivă potrivit art. 38 lit. "b" C.pen.

Art. 83 alin. 3, C. pen., stabilește că dacă infracțiunea ulterioară este săvârșită din culpă, se poate aplica suspendarea condiționată a executării pedepsei, chiar dacă infractorul a fost condamnat anterior cu suspendarea condiționată a executării pedepsei.

Se precizează expres că în acest caz nu mai are loc revocarea primei suspendări. Art. 86⁴ alin. 1, 86⁵ alin. 2, C. pen., reglementează situații similare referitoare și la revocarea suspendării pedepsei sub supraveghere și a executării pedepsei la locul de muncă.

Totuși, o întrebare firească, în context rămâne; condițiile de revocare a suspendării condiționate, suspendării sub supraveghere a pedepsei rămân caduce când acestea au fost aplicate pentru infracțiuni săvârșite în timpul minoritatii?

Răspunsul îl găsim prin examinarea dispozițiilor art. 110, C. pen. Potrivit alin. 2 al art. 110, C. pen., o dată cu suspendarea condiționată a executării pedepsei se poate dispune încreșterea

supravegherii minorului unei persoane sau instituții din cele prevăzute de art. 103, C. pen.. Art. 103, alin 5, C. pen., stabilește că dacă în timpul libertății supravegheate deci și în timpul suspendării condiționate, a executării pedepsei însoțită de prima măsură, minorul se sustrage de la supraveghere, ori are purtări rele, ori săvârșește o faptă prevăzută de legea penală, instanța revocă libertatea condiționată și ia față de minor măsura internării într-un centru de reeducare, dacă faptele prevăzute de lege constituie infracțiune, instanța ia măsura internării sau aplică o pedeapsă.

Nerespectarea de către condamnatul minor pe durata termenului de încercare, a obligațiilor stabilite de instanță în conformitate cu prevederile art. 86³ C. pen., atrage revocarea suspendării executării pedepsei sau prelungirea termenului de încercare cu cel mult 3 ani.

Săvârșirea unei noi infracțiuni în timpul termenului de încercare de către inculpatul minor sau devenit major, considerăm că nu atrage revocarea pedepsei anterioare și executarea cumulativă cu noua pedeapsă.

Apreciem că se aplică o singură pedeapsă pentru noua infracțiune ce în raport cu gradul de pericol social poate avea orice modalitate de executare.

Ipoteza mentionată este susținută și de un argument, expres, de text, Art. 90 alin. 2 C. pen.; prevede că înlocuirea răspunderii penale nu se poate dispune dacă făptuitorul a mai fost anterior condamnat sau i s-au mai aplicat de două ori sancțiuni cu caracter administrativ. Condamnarea se consideră inexistentă în situațiile prevăzute de art. 38, între acestea fiind și hotărârile de condamnare privitoare la infracțiuni săvârșite în timpul minoritatii.³

Am considerat întemeiată această discuție chiar și pentru motivul că practica juridică și nu numai, nu poate fi indiferentă la faptul că o pedeapsă aplicată pentru infracțiuni săvârșite în timpul minoritatii să fie cumulată sau nu cu pedeapsa aplicată pentru o nouă infracțiune, în condițiile în care răspunsul este unul singur, deși s-ar găsi argumente și într-un sens și în celălalt.

Lămurirea efectelor unor hotărâri de condamnare pentru infracțiuni săvârșite în timpul minoritatii în raport cu alte instituții penale, liberarea condiționată, executarea pedepsei la locul de muncă, închetarea executării pedepsei la locul de muncă, suspendarea condiționată, suspendarea executării pedepsei sub supraveghere, grătierea

condiționată, în condițiile săvârșirii de către inculpatul minor sau devenit major, în intervalele de timp stabilită de lege, ar fi mai mult, decât benefică.

Instituirea stării de recidivă față de infractorii minori ar constitui un element de înlăturare a acestor situații neclare.

Condamnările care nu atrag starea de recidivă, prevăzute de art. 38 C. pen., se referă la infracțiuni pentru care s-a înlăturat răspunderea penală, nu mai sunt de actualitate prin dezincriminare, au fost înlăturate consecințele condamnării prin reabilitare sau pentru care forma vinovăției este culpa.

În cazul hotărârilor de condamnare privind infracțiuni săvârșite în timpul minorității, temeiul de excludere a stării de recidivă se bazează doar pe o anumită limită de vîrstă.

Se impune ca, de lege ferenda, să fie cuprinsă și recidiva în sistemul de sancționare a infractorilor minori, neexistând nici o rațiune pentru excluderea acestora de la starea de recidivă. Consider că numai în acest fel se poate conduce o luptă eficientă împotriva criminalității în rândul minorilor. Reglementarea recidivei la minori nu ar contraveni concepției constante a legiuitorului, după care, datorită lipsei de maturitate și a personalității incomplet formate a minorilor, este necesară ocrotirea acestei categorii de persoane, chiar în ipoteza reiterării de infracțiuni și a recuperării lor totale, ceea ce a generat de altfel, și o reglementare specială a sancționării minorilor.

De pildă, așa cum în mod corect s-a reamarcat în literatura de specialitate în unele situații pluralitatea intermediară este sancționată mai sever decât recidiva, deși desemnează o situație juridică mai puțin gravă. Această concluzie a fost trasă datorită faptului că tratamentul sancționator al celor două forme de pluralitate infracțională se realizează în mod diferit. Astfel, în caz de recidivă postcondamnatorie contopirea se face între restul neexecutat din pedeapsa anterioară și pedeapsa ulterioară, pe când în cazul pluralității intermediare contopirea se face între cele două pedepse integrale, indiferent de măsura executării primei pedepse. De asemenea, în cazul în care făptuitorul, împotriva căruia s-a pronunțat o hotărâre definitivă de condamnare, comite o altă infracțiune sancționată cu pedeapsa amenzi, indiferent că este vorba de recidivă postcondamnatorie sau de pluritate intermediară, tratamentul sancționator este nediferențiat (la pedeapsa închisorii se poate adăuga,

în tot sau în parte, și amenda aplicată pentru infracțiunea ulterioară).

În limitele concepției privind necesitatea instituirii unui tratament penal diferențiat pentru infractorii minori față de cei majori considerăm că se impune reglementarea recidivei cu un tratament sancționator diminuat raportat la majori evident numai în cazul în care, procedându-se după regulile cuprinse în art. 100 C. pen., s-a aplicat o pedeapsă care îndeplinește toate celelalte cerințe prevăzute de art. 37 C. pen. În acest fel starea de recidivă își va releva natura juridică reală, de cauză de diferențiere a sancțiunilor aplicabile minorilor raportat la majori, sau cum se deduce logic din prevederile art. 90 - 110 C. pen. (cuprinse într-o diviziune separată a Codului penal, titlul cinci, intitulată "Minoritatea") și se va realiza prevenirea specială și generală a infracțiunilor comise de minor în vederea diminuării treptate a fenomenului criminal în rândul acestei categorii de persoane.

Raportat la toate aceste recomandări se impune adoptarea unui program deosebit care să vizeze asigurarea unei protecții crescute a minorilor care se eliberează din centre de reeducație sau penitențiară prin crearea de servicii de asistență socială, medicală, psihologică, asigurarea unei baze de date și a unui centru de plasare privind piața muncii, posibilitățile de a găsi un loc de muncă, de a obține o calificare. Se are în vedere și atragerea minorilor liberați la cercuri de discuții libere pe diferite teme, creație artistică, plastică, toate acestea pentru că un minor nu devine liber odată ce a ieșit din detenție.

Ei devine liber în momentul în care pedeapsa din partea societății a luat sfârșit, atunci când stigmatizarea a dispărut, când societatea îl acceptă și când poate să-și manifeste libertatea într-un mod acceptat de societate.

OCTAVIAN POP
*Doctor în drept,
lector univ. superior U.C.M.*

Note bibliografice

1. Ortansa Brezeanu, *Minorul și legea penală*, Ed. All Beck, 1998, pag. 94;
2. Mircea Sandu Godea, *Minoritatea în dreptul penal român*, Ed. Servo - Sat, 1998, pag. 195 - 196;
3. Vasile Pavel, *Noi argumente pentru instituirea recidivei la minori*, Revista "Dreptul", nr. 4/1996, pag. 56 - 61.

Mai în adânc

Dacă Petru nu ar fi rămas fără izbândă în pescuitul de noapte, nu ar fi izbândit nici în cele de zi. Și dacă Pavel nu și-ar fi pierdut vederea ochilor, nu ar fi câștigat-o pe cea a minții. Iar dacă Ștefan nu ar fi fost batjocorit ca hulitor, nu ar fi văzut pe Dumnezeu, când i s-au deschis cerurile.

Minunată este orânduirea dumnezeiască. O pagubă împreunată cu necaz mare, aduce omului dar de înțelepciune și folos de mântuire pentru toată viața. Nu se gândeau Petru și însoțitorii săi de pescuit, că după o noapte de trudă zadarnică va avea mereu bucurie de a-L întâlni pe Domnul și Învățătorul lor. Ei se doreau după peștele fericirii pământești, dar iată, Domnul le pregătește nu numai hrana

cea de toate zilele prin pescuitul bogat, ci mai ales hrana cea sfântă a cuvântului Evangheliei.

De îndată ce-i cheamă la apostolie, ei simplii pescari vor urma Domnului Hristos cu toată credința, având să vestească cuvântul sfânt al Evangheliei. Ca ei să fie încredințați de lucrarea cea mare a propoveduirii, Domnul le dă pilda pescuitului

bogat. Înainte de a-și îndrepta năvodul pe întinsul lacului, Domnul le porucește să-l mâne "mai în adânc". Și din acest adânc a ieșit "mulțimea de pești", adeverată minune dumnezeiască, ce avea să le deschidă ochii lor sufletești pentru lucrarea

sărmani pescari, ci vor colinda în lung și-n latul Țării sfinte, urmând Domnului Hristos întru propoveduirea Evagheliei sfinte. În mintea lor va stăru amintirea aceluia pescuit bogat și porunca Domnului de "a mâna în adânc" le va servi ca îndemn întru osteneala propoveduirii.

Mari vor fi fost valurile mării Galileii, dar neasemănăt mai furtunoasă va fi marea lumi păcătoase, pe care apostolii

Domnului aveau să o aducă la limanul mântuirii. Oricâte piedici va ridica în calea lor lumea păgână, apostolii au datoria de a mâna corabia propovăduirii în adânc, și de aici, după porunca Domnului vor avea bucuria unui pescuit bogat.

Osteneala propoveduirii

este deci bi-necuvântată când se face după porunca Domnului și în adâncurile sufletului omenesc. Aici în cele dinlăuntru se întâmplă minunea pescuitului bogat, când viața noastră sufletească ascultă de poruncile Domnului. Câtă vreme ne mulțumim cu peștele plăcerilor trecătoare, rămânem la suprafața vieții, fiind adeseori purtați de valul ispitelor. De aceea să

cea sfântă a propoveduirii. Văzând Domnul mărturisirea smerită a pescarilor își îndreaptă cuvântul său răsbătător către sufletele lor nevinovate, vestindu-le: "nu vă temeți, de acum înainte veți fi pescari de oameni". Iar ei "trăgând luntrile la mal, au lăsat toate și i-au urmat Lui". (Luca V, 10 - 11).

De acum nu vor mai ostene pe întinsul mării Galileii, ca niște

mânăm în adânc. Să nu ne lăsăm purtați de vântul îndoieilor, pradă păcatorilor, ci să mânăm mai în adânc.

Să mânăm "mai în adânc", când ne facem rugăciunea noastră, căci de nu ne coborâm în sufletul nostru, nu vom avea roada închinării în duh și adevăr.

Să mânăm mai în adânc când e vorba de îndreptarea vieții noastre. Să nu rămânem la coaja vieții noastre, ci să schimbăm lăuntrul nostru, căutând să slujim lui Dumnezeu cu toată inima.

Să judecăm "mai în adânc" în ziua necazului, ca nu cumva să ne lăsăm biruiți de rău, ci să biruim răul cu binele. Căci orice ispita este folositoare măntuirii, când este pricinuitoare de pocăință.

Să judecăm "mai în adânc" cu privire la viața aproapelui nostru și atunci nu vom găsi paial din ochiul lui, ci mai curând îl vom ajuta să-și măntuiască sufletul.

Să nu sim creștini de suprafață, purtați de valul lumii păcătoase, ci să căutăm a înțelege toate faptele vieții duhovnicești și atunci vom desprinde rosturi mai înalte, cunoșcând în toate împrejurările vieții noastre și voia lui Dumnezeu.

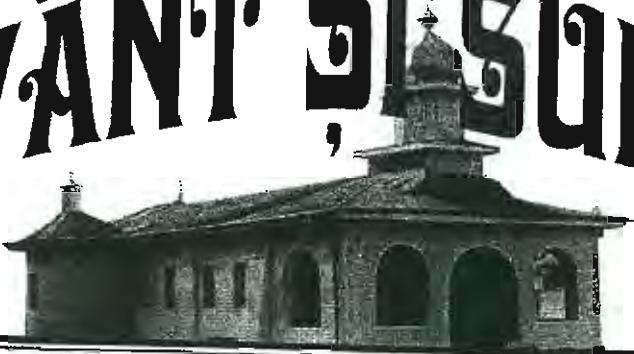
Oricât de mari ar fi valurile ispitelor acestei lumi și oricât de mult am avea să ne luptăm cu ele, suntem siguri că la cărma vieții noastre stă Insuși Domnul. Suntem datori să ne luptăm după porunca Domnului. Să mânăm "mai în adânc" și vom afla darul lui Dumnezeu. Având această înțelepciune a pescuitului duhovnicesc, nici o ispita nu ne va stăpâni, ci vom fi tari și biruitori, câștigând nu numai sufletul nostru, ci multime de suflete pentru Evanghelie.

Aceasta este lucrarea vrednică de numele unui creștin și mai ales de numele unui apostol al Domnului.

Preot Militar Dr. OCTAVIAN POP

CUVÂNT ȘI SUFLET

BULETINUL CAPELEI ORTODOXE "SF. IOAN GUARĂ DE RUA" A CENTRULUI DE REEDUCARE GĂEȘTI
● ANUL V ● NR. 1 - 3 ● IANUARIE - MARTIE ● 2003 ●

Grija de suflet

**"Ce va da omul
în schimb pentru sufletul său?"
(Marcu VIII, 37)**

Vremea sfântului post e rânduită de Dumnezeu să aducă suflelor noastre izbăvire din robia păcatului și să ne călăuzească pașii pe calea măntuirii, pe care ne-o dorim cu toții. Sfânta Biserică cheamă neîncetat pe credincioși să-și mărturisească păcatul și pocăindu-se să facă un început de viață nouă. Ea, Maica noastră duhovnicească, care ne-a născut în baia sfântului botez, își dă bine seama de prețul mare al răscumpărării noastre și de aceea își îndreaptă glasul stăruitor întrу căștigarea suflelor noastre. La sfintele ei slujbe auzim chemări măntuitoare de întoarcere de la calea rătăcirii la izvorul fericirii. "Vino ticălosule de suflete împreună cu trupul tău, de te mărturiseste la Ziditorul tuturor și te izbăvește acum de dobitocia păcatului și adu lui Dumnezeu lacrimi de pocăință". (Din cântările Tridului).

"Suflete al meu, suflete al meu, scoală pentru ce dormi; deșteaptă-te dar, ca să se milostivească spre tine Hristos Dumnezeu cel ce este pretutindenea și toate le plinănește".

Am putea aduce numeroase cugetări sfinte din prea frumoasele cântări ale bisericii, care gloriască despre sufletul nostru și măntuirea lui. Toate au rostul să ne aducă aminte că avem

un suflet dat de la Dumnezeu să-l măntuiim, pregătindu-l pentru viața veșnică. "Ce-i va folosi omului de-ar dobândi lumea toată și ar pierde sufletul său?" (Mt. VIII, 36).

"Dacă însuși Domnul nostru Iisus Hristos ne-a prețuit aşa de mult sufletul nostru, încât s-a dat pe Sine jertfă de răscumpărare pentru măntuirea noastră, cum vom fi nesimțiitori față de cerescul Tată, nedându-ne seama de atâtă

zeu, în noroiu și mocirla păcatului? Cu adevărat, nu avem altceva mai scump decât sufletul nostru și nu cheltuim altceva mai ușor decât sufletul nostru". (Miniat p. 55, în trad. Dlui. D. Fecioru).

De aceea grija noastră cea de toate zilele este să ne cunoaștem sufletul, să-l înfrumusețăm cu virtuți, pregătindu-l pentru viața veșnică. Să rugăm pe Dumnezeu să ne trimite lumina cunoștinții de sine ca să ne dăm seama de sufletul nostru, înălțându-l tot mai sus pe căile veșnice ale măntuirii. În lumina veșniciei, omul cu puțin este mai prejos decât îngerii, fiind încununat cu slavă și cu strălucire.

Încă de la începutul creației, omul a fost înzestrat de Dumnezeu cu alese daruri. Toate făpturile sunt chemate la ființă de Ziditorul lumii prin cuvânt. Dumnezeu a zis și s-a făcut cerul și pământul cu toată podoba lor. Când a voit Dumnezeu să facă pe om, s-a gândit mai întâi, a ținut sfat cu persoanele Sfintei Treimi și numai după aceea a hotărât: "Să facem omul după chipul și asemănarea noastră". (Facere I, 26). O minune a bunătății desăvârșite, căci nu numai că ne-a zidit după chipul său dumnezelesc, dar ne-a și dat darul

milostivire?. Cum vom arunca icoana sufletului nostru, zidită după chipul și asemănarea lui Dumne-

să-i fim asemenea. Toate aceste daruri prin care Dumnezeu coboară la noi și noi ne înălțăm la

chipul măririi Lui, sunt hărăzite sufletului omenesc. De aceea "ce va da omul în schimb pentru sufletul său?" Lumea, cu toate bogățiile ei nu prețuiește cât un suflet luminat de harul mântuirii. Pentru acest suflet "se ostenește firea, se mișcă cerul, strălucesc soarele, rodește pământul, răsar plantele și se nasc animalele. Pentru suflet a fost făcut raiul, a fost pregătită împărăția cerurilor, fericierea nesfârșită, slava nemărginită și toate celelalte bunătăți ale vieții veșnice, pe care ochiul nu le-a văzut și urechea nu le-a auzit și la inima omului nu s-au suit". (I Corint II, 9). Dacă vom pierde acest suflet, am pierdut totul; și pământul și cerul și lumea și raiul și această viață trecătoare și cealaltă, veșnică, deci, într-un cuvânt, totul. (Miniat p. 55)

Pentru mântuirea sufletului nostru a venit în lume Mântuitorul Hristos; pentru suflet a purtat crucea suferințelor și a răbdat rănirile celor fărădelege; pentru suflet a inviat și s-a înălțat la cer; pentru suflet a trimis pe Sfântul Duh și a rânduit Biserici, ca tot cel ce

vrea să urmeze Domnului, să fie ajutat în calea sa de mântuire. Pentru suflet și mântuirea lui avem cel mai mare dar, Sfânta Împărtășanie. Toate sunt date omului ca să-și îngrijească sufletul și să-l pregătească pentru viața veșnică. De aceea, "ce va da omul în schimb pentru sufletul său?".

Socotind să-și afle fericirea sufletului, s-a înșelat amarnic "că cine vrea să-și mântuiască sufletul/ prin tot ce poate da lumea păcatelor / pierde-l-va pe el". Numai acela se va bucura de roadele mântuirii,

care înțelege să-și poarte crucea să pe urmele pașilor lui Iisus. Crucea este pomul cunoștinții sădit în mijlocul pământului, ca să odrăslească omului, fructul mântuirii. Cine știe să culeagă roadele acestui pom? Aceia care își dă seama de prețul sufletului lor și sunt pregătiți să aducă jertfă pentru mântuirea acestui suflet, culeg roadele.

De aceea, să nu stăm la îndoială când sufletul ne cere să-l îngrijim și să-l împăcăm cu Dumnezeu. Să nu ne punem piedici voite și închipuite, oprindu-ne de la calea mântuirii sufletului. Avem un singur suflet pentru care s-a jertfit Domnul nostru Iisus Hristos și perzânđu-l am risipit cea mai de preț comoară de care vom da seama în ziua judecății. Tânăr deci la sufletul tău, ostenește-te pentru el și fii încredințat că, mântuindu-l, vei avea parte de bucurie, atât în lumea aceasta cât mai ales în viața cea veșnică, slăvind pe Dumnezeu de-acum și până-n veac.

Preot Dr. OCTAVIAN POP

Pedeapse neaplicabile minorilor

Pedeapsa detenției pe viață

În art. 109 alin. 2 C. pen. se prevede că atunci "când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa cu moartea, se aplică minorului închisoarea de la 5 la 20 de ani". Înlocuirea pedepsei detenției pe viață cu pedeapsa închisorii pe termen determinat este condiționată de existența stării de minoritate la data săvârșirii infracțiunii, indiferent dacă la data judecării și soluționării cauzei făptuitorul a devenit major.

Neaplicarea pedepsei detenției pe viață infractorilor minori se bazează pe concepția că aceștia nu și dau bine seama de fapta ce o săvârșesc, nu au experiența de viață necesară, din care

cauză nu pot prevedea toate consecințele faptei lor, toată gravitatea ei.

Într-o altă ordine de idei, infractorul minor nu este înrăit, incorigibil, aşa cum ar putea fi infractorul major. Așadar, infractorul minor este susceptibil de corijare și educare, este educabil și adaptabil pentru viață socială.

Pedepsele complementare

O altă diferențiere a tratamentului juridic al infractorilor minori, spre deosebire de cel al majorilor, o constituie inaplicabilitatea pedepselor complementare față de minori. Această diferențiere de tratament este consacrată în art. 109 alin. 3 Cod penal, care

prevede că pedepsele complementare (interzicerea unor drepturi, degradarea militară) nu se aplică minorilor.

Prevederile textului de mai sus se aplică prin aceea că pedepsele complementare, executându-se de regulă după executarea pedepselor principale, ar constitui o piedică în calea redresării morale și materiale a minorului ajuns în preajma majoratului, când trebuie să i se deschidă perspectivele unei vieți noi, degrevată de greșelile trecutului.

Prin rațiunea lor de a fi, pedepsele complementare vin să adauge un plus de constrângere pe lângă pedeapsa principală, în cazul când legea consideră că acest plus este necesar. Ori, dacă legea penală prevede, pe de o parte, un cadru de pedepse mai ușoare pentru minori, ar fi logic ca, pe de o parte, să agraveze acest cadru prin adăugarea pedepselor complementare, deoarece chiar de la primii pași, pe care fostul infractor minor, devenit major, i-ar face în societate, s-ar lovi de interdicții și decăderi de natură să-l umilească și i-ar crea dificultăți.

Înlăturând pentru minori aplicarea pedepselor complementare, legiuitorul, consecvent politicii generale de ocrotire a minorilor, a

înțeles să excludă pentru minorii ce au săvârșit fapte penale, interzicerile de drepturi ale pedepselor complementare pentru ca să nu afecteze viața acestora în societate după ce vor deveni majori.

În codul penal anterior se interzicea aplicarea pedepselor privative de drepturi și doar pedeapsa complementară a confiscării averii era aplicabilă minorului mai mare de 15 ani, care avea avere (art. 144 al. 2 și 3 Cod penal anterior). Cu toate că din modul de redactare a textului actual - "nu se aplică minorului" - s-ar putea trage concluzii că pedepsele complementare sunt inaplicabile numai persoanelor care la data condamnării aveau calitatea de minori, din rațiunea textului reiese, însă, că pedepsele complementare sunt inaplicabile și persoanelor care la data condamnării devinseră între timp majore, fiind necesară existența stării de minoritate doar la data săvârșirii infracțiunii.

Incacităile sau decăderile prevăzute în legi speciale

Ca și în cazul pedepselor complementare, și pentru aceeași rațiune, incapacităile sau decăderile prevăzute în legi speciale ca urmare a unei condamnări, nu sunt aplicabile minorilor.

Alin. 4 art. 109 Cod penal dispune, în acest sens: "condamnările pronunțate pentru fapte săvârșite în timpul minorății nu atrag incapacități sau decăderi". Este deci indiferentă vîrsta făptuitorului la data condamnării, fiind suficient ca faptele care au atras condamnarea să fie săvârșite în timpul minorății.

Incacităile și decăderile la care se referă textul citat nu sunt însă cele derivate din aplicarea pedepselor complementare și accesori, ci este

vorba de incapacități și decăderi care nu sunt pronunțate de instanță și nici prevăzute în cadrul hotărârii de condamnare, ci constatațe și aplicate de alte organe, după ce hotărârea a rămas definitivă și pedeapsa s-a executat.

Asemenea incapacități și decăderi îngădăesc aria plenară de drepturi ale unei persoane în cadrul vieții sociale. Dacă asemenea îngădări sunt pentru foștii condamnați majori la data săvârșirii infracțiunii, ele nu pot să îngreuneze viața socială a celor care au săvârșit fapte prevăzute de legea penală când erau minori.

Ocrotirea acordată minorilor este compatibilă cu înlăturarea interzicerii de drepturi și decăderi după terminarea pedepsei, deoarece cel care a săvârșit o faptă penală în timpul minorății nu rămâne stigmatizat de consecințele acestei fapte în cadrul poziției pe care este chemat să o ocupe în viața socială.

OCTAVIAN POP
Doctor în drept, lector univ. superior U.C.M.

SOLUȚIONAREA CAUZELOR CU INFRACTORI MINORI DE CĂTRE INSTANȚELE DE JUDECATĂ

● Sinteză de practică judiciară ●

I. Minor ce a comis infracțiunea de furt calificat - inadmisibilitatea aplicării dispozițiilor art. 81 C. pen.

Prin sentința penală nr. 2345/1998, Judecătoria Botoșani a inculpat pe condamnatul minor la

pedeapsa închisorii, cu executare, pentru mai multe infracțiuni de furt calificat aflate în concurs.

Apelul a fost respins prin Decizia penală nr. 652 A din 1 octombrie 1998 a Tribunalului Botoșani, aceeași soluție fiind menținută în recurs, prin decizia penală nr. 571 din decembrie 1998.

În căile de atac s-a susținut posibilitatea suspendării executării pedepsei, aducându-se ca argument Decizia nr. IV din 19 octombrie 1998 a Curții

Supreme de Justiție - Secțiile reunite, prin care s-a admis recursul în interesul legii și s-a stabilit că în cazul infractorilor minori, prin "pedeapsă prevăzută de lege" se înțelege pedeapsa rezultată din aplicarea dispozițiilor de reducere ale art. 109 alin. 1 C. pen. la pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită, respectiv jumătate din limita minimă și cea maximă.

În principiu, definiția dată de Curtea Supremă de Justiție pedepsei prevăzută de lege pentru minori este corectă, nefiind însă o noutate, față de dispozițiile art. 109 C. pen., care o definesc în aceeași termenii. Dar aceasta nu are nici o legătură cu excepțiile prevăzute de art. 81, alin. 3, C. pen., textul exceptând de la aplicarea suspendării executării numai infracțiuni nu și infractori.

Analizându-se textul de lege în totalitatea lui, se observă lesne că legiuitorul a exceptat de la aplicarea art. 81, C. pen.:

a) Toate infracțiunile intenționate grave care sunt sancționate de lege cu pedeapsa închisorii mai mare de 12 ani;

b) Trei infracțiuni mai puțin grave, sancționate cu pedeapsa închisorii de până la 12 ani, respectiv vătămarea corporală gravă, violul (art. 197 alin. 1 C. pen.) și tortura.

Curtea Supremă de Justiție, prin decizia amintită, se ocupă doar de prima categorie de infracțiuni și aducând un argument numai aparent concluziv, face discriminare între inculpații majori și cei minori.

Argumentul este doar aparent concluziv, întrucât reducerea limitelor pedepselor pentru

minorii operează și în cazul celor 3 infracțiuni menționate mai sus, la litera b, fără ca instanța supremă să explice dacă și în aceste situații minorii pot beneficia de suspendarea executării pedepselor. Dacă da, cum s-ar mai justifica discriminarea dintre infractorii majori și cei minori, în lipsa argumentului reducerii pedepselor, potrivit art. 109, C. pen., care aici nu mai poate fi invocat, maximul fiind sub 12 ani și pentru majori. Dacă nu, și din

conținut ar rezulta că dacă cele 3 infracțiuni nominalizate nu intră în discuție, atunci soluțiile date de judecătorii ce acceptă motivarea Curții Supreme de Justiție pot fi lipsite cu totul de logică.

S-ar putea imagina, cel puțin teoretic, că un minor care comite o infracțiune de omor, în stare de provocare, poate beneficia de suspendarea executării pedepsei, în timp ce un altul care săvârșește o infracțiune de vătămare corporală gravă, tot în stare de provocare, nu poate beneficia de același tratament. Sau, s-ar putea aplica art. 81 C. pen., unui minor care a comis un viol calificat (art. 197, alin. 2 sau 3 C. pen.), și nu s-ar putea suspenda executarea pedepsei unui inculpat minor ce a săvârșit infracțiunea de viol în formă simplă (art. 197, alin. 1 C. pen.).

Decizia comentată este deficitară și sub alt aspect. Art. 109 C. pen., nu este singura dispoziție de reducere legală a limitelor de pedeapsă, dispoziția art. 21, C. pen. prevăzând, de asemenea, că tentativa se sancționează cu pedeapsă cuprinsă între jumătatea minimului și jumătatea maximului prevăzută de lege pentru infracțiunea consumată. Or, instanța supremă nu s-a preocupat în ce măsură această din urmă reducere legală operează în raport cu excepțiile prevăzute în art. 81, alin. 3, C. pen.

Dacă raționamentul Curții Supreme de Justiție este urmat, judecătorul va opera și cu această dispoziție (art. 21 C. pen.) și tot numai în privința infracțiunilor sancționate cu pedepse mai mari de 12 ani, ajungându-se la aceeași soluții

aberante (suspendarea executării pentru tentativa de viol calificat prevăzută de art. 197, alin. 2 sau 3 C. pen. și exceptarea de la suspendare pentru tentativa de viol simplu prevăzută de art. 197, alin. 1 C. pen., etc.).

Față de cele arătate în precedent, având în vedere și referirea făcută de Curtea Supremă de Justiție la Convenția cu privire la drepturile copilului, ratificată prin Legea cu nr. 18 din 27 septembrie 1990, apreciem că decizia pronunțată este mai mult un semnal pentru modificarea legislației (fie art. 81, C. pen., fie art. 209 C. pen., întrucât din toate infracțiunile grave doar furtul calificat a determinat practici neunitare), decât o modalitate de unificare a aplicării legii.¹

II. Prelungirea duratei internării într-un Centru de reeducare

Judecătoria Câmpulung Moldovenesc a admis cererea formulată de Centrul de Reeducare Găești și a dispus prelungirea măsurii dispuse față de minora născută la 14 martie 1979, pe o durată de 2 ani.

Tribunalul Suceava a admis apelul minorei, devenită majoră, a desființat parțial sentința penală și a dispus prelungirea măsurii educative până la 15 iulie 1997 când aceasta termina cursurile de calificare.

Potrivit art. 104, alin. 1, C. pen., măsura

educațivă a internării într-un Centru de reeducare se ia în scopul reeducării minorului, căruia își se asigură posibilitatea de a dobândi învățătura necesară și o pregătire profesională potrivită cu aptitudinile sale.

Atunci când minorul devine major, în temeiul art. 106 alin. 2, C. pen., instanța poate dispune prelungirea internării pe o durată de cel mult 2 ani, dacă aceasta este necesară pentru realizarea scopului internării.

Cum minora a urmat un curs de calificare în meseria de frizer - coafor, care se încheie la 17 iulie 1997, nu se mai justifică prelungirea măsurii educative după această dată.²

III. Minor inculpat. Compunerea instanței. Nulitate absolută

Participarea în completul de judecată la prima instanță a altor judecători decât cei desemnați de ministrul justiției să judece cauze privind inculpați minori este sancționată cu nulitate absolută, conform art. 197 alin. 2, C. pr. pen., privind compunerea instanței, dacă inculpatul a fost minor la data săvârșirii faptei și la data sesizării instanței.

Inculpatul minor a fost condamnat pentru săvârșirea infracțiunilor de violare de domiciliu și de furt prevăzute în art. 192 alin. 1 și art. 208, alin. 1 cu aplicarea art. 109 C. pen. Recursul în anulare declarat în cauză este fondat.

Potrivit art. 483 alin. 1 C. pr. pen. și art. 16 din Legea nr. 92/1992 pentru organizarea judecătoarească, cauzele în care inculpatul este minor se judecă de către judecători anume desemnați de ministrul justiției; acest complet de judecată rămâne competent să judece și face aplicarea dispozițiilor procedurale speciale pentru minori chiar dacă, după data sesizării instanței, inculpatul a împlinit vîrstă de 18 ani.

În spătă, inculpatul minor, atât la data săvârșirii faptelor cât și la data sesizării instanței, situație în care judecarea cauzei trebuia să se facă cu respectarea dispozițiilor din textele de lege

menționate. Ori, completul de judecată a fost format din judecători care nu sunt nominalizați între cei desemnați de ministrul justiției să judece cauzele penale cu inculpați minori, potrivit Ordinului ministrului anexat la recursul în anulare.

În raport cu cele menționate, se constată că instanța a pronunțat o hotărâre lovitură de nulitate absolută conform art. 197 alin. 2 C. pr. pen., ceea ce impune admiterea recursului în anulare, casarea hotărârii atacate și trimiterea cauzei pentru judecare la prima instanță.³

*(Curtea Supremă de Justiție,
sp., d. nr. 3068/1995)*

Note bibliografice

1. Vasile Păvăleanu, *Practica instanțelor din județul Botoșani, în materie penală*, semestrul I/1997.
2. Vasile Păvăleanu, *Practica instanțelor din județul Suceava, în materie penală* semestrul I/1997.
3. *Soluții din practica instanțelor de judecată - Timișoara, Revista de drept penal, anul III, nr. 1/1996*, p. 135.

OCTAVIAN POP
*Doctor în drept,
lector univ. superior U.C.M.*

Vitrina cu cărți și reviste

Revista CANDELA

Revistă de teologie și cultură a Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților

Anul XII, Nr 7 - 8, iulie - august,
Suceava 2002, 64 pag.

Una dintre revistele de spiritualitate ortodoxă românească este și cea apărută cu binecuvântarea Înalt Prea Sfîntitului Părinte Pimen, Arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților, intitulată sugestiv "Candela".

Revista începe cu prezentarea unui moment aniversar, în care sunt relatate cu ocazia celor două decenii de slujire arhiereasă, viața și realizările I.P.S. Pimen.

"Candela" conține numeroase articole ce tratează teme variate. Unele au un bogat conținut duhovnicesc, iar altele prezintă anumite probleme cu care societatea noastră se confruntă și la care caută o rezolvare.

În articolul "Despre post", preot Doru Daraban, evidențiază importanța sa covârșitoare în sensul duhovnicesc al fiecărui creștin. Este cunoscut faptul că Sf. Cruce este semnul pe care noi îl facem pentru a dovedi că suntem creștini. Cu toate acestea, mulți sunt cei care ne cinstesc Sf. Cruce. Preotul Cezar - Gorun Nesvadba demonstrează în "Semnul Sf. Crucii în V.T." prin numeroase exemple atât din N.T., cât și din V.T., că Sf. Cruce este semnul biruinții creștinului.

În articolul "Evaluarea

predării orei de religie în școală" Pr. Prof. Gheorghe Hostiuc prezintă importanța orei de religie pentru copii, dar și calitățile profesorului de religie și modalitățile prin care se poate realiza o lecție de religie.

Societatea contemporană este zdruncinată în zilele noastre de numeroase păcate. Două dintre acestea însă, întunecă și chiar îmutilăză chipul lui Dumnezeu în om: avortul și sinuciderea. Pentru nuanțarea anumitor aspecte, preotul Emil Roman arată de ce avortul este unul dintre cele mai mari păcate, iar preotul Dragoș Buță reliefiază ce este sinuciderea și care este atitudinea Bisericii ortodoxe față de acest păcat.

Revista mai cuprinde și câteva articole în care sunt relatate anumite lucruri din istoria Bisericii Ortodoxe Române, dar și din cea a Bisericii Universale:

"Din istoria Bisericii Ortodoxe Române din Bucovina" - de Mircea Grigoroviță, "Legăturile Țării Ro-

mânești cu Parohia Ierusalimului în timpul lui Șerban Cantacuzino și Constantin Brâncoveanu" - de Masterand Dragoș Radu Mihai și "Originile creștinismului în țările nordice" de prof. Adrian Ioan Popovici.

Paginile revistei cuprind și articole cu conținut dogmatic: "Cinstirea Maicii Domnului - mariologia" de Simona Nistoroaea, "Relația Dumnezeu - Cosmos în perspectiva energiilor necreate", de preot drd. Marius Paicu, "Sf. Euharistie - Taină a comuniunii în Biserica Ortodoxă" și Apocalipsă și eshatologie" de preot dr. Nicolae Lauriu.

Revista este îmbogățită cu numeroase poezii religioase, cuvinte filocalice și cugetări ale Sf. Părinti.

Numeroasele ilustrate care împodobesc cele 64 de pagini și aspectul revistei fac din "Candela" un izvor din care tășnesc numeroase cuvinte ziditoare de suflete pe care cititorii le sorb pentru a-și potoli setea de apa cea duhovnicească.

Revista se încheie cu itinerariile pastorale ale I.P.S. Pimen, Arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților și ale P.S. Gherasim Putneanul, Episcop - vicar, făcute în perioada iunie - iulie 2002.

Urăm și smerenia noastră, Înalt Prea Sfîntitului Părinte Pimen, Arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților, mulți ani cu sănătate, bucurii duhovnicești, rugând în același timp pe Bunul Dumnezeu să-i dăruiască putere și adevăr pentru a păstori în continuare cu aceeași dragoste pe fiili duhovnicești ai Înalt Prea Sfintiei Sale.

Vitrina cu cărți și reviste

Revista CANDELA

*Revistă de teologie
și cultură
a Arhiepiscopiei
Sucevei
și Rădăuților*

Nr. 9 - 10,
Suceava 2002, 64 pag.

Fiul lui Dumnezeu fiind ispitit de diavol în pustiul Carantaniei a spus: "Nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu" (Matei IV, 4). Adevarății creștini își potolesc foamea cea duhovnicească cu orice cuvânt ziditor de suflet, atât din Sf. Scriptură, Sf. Părintăl cât și din numeroasele cărți și reviste de teologie și cultură.

Una din frumoasele reviste teologice este și "Candela", apărută sub egida și în cadrul Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților. Materialul variat și foarte bogat prilejuiește cititorului posibilitatea de a-și însuși bogătele învățăturii duhovnicești.

Revista începe cu "Pastorală la Nașterea Domnului - 2002" în cadrul căreia Înalts Prea Sfântul Pimen, Arhiepiscopul Sucevei și al Rădăuților vorbește despre importanța și frumusețea acestui praznic domnesc. Tot Înalts Prea Sfântia Sa este cel care semnează și articolul "Stați deci tari în libertatea că care Hristos Ne-a făcut liberi..."

În Biserică Ortodoxă Maica Domnului este cinstită în mod deosebit pentru că s-a învrednicit

a-L naște pe însuși Fiul lui Dumnezeu. Mai multe noțiuni despre maternitatea divină a Maicii Domnului putem afla din articolul "Cuvine-se dar, să te fericim", semnat de prof. Ilie Ursachi.

Pr. Nicolae Lauruc ne prezintă "Necesitatea conștientizării dimensiunii eshatologice a Simbolului de Credință", iar preotul prof. Gheorghe Hostius ne prezintă, tot în paginile revistei, "Principii generale didactice în epistolele pauline".

Este bine cunoscut faptul că preotul este cel care face legătura între pământ și cer, între creatură și Creator. Tocmai de aceea el trebuie să fie un model vrednic de urmat de către cei pe care îi are de păstorit. Aceasta este un argument puternic pentru al determina să-și dea seama de importanța slujirii pe cei care doresc să ia "jugul lui Hristos" pentru a deveni preoți. Despre "Formarea unei bune conduite a viitorului propagătorul al Evangheliei" aflăm din articolul

semnat de elevul seminarist Cazac Marian Nistor.

Preotul prof. dr. Nicolae Necula ne răspunde la întrebarea: "Cum trebuie scrise și citite acatistele în cadrul cultului divin public ortodox?", iar preotul masterand Dragoș Buta prezintă: "Contribuția Bisericii ortodoxe la promovarea armoniei sociale".

Alte articole interesante datorită conținutului lor sunt "Sfântul Grigorie Palanca și reprezentanții apusului scolastic" semnat de preotul drd. Nicolae Paicu, "Creștinismul și marile descoperiri" semnat de prof. Adrian Ioan Popovici, "Crâmpieie din tezaurul ortodoxiei" semnat de preot Gavril Argatu etc.

Revista "Candela" cuprinde programul vizitei la Vatican și în Italia a delegației Bisericii Ortodoxe Române condusă de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, efectuată în perioada 7 - 14 octombrie 2002. De asemenea, sunt consemnate și anumite evenimente din cadrul Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților: Sfîntirea Bisericii "Nașterea Maicii Domnului" din Stroiești (22 septembrie 2002), a Bisericii din Păltinoasa etc.

"Candela" se încheie cu prezentarea itinerariilor pastorale a Înalts Prea Sfîntului Pimen, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților și a Prea Sfîntului Gherasim Putneanul, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților.

Credincioșii dornici de a-și hrăni sufletele cu "pâinea cea duhovnicească" pot găsi în paginile acestei reviste mărindea necesară pentru a crește în Hristos și cu Hristos.

Vitrina cu cărți și reviste

Revista SCRISOARE DUHOVNICEASCĂ

Anul VI, Nr. 12, 2002, 4 pag.

"Scrisoare duhovnicească" este publicată de către Mitropolia Ortodoxă Română pentru Germania și Europa Centrală.

Prima pagină a publicației conține "Pastorală la Praznicul Nașterii Domnului, anul măntuirii 2002". În cadrul acestei pastorale I.P.S. Serafim, Arhiepiscop și Mitropolit pentru Germania și Europa Centrală vorbește despre familia creștină, importanța ei în societate și în Biserică, afirmând: "Numai cununia la Biserică legitimează și pecetele legătura conjugală dintre un bărbat și o femeie și îi introduce pe miri în taina lui Hristos care binecuvântează familia și pe copiii care se nasc din ea". De asemenea, în conținutul pastoralei se pune accentul și pe păcatele care lovesc în unitatea familiei, dar și

despre modul în care cei doi soți pot fi plăcuți lui Dumnezeu printr-o viață autentică creștină.

Publicația cuprinde și structura administrativă a Mitropoliei Ortodoxe Române pentru Germania și Europa Centrală. De asemenea, sunt prezentate parohiile acestei mitropolii din Germania, Austria, Luxemburg, Suedia și Danemarca, cât și preoții care slujesc în ele.

Publicația include și programul slujbelor în zilele de peste săptămână și din duminici și sărbători, care se săvârșesc în Biserica Metropolitană din Nürnberg. Pe ultima pagină a revistei se află lista celor care au donat diferite sume pentru lucrările de pictură ce trebuie efectuate la catedrala Mitropoliei Ortodoxe Române pentru Germania și Europa Centrală. În continuare este prezentată agenda de lucru a I.P.S. Serafim, în perioada 1 - 30 noiembrie 2002.

Publicația se încheie prin urările adresate cu prilejul Sărbătorii Nașterii Domnului, a Anului Nou și a Bobotezei de către I.P.S. Mitropolit Serafim, preoților, credincioșilor Mitropoliei și tuturor cititorilor "Scrisorii duhovnicești".

Preet Dr. OCTAVIAN POP

Revista RODNA VECHE

An I, nr. 1, 2002

Apariția primului număr al suplimentului trimestrial, social și

RODNA VECHE

de cultură "Rodna Veche" este un motiv de bucurie și totodată, de a le ura membrilor colegiului de redacție multă putere de muncă pentru a duce această apariție la numărul 1001.

Domnul Mihail Vlad prezintă pe prima pagină evenimentul apariției primului număr al publicației "Rodna Veche". Tot pe prima pagină, alături de motivul arătat de Emil Bălăi cu privire la apariția unei reviste socio - culturale sătești, domnul primar al comunei Rodna, Alexandru Nășcan face o prezentare a structurii populației rodnenene și a structurii programului social - economic și administrativ.

Pentru că rodnenii sunt iubitori de cultură, în pagina a II-a sunt prezentate impresii din tabăra de creație literară și artistică "Rodna Veche", ce a avut loc la sfârșitul lunii august a anului 2002, la Rodna.

Revista este pe gustul tuturor cititorilor prin articolele variate pe care le conține. Un articol ce stârnește interesul în mod deosebit

Vitrina cu cărți și reviste

este cel semnat de prof. Liviu Păiuș, intitulat "Toponimul Rodna".

Prof. Dorina Domide prezintă în paginile revistei un articol despre "Folclorul obiceiurilor de iarnă".

Revista conține și două articole religioase. În "Biserica - stâlpul și temelia adevărului", Pr. Florin Moldovan vorbește despre importanța celor două căi de transmitere a revelației dumnezeiești supranaturale: Sf. Scriptură sau Biblia și Sf. Tradiție. Cel de-al II-lea articol este semnat de Pr. Dr. George Celsie și este intitulat "Origen - eretic sau ortodox?".

Autorul încearcă să dea un răspuns la întrebarea pe care o conține titlul articolului, deoarece Origen a fost unul din marii teologi din primele secole creștine, dar cu toate acestea a fost condamnat ca eretic la sinodul V ecumenic datorează unor învățături eronate.

În paginile publicației, Pr. Dr. Octavian Pop, preot la Biserica "Sf. Ioan Gură de Aur" din cadrul Centrului de Reeducare din Găești a semnat două articole: "Cuvântul în poezie" și "Amintiri din Rodna".

Alte articole care merită citite sunt: "Vechimea mea și originea unor nume de familie din spațiul rodnean" (Sivestru Leontin Mureșianu), "Francofonia" (Prof. Virgil Ureche), "Repere ale învățământului rodnean" (Prof. Ioan N. Pop), "Pasul Rodnei - între trecut și prezent" (Pr. Dr. George Celsie), etc.

Paginile revistei sunt împodobite cu numeroase poezii frumoase, semnate de elevi și poeți ai căror talent a lăsat pe hârtie versuri care aduc cititorilor o rază de bucurie în suflete.

Dorim și noi acestei publi-

cații o viață lungă, iar membrilor colegiului de redacție, multă putere de muncă pentru a face posibilă prima urare.

**OLIVIAN
RODNEANUL**

COMISIA NAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA PENTRU UNESCO

GHID DE MONUMENTE ȘI SITURI ISTORICE DIN REPUBLICA MOLDOVA

*Editura "Știința", Chișinău, 1998,
72 pag.*

Acest ghid, apărut în condiții grafice de cea mai bună calitate, are rolul de a prezenta vestigii istorice ce se află pe teritoriul Republicii Moldova. Domnul Constantin Rusnac, secretar general al Comisiei Naționale a Republicii Moldova pentru UNESCO, afirmă la începutul lucrării că acest ghid "va constitui una dintre căile de studiere a multiplelor monumente de valoare din țară".

Acest ghid cuprinde noțiuni despre locuri cu o încărcătură bogată din istoria Republicii Moldova.

Dintre acestea amintim: Valurile lui Traian, Orheiul Vechi, Ce-

tatea Țiglina care a avut un important rol în sec. al XV-lea, Cetatea Soroca situată la 160 km de Chișinău.

Paginile acestui ghid prezintă și mănăstirile, bisericile și catedralele din Republica Moldova, adevărate monumente de artă. Acestea se impun nu doar prin vechimea lor ci și prin frumusețea picturilor și a stilurilor. Dintre aceste mănăstiri enumerăm: "Adormirea Maicii Domnului" din Căpriana, "Sfânta Treime" din Saharna, "Înălțarea Domnului" din Hârjanca, "Nașterea Maicii Domnului" din Curchi, "Sfânta Treime" din Rudi Noul Neamț din Chițcani, etc.

De asemenea, sunt prezentate și bisericile din Republica Moldova, adevărate bijuterii arhitecturale: Biserica "Sf. Arhangheli" din Petrușeni, "Sf. Mihail" din Târnova, Biserica de lemn "Sf. Nicolae" din Horodiște, "Adormirea Maicii Domnului" din Vorniceni, "Nașterea Maicii Domnului" din

Vitrina cu cărți și reviste

Chișinău, care este unul dintre cele mai vechi monumente eccluziale, păstrate până în prezent în centrul istoric al orașului, etc.

Ghidul cuprinde și câteva catedrale: "Sfântul Dumitru" din Orhei, "Schimbarea la față" din Țiglina și catedrala din Chișinău.

Ghidul include și paraclisul "Alexandr Nevski" din Ungheni, Capela gimnaziului de fete din Chișinău, Banca orășenească din Chișinău și clădirea Dumei orășenești din Chișinău.

Această lucrare se impune nu doar prin noțiunile interesante despre monumentele de valoare din Republica Moldova și prin ilustrările color care însotesc prezentările făcute în paginile ghidului, ci și prin faptul că este tradusă în limbile engleză și franceză.

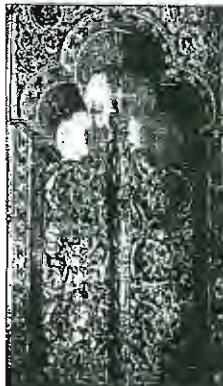
**GHERASIM
PUTNEANUL,
EPISCOP VICAR**

**PRECIZĂRI
TIPICONALE**

Suceava, 2002,
114 pag.

Slujbele sfinte săvârșite în Biserică Ortodoxă Română au o frumusețe aparte. Pentru ca această frumusețe să nu se ofilească niciodată se cuvine ca ele să fie făcute după o anumită rânduială tipiconală. În decursul timpului, din motive variate s-au strecurat în

GHERASIM PUTNEANUL
EPISCOP VICAR

**PRECIZĂRI
TIPICONALE**

cărțile de cult anumite greșeli care necesită îndreptarea lor.

Scopul cărții "Precizări tipiconale" scrisă de P.S. Gherasim Putneanul, episcop vicar, este acela "de a arăta în mare unele greșeli voite și nevoite ce s-au strecurat în cărțile de cult tipărite, cu încrederea că pe viitor, cei ce vor avea misiunea de a supraveghea tipărirea cărților în cauză, să țină cont din punct de vedere tipiconal de primele cărți tipărite în prima jumătate a sec. XX - Tipografia Cărților Bisericești".

Cartea Prea Sfinției Sale este structurată pe 9 capitole.

În cap. I "Cărțile de cult" sunt făcute unele precizări cu referire la anumite cauze care au dus la unele nereguli din punct de vedere tipiconal și sunt prezentate unele noțiuni despre unele cărți de cult.

Cap. II intitulat "Mineiele" lămurește anumite aspecte cu privire la "mineie" cărți folosite de

către cântăreți în toate perioadele din cursul anului bisericesc.

Cap. III "Alte precizări din Tipicon" prezintă două aspecte referitoare la vorbirea în Biserică și rânduiala binecuvântării colivei.

Cap. IV, cuprinde "Pravila sau Canoanele" din fiecare zi a săptămânilii, pe care sfinții slujitori sunt datorii să le facă atunci când săvârșesc Dumnezeiasca Liturghie. Acest capitol își are rostul datorită faptului că, anumiți preoți, dar cu predilecție cei tineri nu știu ce pravilă trebuie să citească atunci când trebuie să slujească a doua zi.

Un loc aparte în lucrarea de față îl ocupă capitolul V, în cadrul căruia P.S. Gherasim Putneanul răspunde multor întrebări adresate de către preoții slujitori. Prin aceste răspunsuri autorul aduce multă lumină în sufletele celor care păstoresc în eparhia Prea Sfinției Sale.

Capitolul VI prezintă rânduile de altădată ce erau prin mănăstiri. Pentru că aceste rânduieri vechi împodobeau frumoasele slujbe din Biserici, dar au fost uitate în prezent sunt asternute în scris pentru a arăta care au fost acestea.

În capitolul VII, este prezentată din punct de vedere tipiconal Liturgia Sf. Grigorie - dialogul, săvârșită în perioada Postului Mare, iar în cap. VIII, găsim alte îndrumări liturgice.

În ultimul capitol al cărții Presfințitului Gherasim Putneanul face unele lămuriri cu privire la rânduiala Parastasului, prezentând totodată rânduiala acestuia și care sunt zilele în care parastasele nu se săvârșesc.

Vitrina cu cărți și reviste

GEORGE CELSIE

GÂNDIREA CREȘTIN - FILOSOFICĂ A LUI ORIGEN ÎN “DE PRINCIPIIS” ȘI URMĂRILE EI PÂNĂ LA JUMĂTATEA SEC. AL VI - LEA

*Editura "Limes", Cluj, 2002,
22 pag.*

Unul din marii teologi ai Bisericii creștine din primele secole a fost Origen. Acesta s-a impus prin monumentală sa operă teologică, pe seama căreia s-au scris numeroase cărți. Una dintre operele teologice ale lui Origen a fost și cea intitulată “Despre Prinzipii”.

Pornind de la această operă, Pr. Dr. George Celsie a elaborat o lucrare foarte complexă în care a expus gândirea creștin - filosofică a marelui teolog alexandrin în “De Prinzipii”, cât și urmările ei până la jumătatea secolului al VI-lea.

Lucrarea Pr. Dr. George Celsie este structurată în 5 părți, iar rolul ei este arătat chiar de către autor: “Lucrarea de față nu vrea să se pronunțe printr-o simplă afirmație dacă Origen a fost ortodox sau eretic, ci vrea să stabilească, cât mai exact posibil, ceea ce a gănit Origen, care au fost părerile sale și cum și le-a format, care sunt izvoarele care le-a folosit sau în ce

măsură opinioile sale sunt originale”.

Partea I intitulată “Viața lui Origen” cuprinde noțiuni despre izvoarele principale referitoare la viața și opera lui Origen, despre copilăria și tinerețea acestuia, despre cel ce a fost profesorul și filosoful Origen, despre greșeala sa din tinerețe, cât și despre multe alte lucruri, inclusiv despre moartea sa.

Partea a II- a a lucrării intitulată “De Prinzipii - operă capitală a gândirii lui Origen” conține trei capitole,

titlul celei de a III-a părți, subdivizată în 3 capituloare. Această parte îl prezintă pe Origen și filosofia vremii sale, prezintă concepțiile despre Dumnezeu în filosofia antică și post creștină de la Platon și Plutarh până la neoplatanism și totodată cuprinde și informații despre școala catehetilor din Alexandria.

Cea mai mare parte a lucrării este rezervată doctrinei din opera “Despre Prinzipii”. Penultima parte a lucrării Pr. Dr. George Celsie structurată în 5 capituloare se axează pe acest lucru. După ce prezintă învățătura despre Dumnezeu și Sfânta Treime, autorul insistă asupra subordinationismului, învățătura eronată care ulterior a constituit una din cauzele condamnării sale ca eretic. În continuare este expusă învățătura marelui teolog alexandrin despre crearea lumii nevăzute și a celei văzute, despre antropologie, hristologie, soteriologie, eshatologie și apocatastază.

În cadrul capitolului “Hristologia” este prezentată învățătura lui Origen despre nașterea din veci a Logosului, întruparea Cuvântului și unirea ipostatică, iar în capitolul V, “Eshatologia” este expusă învățătura despre starea sufletelor după moarte, sfârșitul lumii, învierea morților și judecata universală. Tot în cadrul acestui capitol este prezentată și problema apocatastazei.

Aceasta era o altă învățătură greșită ce a fost combătută ulterior de către Biserică. Această învățătură afirmă mântuirea tuturor, inclusiv a diavolului, fiind astfel în contradicție cu învățătura Sf. Biserici.

Ultima parte a lucrării, ce poartă titlul “Origenismul”, vorbește

În cadrul acestor capituloare autorul vorbește despre interpretarea alegorică folosită de Origen, despre caracterul operei “De Prinzipii”, despre titlul, scopul și destinatarii lucrării, data, structura și cuprinsul lucrării, izvoarele și stilul scrierii. Această parte se încheie prin prezentarea valorii textelor și a traducerilor păstrate.

“Tranziția de la filosofia ratională la filosofia revelației” este

Vitrina cu cărți și reviste

despre controversele originiste în sec. al IV-lea, despre ofensiva lui Teofil al Alexandriei, despre aceste controverse în sec. VI și despre condamnarea lui Origen ca eretic în cadrul sinodului V ecumenic de la Constantinopol, din anul 553.

Lucrarea Pr. Dr. Celsie George este una de excepție, care prezintă aspecte deosebite cu privire la învățatura unuia dintre cei mai fecunzi scriitori ai antichității, care a lăsat în urma sa o operă uriașă, care, după o tradiție păstrată de Epifanu, a scris peste 6000 de lucrări.

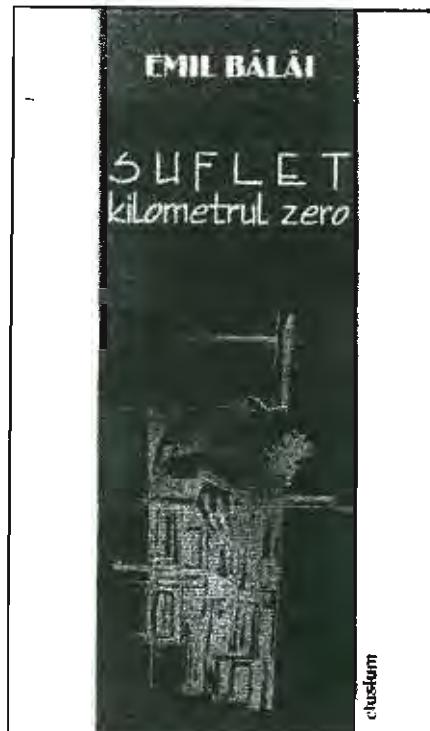
Dacă vreodată am dori să spunem ceva despre Origen, consider că următoarele cuvinte ale autorului sunt cele mai potrivite: "Geniu unic teologic și filosofic, martir Pentru Hristos, pe care L-a iubit ca nimeni altul, Origen va beneficia poate într-o bună zi de apocașastaza pe care el a cerut-o de la Dumnezeu cu atâta dragoste pentru toți și pentru toate".

*Preot Lector Univ. Dr.
OCTAVIAN POP*

EMIL BĂLĂI SUFLĂT - KILOMETRUL ZERO

*Editura "Clusium", Cluj - Napoca,
2001, 80 pag.*

Poeziile lui Emil Bălăi au menirea de a mișca sufletul oricărui

cititor, de a încălzi inimile și de a cugeta mai mult asupra existenței noastre. Așezându-se la masa de lucru, poetul și omul de cultură Emil Bălăi a așternut pe hârtie versurile care au dat naștere acestui volum de poezii.

"Îngerul curgerii", "Kilometrul zero al sufletului" și "Izbânda de fiecare zi" sunt cele trei diviziuni ale volumului. Cele 20 de poezii din cadrul primei părți sensibilizează prin prezentarea unor stări de fapt și a unor sentimente care ne înnobilează ființa. Dintre aceste poezii enumerăm: "Cântece de început", "După noapte", "Tineretă", etc.

Cea de-a doua parte a volumului cuprinde un număr de 16 poezii dintre care enumerăm câteva: "Liturghia", "Sărutul", "Kilometrul zero", "Tăcere în vara fierbințe", "Cuvântul nespus", "Merinde cerească", etc. Celelalte 16

poezii care sunt incluse în "Izbânda de fiecare zi" încheie volumul în care Emil Bălăi prezintă, aşa cum a afirmat Cornel Cotuțiu: "...o poezie intimistă, cu modulații blânde, cu mărturisiri calde și calme". Dintre poeziile celei de-a 3-a părți amintim: "Pe cărările verdelui", "Înviere", "Turlă de lumină", "Iulise", "Izbânda de fiecare zi", "Lângă vestigii".

Cele 52 de poezii, câte conține volumul, îl fac pe cititor să se lase purtat pe aripile frumosului, și să asculte vibrația celui mal nobil sentiment: iubirea.

"Și lasă-ți șoapta în pustiu
Netulburată prin rostire,
Îngenunchiați în străvezu
Nu vom mai fi decât iubire".

SILVESTRU LEONTIN MUREȘIANU

DICȚIONAR GENEALOGIC RODNEAN 1690 - 1990

*Editura "Tinerama", 2001,
804 pag.*

Fiecare popor are propria lui istorie, bogată în diferite evenimente și personaje demne de a fi amintite. Plecând de la această precizare ne putem permite să afirmăm și că fiecare loc, fiecare oraș, comună sau sat are propria lui istorie. Cu toate acestea

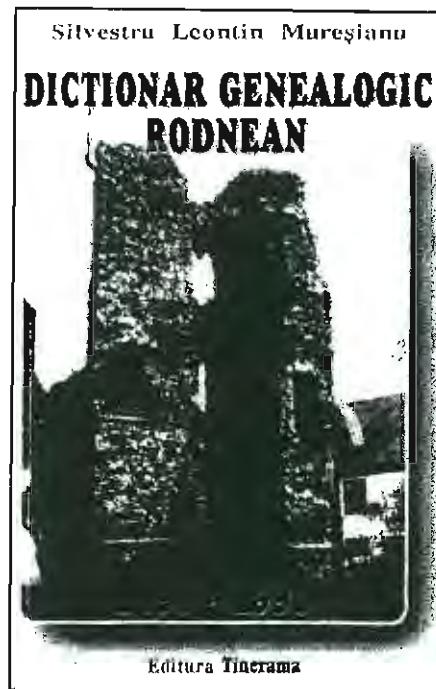

Vitrina cu cărți și reviste

puțini sau chiar foarte puțini sunt cei care cercetează istoria locurilor natale.

Unul dintre cei interesați de istoria locurilor natale a fost și Silvian Leontin Mureșianu. Din această cauză, s-a așezat la masa de lucru și după ce a cules numeroase informații, a dat naștere cărții "Dicționar genealogic rodnean". În lucrarea sa autorul prezintă genealogia familiilor rodnene de la A la Z, pe o perioadă de 3 secole (1690 - 1990). Silvian Leontin Mureșianu afirmă că "întregul material extras din documentele consultate a fost ordonat de la început după alfabet, de la A la Z, și după arborele genealogic, venind pe firul timpului de la îndepărtaț înspriș apropiat, începând cu anul 1690 și până în 1990".

După prezentarea acestei genealogii rodnene, ne este prezentat un tabel nominal ce cuprinde capii de familie de la 1690 și până după anul 1800 al căror nume a dispărut din evidență datorită unor cauze variate. Tabelul se continuă cu toți capii de familie în timpul graniței militare năsăudene care au dispărut din

evidențele locale până la sfârșitul sec. al XIX-lea și începutul celui de-al XX-lea.

Lucrarea conține și lista cu capii unor familii existente la Rodna, de la sfârșitul secolului al XIX-lea al căror nume a dispărut prin căsătorie, deces sau plecare. De asemenea, putem afla câteva lucruri și despre rromii stabiliți de-a lungul timpului la Rodna, dintr-o poveste scurtă. În cadrul acestei povești autorul menționează că, din

cuprinsul documentelor consultate rezultă în modul cel mai concluziv că până în secolul al XVIII - lea nu au existat rromi stabiliți la Rodna cu familiile. Nu sunt excluse nici numele și prenumele preoților care au trăit și au slujit la bisericile din Rodna, inclusiv din 1241. Sunt amintite numele preoților greco-catolici (1241 - 1948), ale celor care au slujit și continuă să slujească la Biserica Ortodoxă din Rodna după anul 1948 și până în prezent și numele preoților care au slujit la Biserica romano - catolică din Rodna (1800 și până în prezent).

Lucrarea se încheie cu tabelul nominal ce conține capii familiilor care locuiesc în prezent, definitiv sau temporar, în nou cartier al blocurilor de la Rodna.

Cele 804 pagini ale cărții ne fac să tragem concluzia unanimă că autorul a depus o muncă titanică pentru a prezenta această genealogie, motiv pentru care noi o recomandăm cu toată căldura celor dorinți de a cunoaște mai multe despre trecutul Rodnei.

**OLIVIAN
RODNEANUL**

REDACTOR SEF:

Preot militar lect. univ. dr. OCTAVIAN POP

REDACTORI:

Preot MARIAN LINCA

Preot GEORGE LEONTIN STOICA

COLABORATORI:

*STEFAN CIOLCA - teolog; CĂTĂLIN RADU - teolog;
DAN CÎRSTEÀ - teolog; CĂTĂLIN CIOBANU - teolog*

CORECTOR:

RODICA TOMA

UNIVERSITATEA DE CRIMINOLOGIE

STAREA SUBIECTIVĂ DE MARGINALITATE

Dr. în drept, Octavian POP

In sensul său cel mai general, marginalitatea poate fi definită ca acea stare socială care, determinată de anumite condiții ale existenței sociale, obligă o anumită colectivitate sau un grup minoritar să trăiască în imprejurări diferite de cele ale societății globale, ceea ce implică, în consecință, un minus de atribuții, responsabilități, posibilități de afirmare și participare la viața și decizia socială.

Într-un sens mai specific, marginalitatea sau starea subiectivă de marginalitate (resimțită ca atare de indivizi) se referă la sentimentele de frustrare ale acelor categorii și grupuri sociale care, prin nivelul dezvoltării lor economice, particularitățile modului lor de viață, ale psihologiei sociale, și comportamentelor culturale dețin o situație periferică în ansamblul colectivității respective. De aici, respingerea de către aceste grupuri sau colectivități, în mod parțial sau total, a statusului impus de societate, a modelului etico-normativ și cultural al colectivității globale, complementare cu tendințele de edificare și învățare a unor modele etice și culturale proprii, dar din care lipsesc o serie de elemente esențiale ale culturii ce caracterizează societatea „convențională”.

De cele mai multe ori, asemenea grupuri și categorii marginale se transformă în adevărate „instanțe” sau „agenți” de socializare negativă, devenind surse potențiale de devianță și delincvență.

Dependența de starea de marginalitate resimțită de aceste grupuri, starea de neintegrare socială se manifestă prin lipsa de adeziune la normele și valorile sociale de bază.

Se admite în mod aproape unanim că între gradul de integrare socială și devianță există o relație invers proporțională: cu cât o colectivitate este mai slab integrată, cu atât

formele de devianță și de delincvență în cadrul ei sunt mai accentuate.

Neintegrarea socială sau forma negativă a procesului de integrare socială se datorează fie unor deficiențe de adaptare, fie unor condiții sociale care favorizează apariția unor comportamente distructive și disfuncționale pentru stabilitatea și „buna” funcționare a sistemului social.

DECLANȘAREA COMPORTAMENTULUI DEVANT

A. Vîrstă și cauzele declanșării comportamentului deviant

Devianța este un fenomen obișnuit în viața oricărui ființă umane care este definită întotdeauna din punctul de vedere al unei structuri normative particulare. Reprezentând o proprietate a grupului, dar și un punct de referință pentru diferențele situații sociale, normele indică ceea ce este drept sau nedrept, corect sau greșit, cinstișt sau necinstișt, stabilind zona de permisivitate a acțiunii și comportamentului. Totalitatea manifestărilor comportamentale ale minorului (adolescentului) depinde, în cea mai mare măsură, de integritatea funcționalității familiei. Absența realizării funcțiilor principale ale familiei (subzistență, protecție, socializare, educație etc.) determină apariția unor tendințe neconforme cu normele de conduită valorizate pozitiv de societate.

Diferențele înregistrate în comportamentul moral și valorile morale ale minorilor (tinerilor) de aceeași vîrstă se explică, adeseori, prin diferențele înregistrate în practicile părinților în materie de educație. Din acest punct de vedere,

există o mare varietate de atitudini și concepții familiale, care influențează sensibil comportamentul viitorului tânăr, adult, fără a putea stabili însă un raport cauzal direct între deficiențele procesului de socializare familială și conduitelor negative ale anumitor minori, ci doar o legătură mediată de absența climatului afectiv în familie, de prezența unor carente educative, de existența unor relații conflictuale între părinți. Concluzionăm că variațiile în comportamentul adolescentilor, al tinerilor depind nu numai de contextul familial și de tehnicele de socializare parentală, ci și de un ansamblu complex de „agensi” și de instanțe de socializare (familia, instituția școlară și alte instituții ale societății civile).

Așa cum reiese din analiza datelor cercetării efectuate pe un efectiv de 130 de minori (existent la momentul efectuării studiului), perioada critică de declanșare, manifestare a comportamentului deviant se situează în intervalul de vîrstă cuprins între 12 și 14 ani, vîrstă minimă constată fiind de aproximativ 9 ani.

Referitor la cauzele declanșării comportamentului deviant putem să subliniem următoarele aspecte:

1. În cazul unui număr de 64 de minori, reprezentând 49,23% din efectivul de 130 minori, cauzele principale care au dus la declanșarea comportamentului deviant sunt după cum urmează:

a) implicarea superficială a părinților în educarea și supravegherea copiilor;
b) influența negativă a prietenilor;

c) dorința de distracție, satisfacerea capriciilor.

2. Pentru un număr de 31 de minori (23,85%) cauzele principale ale declanșării comportamentului deviant sunt:

a) situația materială precară;

b) dorința de distracție;

c) lipsa de educație și supraveghere îndeaproape din partea unuia sau a ambilor părinți.

3. Una din principalele cauze pentru un număr de 17 minori (13,08%) este climatul tensionat în familie, manifestat prin:

a) agresivitatea fizică și verbală paternală (pe fondul consumului de alcool);
b) despărțirea părinților prin divorț;

c) despărțirea părinților în fapt;

d) relații tensionate cu mama (care își obligă fiica să cersească, să fure, deseori o alunga de acasă și chiar o molestează);
e) relații tensionate cu concubinul mamei;

f) hiperautoritatea tatălui.

4. Alte cauze:

a) lipsa de suport moral și material din partea părinților;
b) decesul unuia dintre părinți (în cazul mamei, lipsa de afecțune maternală, de educație și îndrumare);

c) coeficient de inteligență redus, situație materială precară, lipsa de autoritate și de educație din partea părinților;
d) indiferența paternală.

Analizând aceste cauze, putem să concluzionăm că, nu numai structura familiei ca atare se face vinovată de apariția conduitelor deviante, ci și marile ei lipsuri:

- 1) incapacitatea sa psihologică, pedagogică și morală;
- 2) impotența familiei de asigurare a subzistenței;
- 3) climat familial conflictogen;
- 4) inseguritate socială;
- 5) lipsa socializării familiale.

B. Principalele forme de manifestare a comportamentului deviant

Așa cum reiese din analiza datelor cercetării efectuate, principalele forme de manifestare a conduitelor deviante sunt:

- 1) fuga de acasă;
- 2) abandonul școlar;
- 3) vagabondajul;
- 4) consumul de tutun, alcool și substanțe halucinogene.

Copiii care resimt puternic influențele climatului conflictual familial, cei care sunt frustrați de afecțiune, protecție, suport material, precum și cei lipsiți de educație, supraveghere și autoritate fug de acasă ocazional sau în repetate rânduri, căutând, în cadrul unor grupuri de stradă, suplinirea suportului moral și material și, nu în ultimul rînd, satisfacerea dorinței de distracție.

Concret, 65 de minori, reprezentând 50% din efectivul de minori chestionați, au fugit de acasă ocazional sau în repetate rânduri.

Referitor la abandonul școlar, constatăm că un număr de 88 de minori, reprezentând 67,69%, au abandonat cursurile școlare. Menționăm că familia și grupul stradal marginal constituie factorii determinanți (într-o proporție considerabilă) ai abandonului școlar.

Un număr sporit de minori (78,46%), lipsiți de supraveghere îndeaproape și de autoritatea, atât din partea părinților, cât și a reprezentanților unităților școlare, influență negativ de grupul de prieteni și dornici de distracție, ajung să vagabondeze.

De asemenea, 16 minori (12,31% din efectiv) au consumat substanțe halucinogene: o parte din ei ocazional, iar alții devenind dependenți. Ca substanțe, putem să amintim: aluminiu lac („aurolacul”), heroină țigară/injectabil. Motivele consumului de droguri rezidă în dorința de teribilism și/sau curiozitate, iar pentru cei care deja au căpătat dependență de drog există plăcerea creată de efectul halucinogen.

C. Reacția socială familie – instituție școlară

Familia, la momentul constatării că fiul sau fiica manifestă un comportament necorespunzător, raportat la vîrstă și activitățile pe care ar trebui să le desfășoare, a reacționat în moduri diferite:

1. În cazul a 59 de minori (45,38% din efectiv), membrii familiei au încercat să-și impună autoritatea prin diverse metode:

a) discuții despre valorile morale și despre consecințele negative ale comportamentului manifestat;

b) supraveghere strictă (stabilirea unui program de studiu și de satisfacere a unor dorințe de distracție și plimbări, discotecă etc.);

c) aplicarea unor corecții fizice, în scopul disciplinării și renunțării la obiceiuri neconforme cu normalitatea.

2. În cazul a 50 de minori (38,46% din efectiv) s-au constatat următoarele atitudini din partea părinților:

a) dezinteres față de educația și supravegherea minorului;

b) neacordarea de către părinți a ajutorului financiar pentru nevoile de zi cu zi ale minorului (școlare și strict personale);

c) lipsa de suport moral, climat conflictual familial.

3. Avem și situația de resemnare referitor la eforturile de încercare de a-l „îndrepta” pe minor și de a-l reabilita (11,53%).

4. Am stabilit și existența unor situații de copii abandonati la o vîrstă fragedă, aceștia ajungând „copii ai străzii” (6 cazuri sau 4,61% din efectiv).

Discutînd despre atitudinea instituției școlare, putem menționa că aceasta „renunță” prea ușor la influențarea pozitivă și benefică a comportamentului social și la înlăturarea efectelor socializării negative, mai ales în situația elevilor-problemă, acceptînd situațiile frecvente de absență și, ulterior, de abandon.

APARTENENȚA LA GRUPUL STRADAL MARGINAL SAU „SUBCULTURA DELINVENTĂ”

A. Considerații teoretice

„Subculturile delinvente” s-au născut ca o reacție de protest față de normele și valorile societății și din dorința anihilării derivate din statusul marginal și din anxietatea indivizilor ce aparțin de aceste subculturi. Deoarece au convingerea că le sunt blocate sau obstrucționate căile și mijloacele legale de acces la bunurile și valorile sociale, ei recurg de cele mai multe ori la mijloace indezirabile și illice, care devin astfel surse potențiale de devianță și infracționalitate.

Plasat într-un mediu social defavorizat, adolescentul trebuie să aspire la moduri de viață și scopuri superioare clasei sociale sau grupului social din care face parte, dar este privat în mod sistematic de mijloace legitime care i-ar da posibilitatea să-și realizeze aceste scopuri. Delinvența reprezintă, în consecință, un mijloc ilegitim și ilicit, o formă de protest contra ilegalității între clase în ceea ce privește puterea, bogăția, prestigiul și securitatea existenței.

„Subculturile delinvente”, așa-numitele „bande de la marginea străzii”, oferă minorului (înălțării) atât un sentiment de solidaritate cu cei defavorizați ca și el, cât și o identitate în numele căreia își poate procura o serie de satisfacții hedoniste imediate și se poate revolta contra sistemului social inechitabil.

B. Prelucrarea și Interpretarea datelor

1. Vîrstă și cauzele apartenenței la grupul marginal

Referitor la vîrstă apartenenței la grupul marginal, putem să analizăm următoarele categorii de vîrstă:

- 9 ani – 8 minori, reprezentînd 6,15% din efectiv;
- 10 ani – 5 minori, reprezentînd 3,85% din efectiv;
- 11 ani – 2 minori, reprezentînd 1,54% din efectiv;
- 12 ani – 15 minori, reprezentînd 19,23% din efectiv;
- 13 ani – 14 minori, reprezentînd 14,62% din efectiv;
- 14 ani – 34 minori, reprezentînd 26,15% din efectiv;
- 15 ani – 12 minori, reprezentînd 9,23% din efectiv;
- 16 ani – 14 minori, reprezentînd 10,77% din efectiv;
- 17 ani – 2 minori, reprezentînd 1,54% din efectiv.

Analizînd procentele de mai sus, reiese clar că în intervalul de vîrstă 12–14 ani interesul față de subcultura delinventă se manifestă cu predilecție. Concret, în acest interval de vîrstă, 65 de minori, reprezentînd 50% din efectiv, au aderat la grupul marginal. Menționăm că un număr de 106 minori (81,54% din efectiv) au aderat la „subcultura de grup”.

În cazul unui număr de 62 de minori (58,49% din eșantionul de 106 persoane), cauzele aderării la grupul marginal sunt:

- a) dorința de distractie;
- b) influența prietenilor cu un comportament deviant;
- c) nevoia de bani pentru satisfacerea capriciilor de moment.

În cazul unui număr de 26 minori (24,53% din eșantion) cauzele care au determinat apartenența la grupul stradal sunt:

- a) lipsa de suport material și moral din partea părinților;
- b) lipsa de educație, supraveghere și autoritate din partea unuia sau a ambilor părinți;

c) nevoia de bani pentru asigurarea traiului de zi cu zi și, nu în ultimul rînd, pentru distracție și satisfacerea unor plăceri personale.

Alte cauze:

- a) teribilism;
- b) pasiune pentru jocuri distractive, în special pentru jocuri electronice;

c) interese comune, încredere deplină creată între membrii grupului, nevoia de prietenie și de securitate individuală.

2. Anamneza sociojuridică a membrilor grupului, precum și mediile din care aceștia provin

Menționăm că 59 de minori (55,66% din eșantion) au declarat că au aderat la grupul de prieteni, în majoritate cu antecedente penale, studiul punînd accent pe latura influenței pe care ar putea să o exercite experiența și deprinderile membrilor cu amprentă penală (*lato-sensu*), care nu trebuie privită în sensul strict al legii penale, unei dintre membri avînd condamnări definitive, alții amenzi penale și alții aflîndu-se doar în faza urmăririi penale, fără finalitatea aplicării unei pedepse.

Un număr de 56 de minori (52,83% din eșantion) au declarat că în cadrul grupurilor de prieteni la care au aderat existau într-o pondere foarte mare minori care au săvîrșit fapte antisociale, nefiind însă descoperiți de organele de urmărire penală.

Avînd în vedere mediile din care provin membrii grupului, putem face următoarele precizări:

- un număr de 72 de minori fac parte din familii legal structurate cu potențial sociomoral și educativ diminuat, cu climat conflictual;

- un număr de 45 de minori fac parte din familii desstructurate.

În concluzie, putem afirma că, nu numai structura familiei ca atare se face vinovată de apariția comportamentelor deviante și delinvente, ci și marile ei lipsuri:

- potențial educativ diminuat;
- climat familial conflictogen.

3. Perioada de coabitare alături de membrii grupului, factor de influență negativă asupra evoluției comportamentului și personalității minorului

Din datele și informațiile studiului efectuat, reiese că un procent considerabil de minori, și anume 66,98% – 71 de minori, și-au petrecut o perioadă de timp, relativ mare, alături de membrii grupului, această perioadă punîndu-și amprentă negativă asupra evoluției comportamentului și personalității minorului manifestîndu-se prin:

- a) socializare negativă;
- b) accentuarea agresivității și atitudinii nonconformiste;
- c) tendința către activitate infracțională;
- d) săvîrșirea de acte și fapte antisociale.

4. Stabilirea relațiilor interpersonale și a poziției ocupate în cadrul grupului

Avînd în vedere poziția ocupată de minori în cadrul grupului, putem concluziona că:

- a) într-un procent considerabil, și anume 71,70%, reprezentînd 76 de minori din eșantion, poziția minorului în ierarhia grupului era cea de coparticipant;

- b) în cadrul poziției privilegiate de lider se situează un număr de 17 minori (16,04%);

c) 9 minori au avut un statut de marginalizare, nefiind tratați cu aceleași drepturi ca și ceilalți, nefiind respectați.

5. Preocupări principale în cadrul grupului.

Așa cum reiese din datele cercetării, principalele preocupări în cadrul grupului sunt:

- hoinăreală sau vagabondajul;
- frecventarea barurilor și a discotecilor;
- participarea la jocuri distractive și de noroc;
- consum de tutun, consum de alcool ocasional și, într-un procent redus, consum de substanțe halucinogene;
- încitare reciprocă la aventură, culminând cu săvârșirea de fapte antisociale.

Efectele majore ale apartenenței la „subcultură delinquentă” sunt:

a) abandon școlar: un număr de 29 de minori, reprezentând 27,36% din eșantion, au abandonat cursurile școlare ca urmare a aderării la grupul marginal.

b) Într-un procent considerabil (78%), putem sublinia ca efecte majore:

- accentuarea agresivității verbale și a atitudinii non-conformiste;
- tendința către o activitate infracțională;
- comiterea actelor și faptelor antisociale.

Ca o concluzie generală, se poate afirma că grupul stradal marginal reprezintă un mediu propice pentru cultivarea de comportamente cu valențe deviante care, ulterior, să conducă la comportamentul delincvent.

Cotidian incomod și independent • Lider în mass-media județului

Jurnal de Dâmbovița

100%
LOCAL

5000 lei

Vineri, 13 iunie 2003 • Nr. 2201 - SERIE NOUĂ - ANUL III (X) • 16 pagini - 5000 lei

Director: TEODOR VASILIU

DRAGOSTEA UN DAR AL LUI DUMNEZEU

Dragostea este un dar venit de la Dumnezeu. Ea ne face să lubim pe Mântuitor și pe toți fratii noștri întru Hristos. Este un dar primit la Sfânta Taină a Botezului; ea ne face să înflorim sub influența lui Dumnezeu, cu cooperarea noastră activă. „Trăind din adevăr și din dragoste, ne vom dezvolta întru totul în acela care este capul Hristos” (Efeseni IV, 15) – spune Sf. Ap. Pavel. Ca să trăim în dragoste, trebuie să privim cu ochii lui Iisus, să lubim cu inimă sa, să lucrăm cu Duhul sau Dumnezeu stie că nu vom reuși niciodată să-l lubim pe semenii noștri aşa cum ne lubeste El pe noi. Știm prea bine când suntem plini de iubire, pentru că atunci Iisus lucrează în noi. Cu cât suntem mai uniti cu El, cu atât mai mult vom reuși să ne iubim aproapele. Ca să trăim din ce în ce mai mult în dragoste, trebuie să murim în egoism în fiecare zi mai mult. În această lume ea nu este posibilă decât cu pretul umilinței și foarte adesea cu pretul umilirilor. Lubirea propriei trebuile sacrificată, trebuie să luptăm pentru înlăturarea defectelor și dobândirea tuturor virtuților. Apoi suntem necesare exerciții repetate de acte de dragoste. Dragostea îndeplinește să realizeze unitatea conform planului lui Dumnezeu „Ca toți să fie una, după cum Tu, Părinte, întru Mine și Eu întru Tine, aşa și aceștia în Noi să fie una” (Ioan XVII, 21).

Conf. univ. dr. Octavian Pop

Invățământ - Cultură

REVISTA ROMÂNĂ
DE
VERSURI ȘI PROZĂ

Nr. 1-2 (21-22) / 2003.

An VII ; 16 pagini

***PERIODIC AL SOCIETĂȚII
SCRITORILOR ROMÂNI***

PREOTUL DIN SPITAL, DOCTOR DE SUFLETE

Păcatul este călcarea voii lui Dumnezeu cu deplină știință, astfel încât omul se depărtează de Dumnezeu și se apropie de întuneric. Referitor la păcat, Sf. Apostol Pavel spune: „Plata păcatului este moartea” (Romani VI, 23). Repercusiunile păcatului se extind atât asupra sufletului, cât și asupra trupului. Cele asupra trupului sunt boliile de tot felul, care în cele din urmă culminează cu moartea.

Păcatul alterează chipul lui Dumnezeu în om, dar, în același timp, îi subrezește acestuia și sănătatea trupească.

Mulți dintre cei aflați în spitale suferă de boli cauzate în mod natural, dar sunt și unii a căror sănătate este slăbită datorită păcatelor pe care le-au învârșit. Aceștia sunt bolnavi atât trupește, dar mai ales sufletește. Dacă pentru trupul lor bolnav au nevoie de îngrijirea doctorilor, pentru sănătatea sufletului au nevoie de grija preotului ce slujește în incinta spitalului. El este doctorul sufletelor pe care păcatul le-a îmbolnăvit. Mulți dintre cei aflați în spital au nevoie de un cuvânt de îmbărbătare și de dragoste din partea celor dragi pentru ca boala de care suferă să fie simțită mai ușor. Preotul din spital este cel care sădește în sufletul bolnavilor credința și încrederea în Dumnezeu, cel care într-adevăr este tămăduitorul trupurilor și al sufletelor noastre.

Cei aflați în spital au nevoie de tratament pentru că boala să se amelioreze, iar în timp să se vindece. Așa cum trupul are nevoie de medicamente pentru a se însănătoși, tot astfel și sufletul are nevoie de medicamente pentru a se vindeca. Cel mai important medicament pentru sufletele boalave ale celor aflați în spitale este Trupul și Sâangele Mântuitorului Hristos, adică Sfânta Împărtășanie.

Preotul din spital este cel care administrează Sfânta Împărtășania celor aflați în spitale, pentru tămăduirea ființei omenești, pentru că, primind această Sfântă Taină, bolnavii îl primesc pe Însuși Fiul lui Dumnezeu, Cel care aduce sănătate atât trupului cât și sufletului. Primind Trupul și Sâangele Domnului, bolnavii primesc medicamentul duhovnicesc ce le redă sănătatea de care au nevoie le umple întreaga ființă de bucurie, speranță și liniște.

Un alt mijloc cu ajutorul căruia preotul alină durerea și suferința pe care boala le produce ființei celui bolnav este Taina Sfântului Maslu: Prin această Sf. Taină se revarsă harul sfintilor, al Duhului Sfânt, har ce alină toată suferința de care bolnavii aflați în spitale suferă. De asemenea, toate rugăciunile pe care preotul din spital le rostește către Părintele Cereșc pentru cei bolnavi, sunt mijloace prin care este căutată bunătatea divină, pentru a revârsa în trupurile neputincioase sănătatea de care au nevoie.

Preotul din spital este cel care vorbește bolnavilor

despre Doctorul trupurilor și al sufletelor noastre, despre Cel care ne vindecă de orice neputință fizică, dar condiția indispensabilă este credința puternică în El. Preotul este cel care seamănă în sufletele celor bolnavi nădejdea în Cel care a venit în lume pentru a o mândui, credința în Cel ce s-a răstignit pentru neamul omenesc și dragostea pentru Cel ce a înviat din morți pentru a-și arăta dumnezeirea.

Preotul ce slujește într-un spital este asemenea unui înger. Așa cum îngerii ne poartă de grija și ne călăuzesc pe calea cea dreaptă, tot astfel și preotul poartă grija de trupurile și sufletele celor bolnavi, călăuzindu-le viața prin sfaturi și prin exemplul său personal, către viața cea veșnică. Într-un spital, prezența preotului este una de un real folos pentru cei bolnavi așa cum de o importanță reală pentru viața noastră este așa, aerul și hrana.

Lector univ. dr. Octavian POP

- preot capelan -

RODNA VECHE

Supliment trimestrial, social și de cultură
An I, Nr. 2 - 3 iunie 2003 • Preț: 10.000 lei

Prin ordine temporală se înțeleg bunurile vieții și ale familiei, cultura, realitățile economice, meserii și profesiunile, instituțiile comunității politice, relațiile inueruaționale și celelalte realități de aelași gen. Creștinii laici au obligația să-și asume responsabilitatea reînnoirii ordinii temporale în aşa fel ca ea, rămânând fidelă proprietilor sale legi, să devină

Lumina lumii

REÎNNOIREA ORDINII TEMPORALE

mai conformă cu duhul Evangheliei și să fie orientată spre Dumnezeu, prin Iisus Hristos. Pe lângă toate aceste manifestări ale dragostei frățești, mai există și activitățile desfășurate în serviciul Mântuirii veșnice a sufletelor și al sfintirii lor, și acestea sunt cele ce au prioritate. A iubi pe frați înseanță a-i vrea unită cu Dumnezeu, prin Iisus Hristos, Domnul nostru. Apropindu-ne de Iisus, împărțim setea Sa arzătoare de a mân-

tui sufletele. Noi considerăm slava lui Dumnezeu ca binele cel mai mare, iar mântuirea și sfintirea – conoarea prin excelență a omenirii. Îi vom ajuta pe frații noștri să-și realizeze destinul conforț planului lui Dumnezeu. „Oricine își iubește aproapele așa cum trebuie – spune Fericiul Augustin, lucrează ca acest suflet să-L iubească la rândul său pe Dumnezeu din tot sufletul și din toate puterile sale”. Precum

Iisus a dorit să-L facă cunoscut pe Tatăl, ca să comunice viața pe care a primit-o de la El din abundență, ca să-i atragă pe frații săi spre Tatăl, tot așa trebuie să dorească și creștinul a-L face cunoscut pe Iisus Hristos, de a comunica și altora viața ce o primește de la El și de a-i atrage la Hristos pe toți frații săi.

*Preot conf. univ. dr.
Octavian Pop*

CUVÂNT ȘI SUFLET

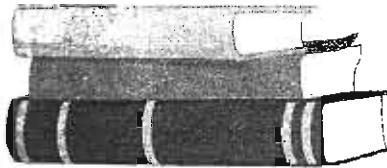

BULETINUL CĂPELEI ORTODOXE "SF. IOAN GURĂ DE RUR" A CENTRULUI DE REEDUCARE GĂEȘTI
● ANUL V ● NR. 4 - 6 ● APRILIE - IUNIE ● 2003 ●

Hristos a înviat!

Pacea și lumina Înviierii Domnului să se sălășuiască
în sufletele și viețile noastre, iar Hristos înviat să ne
dăruiască alese bucurii și mândriști dubonicești!

Adevărat a înviat!

Vitrina cu cărți și reviste

Ina Dorfman

Drept procesual civil

Chișinău, 2003, 100 pagini

Această lucrare a văzut lumina tiparului datorită necesității de ordin didactic, iar materialul, aşa cum afirmă autorul în "Cuvânt înainte", "este expus în baza legislației civile a Republicii Moldova și în corespondere cu programe cursului de drept procesual civil până la 1 iulie 2002, utilizându-se surse didactice și științifice".

"Drept procesual civil" conține 13 teme care sunt necesare studenților facultăților de drept și tuturor celor dorinți de a profunda problemele Dreptului procesual civil.

"Noțiuni introductive în Dreptul procesual civil" este denumirea primei teme și conține noțiuni cu privire la: obiectul și structura Dreptului procesual civil, corelația dintre Dreptul procesual civil și alte ramuri de drept, izvoarele Dreptului procesual civil, tipurile procedurilor civile și fazele unui astfel de proces. Cea de-a doua temă, "Principiile fundamentale ale Dreptului procesual civil" accentuează noțiunile despre importanța principiilor acestui drept, despre principiile organizațional – funcționale ale dreptului procesual civil și cele despre principiile funcționale ale procesului civil. În "Raporturile juridice procesual civile" se au în vedere premisele apariției raporturilor

procесual civile, cât și obiectul, conținutul și subiecții raporturilor juridice procesuale.

Tema a patra cuprinde noțiuni despre competența generală și jurisdicțională, cât și despre conflictul de competență; iar cea de-a cincea conține noțiuni despre coparticiparea procesuală, temeiurile și felurile coparticipării, condițiile și procedura de subrogare a părții ce figurează greșit în proces și succesiunea în drepturile procesuale. Despre terțele persoane care formulează și nu formulează pretенții proprii cu privire la obiectul litigiului aflăm mai multe din tema a șasea. În "Participarea procurorului în procesul civil" se are în vedere temeiurile și formele de participare a procurorului în procesul civil, drepturile și obligațiile procedurale ale procurorului și demersul procurorului în interesul legii.

Cea de-a șaptea temă este una interesantă prin prisma conținutului ei, care are în cedere "Participarea în procesul civil a organelor administrației de stat, organizațiilor și cetățenilor, ce apără drepturile încălcate sau contestate ale altor persoane". În teme nouă și zece sunt prezentate modalitățile cu privire la reprezentarea în instanță de judecată și noțiunile despre termenele de procedură.

"Cheltuielile de judecată și amenziile judecătoarești" este cea de-a unsprezecea temă, în cadrul căreia sunt prezentate noțiunile despre determinarea valorii acțiunii, cheltuielile legale de judecarea plăinăi și amenziile judecătoarești.

Vitrina cu cărți și reviste

În penultima temă a lucrării se are în vedere "Acțiunea civilă".

Ultima temă din lucrare "Drept procesual civil" este intitulată "Probațiunea și probele în procesul civil". În cadrul acestei teme se urmărește ca accentul să cadă pe noțiunea de probațiune judiciară, obiectul probațiunii, clasificarea probelor, depozitiile martorilor, înscrisurile ca mijloc de probație, probele materiale, etc.

Este salutară apariția "Dreptului procesual civil" pentru că lucrarea constituie o primă încercare de acest fel în Republica Moldova.

*Conf. Univ.
Dr. Octavian Pop*

Tudor Osoianu
și
Ion Osolanu

Statutul juridic al funcționarului public

Chișinău, 2003, 80 pagini

Pentru că Republica Moldova a fost definită prin Constituția din anul 1994 ca fiind stat de drept, se cuvenea să se aibă în vedere afirmarea unui nou sistem de administrație publică și implicit a legalității ce reglementează statutul juridic al funcționarului public.

Tudor Osoianu și Ion Osoianu arată în paginile lucrării lor care este statutul juridic al unei

astfel de persoane. Lucrarea este structurată în două capitoale:

Cap. I – "Considerații generale privind funcția publică și funcționarul public";

Cap. II – "Elemente ale statutului juridic al funcționarului public".

În cadrul primului capitol sunt expuse trei paragrafe. Cel dintâi, intitulat "Fundamentarea noțiunilor de funcție publică și funcționar public" prezintă atât anumite aspecte conceptuale, cât și dezvăluiri cu privire la originea, natura și conținutul noțiunilor de funcționar public și funcție publică atât în legislația străină, cât și în cea națională. "Sfera de acțiune a reglementărilor legale privind funcționarii publici" este numele celui de-al doilea paragraf și cuprinde analiza categoriilor de funcționari asupra căror se extinde noțiunea de funcție publică și funcționar public. De asemenea, se evidențiază și aspectele cu privire la extinderea calității unui astfel de funcționar cu privire la evidențierea unor ambiguități din legislația care creează confuzii.

Ultimul paragraf al cap. I este intitulat "Categoriile funcționarilor publici" și cuprinde noțiuni generale despre funcționari publici, criterii de clasificare a acestora și aspecte de drept comparat.

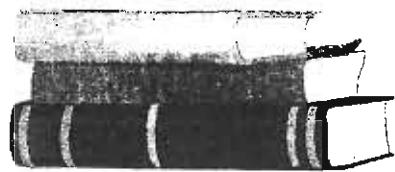
Cap. II al lucrării se numește "Elemente ale statutului juridic al funcționarului public" și este structurat în trei paragrafe. "Investirea în funcția publică" este numele primului paragraf și cuprinde condițiile de acces într-o funcție publică, modalitățile de recrutare într-o funcție publică și aspectele de drept comparat. Cu privire la

modalitățile de recrutare într-o funcție publică se are în vedere: numirea într-o funcție publică, alegerea, concursul și angajarea.

Al doilea paragraf este rezervat prezentării "Drepturilor și îndatoririlor funcționarului public", iar ultimul paragraf al cap. II, intitulat "Răspunderea juridică a funcționarilor publici" include analiza și sinteza prevederilor legale referitoare la angajarea răspunderii funcționarului public.

În "Încheiere" cei doi autori recomandă: "Instituirea pentru unele categorii speciale de funcționari publici, reglementate prin legi speciale, a unor scheme de echivalare a funcțiilor după modelul Legii cu privire la serviciul diplomatic care ar facilita acordarea gradelor de calificare a funcționarilor publici în cazul transferului în altă autoritate publică".

*Conf. Univ.
Dr. Octavian Pop*

Vitrina cu cărți și reviste

Revista națională de drept a Republicii Moldova

Nr. 1, 2003, Chișinău, 78 pagini

Primul număr al acestei reviste pe anul 2003 este unul bogat în materiale interesante pentru cei care doresc să cunoască mai mult din domeniul Dreptului. Revista începe cu articolul "Controlul constituționalității și controlul legalității – două mecanisme esențiale ale asigurării principiului legalității propriu statului de drept" semnat de Valeria Șterbei și Eugenia Fisticam. Înfracțiunile contra proprietății au existat cu mult timp în urmă, astfel că s-au luat numeroase măsuri pentru combaterea acestora. Mai multe despre acest subiect aflăm de la Sergiu Brânză în "Aplicarea culegerilor necodificate în combaterea infracțiunilor contra proprietății în Moldova sec. XVIII – XIX".

Omul este cea mai nobilă ființă de pe acest pământ. Tocmai de aceea el se bucură de numeroase drepturi. Atunci când aceste drepturi îi sunt încălcate, acestea trebuie apărate. Cu privire la acest subiect interesant putem afla lucruri deosebite în "Protecția Drepturilor omului prin reprimarea

crimelor de război și crimelor contra umanității" (Oleg Bălan). Totodată, "Drepturile și libertățile omului stipulate în Constituția Moldovei" ne sunt prezentate de către Alexei Potingă.

Evenimentele de la 11 septembrie 2001 au schimbat complet fața întregului mapamond. Atunci s-a constatat că terorismul este inamicul numărul unu al securității tuturor popoarelor. Despre acest monstru numit "terorism" putem afla mai multe din articolele: "Terorismul – delict sau crimă internațională ?" (Maria Mutu) și "Aspectul legislativ de combatere a terorismului pe plan mondial" (Ludmila Dumneanu).

Valeriu Kuciuk expune cele sase principii generale de dezvoltare și pe cele cînsprezece principii speciale de dezvoltare în articolul "Principiile de dezvoltare ale pieței valorilor mobiliare".

Revista cuprinde și câteva articole interesante din cadrul Dreptului penal: "Limitele răspunderii penale a minorilor delinvenți" (A. Corcenco), "Definiția intenției" (A. Mariț), "Delimitarea huliganismului de omorul intenționat săvârșit cu intenții huliganice" (N. Gherman) etc.

Noțiuni despre gestionarea fondului funciar aflăm prin intermediul articolului "Căile de perfecționare a gestionării fondului funciar de către administrația publică locală" semnat de Elena Copîlova. Un alt articol ce stârnește un interes deosebit este cel al lui Dumitru Vieru în care sunt prezentate "Garanțiile stabilite de legislația României și Republicii Moldova la realizarea dreptului la muncă".

Vitrina cu cărți și reviste

Celelalte articole de drept sunt semnate de: L. Gribincea, L. Roșculeț, V. Coptileț, V. Voiculeschi, Gh. Udrescu, etc.

Revista națională de drept a Republicii Moldova

Nr. 2 / 2003, Chișinău, 70 pagini

Al doilea număr al "Revistei Naționale de Drept" pe anul 2003 este unu deosebit, deoarece oferă articole deosebite prin conținutul lor cititorilor dornici de a cunoaște lucruri noi din acest domeniu.

Primul articol al acestui număr, intitulat "Accesul la justiție în cazul renunțării procurorului la învinuire" este semnat de Sergiu Furdui. Una dintre condițiile esențiale progresului societății este edificarea statutului de drept. Acest lucru ne este prezentat de către Gheorghe Costachi în articolul cu același nume.

În urma evenimentelor de la 11 septembrie 2001, terorismul a devenit cel mai puternic flagel al acestui început de secol XXI. Toate statele democratice au afirmat că vor lupta împotriva terorismului pentru ca democrația să triumfe în

continuare. Despre pericolul pe care terorismul îl răspândește în lumea întreagă putem citi în articolele: "Pericolul terorismului" (L. Dumneanu) și "Pericolul terorismului nuclear" (I. Richicinski și O. Bălan). Și pentru că terorismul lovește în democrația națiunilor civilizate, V. Erham prezintă în articolul său "Democrația ca formă de guvernare".

Persoana asupra căreia s-a comis o faptă contrară legilor, devine o victimă. M. Lașcu prezintă o asemenea persoană în "Victima în dreptul penal și criminologic".

Fiecare țară se confruntă cu anumite probleme caracteristice Dreptului penal și criminologiei. Aceste probleme sunt date de anumiți factori specifici fiecărei țări. Valeriu Bujor expune în articolul său "Unele probleme ale dreptului penal și criminologiei în Republica Moldova".

În zilele noastre sunt multe persoane care au venituri mici, deși munca lor este una cinstită. La polul opus se află și persoane care reușesc într-un interval de timp foarte mic să intre în posesia unor averi fabuloase. Cum este posibil acest lucru? Frauda economică este modalitatea la care unii recurg pentru a-și umple buzunarele cu bani. Mai multe lucruri deosebite

aflăm din articolul "Unele aspecte privind condițiile și cauzele fraudelor economice".

Un articol interesant datorită subiectului tratat este cel intitulat "Unele aspecte privind statutul juridic al arendatorului în cadrul contractului de arendă" (I. Maianciuc). "Huliganismul – infracțiune și/sau altă încălcare a legii?" semnat de M. Gherman este specific Dreptului penal.

Pentru menținerea bunelor relații interumane, fiecare dintre noi are numeroase obligații, care, la rândul lor au o anumită clasificare. "Despre clasificarea obligațiilor civile" putem afla mai multe din articolul semnat de N. Grădinaru.

Noțiunea și conținutul formării profesionale a tinerilor și salariaților este un alt articol interesant în care E. Vieru prezintă noțiuni deosebite cu privire la această problemă.

Alte articole deosebite din cadrul revistei sunt: "Prevederile legale privind obligația de întreținere" (V. Cebotari), "Sistemul fiscal în Canada" (A. Armeanic), "Teoria stigmei" (M. Mutu), "Statul și dreptul în spațiul românesc în perioada Mileniului întunecat" (T. Părușanu), etc.

Conf. Univ.

Dr. Octavian Pop

REDACTOR ȘEF:

Preot Conf. univ. dr. OCTAVIAN POP

REDACTORI:

*Preot MARIAN LINCA
Preot GEORGE LEONTIN STOICA*

COLABORATORI:

*STEFAN CIOLCĂ - teolog; CĂTĂLIN RADU - teolog;
DAN CÎRSTEÀ - teolog doctorand;
CĂTĂLIN CIOBANU - teolog*

CORECTOR:

NICOLETA DRAGOMIR

Cotidian incomod și independent • Lider în mass-media județului

Marți, 17 iunie 2003 • Nr. 2204 - SERIE NOUĂ - ANUL III (X)

• 16 pagini - 5000 lei

Director: TEODOR VASILIU

Consiliere spirituală

ASPIRAȚIILE PROFUNDE ALE FIINȚEI UMANE

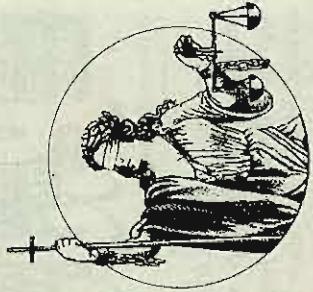
În om există o mare sete de adevăr. Cuvântul „de ce” este un cuvânt foarte omenesc. El vine pe buzele copilului în mod instinctiv. Acest „de ce” continuă apoi pe buzele oamenilor și este semnul cel mai mare al dorinței lor de a cunoaște adevărul. Există în om o atracție profundă spre frumusețe. Gustul pentru artă și pentru frumos se exprimă prin cărti, pictură, sculptură, monumente superbe și compozitii muzicale. Omul gustă din splendorile artei și aspiră la ceea ce este frumos. În om există și o cerință adâncă de dreptate, și aceasta tocmai din copilărie. Copilul are un simț înăncasut al dreptății. Cel mai mic semn de părtinire este resimțit adânc de copil. Tot în om există o imensă nevoie de a iubi și de a fi iubit. Inima poate să însemne două realități deosebite și totuși strâns unite, inima fizică, organ al trupului, care comandă circulația sângeului, și inima voință, facultatea spirituală, sediul sentimentelor și puterea spirituală de a iubi. Omul este plin de iubire și este făcut pentru a iubi. Iubirea este legea vieții. Inima are dorințe ce niciodată nu pot fi satisfăcute pe acest pământ. Dumnezeu ne-a creat să cunoaștem așa cum se cuvine adevărata iubire, singura capabilă să satisfăcă inima omului. Noi trebuie să-l iubim pe Dumnezeu mai presus de orice, să ne iubim unii pe alții, așa cum Iisus ne-a iubit pe noi.

Conf.univ.dr. Octavian Pop

Invățământ - Cultură

Da|atu| de| Da|atu| la|atu|

JUSTITIE

SERIE NOUĂ, NR. 5, 2003

Preotul este persoana pe care Dumnezeu a luat-o dintre oameni și a pus-o pentru oameni, pentru a-i călăuzi pe toți și a-i îndruma pe calca cea dreaptă, pe calea care duce de la întuneric spre lumina lăua, deci, că datoria morală a oricărui slujitor al altarului este aceea de a fi aderători și îndrumători ai credinciosilor, de a-i aprobia mai mult de Dumnezeu și de a-i face moștenitorii ai Împăratiei Cenurilor.

Fiecare preot are în grijă sa duhovnicească un anumit număr de credinciosi care fac parte din parohia ce o conduce. Dar asta nu înseamnă că preotul dintre-o anumita parohie nu poate să ofere ajutorul său moral și celor care îl solicită, chiar dacă acestia nu fac parte din parohia sa. Dimpotrivă! Preoul, urmând exemplul Mântuitorului Iisus Hristos, este dator să-i iubească și să-i ajute pe toți oamenii deopotrivă.

O categorie cu totul specială de oameni, care au nevoie de hrana spirituală și iubire frateasca, o reprezentă dictinții. Aceștia, chiar dacă au greșit atât în fața lui Dumnezeu, cât și a oamenilor, nu trebuie să fie priviți cu dispreț și catalogați ca „elemente negative ale

fiindcă și unii și alții poartă pecetea „chipului lui Dumnezeu”. Diferența este că acest chip divin, la prima categorie s-a întunecat datorita păcatului. Menirea preotului este aceea de a-i ajuta pe acești oameni privați de libertate să învingă păcatul și să poată redona-

este aceea de a le reduce în același timp el vine și în ajutorul celor privați de libertate. Acest ajutor îl poate oferi printr-o educație moral-religioasă solidă ce poate fi făcută în cadrul unor conferințe pe teme duhovnicești, în cadrul slujbelor duhovnicești publice sau a unor activități colaterale pe care le poate face cu credincioșii din parohia sa. Implicându-se cu toată fința în educația moral-religioasă a detinutilor prin vizite perio-

dice, preotul de parohie va simți în sufletul său o mulțumire profundă. Si aceasta tocmai pentru că a reușit să pună o cărămida la zidirea duhovnică a celor aflați în detinție.

Preotul de parohie să aibă totdeauna în vedere faptul că detinuții sunt „oile rătăcite”, iar datoria sa de păstor

ORA PRO ME

**UN SINGUR „PÂSTOR”,
O SINGURĂ „TURMĂ”**

JUSTITIE
ALAT
MATUL
JUL DE
TITIE

Lector. univ. dr. Octavian POP,
Preot capelan

100%
LOCAL

Cotidian incomod și independent • Lider în mass-media județului

Dudești
Dâmbovita

Luni, 23 iunie 2003 • Nr. 2209 - SERIE NOUĂ - ANUL III (X) • 16 pagini - 5000 lei

Director: TEODOR VASILIU

PE DRUMUL SFINȚENIEI

Cu cât vom fi mai plini de Dumnezeu, care este iubire, cu atât mai mult îi vom dărui și altceva. Așa cum El a creat după chipul său pe om, tot astfel și ființele nu produc decât după chipul a ceea ce sunt ele. Prin urmare, trebuie să lămărtini dacă vrem să atragem și pe alții pe drumul sfinteniei. Trebuie să punem în practică cuvintele lui Iisus: „Pentru ei Eu mă sfîntesc pe Mine Însu-mi, ca și ei să fie sfînti întru adevăr” (Ioan XVII, 19). Sufletele care și fac din propria viață o neîntreruptă unire cu viața lui Iisus, îl preamarăesc pe Domnul și muncesc cu mare folos în lofolul lor. Dacă de dimineață ne unim cu Iisus și îi oferim întreaga noastră zi, cu dorința arzătoare ca înința sa se folosească de ea spre binele sufletelor, dacă ne facem datorile cu dragoste ceas de ceas, clipă de clipă, vom aduna comori pentru noi și pentru suflete și le vom smulge de pe drumul pierzării. Să nu încetăm a cere har pentru sărmanii pacăloși, îndeosebi pentru cei muribunzi. Să oferim rugăciuni, fie ele cât de mici, pentru a le mântui. Cel mai mic act de iubire, făcut din dragoste, dobândeste atâtdea merită și îi procură mângâiere Domnului, care niciodată nu cauță decât iubire.

Conf.univ.dr. Octavian Pop

6

Invățământ - Cultură - Culte

Palatul de JUSTITIE

SERIE NOUĂ, NR. 6, 2003

La data de 21 octombrie 1993 a fost încheiat un protocol între Ministerul Justiției și Patriarhia Română cu privire la acordarea asistentei moral-religioase în unitățile subordonate Direcției Generale a Penitenciarelor.

Avându-se în vedere rolul important pe care Biserica l-a avut în istoria poporului român, precum și faptul că Religia ajută la îndreptarea celui care a încălcăt legile divine și pe cele civile, s-a accentuat necesitatea educației moral-religioase în cadrul penitenciarelor din țara noastră. Ba, mai mult! Doi mari Sfinți: Petru și Pavel sunt considerați ocrotitorii penitenciarelor. De ce acești doi mari corifei ai ortodoxiei și nu alții? Pentru că, și unul și celălalt, au suferit temniță din porunca împăratilor păgâni.

Sf. Ap. Petru a fost fratele lui Andrei cel dintâi chemat la apostolat și era originar din Betzaida Galileei. Ajuns ucenieul Mântuitorului, Petru a fost martorul numeroaselor minuni săvârșite de Fiul lui Dumnezeu; iar de pe buzele lui Hristos a putut auzi cuvintele vieții celei vesnice. Desi în preajma patimilor, Petru s-a lepădat de Învățătorul său, totuși a fost iertat datorită lacrimilor sale de pocăință izvorăte dintr-o inimă sineără.

Din cartea „Faptele Apostolilor” aflăm că Sf. Ap. Petru a fost întemnițat de două ori.

Prima dată a fost întemnițat împreună cu Ioan, după ce au vindecat un olog din naștere. După săvârșirea acestei minuni Petru a început să arunce în sufletele celor care asistaseră la aceea minune sămânța cuvântului evanghelic. Din această cauză, căpetenia gărzii templului și sâducheli punând mâna pe ei, i-au pus sub pază până a doua zi, când acum era seară (*Fapte. IV, 3*). În cele din urmă Petru și Ioan sunt eliberați.

Cu toate acestea el a devenit „vasul ales” în urma unei minuni. Pe drumul Damascului Hristos i s-a arătat într-o lumină orbitală, mustându-l pentru purtarea sa. Din acel moment el a primit botezul creștin și a devenit ucenic al Domnului. În timpul vieții sale a efectuat trei călătorii misionare. Tot el este și autorul celor mai multe cărți ale Noului Testament: *14 Epistole*.

ORA PRO ME

SF. APOSTOLI PETRU ȘI PAVEL, OCROTITORII PENITENCIARELOR ROMÂNEȘTI

A doua oară Petru este întemnițat în vremea regelui Irod Agripa, însă este scos din închisoare în chip minunat de către un inger (*Fapte. XII, 1-11*).

Sf. Ap. Petru moare în anul 67, fiind răstignit pe cruce cu capul în jos.

Sf. Ap. Pavel s-a numit Saul și a fost un mare persecutor al creștinilor înainte de a deveni „apostolul neamurilor”. El a fost cel care a păzit hainele ucigașilor Sf. Arhidiacon Stefan.

să caute să se apropie mai mult de Dumnezeu.

Dacă Hristos l-a iertat pe Petru pentru că s-a lepădat de El, tot asa și va ierta și pe cei aflați în detinție cu condiția ca ei să se întoarcă cu față de la întuneric la lumină, adică la Fiul lui Dumnezeu care este „Lumina lumii”.

De asemenea, dacă Pavel a devenit „apostolul neamurilor” din cel mai mare prizonitor al creștinilor, și cei privați de libertate pot ajunge din acei oameni nelegați, adeverați creștini și pînde vrednicice pentru oamenii lor.

Sf. Ap. Petru și Pavel reprezintă pentru cei aflați în spatele grădinarilor un exemplu și dintr-un alt punct de vedere. Dacă acești doi mari sfinti au suferit bătaie, lanțuri și închisoare într-un mod necinstit, detinuții aflați în penitenciar trebuie să reflecte la viața acestora și să constienteze că ei se află în spatele grădinarilor datorită faptelor contrare legilor divine și civile pe care le-au săvârșit.

Cu siguranță că rugăciunile celor doi sfinti ocrotitori ai penitenciarelor din țara noastră le va da tăria necesară pentru a putea răbdă rigorele detinției, le va lumina mintea pentru a cugeta mai mult la Hristos și la voia sa cea dumnezeiască și le va fi alături pentru ai feri de necazurile care se abat asupra lor.

Conf. univ. dr. Octavian POP,
Preot capelan militar

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA
ACADEMIA DE DREPT DIN MOLDOVA
UNIUNEA JURIȘTILOR DIN MOLDOVA

IUNIE

REVISTA

NATIONALĂ

DIE DRÈPTE

2003

nr. 6

DEFINIREA NOȚIUNII DE DELINCVENȚĂ JUVENILĂ. SITUAȚII STATICHE PRIVIND STAREA INFRACTIONALĂ ÎN RÎNDUL MINORILOR : CURBA ACTELOR ANTISOCIALE ÎN FUNCȚIE DE VÂRSTĂ

Societatea contemporană plătește un preț ridicat marșului națională spre civilizație. Modificările sociale, politice de statut, survenite în țară cer o accentuată plasticitate a structurii personalității umane, în efortul de adaptare și integrare socială. În comunitatea umană lupta pentru existență devine din ce ce mai dură, iar consecințele sănt din cele mai grave, uneori sintetizate în fenomenul de alienare.

Însăși noțiunea și realitatea demnității umane s-au modificat, prin acordarea unor libertăți morale cvasitotale, în condițiile în care, în aceeași măsură, cresc suprasolicitările și interdicțiile. Astfel, generază fenomenul de frustrare prin conflictualizare, fapt ce constituie punerea în acțiune a fondului latent de agresivitate.

În general, rezonatorii cei mai fini și cei mai puternici la dificultățile de realizare a personalității și de perturbare ale fenomenului de integrare morală, socială și profesională sănt minori.

Statutul social și mai ales moral al familiei, cu cele două tendințe de profunzime ale acesteia, amintite anterior: unul subteran de conservatorism, altul dezirabil și, în același timp puternic, de emancipare, grefează întregul proces modelator al personalității copilului, cu forme de frustrare și conflictualizare, ale căror consecințe, în colaborare cu cele izvoare din modificările structurale ale societății, duc la un protest de diverse intensități ale minorului, manifestat prin comportamente antisociale, evidențiate în fapte

săvârșite cu încălcarea legii penale.

Desemnând, în general, conducele morale inadecvate ale tinerilor, care n-au împlinit încă vîrstă majorată, termenul de delinvență ca atare, se aplică la diferite forme de comportament și la diverse categorii eterogene de minori sau adolescenti: cei care transgresează legea, cei abandonati de părinți sau educatori și care se integrează în anturaje nefaste potențial delinvente, cei care au fugit de la domiciliu sau din mediul școlar ca urmare a aplicării unor sancțiuni aspre, brutale, vagabondind prin diferite locuri, cei care necesită protecție și îngrijire pentru diferite motive (decesul părinților, dezorganizarea familiei, manifestarea unor tulburări de comportament etc.).

În afara unor categorii de delicti echivalente, din punct de vedere al gradului de pericol social al faptei, legislația pentru minori cuprinde, în mai multe țări, categorii de „delicti”, cum sănt cele imputabile „tinerilor în pericol moral”, „tinerilor care se sustrag autorității parentale”, „tinerilor în derivă” etc. Pentru a

fi clasificați într-o categorie de acest fel, tinerii trebuie să manifeste un comportament, natura delictuală a cărei nu se poate defini decât prin consecințele sale. Dacă consecința nu s-a produs, tânărul nu reprezintă decât un delincvent profesional, care este, totuși, sancționat în mod preventiv (prin măsuri disciplinare, internare, supraveghere, încredințare etc.) pentru erorile educatorului său.

Din punct de vedere strict juridic acest fenomen caracterizează încălcarea de către minori a normelor care reflectă cerințele oricărei forme de conviețuire umană (adaptare adecvată la mediul social, concordanța între atitudinile individuale și cerințele sociale, respectarea interdicțiilor și prescripțiilor normative, adaptarea acelor criterii de acțiune care fac posibilă „normalitatea” și predictibilitatea comportamentului etc.). Comportamentul nu poate fi rupt de personalitatea individualizilor, el nefiind altceva decât modalitatea de manifestare a personalității prin aderarea la condițiile concrete istorico-sociale și individuale ale existenței sale, după cum nu poate fi rupt de sistemul de drept penal național în care se realizează acesta din urmă.

Evaluarea fenomenului delinvenției juvénile pretinde ca delinquentul minor – atât ca subiect al infracțiunii, cât și ca obiect și subiect al cunoașterii și reeducării sale – să fie raportat, deopotrivă, la normele și modelul de personalitate promovate de societate cât și la posibilitățile reale ale acestuia de a se realiza ca personalitate.

Minorul delincvent nu se poate situa la nivelul minorului cu o viață normală. El este de vină, el a greșit încălcând normele sociale sancționate penal, fapt ce derivă din însăși

originea etimologică latină a cuvântului delinvență – *delinquere* – a fi de vină, a greși.

Din cele mai multe ori, natura faptului este furtul, în dauna avutului particular (cum ar fi, de exemplu, fururi de bani, obiecte și alimente) și public (fururi din magazine, școli, întreprinderi). Furtul este motivat printr-o utilitate, în contextul unor dorințe, ce pot fi ușor anticipate (hrană, bani, obiecte de preț, aparatură, etc.). Ne confruntăm, printre altele, cu răspândirea vagabondajului, a cerșetoriei, prostituției, a tîlhăriei și agresiunilor fizice, a perversiunilor sexuale.

Ca un fapt important de reținut, fenomenul delinvențional, în societatea modernă marchează o creștere a frecvenței acestuia la fete, prin răspândirea vagabondajului, furtului și, în special, al prostituției.¹

Totodată, ne confruntăm și cu răspândirea delinvenției de grup, la care motivația este mai mult de ordin social, constând în afilierea, aderanța, identificarea cu modelul „negativ” al liderului.

Evantaiul comportamentelor ilicit penale este considerabil și astfel nu este posibilă o enumerare exhaustivă a acestor manifestări. Dar pentru a surprinde și unele aspecte mai profunde ale fenomenului (tendințe, caracteristici etc.) care să determine un interes sporit în sfera combaterii și prevenirii lui, m-am oprit la acele grupe de infracțiuni care, prin natura și ponderea ce o au în volumul global al criminalității, indică un grad sporit de pericol social.

Acestea sunt:

- infracțiuni în dauna avutului public;
- infracțiuni în dauna avutului particular;
- infracțiuni contra persoanei.²

Grupele acestea le vor prezenta la nivelul anilor 1996-2002, cuprinzînd atât datele generale (cantine) ale fenomenului, cât și principalele informații statistice ce țin de aceste grupe, îndeosebi cele care pot sugera și anumite aspecte de ordin calitativ ale criminalității.

În 1996 volumul global a fost 48 821 de infracțiuni constatate, din care 3 568 au fost săvîrșite de minori, 616 au fost infracțiuni în dauna avutului public, 2 270 în dauna avutului privat, 63 de violuri și 13 omoruri.

Ponderea infracțiunilor săvîrșite de minori crește simțitor din an în an, ajungînd în anul 1999 la 219 487, dintre care 22 215 au fost săvîrșite de minori. În acel an au fost comise de către minori 4 050 de infracțiuni în dauna avutului public, 15 534 infracțiuni în dauna avutului privat. Crește în mod simțitor și numărul infracțiunilor contra persoanei, în acel an înregistrîndu-se 162 de violuri și 42 de omoruri săvîrșite de minori.

După anul 1999 scade numărul infracțiunilor în dauna avutului public și crește în mod substanțial numărul infracțiunilor săvîrșite de minori.

Astfel, în anul 1997 s-au comis 18 556 infracțiuni contra avutului privat de către minori, numărul acestor infracțiuni crescînd în 2000 cînd s-au înregistrat 22 127 de infracțiuni. Totodată, numărul omorurilor comise de minori a scăzut față de cel înregistrat în 1999 (41) la 35 în 1997 și apoi la 32 în anul 2000. Raportat la anul 1999 și numărul violurilor comise de minori (162) a scăzut ajungînd în anul 2000 la 142 de violuri.

Sîntetizînd unele date referitoare la aceste infracțiuni comise între 1996-2002, am observat că apro-

ximativ 60 la sută dintre persoanele învinuite de săvârșirea infracțiunilor au vîrstă pînă la 30 de ani.³ Dintre acestea numărul învinuîților minori este cel mai mic, ponderea cea mai mare avînd persoanele ale căror vîrstă este cuprinsă între sfîrșitul adolescenței și începutul vîrstei adulte, perioada cea mai propice pentru activitate criminale. Restul persoanelor învinuite, aproximativ 40 la sută au peste 30 de ani.

Această curbă a actelor antisociale, în funcție de vîrstă, interpretată, începînd cu lucrările lui Quetelet din secolul al XIX-lea, nu poate explica participarea la actele infracționale. Schimbările ce apar în viața unei persoane sunt cele care va determina dacă acestea vor fi active sau nu din punct de vedere criminal. Evenimentele vieții, cum sunt căsătoria, nașterea, sau conceperea unui copil, intrarea în serviciu etc. urmează o secvență de dezvoltare legată de vîrstă persoanei. Dacă participarea la actele infracționale se reduce odată cu vîrstă, se poate crede că apariția evenimentelor de viață favorizează abandonarea carierei infracționale și nu înaintarea inevitabilă în vîrstă a persoanei.

**Octavian POP,
doctor în drept,
lector universitar superior,
UCM**

Note:

1. Constantin Păunescu, Agresivitatea în condiția umană, Editura Tehnică, București, 1994, pag. 122-123.

2. Rodica Stănciu, Ortansa Brezeanu, Tiberiu Dianu, Tranziția și criminalitatea, Editura Oscar Print, Seria criminologică, București, 1994, pag.38.

3. Ortansa Brezeanu, Minorul în legea penală, Editura All Beck, București, 1998, pag. 129-130.